

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego 2021

Report on the socio-economic situation of Podlaskie Voivodship 2021

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego 2021

Report on the socio-economic situation of Podlaskie Voivodship 2021

Urząd Statystyczny w Białymstoku Statistical Office in Białystok

Białystok 2021

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Białymstoku
Statistical Office in Białystok

pod kierunkiem
supervised by

Ewy Kamińskiej-Gawryluk

Zespół autorski

Editorial team

Krystyna Falkowska, Justyna Gęsich, Anna Godlewska, Małgorzata Jelska, Magdalena Kamińska, Agata Kawałko, Wioletta Królikowska, Renata Łapińska, Małgorzata Majewska-Maksymiuk, Aldona Nagórka, Aneta Rakowska, Anna Rogalewska, Halina Sawicka, Luiza Sewioło, Urszula Słucka, Ewa Sobiech, Anna Szeszko, Agnieszka Szklarzewska, Izabella Szpaczko, Elżbieta Tomaszewska, Anna Maria Witkowska, Ada Wojciula

Prace redakcyjne

Editorial work

Joanna Orłowska, Anna Przerwa

Tłumaczenie

Translation

Ewa Kępa

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Marzena Bylińska, Joanna Orłowska

Publikacja dostępna również w formie książki

Publication also available as a book

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Białymstoku przekazuje Państwu dziesiątą edycję publikacji zatytułowanej „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego”. Tego typu opracowania są wydawane co-roczenie przez wszystkie urzędy statystyczne w kraju. Głównym celem ich przygotowania jest udostępnienie Czytelnikom szerokiego zestawu danych na poziomie województw, spójnych pod względem metodologicznym.

W publikacji zaprezentowano informacje charakteryzujące stan i ochronę środowiska, sytuację demograficzną, edukację, zasoby pracy, jakość życia, stan gospodarki, a także finanse jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim. Większość informacji dotyczy 2020 r., a w przypadku braku dostępności – roku poprzedzającego rok analizowany. W celu pełniejszego zobrazowania zmian zachodzących w regionie, szereg danych przedstawiono w odniesieniu do roku poprzedniego, 2015 i 2010, a wybrane spośród nich – w jedenastoletniej retrospekcji. Ponadto dane wojewódzkie zostały zaprezentowane na tle kraju, a niektóre – na tle pozostałych województw. Część zagadnień przedstawiono również dla miasta wojewódzkiego oraz w przekroju podregionów (NUTS 3), powiatów i gmin. Informacje w opracowaniu zaprezentowano w formie opisu analitycznego wzbogaconego tablicami, mapami i wykresami.

Oddając w Państwa ręce niniejsze wydanie Raportu, mam nadzieję, że będzie on źródłem przydatnych informacji, a także ważnym narzędziem wykorzystywanym w celu monitorowania sytuacji w regionie. Jednocześnie zwracam się z uprzejmą prośbą o przekazywanie uwag i sugestii, które zostaną wykorzystane w pracach nad kolejnymi edycjami prezentowanej publikacji.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, maj 2021 r.

Preface

Statistical Office in Białystok is pleased to present the tenth edition of the publication "Report on the socio-economic situation of Podlaskie Voivodship". Such elaborations are issued every year by all statistical offices in the country. The main purpose of compiling the data is to provide the Readers with comprehensive and methodologically coherent set of voivodship data.

The publication presents information on the state and protection of the environment, demographic situation, education, labour resources, quality of life, the state of the economy as well as finances of local government units in Podlaskie Voivodship. Most of the information relates to 2020, and in the absence of availability – to the year preceding the analyzed year. In order to better illustrate changes taking place in the region, a lot of data is presented in relation to the previous year, to 2015 and to 2010, and some of them – in an eleven-year retrospective. Moreover, voivodship data were displayed against the background of the country, and some of them – against the background of other voivodships. Certain topics are also presented for the voivodship city as well as by subregions (NUTS 3), powiats and gminas. Information in the elaboration is shown in the form of analytical commentary, enriched with tables, maps and charts.

Presenting this edition of the Report, I hope it will be the source of useful information as well as an important tool for monitoring the situation in the region. At the same time, I would like to kindly ask you to submit your comments and suggestions that will be used in the work on the subsequent editions of the publication.

Director
Statistical Office in Białystok

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, May 2021

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis tablic	8
List of tables	
Spis wykresów	11
List of charts	
Spis map	16
List of maps	
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	19
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	22
Executive summary	28
Rozdział 1. Województwo na tle kraju	34
Chapter 1. Voivodship against the background of the country	
Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw	37
Chapter 2. Voivodship against the background of other voivodships	
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	45
Chapter 3. Area and territorial division of voivodship	
Rozdział 4. Środowisko	46
Chapter 4. Environment	
4.1. Warunki meteorologiczne	46
4.1. Meteorological conditions	
4.2. Powierzchnia ziemi	48
4.2. Ground surface	
4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	50
4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	
4.4. Zanieczyszczenia i ochrona powietrza	54
4.4. Pollution and protection of air	
4.5. Ochrona przyrody. Lasy	55
4.5. Nature protection. Forests	
4.6. Odpady przemysłowe i komunalne	59
4.6. Industrial and municipal waste	
4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	63
4.7. Economic aspects of environmental protection	
Rozdział 5. Społeczeństwo	66
Chapter 5. Society	
5.1. Kapitał ludzki	66
5.1. Human capital	

	Str. Page
Demografia	66
Demography	
Edukacja	75
Education	
Zasoby pracy	83
Labour resources	
5.2. Jakość życia	89
5.2. Quality of life	
Zamożność mieszkańców	89
Inhabitant's wealth	
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	94
Social welfare and family support	
Warunki mieszkaniowe	100
Housing conditions	
Ochrona zdrowia	106
Health care	
Kultura	110
Culture	
Bezpieczeństwo publiczne	113
Public safety	
Społeczeństwo informacyjne	115
Information society	
Aktywność społeczna	116
Social activity	
Rozdział 6. Gospodarka	118
Chapter 6. Economy	
6.1. Produkt krajowy brutto	118
6.1. Gross domestic product	
6.2. Koniunktura gospodarcza	121
6.2. Business tendency	
6.3. Przedsiębiorczość	124
6.3. Entrepreneurship	
Podmioty gospodarki narodowej	124
Entities of the national economy	
Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	129
Research and development and innovation activity	
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	133
Using of information and communication technologies in enterprises	
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	135
Financial results of non-financial enterprises	
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	139
Investment outlays of enterprises	

	Str. Page
6.4. Produkcja i usługi	141
6.4. Production and services	
Rolnictwo	141
Agriculture	
Przemysł	146
Industry	
Budownictwo	149
Construction	
Rynek wewnętrzny	155
Internal market	
Transport	157
Transport	
Energia	161
Energy	
Rozdział 7. Finanse jednostek samorządu terytorialnego	165
Chapter 7. Finances of local government units	
7.1. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	165
7.1. Revenue of local government units budgets	
7.2. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	169
7.2. Expenditure of local government units budgets	
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	172
7.3. Result of local government units budgets	
7.4. Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności	174
7.4. Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund	
Rozdział 8. Wybrane dane o województwie podlaskim	176
Chapter 8. Selected data on Podlaskie Voivodship	
Rozdział 9. Wybrane dane o Białymstoku	179
Chapter 9. Selected data on Białystok	

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie	34
Table 1. Selected data for Poland and voivodship	
Tablica 2. Warunki meteorologiczne	46
Table 2. Meteorological conditions	
Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	49
Table 3. Geodetic area by the land use	
Tablica 4. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku	51
Table 4. Consumption of water by needs during the year	
Tablica 5. Komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków oraz ścieki wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	52
Table 5. Industrial and municipal wastewater treatment plants as well as wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	
Tablica 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	54
Table 6. Emission of air pollutants from plants especially noxious to air quality	
Tablica 7. Odpady przemysłowe	59
Table 7. Industrial waste	
Tablica 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	62
Table 8. Municipal waste collected separately during the year	
Tablica 9. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2010–2019	64
Table 9. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management in years 2010–2019	
Tablica 10. Ludność	66
Table 10. Population	
Tablica 11. Wychowanie przedszkolne	76
Table 11. Pre-primary education	
Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale według BAEL	83
Table 12. Economic activity of the population aged 15 and more in quarter 4 by LFS	
Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	90
Table 13. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	
Tablica 14. Świadczenia społeczne	91
Table 14. Social benefits	
Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	93
Table 15. Average monthly available income	
Tablica 16. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa)	93
Table 16. At-risk-of-poverty rates (the extent of poverty)	
Tablica 17. Świadczenia wychowawcze	95
Table 17. Childrising benefits	

	Str. Page
Tablica 18. Świadczenia pomocy społecznej	95
Table 18. Social assistance benefits	
Tablica 19. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	96
Table 19. Beneficiaries of community social assistance	
Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce	98
Table 20. Nurseries and children's clubs	
Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe	100
Table 21. Dwelling stocks	
Tablica 22. Wodociągi	102
Table 22. Water supply system	
Tablica 23. Kanalizacja	103
Table 23. Sewage system	
Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	104
Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	
Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej	106
Table 25. Health care facilities	
Tablica 26. Biblioteki publiczne	111
Table 26. Public libraries	
Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki	114
Table 27. Road accidents and their results	
Tablica 28. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	116
Table 28. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register	
Tablica 29. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	122
Table 29. General business climate indicator by kinds of activity	
Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	125
Table 30. Entities of national economy in the REGON register	
Tablica 31. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania	129
Table 31. Intramural expenditures on research and development by source of funds	
Tablica 32. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji	132
Table 32. Innovative enterprises by types of introduced innovations	
Tablica 33. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	138
Table 33. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	
Tablica 34. Nakłady inwestycyjne	141
Table 34. Investment outlays	
Tablica 35. Przemysł	146
Table 35. Industry	
Tablica 36. Budownictwo	149
Table 36. Construction	
Tablica 37. Budownictwo mieszkaniowe	152
Table 37. Residential construction	

	Str. Page
Tablica 38. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów	155
Table 38. Indices of retail sales of goods	
Tablica 39. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni	157
Table 39. Public roads by types of surface	
Tablica 40. Drogi publiczne o twardej nawierzchni	158
Table 40. Hard surface public roads	
Tablica 41. Komunikacja miejska	160
Table 41. Urban transport	
Tablica 42. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	163
Table 42. Consumers and consumption of electricity in households	
Tablica 43. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	166
Table 43. Revenue of local government units budgets	
Tablica 44. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	169
Table 44. Expenditure of local government units budgets	
Tablica 45. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	171
Table 45. Result of local government units budgets	
Tablica 46. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca 2020 r.	175
Table 46. The total project value and the additional EU financing value of projects implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in voivodship to the end of 2020	
Tablica 47. Wybrane dane o województwie podlaskim	180
Table 47. Selected data on Podlaskie Voivodship	
Tablica 48. Wybrane dane o Białymstoku	183
Table 48. Selected data on Białystok	

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2019 r.	37
Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2019	
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r.	38
Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2020	
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r. ..	38
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2020	
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2020 r.	43
Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2020	
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2019 r.	43
Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2019	
Wykres 6. Temperatury powietrza	47
Chart 6. Air temperatures	
Wykres 7. Opady atmosferyczne	48
Chart 7. Atmospheric precipitation	
Wykres 8. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku	50
Chart 8. Land reclaimed and managed during the year	
Wykres 9. Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi	53
Chart 9. Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	
Wykres 10. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2019 r.	57
Chart 10. Area of special nature value under legal protection in 2019	
Wykres 11. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	60
Chart 11. Industrial waste generated during the year per capita	
Wykres 12. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca	61
Chart 12. Municipal waste collected during the year per capita	
Wykres 13. Nakłady na środki trwale według źródeł finansowania w latach 2010–2019.....	64
Chart 13. Outlays on fixed assets by source of financing in years 2010–2019	
Wykres 14. Ludność w latach 2000, 2010, 2015 i 2020 oraz prognoza na lata 2030 i 2040	67
Chart 14. Population in 2000, 2010, 2015 and 2020 as well as projection for 2030 and 2040	
Wykres 15. Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2020 i 2030	68
Chart 15. Population by sex and age in 2010, 2020 and 2030	
Wykres 16. Indeks starości	70
Chart 16. Ageing index	
Wykres 17. Mediana wieku ludności	70
Chart 17. Median age of population	
Wykres 18. Małżeństwa zawarte i rozwody	71
Chart 18. Marriages contracted and divorces	

	Str. Page
Wykres 19. Ruch naturalny ludności	72
Chart 19. Vital statistics of populaton	
Wykres 20. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały	74
Chart 20. Internal and external net migration of population for permanent residence	
Wykres 21. Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według rodzajów placówek	77
Chart 21. Structure of children attending pre-primary education establishments by kids of establishments	
Wykres 22. Struktura ludności według poziomu wykształcenia	78
Chart 22. Structure of opulation by education level	
Wykres 23. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży	79
Chart 23. Pupils and graduates of primary schools for children and youth	
Wykres 24. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży według typów szkół w roku szkolnym 2019/20	80
Chart 24. Structure of students of post-primary schools for youth by types in the 2019/20 school year	
Wykres 25. Struktura absolwentów szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2018/19	80
Chart 25. Structure of graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education in the 2018/19 school year	
Wykres 26. Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2018/19	82
Chart 26. Structure of graduates of higher education institutions by broad fields of education in the 2018/19 academic year	
Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	84
Chart 27. Activity rate by quarters	
Wykres 28. Pracujący na 1000 ludności	86
Chart 28. Employed persons per 1000 population	
Wykres 29. Stopa bezrobocia rejestrowanego	87
Chart 29. Registered unemployment rate	
Wykres 30. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	90
Chart 30. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	
Wykres 31. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2019 r.	94
Chart 31. Subjective evaluation of material situation of household in 2019	
Wykres 32. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinie w 2019 r.	96
Chart 32. Reasons of assigning help for family in 2019	
Wykres 33. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	98
Chart 33. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	
Wykres 34. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności	107
Chart 34. Doctors and nurses per 10 thousand population	
Wykres 35. Struktura lekarzy specjalistów według specjalizacji	108
Chart 35. Structure of doctors specialists by specialization	

	Str. Page
Wykres 36. Struktura wyjazdów jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2019 r.	109
Chart 36. Structure of calls of emergency medical system units to the occurrence places in 2019	
Wykres 37. Imprezy organizowane przez placówki kultury w 2019 r.	111
Chart 37. Events organized by culture institutions in 2019	
Wykres 38. Dynamika produktu krajowego brutto	118
Chart 38. Indices of gross domestic product	
Wykres 39. Odchylenia względne produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca od przeciętnej wartości w kraju	119
Chart 39. Relative deviations of gross domestic product per capita from the national average value	
Wykres 40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności	120
Chart 40. Gross value added by kind of activity	
Wykres 41. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów	120
Chart 41. Gross value added by kind of activity and subregions	
Wykres 42. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	123
Chart 42. General business climate indicator by kinds of activity	
Wykres 43. Podmioty gospodarki narodowej	125
Chart 43. Entities of the national economy	
Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD 2007 w 2020 r.	127
Chart 44. Entities of the national economy by PKD 2007 sections in 2020	
Wykres 45. Spółki handlowe według rodzaju kapitału	128
Chart 45. Commercial companies by type of capital	
Wykres 46. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca	130
Chart 46. Intramural expenditures on research and development per 1 capita	
Wykres 47. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	130
Chart 47. Intramural expenditures on R&D financed from business enterprise sector funds as the share of intramural expenditures on R&D	
Wykres 48. Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo	131
Chart 48. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons	
Wykres 49. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem	132
Chart 49. Revenues of industrial enterprises from sales of new or improved products as the share of total revenues from sales	
Wykres 50. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu	133
Chart 50. Enterprises with Internet access	
Wykres 51. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	134
Chart 51. Enterprises receiving orders via computer networks	
Wykres 52. Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT	135
Chart 52. Enterprises employing ICT specialists	

	Str. Page
Wykres 53. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	136
Chart 53. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials	
Wykres 54. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	137
Chart 54. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises	
Wykres 55. Dynamika nakładów inwestycyjnych	140
Chart 55. Indices of investment outlays	
Wykres 56. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	142
Chart 56. Cattle density per 100 ha of agricultural land	
Wykres 57. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	143
Chart 57. Pigs density per 100 ha of agricultural land	
Wykres 58. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem	144
Chart 58. Indices of procurement of total animals for slaughter	
Wykres 59. Dynamika skupu mleka	144
Chart 59. Indices of procurement of cows' milk	
Wykres 60. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu	147
Chart 60. Indices of sold production of industry	
Wykres 61. Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD 2007	147
Chart 61. Structure of sold production of industry by PKD 2007 sections	
Wykres 62. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	148
Chart 62. Indices of average employment in industry	
Wykres 63. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD 2007	148
Chart 63. Average paid employment in industry by PKD 2007 sections	
Wykres 64. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa	150
Chart 64. Indices of sold production of construction	
Wykres 65. Dynamika produkcji budowlano-montażowej	150
Chart 65. Indices of construction and assembly production	
Wykres 66. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD 2007	151
Chart 66. Structure of construction and assembly production by divisions of PKD 2007	
Wykres 67. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	151
Chart 67. Indices of average employment in construction	
Wykres 68. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	152
Chart 68. Indices of the number of dwellings completed	
Wykres 69. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	153
Chart 69. Structure of dwellings completed by construction forms	
Wykres 70. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów	156
Chart 70. Indices of retail sales of goods	
Wykres 71. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni	158
Chart 71. Structure of hard surface public roads	

	Str. Page
Wykres 72. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2019 r.	161
Chart 72. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2019	
Wykres 73. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	162
Chart 73. Structure of electricity consumption by economy sectors	
Wykres 74. Wydatki budżetowe według działów w 2019 r.	171
Chart 74. Budget expenditure by divisions in 2019	
Wykres 75. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2019 r.	173
Chart 75. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2019	

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ , i NO ₂ w 2019 r.	37
Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM _{2,5} , PM ₁₀ , and NO ₂ in 2019	
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r.	39
Map 2. Employment rate by LFS in 2020	
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r.	39
Map 3. Unemployment rate by LFS in 2020	
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r.	40
Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2019	
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r.	40
Map 5. Social assistance beneficiaries in the total population in 2019	
Mapa 6. Mieszkania w zasobach mieszkaniowych na 1000 ludności w 2019 r.	41
Map 6. Dwellings in dwelling stocks per 1000 population in 2019	
Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r.	41
Map 7. Out-patient health care units in 2019	
Mapa 8. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2019 r.	42
Map 8. Gross domestic product per capita in 2019	
Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r.	42
Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020	
Mapa 10. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2019 r.	44
Map 10. Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2019	
Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2019 r.	44
Map 11. Energy from renewable sources in 2019	
Mapa 12. Podział województwa podlaskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2020 r.	45
Map 12. Division of Podlaskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2020	
Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r.	51
Map 13. Water consumption for needs of the national economy and population in 2019	
Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2019 r.	53
Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in 2019	
Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2019 r.	56
Map 15. Area of special nature value under legal protection in 2019	
Mapa 16. Lesistość w 2019 r.	58
Map 16. Forest cover in 2019	
Mapa 17. Odpady komunalne zebrane w 2019 r.	61
Map 17. Municipal waste collected in 2019	

	Str. Page
Mapa 18. Zmiana liczby ludności w latach 2010–2020	69
Map 18. Population changes in 2010–2020	
Mapa 19. Przyrost naturalny ludności w 2020 r.	73
Map 19. Natural increase in 2020	
Mapa 20. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały w 2020 r.	75
Map 20. Internal and external net migration of population for permanent residence in 2020	
Mapa 21. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2019/20	77
Map 21. Pre-primary education in the 2019/20 school year	
Mapa 22. Uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2019/20 ...	78
Map 22. Pupils in primary schools for children and youth in the 2019/20 school year	
Mapa 23. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2020 r.	88
Map 23. Registered unemployment rate in 2020	
Mapa 24. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2019 r.	89
Map 24. Average monthly gross wages and salaries in 2019	
Mapa 25. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w 2019 r.	97
Map 25. Beneficiaries of community social assistance in 2019	
Mapa 26. Żłobki i kluby dziecięce w 2019 r.	99
Map 26. Nurseries and children clubs in 2019	
Mapa 27. Warunki mieszkaniowe ludności w 2019 r.	101
Map 27. Housing conditions of population in 2019	
Mapa 28. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2019 r.	102
Map 28. Population using water supply system in 2019	
Mapa 29. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2019 r.	103
Map 29. Population using sewage system in 2019	
Mapa 30. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2019 r.	105
Map 30. Population using gas supply system in 2019	
Mapa 31. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2019 r.	108
Map 31. Out-patient health care in 2019	
Mapa 32. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2019 r.	110
Map 32. Expenditures of gminas and cities with powiat status in division “Health care” in 2019	
Mapa 33. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2019 r.	112
Map 33. Expenditure of gminas and cities with powiat status in division “Culture and national heritage” in 2019	
Mapa 34. Zagrożenie przestępczością w 2020 r.	113
Map 34. Crime risk in 2020	
Mapa 35. Bezpieczeństwo na drogach w 2020 r.	115
Map 35. Road safety in 2020	
Mapa 36. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2020 r. ...	117
Map 36. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2020	
Mapa 37. Podmioty gospodarki narodowej w 2020 r.	126
Map 37. Entities of the national economy in 2020	

	Str. Page
Mapa 38. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2019 r.	139
Map 38. Investment outlays per capita in 2019	
Mapa 39. Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r.	154
Map 39. Dwellings completed in 2020	
Mapa 40. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2019 r.	159
Map 40. Improved hard surface communal and district roads in 2019	
Mapa 41. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 r.	164
Map 41. Consumption of electricity in households in 2019	
Mapa 42. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.	167
Map 42. Own revenue of gminas budgets per capita in 2019	
Mapa 43. Dotacje dla budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.	168
Map 43. Grants for gminas budgets per capita in 2019	
Mapa 44. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.	171
Map 44. Investment expenditure of gminas budgets per capita in 2019	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak (Δ)	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification presented in an abbreviated form
„W tym” "Of which"	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc
mln	milion
zł PLN	złoty złoty
szt. pcs	sztuka piece
kpl.	komplet
g	gram gram
kg	kilogram kilogram
dt	decytona deciton
t t	tona tonne

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
m ²	metr kwadratowy square metre
ha	hektar hectare
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
l	litr litre
m ³	metr sześcienny cubic metre
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre
hm ³	hektometr sześcienny cubic hectometre
kWh	kilowatogodzina kilowatt-hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt-hour
°C	stopień Celsjusza centigrade
r.	rok
br.	bieżący rok
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
m.	miasto
m.in.	między innymi
np. e.g.	na przykład for instance
Nr No.	numer number
ok.	około
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
poz.	pozycja
pt.	pod tytułem
str.	strona
tj. i.e.	to jest that is
tw.	tak zwany
Dz. U.	Dziennik Ustaw
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activities
NACE	Statistical Classification of Economic Activities in the European Community
VAT	podatek od towarów i usług value added tax
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
MON MND	Ministerstwo Obrony Narodowej Ministry of National Defence
MS MJ	Ministerstwa Sprawiedliwości Ministry of Justice
MSWiA MIA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Ministry of Interior and Administration
FUS SIF	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych Social Insurance Fund
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
ZUS SII	Zakład Ubezpieczeń Społecznych Social Insurance Institution
OFE	Otwarte Fundusze Emerytalne
BAEL LFS	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności Labour Force Survey
WHO	Światowa Organizacja Zdrowia
GERD	Nakłady krajowe brutto na działalność badawczo-rozwojową Gross domestic expenditures on R&D

Synteza

Środowisko

Warunki meteorologiczne w 2020 r.

średnia roczna temperatura powietrza:

Białystok	9,2°C
Suwałki	8,9°C

średnia roczna suma opadów:

Białystok	640 mm
Suwałki	612 mm

W stacji meteorologicznej w Białymstoku nie zaobserwowano zmiany średniej rocznej temperatury powietrza w odniesieniu do poprzedniego roku, natomiast w stacji meteorologicznej w Suwałkach zanotowano jej wzrost. Roczna suma opadów była wyższa niż w 2019 r. w obydwu stacjach pomiarowych zlokalizowanych na terenie województwa.

Powierzchnia ziemi w 2020 r. (stan w dniu 1 stycznia)

powierzchnia użytków rolnych	-0,1% r/r
powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych	+1,1% r/r

W porównaniu ze stanem odnotowanym przed rokiem zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych, a w związku z rozwojem regionu i rozbudową infrastruktury wzrosła powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych.

Zużycie wody, ścieki komunalne i przemysłowe w 2019 r.

zużycie wody na potrzeby:	
przemysłu	-1,2% r/r
gospodarstw domowych	+1,2% r/r
ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia	+0,2% r/r
ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem (stan w dniu 31 grudnia)	68,7%

W porównaniu z poprzednim rokiem mniej wody zużyto na potrzeby przemysłu, natomiast więcej na potrzeby gospodarstw domowych. Wytworzono większą ilość ścieków przemysłowych i komunalnych niż rok wcześniej. Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie mieszkańców województwa końcu 2019 r. był wyższy niż przed rokiem.

Zanieczyszczenia i ochrona powietrza w 2019 r.

emisja zanieczyszczeń pyłowych	0,7 tys. t
emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla)	8,0 tys. t

Emisja zanieczyszczeń pyłowych była mniejsza niż rok wcześniej, a emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) nieznacznie wzrosła.

Ochrona przyrody, lasy w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia)

udział powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogólnej województwa	31,6%
lesistość	30,9%

W porównaniu ze stanem zanotowanym rok wcześniej, zmniejszyła się powierzchnia obszarów cennych przyrodniczo prawnie chronionych, przy czym jej udział w powierzchni ogólnej województwa pozostał na niezmiennym poziomie. Zmniejszeniu uległa także powierzchnia gruntów leśnych, a w konsekwencji obniżył się wskaźnik lesistości.

Odpady przemysłowe i komunalne w 2019 r.

wytworzone odpady przemysłowe	-44,2% r/r
zebrane odpady komunalne	+11,7% r/r

Ilość wytworzonych odpadów przemysłowych zmniejszyła się w skali roku, zaś ilość odebranych lub zebranych odpadów komunalnych wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem.

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska w 2019 r.

nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	+5,4% r/r	Odnotowano wzrost nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska oraz ich spadek na środki trwałe służące gospodarce wodnej w ujęciu rocznym.
nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej	-29,1% r/r	

Społeczeństwo

Kapitał ludzki

Demografia w 2020 r.

liczba ludności (stan w dniu 31 grudnia)	-0,4% r/r	Utrzymał się spadek liczby ludności w ujęciu rocznym. Podobnie jak w poprzednich latach, zanotowano ujemny przyrost naturalny oraz ujemne ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały.
przyrost naturalny	-4065	
ogólne saldo migracji	-1318	

Edukacja w roku szkolnym 2019/20

dzieci w placówkach przedszkolnych	+2,7% r/r	W odniesieniu do roku szkolnego 2018/19 wzrosła liczba dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży, a spadła liczba studentów uczelni.
uczniowie szkół ponadpodstawowych dla młodzieży	+28,0% r/r	
studenci uczelni	-2,9% r/r	

Zasoby pracy

wskaźnik zatrudnienia według BAEL w IV kwartale 2020 r.	54,0%	Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w IV kwartale 2020 r., wskaźnik zatrudnienia nie zmienił się w stosunku do zanotowanego rok wcześniej, a stopa bezrobocia przyjęła najniższą wartość od 2010 r. W końcu 2019 r., w porównaniu ze stanem w końcu poprzedniego roku, zwiększyła się liczba pracujących. W końcu grudnia 2020 r., po raz pierwszy od 7 lat zaobserwowano wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych i stopy bezrobocia rejestrowanego w ujęciu rocznym.
stopa bezrobocia według BAEL w IV kwartale 2020 r.	2,8%	
pracujący w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia)	+1,4% r/r	
stopa bezrobocia rejestrowanego w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia)	7,8%	

Jakość życia

Zamożność mieszkańców w 2020 r.

przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	+7,3% r/r	W 2020 r. utrzymał się wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w skali roku. Przeciętna liczba emerytów i rencistów zwiększyła się w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku, a świadczenia otrzymywane przez te osoby były wyższe niż przed rokiem.
przeciętna liczba emerytów i rencistów	+0,4% r/r	
przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS	+5,7% r/r	
przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez KRUS	+6,9% r/r	

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny w 2019 r.

udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem	6,1%	W odniesieniu do 2018 r. zmniejszył się odsetek mieszkańców województwa korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W końcu 2019 r. w województwie działało więcej niż przed rokiem placówek opieki nad dziećmi do lat 3.
placówki opieki nad dziećmi do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	+10,9% r/r	

Warunki mieszkaniowe w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia)

mieszkania w zasobach mieszkaniowych	+1,3% r/r	Podobnie jak w latach poprzednich, zwiększyła się liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych w ujęciu rocznym, a warunki mieszkaniowe uległy poprawie. Inwestycje w obszarze infrastruktury sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej wpłynęły na ich zagęszczenie i zwiększenie liczby przyłączy w stosunku do zanotowanych przed rokiem.
liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych	2,56	
długość sieci: wodociągowej	+1,2% r/r	
kanalizacyjnej	+2,2% r/r	
gazowej	+7,7% r/r	

Ochrona zdrowia w 2019 r.

porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	7,7	W ciągu roku nie zmieniła się liczba porad lekarskich udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz liczba osób przypadająca na 1 placówkę tego typu.
ludność na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 grudnia)	1275	

Kultura w 2019 r.

ludność na 1 placówkę biblioteczną (stan w dniu 31 grudnia)	4585	Po wzroście notowanym w poprzednich latach, zmniejszyła się liczba osób przypadająca na 1 placówkę biblioteczną w ujęciu rocznym. W odniesieniu do 2018 r. zwiększyła się liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych, zwiedzających muzea i wystawy oraz widzów w kinach stałych.
widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych	+3,8% r/r	
zwiedzający muzea i wystawy	+8,3% r/r	
widzowie w kinach stałych	+5,2% r/r	

Bezpieczeństwo publiczne w 2020 r.

przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	+1,5% r/r	W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, a zmniejszyła się liczba zarejestrowanych wypadków drogowych.
wypadki drogowe zarejestrowane przez Policję	-26,5% r/r	

Spółeczeństwo informacyjne w 2020 r.

udział użytkowników Internetu wśród osób w wieku 16–74 lata	82,3%	W ujęciu rocznym wzrósł odsetek osób korzystających z Internetu.
---	-------	--

Aktywność społeczna

fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia)	+2,1% r/r	W końcu 2020 r. wzrosła liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ujęciu rocznym. Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r., zmniejszyła się liczba aktywnych organizacji sektora non-profit w porównaniu z końcem 2016 r.
aktywne organizacje sektora non-profit w 2018 r. (stan w dniu 31 grudnia)	2,5 tys.	

Gospodarka

Produkt krajowy brutto w 2019 r.

PKB	+8,2% r/r	Według wstępnych szacunków, w 2019 r. utrzymał się wzrost produktu krajowego brutto oraz PKB na 1 mieszkańca. W obu przypadkach był on wyższy od wzrostu zaobserwowanego rok wcześniej.
PKB na 1 mieszkańca	+8,5% r/r	

Koniunktura gospodarcza w kwietniu 2021 r.

W kwietniu 2021 r. koniunktura gospodarcza była oceniana lepiej niż przed rokiem przez przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie wszystkich badanych rodzajów działalności gospodarczej, ale jako korzystną ocenili ją tylko prowadzący działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego i budownictwa.

Przedsiębiorczość

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2020 r.

stan w dniu 31 grudnia	+3,7% r/r	Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w końcu grudnia analizowanego roku była wyższa niż rok wcześniej. W okresie styczeń–grudzień 2020 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, spadła liczba nowo zarejestrowanych podmiotów i znacznie zmniejszyła się liczba podmiotów wyrejestrowanych.
nowo zarejestrowane	-13,6% r/r	
wyrejestrowane	-38,1% r/r	

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna w 2019 r.

nakłady wewnętrzne na działalność B+R	+23,7% r/r	Odnotowano wzrost nakładów wewnętrznych na działalność B+R w odniesieniu do poprzedniego roku. Zwiększyła się również liczba innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych w ujęciu rocznym, natomiast liczba przedsiębiorstw usługowych uległa zmniejszeniu.
---------------------------------------	------------	---

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach w 2020 r.

odsetek przedsiębiorstw wykazujących dostęp do Internetu	99,1%	Zaobserwowano wyższy niż rok wcześniej odsetek przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu. Udział przedsiębiorstw zatrudniających specjalistów z dziedziny ICT ukształtował się na poziomie niższym niż przed rokiem.
odsetek przedsiębiorstw zatrudniających specjalistów z dziedziny ICT	21,0%	

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2020 r.

wskaźnik poziomu kosztów	95,1%	Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były lepsze od uzyskanych w poprzednim roku. Poprawił się wskaźnik poziomu kosztów oraz inne podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe.
wskaźniki rentowności obrotu:		
brutto	4,9%	
netto	4,3%	

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw w 2020 r.

wartość nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw	-18,3% r/r	Po raz pierwszy od 7 lat zaobserwowano spadek nakładów inwestycyjnych w ujęciu rocznym. W porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się liczba nowych inwestycji oraz ich wartość kosztorysowa.
rozpoczęte inwestycje:		
liczba	-12,9% r/r	
wartość kosztorysowa	-19,8% r/r	

Produkcja i usługi

Rolnictwo w 2020 r.

Wzrosło pogłowie bydła i trzody chlewnej, natomiast zmniejszyła się liczebność stada owiec i drobiu w odniesieniu do 2019 r. Zaobserwowano wzrost skupu pszenicy, żyta, żywca drobiowego i mleka, zaś spadek skupu ziemniaków oraz żywca wołowego i wieprzowego w ujęciu rocznym. Ceny skupu żyta, żywca wieprzowego i drobiowego oraz ziemniaków były niższe niż rok wcześniej. Wzrosły ceny pszenicy, żywca wołowego oraz mleka.

Przemysł w 2020 r.

produkcja sprzedana	+5,7% r/r
wydajność pracy	+4,9% r/r

Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w odniesieniu do poprzedniego roku był niższy od zanotowanego przed rokiem. Zwiększenie produkcji sprzedanej było wynikiem jej wzrostu we wszystkich sekcjach przemysłowych. Zaobserwowano także zwiększenie wydajności pracy w przemyśle, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia w skali roku.

Budownictwo w 2020 r.

produkcja sprzedana budownictwa	+7,7% r/r
sprzedaż produkcji budowlano-montażowej	-0,4% r/r
wydajność pracy w budownictwie	+7,0% r/r
liczba mieszkań oddanych do użytkowania	+5,6% r/r

Podobnie jak rok wcześniej, zanotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w ujęciu rocznym. Odmiennie kształtowała się sprzedaż produkcji budowlano-montażowej, w przypadku której odnotowano spadek w odniesieniu do roku poprzedniego. Na zaistniałą sytuację wpłynęło obniżenie produkcji budowlano-montażowej w jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej oraz wykonujących roboty budowlane specjalistyczne, przy wzroście produkcji w jednostkach specjalizujących się w budowie budynków. Jednocześnie zaobserwowano zwiększenie wydajności pracy, przy wzroście przeciętnego zatrudnienia w budownictwie. Odnotowano wzrost liczby mieszkań przekazanych do użytkowania, przy czym był on mniejszy od zaobserwowanego rok wcześniej.

Rynek wewnętrzny w 2020 r.

sprzedaż detaliczna towarów	-0,5% r/r
sprzedaż hurtowa towarów	+8,1% r/r

Zanotowano spadek wartości sprzedaży detalicznej oraz wzrost sprzedaży hurtowej towarów w ujęciu rocznym, podczas gdy rok wcześniej wzrosła wartość zarówno sprzedaży detalicznej, jak i hurtowej w odniesieniu do roku poprzedniego.

Transport w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia)

długość dróg ekspresowych	+14,3% r/r
liczba miejsc w autobusach komunikacji miejskiej	-0,6% r/r
długość linii kolejowych	-2 km r/r

W porównaniu ze stanem w końcu poprzedniego roku wzrosła długość dróg ekspresowych. Zaobserwowano również zwiększenie taboru komunikacji miejskiej, przy spadku ilości miejsc oferowanych pasażerom w autobusach. Odnotowano zmniejszenie długości linii kolejowych w skali roku.

Energia w 2019 r.

produkcja energii elektrycznej	+23,4% r/r
udział energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	+6,9 p. proc.
zużycie energii elektrycznej przez gospodarstwa domowe	-0,4% r/r

Po spadku zanotowanym przed rokiem, zaobserwowano wzrost produkcji energii elektrycznej w ujęciu rocznym. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się odsetek energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych nośników energii. Zaobserwowano nieznaczny spadek konsumpcji energii elektrycznej przez gospodarstwa domowe w skali roku.

Finanse budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r.

dochody ogółem	+12,4% r/r	Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego wzrosły w porównaniu z 2018 r. – w największym stopniu dochody własne. Głównym źródłem dochodów były dochody własne oraz dotacje.
dochody własne	+17,5% r/r	
dotacje	+9,5% r/r	

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r.

wydatki ogółem	+6,5% r/r	Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego wzrosły w porównaniu z 2018 r. Głównym obciążeniem budżetów były wydatki bieżące. W odniesieniu do poprzedniego roku obniżyły się wydatki majątkowe.
wydatki bieżące	+10,3% r/r	
wydatki majątkowe	-2,9% r/r	

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r.

deficyt budżetowy	96,9 mln zł	Budżety miast na prawach powiatu oraz budżet województwa zamknęły się deficytem, natomiast budżety gmin i powiatów wypracowały nadwyżkę. Dodatni wynik finansowy odnotowano w 80 spośród 115 gmin województwa podlaskiego (bez miast na prawach powiatu). Budżety miast Białystok i Suwałki zamknęły się deficytem, a budżet miasta Łomża – nadwyżką. Dodatni wynik finansowy uzyskało 12 spośród 14 powiatów województwa podlaskiego.
-------------------	-------------	--

Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w 2020 r.

udział całkowitej wartości projektów (podpisanych umów o dofinansowanie) zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa podlaskiego w ogólnej wartości tego rodzaju projektów w Polsce	3,3%	W końcu 2020 r. wartość projektów (podpisanych umów o dofinansowanie) zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie podlaskim była wyższa niż średnio w Polsce. W Podlaskiem wykorzystywane były głównie środki pochodzące z Regionalnego Programu Operacyjnego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.
--	------	---

Executive summary

Environment

Meteorological conditions in 2020

average annual air temperature:

Białystok	9,2°C
Suwałki	8,9°C

average annual precipitation:

Białystok	640 mm
Suwałki	612 mm

In the meteorological measuring station in Białystok, no changes in the average annual air temperatures were observed in relation to the average values from the previous year, while in the meteorological measuring station in Suwałki this value increased. The average annual precipitation in both meteorological measuring stations located in the voivodship was higher than that recorded in 2019.

Ground surface in 2020 (as of 1st January)

agricultural land area	-0,1% y/y
built-up and urbanized land area	+1,1% y/y

Comparing to the state recorded a year ago, the area of agricultural land decreased, and due to the development of the region and the development of infrastructure, the area of built-up and urbanized land increased.

Water consumption. Municipal and industrial wastewater in 2019

water consumption for needs of:

industry	-1,2% y/y
households	+1,2% y/y

industrial and municipal wastewater requiring treatment

+0,2% y/y

population connected to wastewater treatment plants in % of total population (as of 31 December)

68,7%

Comparing to the previous year less water was used for the needs of industry and more for the needs of households. More industrial and municipal wastewater was generated than in the previous year. The share of the population connected to wastewater treatment plants in the total number of inhabitants of the voivodship at the end of 2019 was higher than a year before.

Pollution and protection of air in 2019

emission of particulates pollutants	0,7 thousand tonnes
emission of gases pollutants (excluding carbon dioxide)	8,0 thousand tonnes

Emission of particulates pollutants was lower than a year ago and emission of gases pollutants (excluding carbon dioxide) has slightly increased.

Nature protection. Forests in 2019 (as of 31 December)

share of legally protected areas in the total voivodship's area	31,6%
forest cover	30,9%

Comparing to the previous year, the area of valuable natural protected areas has slightly decreased, while its share in the area of the voivodship remained unchanged. The forest land area, and consequently – forest cover indicator, have also decreased.

Industrial and municipal waste in 2019

industrial waste generated	-44,2% y/y
municipal waste collected	+11,7% y/y

The amount of industrial waste generated decreased on an annual basis, while the amount of municipal waste collected increased comparing to the previous year.

Economic aspects of environmental protection in 2019

outlays on fixed assets for environmental protection	+5,4% y/y	An increase in outlays on fixed assets for environmental protection and a decrease in outlays on fixed assets for water management on an annual basis were noted.
outlays on fixed assets for water management	-29,1% y/y	

Society

Human capital

Demography in 2020

population number (as of 31 December)	-0,4% y/y	Population drop on an annual basis continued. Similarly to previous years, there was a negative natural increase and negative overall net migration of population for permanent residence.
natural increase	-4065	
net migration of population	-1318	

Education in the 2019/20 school year

children in pre-primary establishments education	+2,7% y/y	In relation to the 2018/19 school year, the number of children attending pre-primary establishments as well as students of post-primary schools for youth increased, while the number of students of higher education institutions decreased.
students of post-primary schools for youth	+28,0% y/y	
students of higher education institutions	-2,9% y/y	

Labour resources

employment rate by LFS in the fourth quarter 2020	54,0%	According to the results of the Labor Force Survey (LFS) in the fourth quarter 2020, the employment rate did not change compared to the one noted a year before, and the unemployment rate was the lowest since 2010. As of the end of 2019, comparing to the end of previous year, the number of employed persons increased. As of the end of December of 2020, for the first time in 7 years, an increase in the total number of registered unemployed persons and the registered unemployment rate on a year-to-year basis was observed.
unemployment rate by LFS in the fourth quarter 2020	2,8%	
employed persons in 2019 (as of 31 December)	+1,4% y/y	
registered unemployment rate in 2020 (as of 31 December)	7,8%	

Quality of life

Inhabitant's wealth in 2020

average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	+7,3% y/y	In 2020, the average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector increased on a year-to-year basis. The average number of retirees and pensioners increased comparing to the one recorded in the previous year, and the benefits received by these people were higher than a year ago.
average monthly number of retirees and pensioners	+0,4% y/y	
average monthly gross retirement and other pension paid by the Social Insurance Institution	+5,7% y/y	
average monthly gross retirement and other pension of farmers	+6,9% y/y	

Social welfare and family support in 2019

share of beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population	6,1%	In relation to 2018, the percentage of inhabitants of the voivodship benefiting from social welfare decreased. At the end of 2019, there were more facilities of childcare for children up to 3 years of age in the voivodship than a year ago.
facilities of childcare for children up to 3 years of age (as of 31 December)	+10,9% y/y	

Housing conditions in 2019 (as of 31 December)

dwelling in dwelling stocks	+1,3% y/y	Similar to the previous years, the number of dwellings in dwelling stocks increased in annual terms, and housing conditions improved. Investments in the area of water supply, sewage and gas supply have increased their density and increased the number of connections comparing to those noted in the previous year
number of persons per dwelling in dwelling stocks	2,56	
network: water supply	+1,2% y/y	
sewage	+2,2% y/y	
gas supply	+7,7% y/y	

Health care in 2019

doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita	7,7	During the year, the number of doctor's consultations provided within the scope of out-patient health care per capita and the number of people per 1 out-patient health care unit did not change.
population per 1 out-patient health care unit (as of 31 December)	1275	

Culture in 2019

population per 1 library establishment (as of 31 December)	4585	After the increase noted in previous years, the number of people per 1 library unit decreased in annual terms. The number of audience in theatres and music institutions, museum and exhibition visitors as well as audience in fixed cinemas increased in relation to 2018.
audience in theatres and music institutions	+3,8% y/y	
museum and exhibition visitors	+8,3% y/y	
audience in fixed cinemas	+5,2% y/y	

Public safety in 2020

ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings	+1,5% y/y	Comparing to the previous year, the number of ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings increased, and the number of registered road accidents decreased.
road accidents registered by the Police	-26,5% y/y	

Information society in 2020

share of Internet users in the age group 16–74	82,3%	The percentage of people using the Internet increased on a year-to-year basis.
--	-------	--

Social activity

foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2020 (as of 31 December)	+2,1% y/y	At the end of 2020, the number of foundations, associations and social organizations increased in annual terms. As of 31 December 2018, the number of active organizations of the non-profit sector has decreased comparing to the end of 2016.
active organizations of the non-profit sector in 2018 (as of 31 December)	2,5 thousand	

Economy

Gross domestic product in 2019

gross domestic product	+8,2% y/y	According to preliminary estimates, in 2019 the growth of gross domestic product and gross domestic product per capita continued. In both cases it was higher than the increase observed a year earlier.
gross domestic product per capita	+8,5% y/y	

Business tendency in April 2021

In April 2021, the business tendency was assessed better than a year before by entrepreneurs operating in the field of all types of economic activity presented, but only those operating in the field of manufacturing and construction assessed it as favorable.

Entrepreneurship

Entities of the national economy in the REGON register in 2020

as of 31 December	+3,7% y/y	At the end of 2020, the number of entities of the national economy registered in the REGON register was higher than in the corresponding period of the previous year. In the period January-December 2020, comparing to 2019, the number of newly registered entities decreased and also the number of signed off entities significantly decreased.
newly recorded	-13,6% y/y	
signed off	-38,1% y/y	

Research and development as well as innovation activity in 2019

Intramural expenditures on R&D	+23,7% y/y	There was an increase in intramural expenditures on R&D in relation to the previous year. The number of innovative industrial in annual terms also increased, while the number of service enterprises has decreased.
--------------------------------	------------	--

Using of information and communication technologies in enterprises in 2020

percentage of enterprises showing access to the Internet	99,1%	A higher percentage of enterprises with Internet access than in the previous year was observed. The share of enterprises employing ICT specialists was at a lower level than a year ago.
percentage of enterprises employing ICT specialists	21,0%	

Financial results of non-financial enterprises in 2020

cost level indicator	95,1%	Financial results of the surveyed non-financial enterprises were better than those obtained in the previous year. The cost level indicator as well as other basic economic and financial results of enterprises have also improved.
turnover profitability rate:		
gross	4,9%	
net	4,3%	

Investment outlays of enterprises in 2020

value of investment expenditures of enterprises	-18,3% y/y	For the first time in 7 years, a decline in investment expenditures was observed on a year-to-year basis. In comparison to the previous year, the number of new investments decreased and their cost value increased.
investments started:		
number	-12,9% y/y	
cost value	-19,8% y/y	

Production and services

Agriculture in 2020

The number of cattle and pigs increased, while the number of sheep and poultry decreased in relation to 2019. An increase in the purchase of wheat, rye, poultry livestock and milk was observed, while the decrease in the purchase of potatoes as well as beef and pig livestock on an annual basis. Purchase prices of rye, pig and poultry livestock and potatoes were lower than a year ago. Prices of wheat, beef livestock as well as milk increased.

Industry in 2020

sold production	+5,7% y/y
work productivity	+4,9% y/y

The growth in sold production of industry was lower than the one noted a year before. That was the result of its increase in all industrial sections. The growth in work productivity in industry was also observed, with a simultaneous increase in average paid employment on a year-to-year basis.

Construction in 2020

sold production of construction	+7,7% y/y
sales of construction and assembly production	-0,4% y/y
work productivity in construction	+7,0% y/y
number of dwellings completed	+5,6% y/y

Comparing to the previous year, an increase in sold production of construction were noted on a year-to-year basis. Sales of construction and assembly production developed differently, with a decrease comparing to the previous year. The situation was affected by a decrease in construction and assembly production in units specializing in the construction of civil and water engineering facilities and performing specialized construction works, with an increase in production in units specializing in the construction of buildings. At the same time, an increase in labor productivity was observed with an increase in the average employment in construction. There was an increase in the number of dwellings completed, but it was lower than the one observed a year earlier.

Internal market in 2020

retail sales of goods	-0,5% y/y
wholesale of goods	+8,1% y/y

There was a decrease in the value of retail sales and an increase in wholesale sales of goods on a year-to-year basis, while a year earlier, the value of both retail and wholesale sales increased in relation to the previous year.

Transport in 2019 (as of 31 December)

length of expressways	+14,3% y/y
number of seats in public transport buses	-0,6% y/y
railway lines	-2 km y/y

Comparing to the end of the previous year, the length of expressways has increased. An increase in the size of public transport fleet was also observed, with a decrease in the number of seats offered to passengers in public transport buses. A decrease in the length of railway lines on a year-to-year basis was noted.

Energy in 2019

production of electricity	+23,4% y/y
share of electricity from renewable sources	+6,9 pp
consumption of electricity in households	-0,4% y/y

After a decline recorded in the previous year, there was an increase in production of electricity on an annual basis. Comparing to the previous year, the share of electricity from renewable sources increased. There was also observed a slight decrease in electricity consumption by households on a year-to-year basis.

Finances of local government units

Revenue of local government units in 2019

total revenue	+12,4% y/y	Revenue of local self-government entities budgets have increased in comparison to 2018 – mostly own revenues. Own revenues and grants were the main sources of revenues.
own revenue	+17,5% y/y	
grants	+9,5% y/y	

Expenditure of local government units in 2019

total expenditure	+6,5% y/y	Expenditure of local self-government entities budgets have increased in comparison to 2018. Current expenses were the main burden on budgets. Property expenditures decreased in relation to the previous year.
current expenditure	+10,3% y/y	
property expenditure	-2,9% y/y	

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r.

budget deficit	96,9 million PLN	The budgets of cities with powiat status as well as budget of voivodship closed with a deficit, while budgets of gminas and powiats generated a surplus. A positive financial result was recorded in 80 out of 115 gminas of Podlaskie Voivodship (excluding cities with powiat status). The budgets of Białystok and Suwałki ended with a deficit, while the budget of Łomża – with a surplus. 12 closed out of 14 powiats of Podlaskie Voivodship obtained a positive financial result.
----------------	------------------	---

Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund in 2020

the share of the total value of projects (signed co-financing agreements) implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in Podlaskie Voivodeship in the total value of such projects in Poland	3,3%	At the end of 2020, the value of projects (signed co-financing agreements) implemented under the 2014–2020 Partnership Agreement in Podlaskie Voivodeship calculated per capita was higher than in Poland. In Podlasie, mainly funds from the Regional Operational Program and the Operational Program Infrastructure and Environment were used.
--	------	---

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie
Table 1. Selected data for Poland and the voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo Voivodship
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2019 r. (stan w dniu 31 XII) w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2019 (as of 31 December) in %	0,2	0,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r. w hm ³ Consumption of water for needs of the national economy and population in 2019 in hm ³	8816,0	88,4
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2019 r. w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2019 in hm ³	7689,1	41,8
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2019 r. w dam ³ Municipal treated wastewater in 2019 in dam ³	1336621	33677
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2019 r. w t/r.: Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2019 in t/year:		
gazowych gases	198440735	2136065
pyłowych particulates	27091	661
Obszary prawnie chronione w % powierzchni ogólnej ^a w 2019 r. (stan w dniu 31 XII) Area under legal protection in % of total area ^a in 2019 (as of 31 December)	32,3	31,6
Lesistość w 2019 r. (stan w dniu 31 XII) w % Forest cover in 2019 (as of 31 December) in %	29,6	30,9
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2020 r. (stan w dniu 31 XII) Population per 1 km ² of total area in 2020 (as of 31 December)	122	58
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r. Natural increase per 1000 population in 2020	-3,2	-3,5
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2020	0,1	-1,1
Przeciętne trwanie życia w 2019 r. w latach: Life expectancy in 2019 in years:		
mężczyźni males	74,1	74,3
kobiety females	81,8	83,1
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^b na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2019/2020 (stan na początku roku szkolnego) Children in pre-primary education establishments ^b per 1000 children aged 3–6 in the 2019/2020 school year (as of the beginning of the school year)	904	901

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a Data do not include information on the areas of Nature 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas. b Including children staying in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)

Table 1. Selected data for Poland and the voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo Voivodship
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 2020 r. (przeciętny w roku) w % Activity rate by LFS in 2020 (annual averages) in %	56,1	55,5
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r. (przeciętny w roku) w % Employment rate by LFS w 2020 r. (annual averages) in %	54,3	53,9
Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r. (przeciętna w roku) w % Unemployment rate by LFS in 2020 (annual averages) in %	3,2	2,8
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2020 r. (stan w dniu 31 XII) Registered unemployed persons per 1 job offer in 2020 (as of 31 December)	24	49
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w 2020 r. w zł Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^a in 2020 in PLN	5411,45	4680,65
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2020 r. w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2020 in PLN	2390,64	2178,78
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r. w zł Average monthly available income per capita in households in 2019 in PLN	1819,14	1741,70
Wskaźniki zasięgu ubóstwa w gospodarstwach domowych w 2019 r. w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej: Poverty rates in households in 2019 in % of persons in households with expenditures below:		
relatywnej granicy ubóstwa relative poverty line	13,0	21,8
granicy ubóstwa skrajnego extreme poverty line	4,2	7,0
Beneficjenci śródowniskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r. w % Beneficiaries of social assistance in number of total population in 2019 in %	4,6	6,1
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2019 r. w tys. zł Social assistance benefits granted in 2019 in thousand PLN	3529011	124330
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^b na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2019 r. (stan w dniu 31 XII) Children staying in nurseries and children's clubs ^b per 1000 children up to the age of 3 in 2019 (as of 31 December)	123,9	122,1
Ludność na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r. (stan w dniu 31 XII) Population per out-patient health care unit in 2019 (as of 31 December)	1461	1275
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 XII): Medical personel per 10 thousand population in 2019 (as of 31 December):		
lekarze doctors	23,7	24,9
pielęgniarki nurses	50,3	52,6
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 XII) Beds in hospitals per 10 thousand population in 2019 (as of 31 December)	43,5	43,2
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2019 r. ^c w zł Gross domestic product (current prices) per capita in 2019 ^c in PLN	59598	42976
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 XII) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020 (as of 31 December)	1219	933
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 XII) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2020 (as of 31 December)	21	10

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Łącznie z oddziałami żłobkowymi. c Wstępny szacunek.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b including nursery wards. c Preliminary estimate.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)

Table 1. Selected data for Poland and the voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo Voivodship
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^a w 2019 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons ^a in 2019	8,0	4,5
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^b w 2020 r. w % Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^b in 2020 in %	80,5	86,8
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b w 2020 r. w % Cost level indicator in non-financial enterprises ^b in 2020 in %	95,6	95,1
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych ^b w 2020 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of non-financial enterprises ^b in 2020 (previous year=100; current prices)	93,9	81,7
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. ^c w szt. Cattle density per 100 ha of agricultural land ^c in 2020 ^c in heads	43,2	94,6
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. ^c w szt. Pigs density per 100 ha of agricultural land in 2020 ^c in heads	77,8	33,3
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle ^d w 2020 r. w zł Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry ^d in 2020 in PLN	555212	577265
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie ^d w 2020 r. w zł Sold production of construction (current prices) per 1 average employed person in construction ^d in 2020 in PLN	626535	656672
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2020 r. Dwellings completed per 1000 population in 2020	5,8	5,5
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2019 r. (stan w dniu 31 XII) Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area in 2019 (as of 31 December)	82,6	56,3
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2019 r. (stan w dniu 31 XII) Length of railway lines operated per 100 km ² in 2019 (as of 31 December)	6,2	3,7
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2019 r. w % Share of renewable energy sources in production of electricity in 2019 in %	15,5	75,2

a Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – dane średnioroczne. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. c Stan w czerwcu. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w czerwcu 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w czerwcu 2019 r. Wstępne informacje wynikowe za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą na koniec czerwca 2021 r. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. c As of June. The data on agricultural land as of June, 2019 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June, 2020. Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Rozdział 2 Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw

Voivodship against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2019 r.

Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2019

Wybrane obszary:

Chosen areas:

aglomeracje:

agglomerations:

białostocka

bydgoska

górnśląska

krakowska

lubelska

łódzka

poznańska

rybnicko-jastrzębska

szczecińska

trójmiejska

warszawska

wrocławska

miasta:

cities:

Gorzów Wielkopolski

Kielce

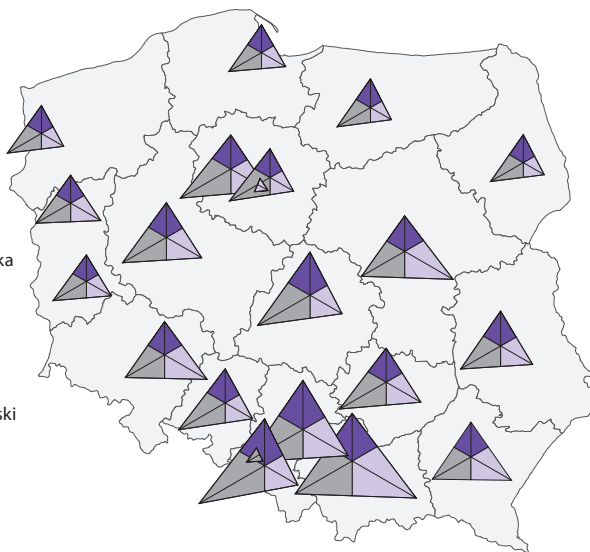
Olsztyn

Opole

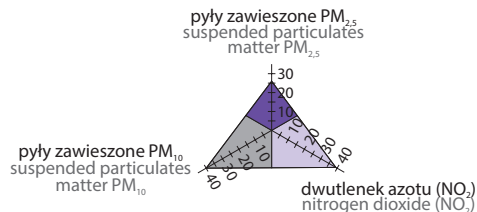
Rzeszów

Toruń

Zielona Góra

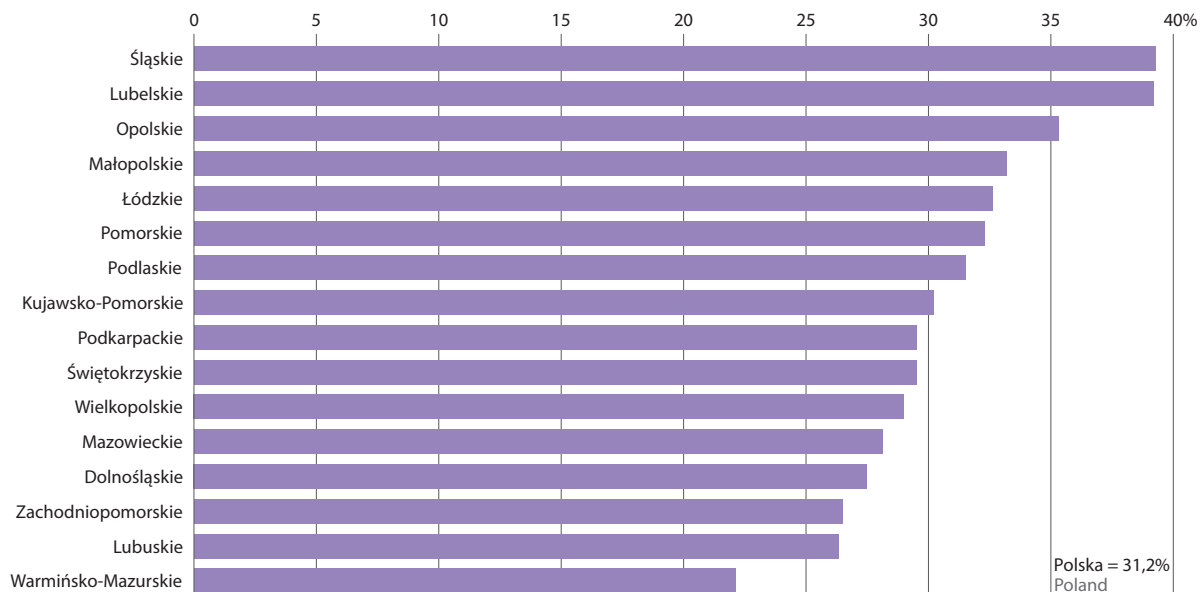

Średnia wartość normowanego stężenia
średniego rocznego w µg/m³:
Average value of standardized average
annual concentration in µg/m³:

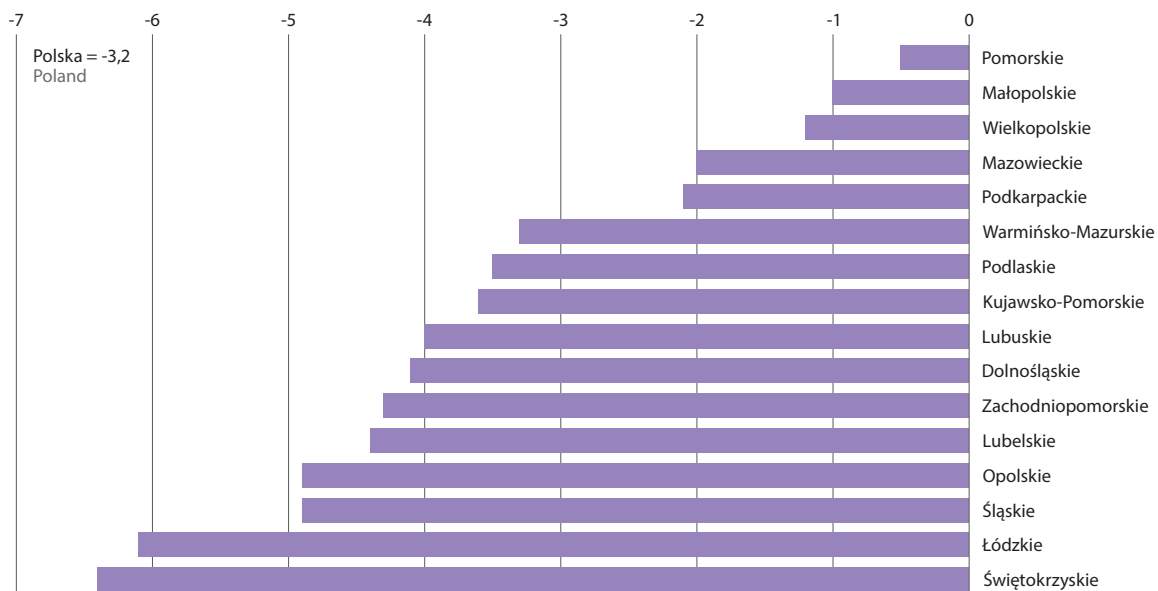

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2019 r.

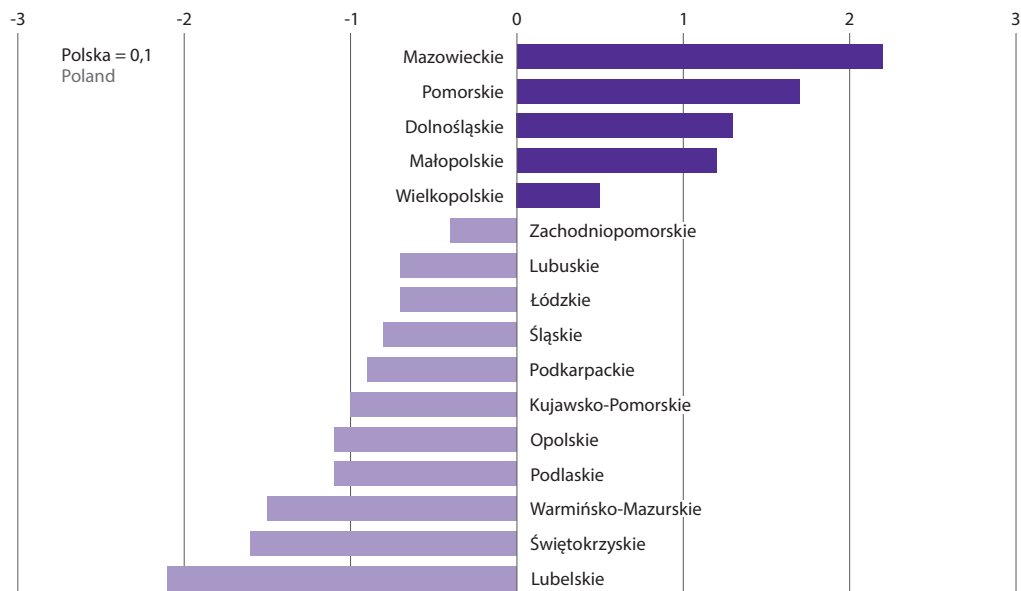
Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2019

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r.
Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2020

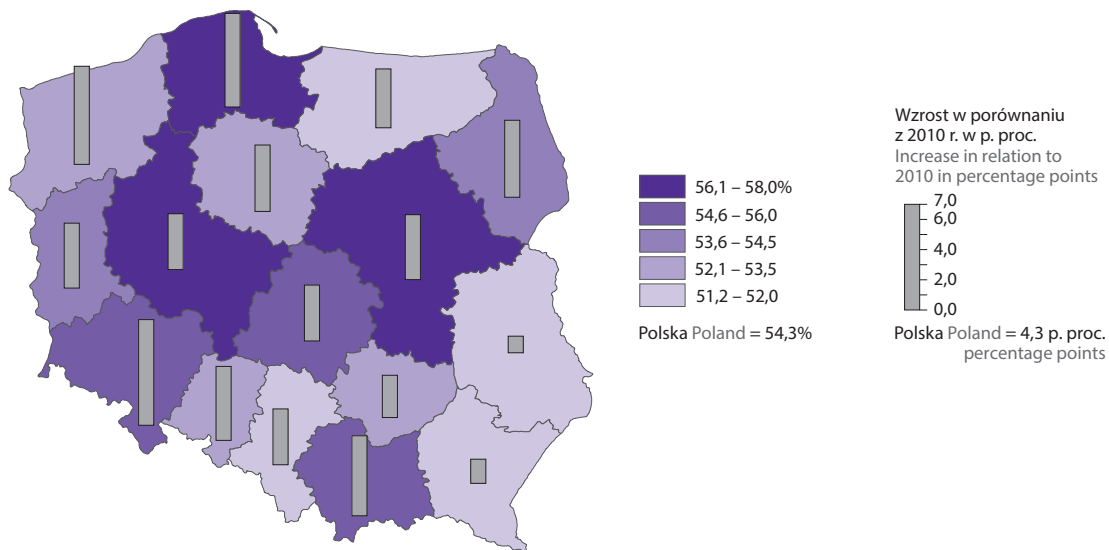

Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r.
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2020

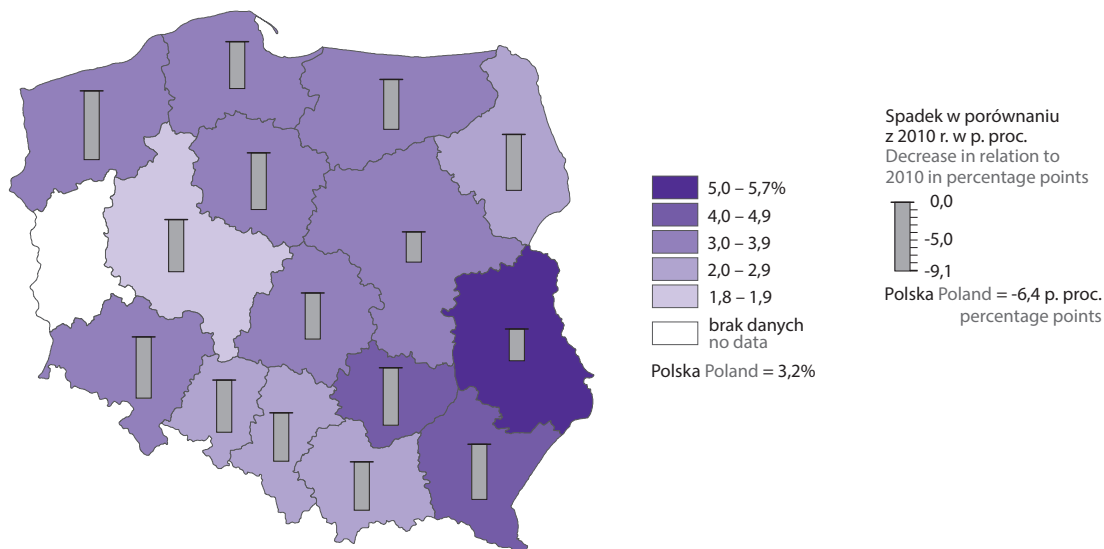

Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r. (przeciętny w roku)

Map 2. Employment rate by LFS in 2020 (annual averages)

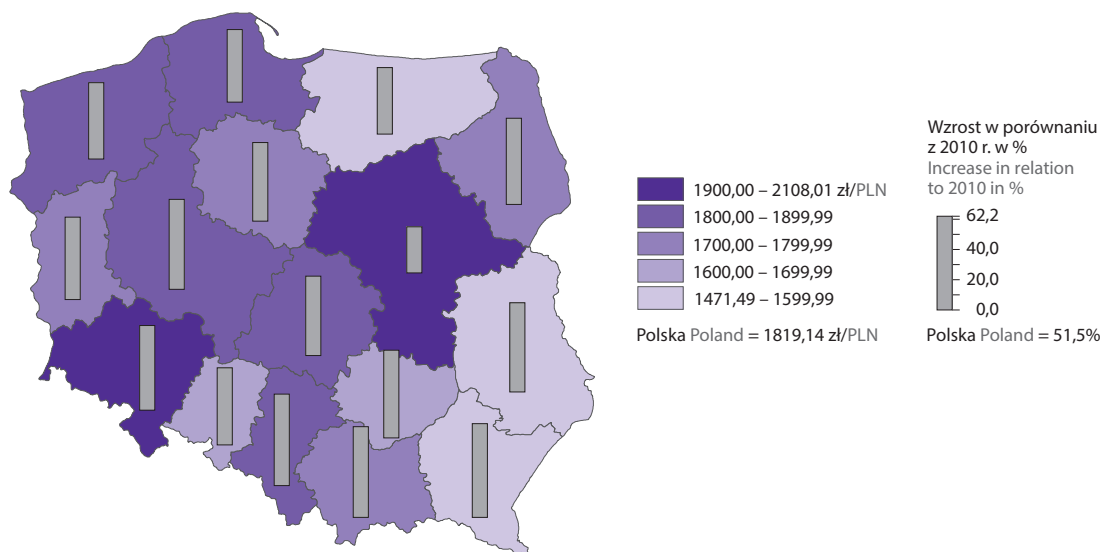
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r. (przeciętna w roku)

Map 3. Unemployment rate by LFS in 2020 (annual averages)

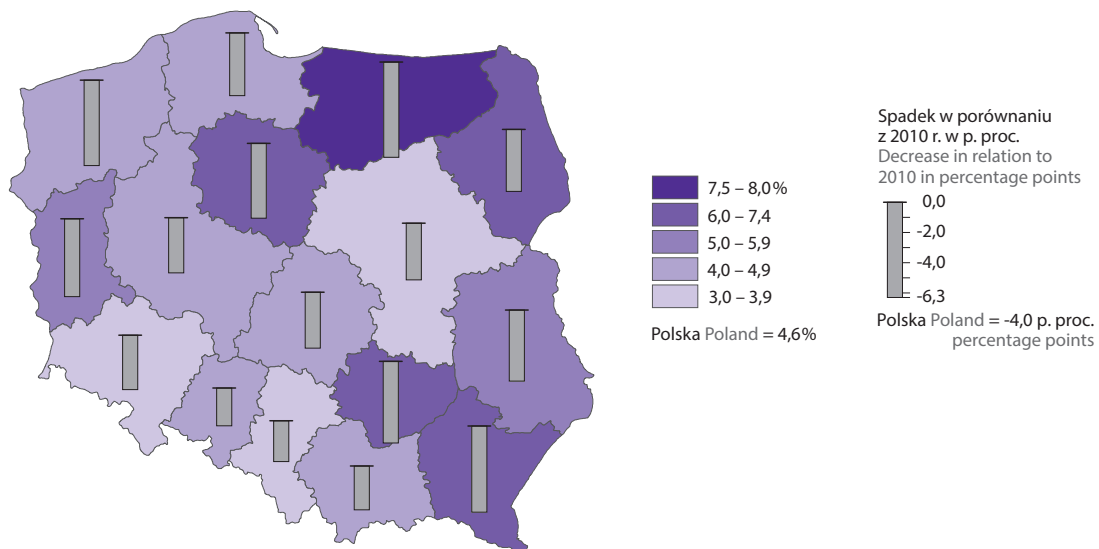

Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2019

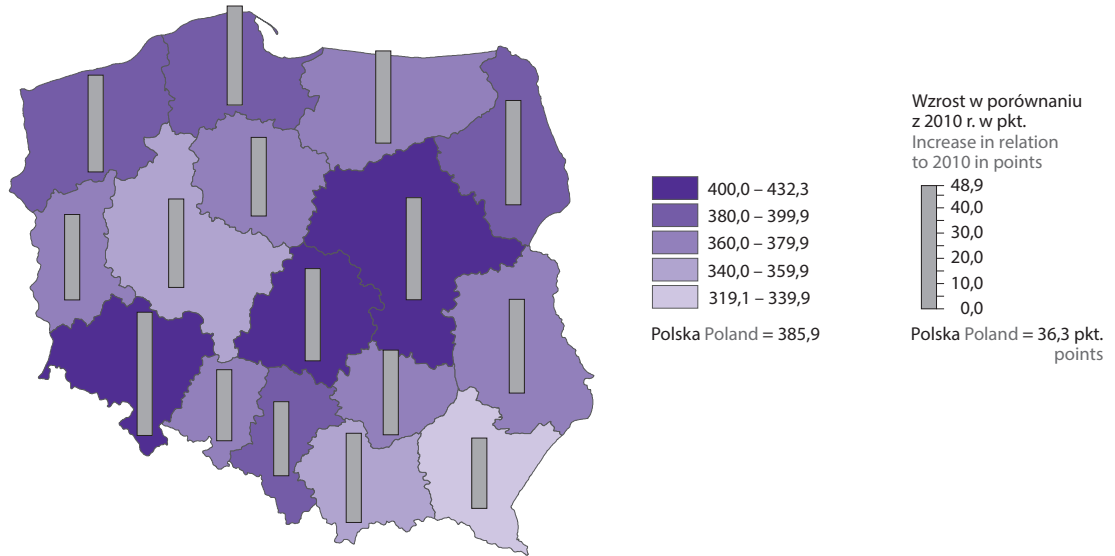

Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r.
 Map 5. Social assistance beneficiaries in the total population in 2019

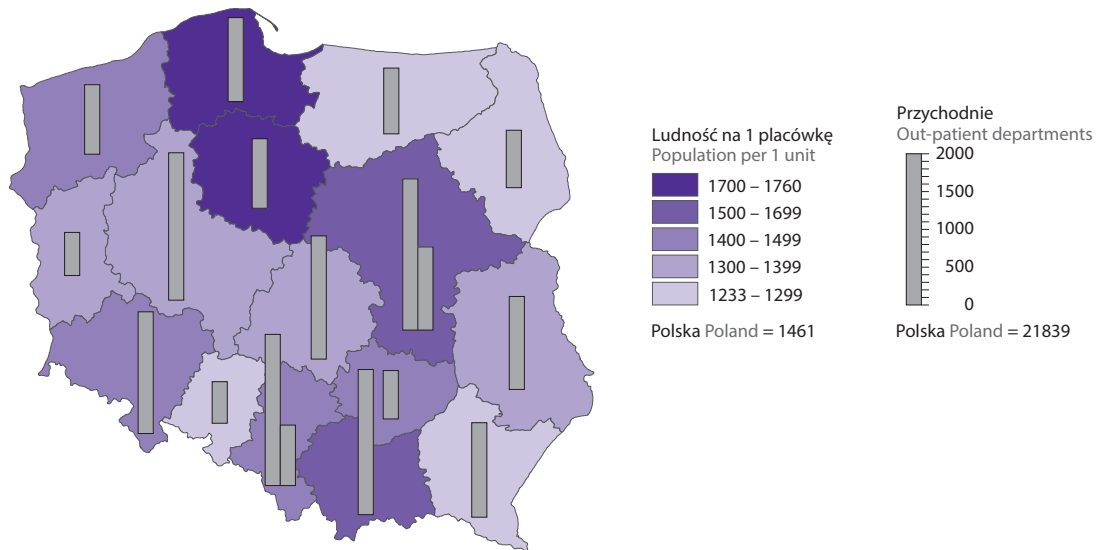
**Mapa 6. Mieszkania w zasobach mieszkaniowych na 1000 ludności w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 6. Dwellings in dwelling stocks per 1000 population in 2019
As of 31 December

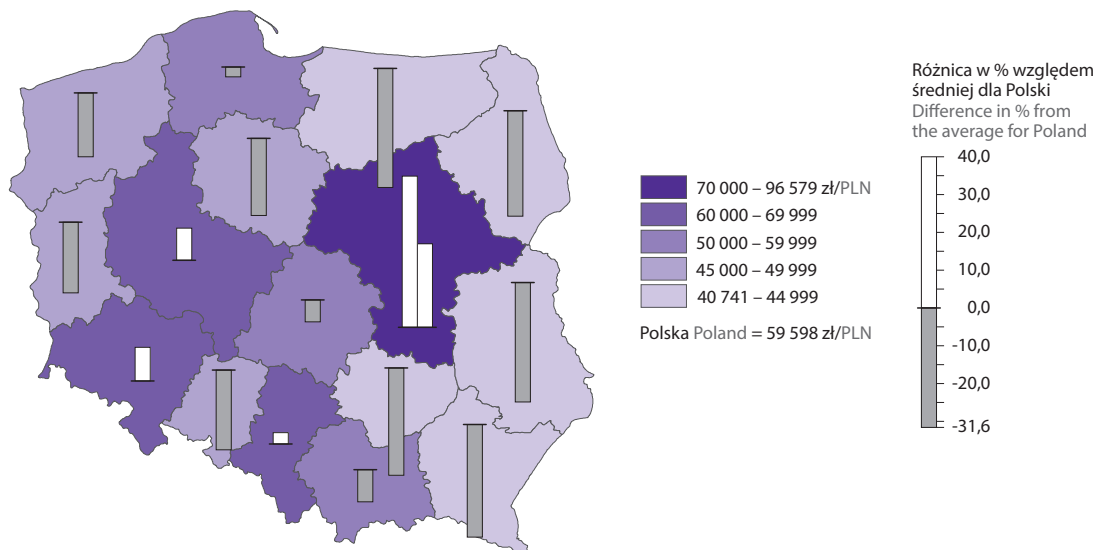

**Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 7. Out-patient health care units in 2019
As of 31 December

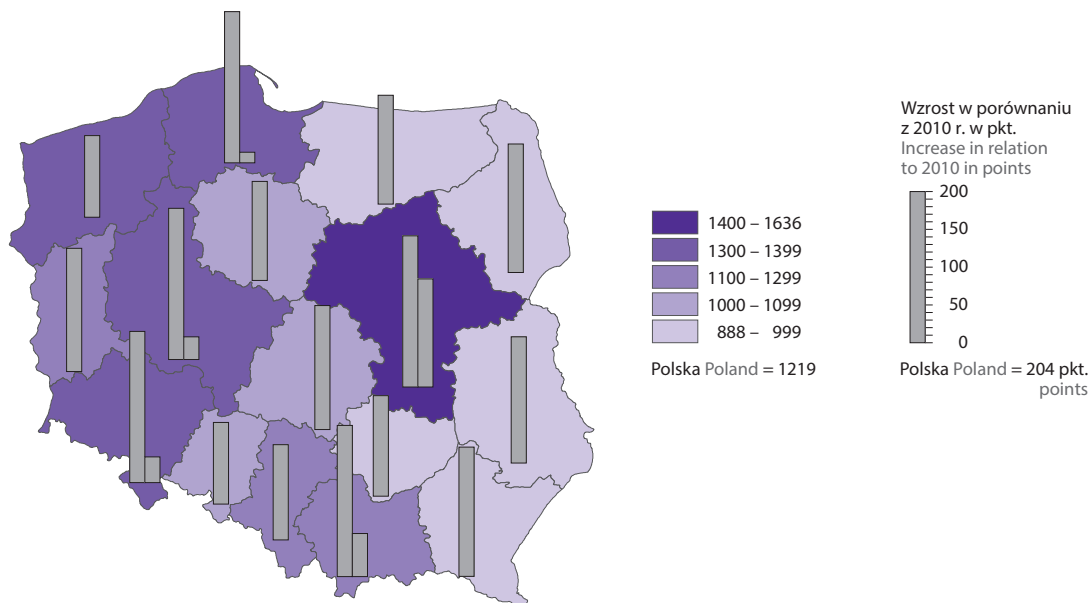

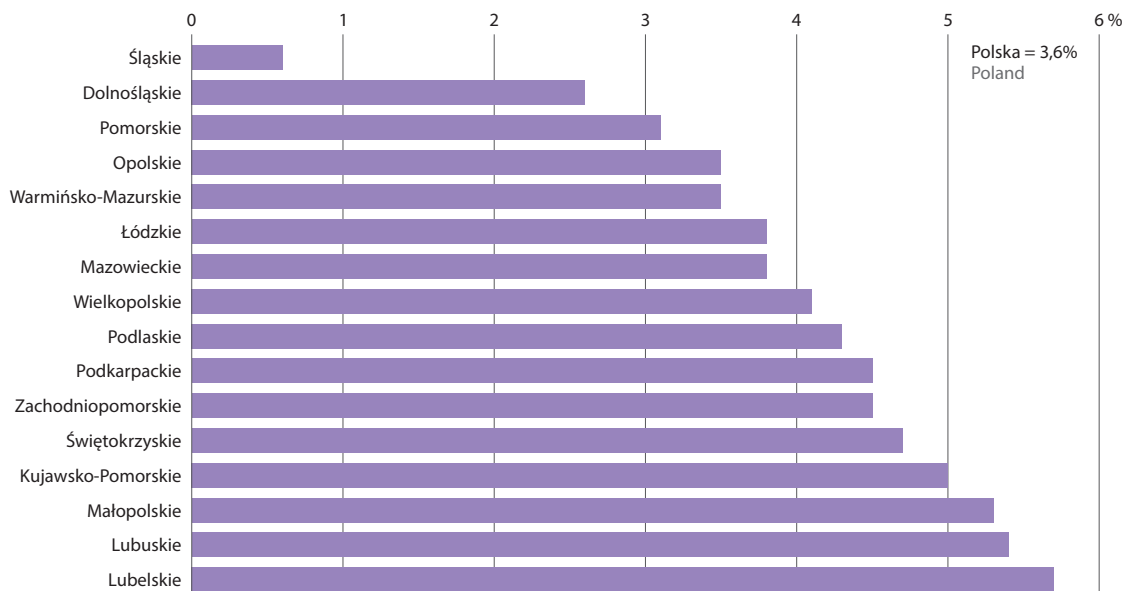
Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)
 Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2019 (current prices)

^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
^a Grouping by local kind-of-activity unit method; preliminary estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020 As of 31 December

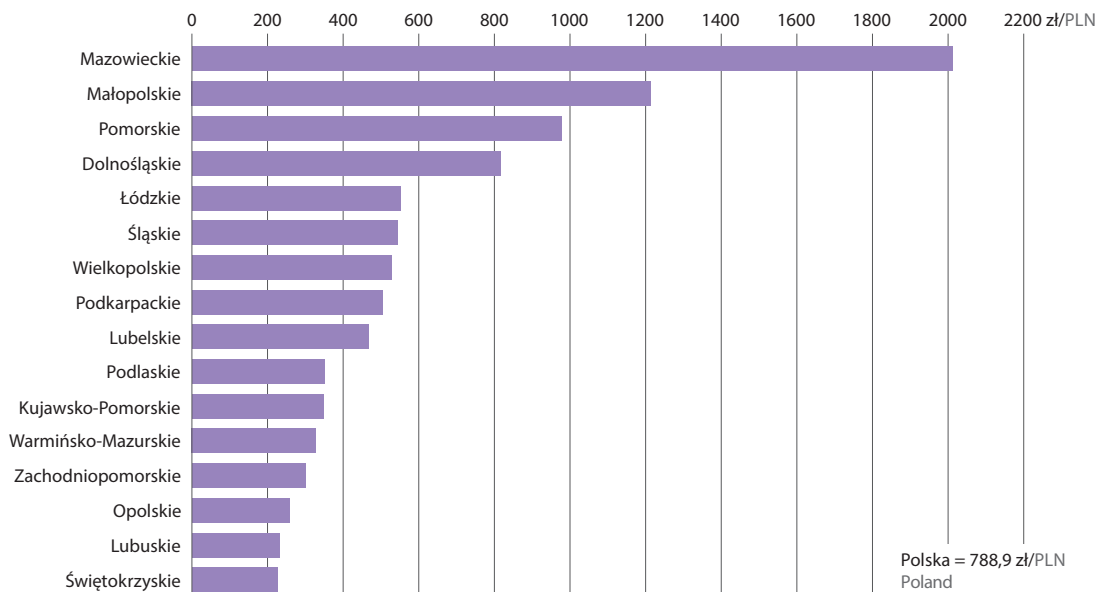

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych^a w 2020 r. Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises^a in 2020

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

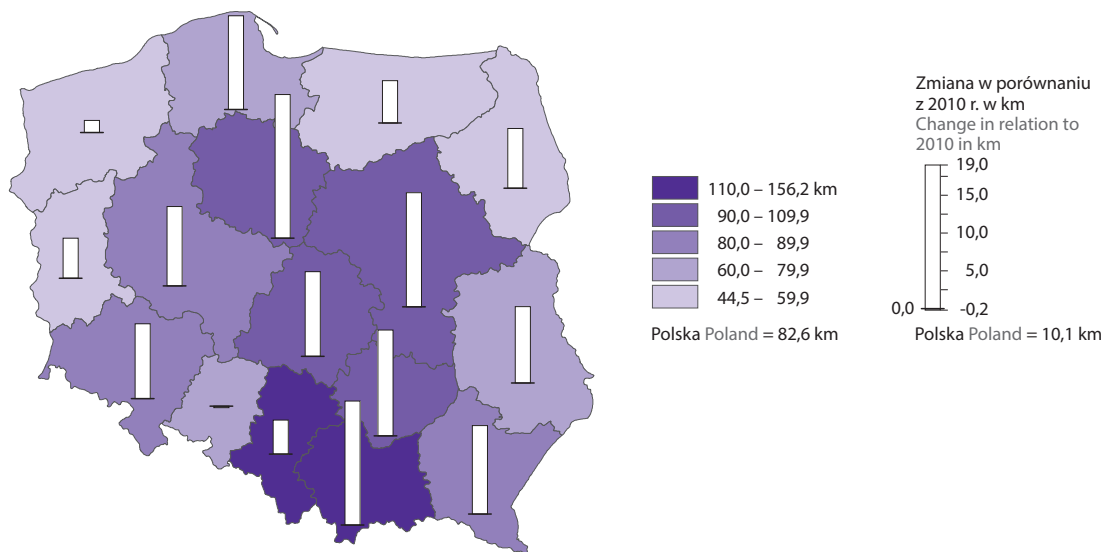
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)

Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2019 (current prices)

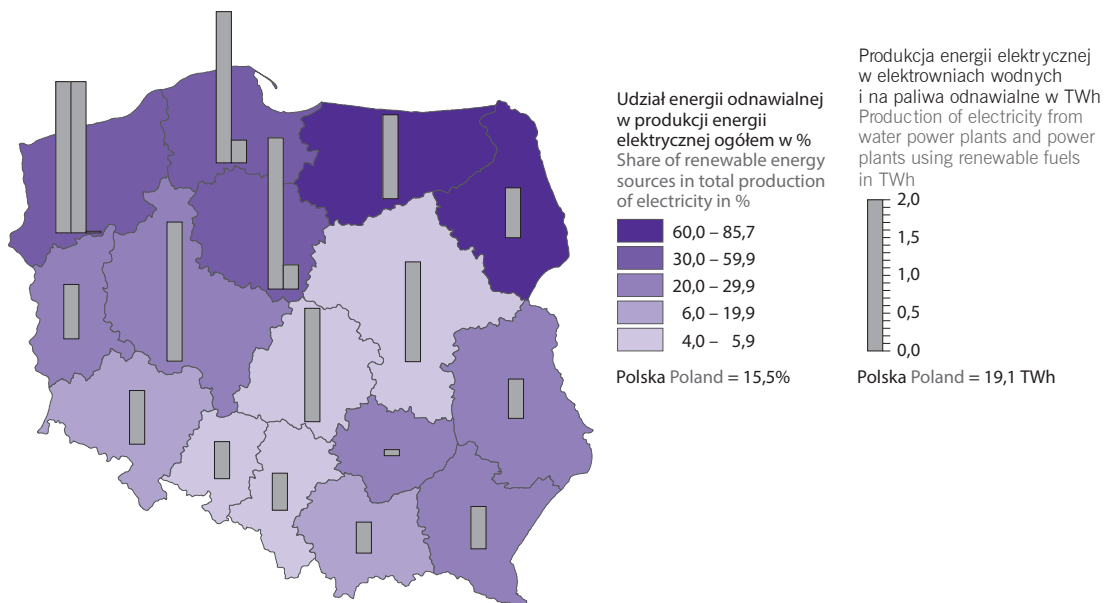
Mapa 10. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 10. Communal and district roads with hard surface per 100 km² of total area in 2019 As of 31 December

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2019 r.

Map 11. Energy from renewable sources in 2019

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

Area and territorial division of voivodship

Mapa 12. Podział województwa podlaskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Division of Podlaskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2020 As of 31 December

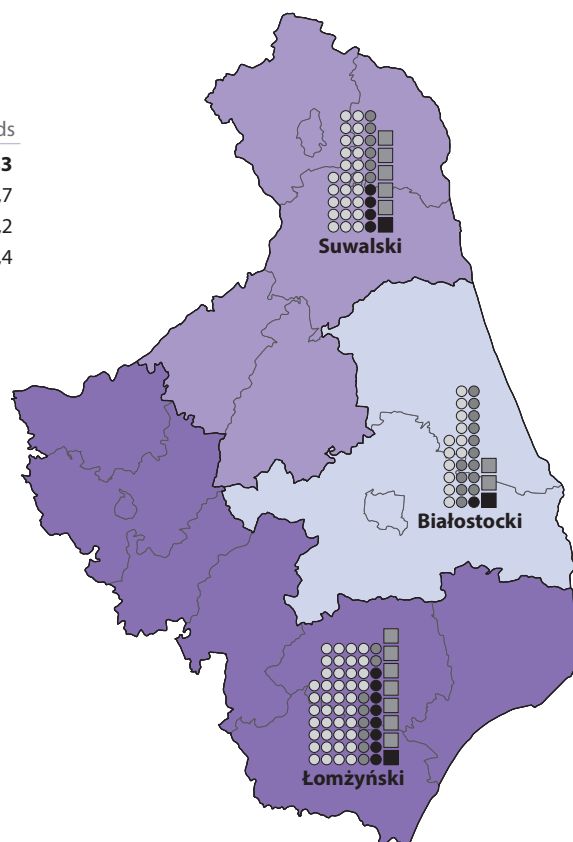
Podregiony województwa
Subregions of the voivodship

	Powierzchnia w ha Area in ha	Ludność w tys. Population in thousands
Podlaskie	2018702	1173,3
Białostocki	513307	513,7
Łomżyński	881747	390,2
Suwalski	623648	269,4

- Jeden powiat
One powiat
- Jedno miasto na prawach powiatu
One city with powiat status

- Jedna gmina:
One gmina:
- wiejska
rural
  - miejsko-wiejska
urban-rural
  - miejska
urban

- Granice:
Boundaries:
- podregion NUTS 3
NUTS 3 subregion
  - powiat
powiat

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r., województwo podlaskie zajmowało powierzchnię 20187 km², co stanowiło 6,5% powierzchni kraju. Na jego obszarze mieszkało 1173,3 tys. ludności, tj. 3,1% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 58 osób i była najniższa w kraju. W miastach mieszkało 60,8% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Warunki meteorologiczne

4.1. Meteorological conditions

W 2020 r. średnia roczna temperatura powietrza odnotowana w stacji meteorologicznej w Białymstoku nie zmieniła się w porównaniu z 2019 r., natomiast zarejestrowana w stacji meteorologicznej w Suwałkach była nieco wyższa niż rok wcześniej.

W analizowanym roku w stacjach pomiarowych w Białymstoku i Suwałkach zaobserwowano wzrost średnich rocznych temperatur powietrza w odniesieniu do wartości średnich wyznaczonych dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r.

W 2020 r. roczna suma opadów zanotowana w dwóch stacjach meteorologicznych na terenie województwa była wyższa w porównaniu z 2019 r. i wartościami średnimi wyznaczonymi dla poprzednich okresów wieloletnich, z wyjątkiem rocznej sumy opadów odnotowanej w Suwałkach w odniesieniu do średniej rocznej z okresu 2001–2010.

Województwo podlaskie leży w strefie klimatu umiarkowanego przejściowego z zaznaczającymi się wpływami kontynentalnymi. W 2020 r. średnia roczna temperatura powietrza odnotowana w stacji meteorologicznej w Białymstoku wyniosła 9,2°C i nie zmieniła się w stosunku do 2019 r., natomiast w Suwałkach osiągnęła 8,9°C i była wyższa w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,1°C. Województwo podlaskie było jednym z najchłodniejszych regionów w Polsce. Niższe średnie temperatury powietrza zanotowano tylko na Śnieżce (2,3°C) oraz w Zakopanem (7,1°C).

Tablica 2. Warunki meteorologiczne
Table 2. Meteorological conditions

Wyszczególnienie Specification	1971–2000	1991–2000	2001–2005	2001–2010	2020
	średnie average				
Temperatury w °C Temperatures in °C					
Białystok	6,9	7,2	7,4	7,5	9,2
Suwałki	6,3	6,8	6,9	7,1	8,9
Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm					
Białystok	577	573	555	613	640
Suwałki	591	575	601	619	612

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management, National Research Institute.

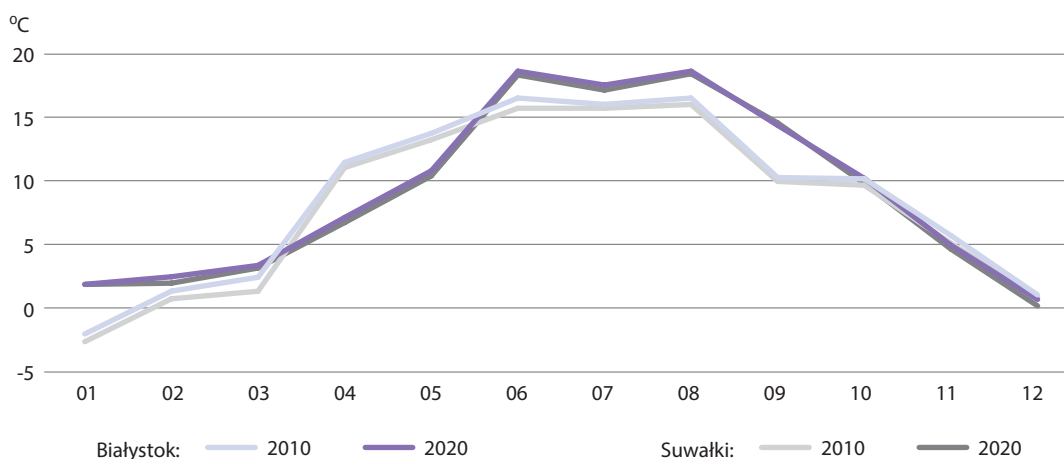
W 2020 r. w stacji pomiarowej w Białymstoku najcieplejszymi miesiącami ze średnią miesięczną temperaturą wynoszącą 18,7°C były czerwiec i sierpień, natomiast najchłodniejszym miesiącem był grudzień (0,6°C). W 2019 r. najwyższą średnią miesięczną temperaturę zaobserwowano w czerwcu i wyniosła ona

20,8°C, natomiast najchłodniejszym miesiącem był styczeń (minus 3,7°C). W 2019 r. ujemna średnia temperatura została odnotowana tylko w styczniu.

W 2020 r. w stacji meteorologicznej w Suwałkach, najwyższą średnią miesięczną temperaturę powietrza zaobserwowano w sierpniu (18,5°C), zaś najniższą w grudniu (0,1°C). W 2019 r. najcieplejszym miesiącem był czerwiec ze średnią miesięczną temperaturą ponad 20°C, a najchłodniejszym – styczeń (minus 4,6°C). Średnią miesięczną temperaturę poniżej 0°C w 2019 r. odnotowano tylko w styczniu.

W stacjach meteorologicznych w województwie podlaskim w 2020 r. zaobserwowano wzrost średnich rocznych temperatur powietrza w odniesieniu do wartości średnich dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r. Maksymalna temperatura powietrza dla okresu wieloletniego 1971–2020 odnotowana w stacji meteorologicznej w Białymstoku wyniosła 35,5°C, a w Suwałkach – 35,2°C, natomiast minimalna temperatura powietrza w tym okresie ukształtowała się odpowiednio na poziomie minus 35,4°C oraz minus 30,6°C. Amplitudy temperatur skrajnych w latach 1971–2020 odnotowane w stacjach Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Białymstoku i Suwałkach wyniosły odpowiednio 70,9°C i 65,8°C.

Wykres 6. Temperatury powietrza
Chart 6. Air temperatures

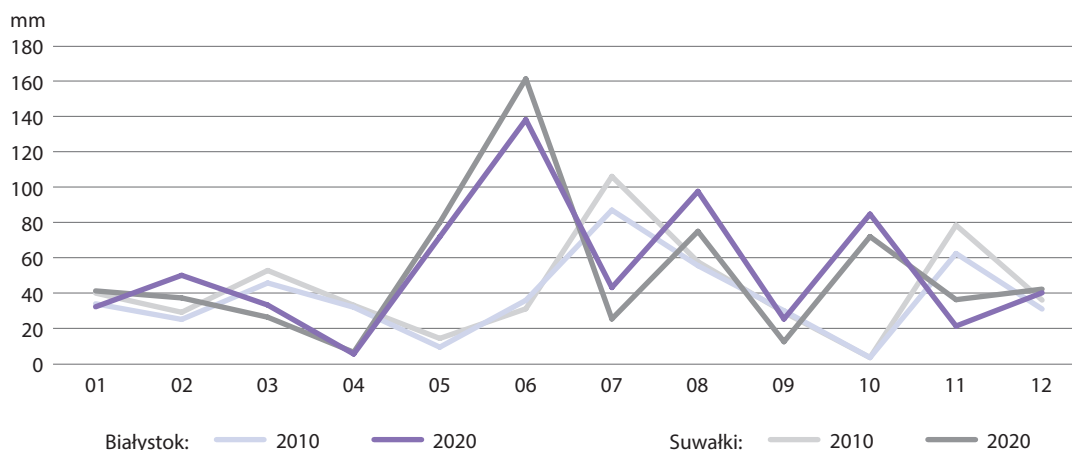

Roczna suma opadów w 2020 r. w stacji pomiarowej w Białymstoku wyniosła 640 mm i w porównaniu z rokiem poprzednim była wyższa o 22 mm. Wielkość opadów w analizowanym roku była również wyższa niż wartości średnie wyznaczone dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r. Największą ilość opadów atmosferycznych odnotowano w czerwcu (139 mm), najniższą zaś w kwietniu (zaledwie 5 mm). W 2019 r. miesiącem o największej ilości opadów atmosferycznych był lipiec (114 mm), a miesiącem o najmniejszej ilości opadów – kwiecień (4 mm).

W stacji meteorologicznej w Suwałkach w 2020 r. roczna suma opadów osiągnęła 612 mm i była wyższa od zanotowanej w 2019 r. W omawianym roku największą ilość opadów atmosferycznych odnotowano w czerwcu (162 mm), zaś najmniejszą – w kwietniu (tylko 6 mm). W 2019 r. miesiącem o największej ilości opadów był sierpień (86 mm), natomiast o najmniejszej ilości opadów – kwiecień (6 mm).

Wykres 7. Opady atmosferyczne
Chart 7. Atmospheric precipitation

4.2. Powierzchnia ziemi

4.2. Ground surface

Na początku 2020 r., w porównaniu ze stanem zanotowanym rok wcześniej, zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych, zwłaszcza gruntów ornych i użytków zielonych (łąki trwałe i pastwiska trwałe). W związku z rozwojem regionu i rozbudową infrastruktury wzrosła natomiast powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, w tym gruntów pod drogami i terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe.

Województwo podlaskie położone jest w północno-wschodniej części Polski, w geograficznym środku Europy. Sąsiaduje z trzema województwami: mazowieckim, warmińsko-mazurskim i lubelskim. Ponadto graniczy od północy z Litwą i od wschodu z Białorusią. Granica z Białorusią stanowi jednocześnie zewnętrzną granicę Unii Europejskiej.

Według danych geodezyjnych, w 2020 r. województwo podlaskie zajmowało obszar 2018,7 tys. ha, co stanowiło 6,5% powierzchni Polski. Na początku analizowanego roku w strukturze powierzchni województwa dominowały użytki rolne, zajmując 60,2% całkowitej powierzchni (1215,6 tys. ha). W porównaniu z zanotowanym przed rokiem ich areał zmniejszył się o niecałe 1,0 tys. ha (o 0,1%) i była to największa zmiana zaobserwowana w użytkowaniu gruntów. Spadek powierzchni użytków rolnych (o 4,4 tys. ha, tj. 0,4%) zanotowano również w odniesieniu do stanu na początku 2010 r. Według stanu w dniu 1 stycznia 2020 r., największą część użytków rolnych stanowiły grunty orne – 62,4% (758,3 tys. ha) oraz łąki trwałe i pastwiska trwałe – 32,4% (393,2 tys. ha). Grunty leśne łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi zajmowały 31,7% (639,4 tys. ha) powierzchni województwa, a grunty zabudowane i zurbanizowane – 3,9% (78,6 tys. ha) i w porównaniu z początkiem 2019 r. zaobserwowano wzrost ich powierzchni odpowiednio o 0,3 tys. ha i 0,8 tys. ha. Pozostałe kategorie gruntów stanowiły 4,2% powierzchni województwa.

**Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania
Stan w dniu 1 stycznia**

Table 3. Geodetic area by the land use
As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	w ha in ha				Pol ska=100 Poland=100
Ogółem Total	2018702	2018702	2018702	2018702	6,5
Użytki rolne ^a Agricultural land ^a	1219915	1214084	1216527	1215550	6,5
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woody and bushy land	639978	643803	639093	639354	6,7
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	27570	27670	28003	27999	4,3
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanized areas	73139	75609	77824 ^b	78642 ^b	4,5
Użytki ekologiczne Ecological areas	1825	1920	1969	1969	4,9
Nie użytki Wasteland	54457	53992	53782	53701	11,7
Tereny różne ^c Miscellaneous land ^c	1818	1623	1504	1487	1,8

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. b Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. c Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.
Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the item “forest land as well as woody and bushy land”. b Including areas used for public road construction or railways. c Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

W końcu 2019 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania na terenie województwa podlaskiego wynosiła 2760 ha, co stanowiło 0,1% powierzchni województwa (w kraju – 0,2%). Większość spośród nich (96,9%) stanowiły grunty zdewastowane, które utraciły całkowicie wartości użytkowe. Grunty zdegradowane, których wartość użytkowa zmalała m.in. w wyniku zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, zajmowały 3,1% powierzchni gruntów wymagających rekultywacji. W odniesieniu do stanu w końcu 2018 r. powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji zwiększyła się o 47 ha (o 1,7%), natomiast w stosunku do zanotowanej w końcu 2010 r. zmalała o 95 ha (o 3,3%).

Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

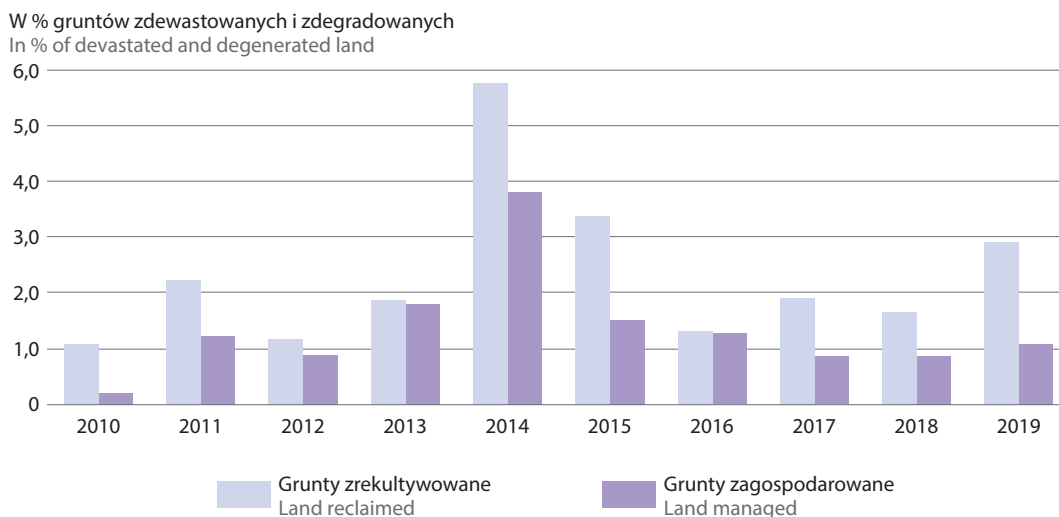
Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

W 2019 r. w województwie podlaskim zrehabilitowano 80 ha gruntów zdewastowanych oraz zdegradowanych wymagających rekultywacji, co stanowiło 4,9% ogólnej powierzchni gruntów zrehabilitowanych w kraju. Powierzchnia gruntów zrehabilitowanych zwiększyła się o 35 ha (o 77,8%) w porównaniu z rokiem poprzednim, natomiast w odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 49 ha (2,5-krotnie). W 2019 r. w Podla-

skiem powierzchnia gruntów zagospodarowanych wyniosła 30 ha, co oznaczało wzrost o 6 ha (o 25,0 %) w stosunku do 2018 r. oraz o 24 ha (5-krotny) w porównaniu z 2010 r. Stopień rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdewastowanych i zdegradowanych stanowił w 2019 r. odpowiednio 2,9% i 1,1% ogólnej ich powierzchni w województwie.

Wykres 8. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane w ciągu roku

Chart 8. Land reclaimed and managed during the year

4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

W 2019 r. największą ilość zużytej wody (ponad połowę całkowitego zużycia wody w województwie) odnotowano w eksploatacji sieci wodociągowej. W porównaniu z poprzednim rokiem mniej wody zużyto na potrzeby przemysłu, natomiast więcej na potrzeby gospodarstw domowych.

W 2019 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wytworzono większą ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania. Zaobserwowano spadek liczby oczyszczalni ścieków.

W 2019 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zużyto 88,4 hm³ wody, czyli 1,0% zużycia krajowego. Największą ilość zużytej wody odnotowano w eksploatacji sieci wodociągowej – 51,4 hm³ (58,2% całkowitego zużycia wody w województwie, a 0,6% zużycia krajowego), w tym w gospodarstwach domowych – 42,3 hm³. Na potrzeby przemysłu w omawianym roku przypadło zaledwie 13,8 hm³ wody (15,6%). W omawianym roku liczba zakładów zużywających wodę w przemyśle wyniosła 73. W 2019 r. w Podlaskiem, w porównaniu z latami poprzednimi, najbardziej zwiększyło się zużycie wody na potrzeby gospodarstw domowych (o 1,2% więcej niż w 2018 r. i o 14,1% więcej niż w 2010 r.). Niewielki spadek w stosunku do poprzedniego roku nastąpił w przypadku zużycia wody na potrzeby przemysłu (o 1,2%), natomiast w odniesieniu do 2010 r. zaobserwowano jego wzrost (o 7,9%).

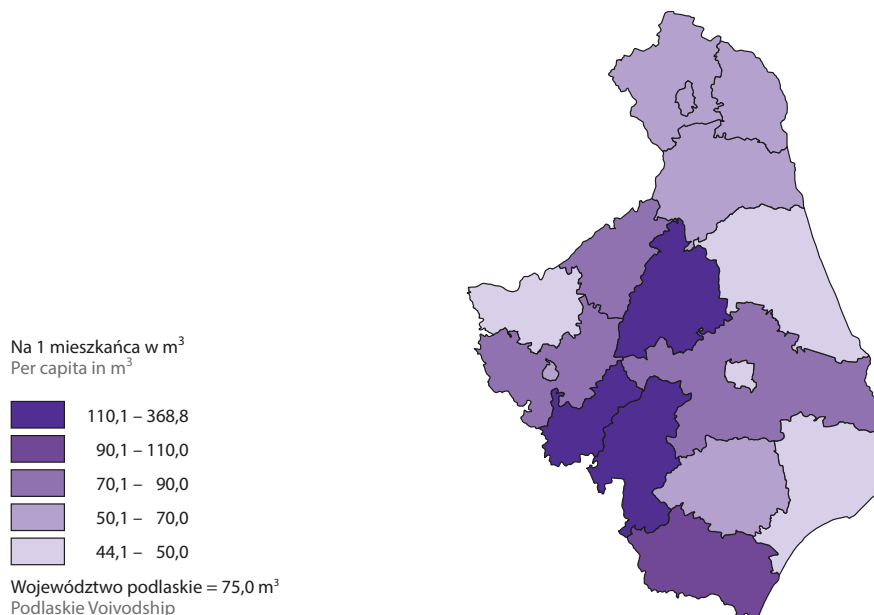
Tablica 4. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku
Table 4. Consumption of water by needs during the year

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	w hm ³ in hm ³				Polaska=100 Poland=100
Ogółem^a Total^a	79,4	87,4	88,6	88,4	1,0
w tym: of which:					
Przemysł Industry	12,8	13,0	13,9	13,8	0,2
Gospodarstwa domowe Households	37,0	40,2	41,7	42,3	3,3

a W 2019 r. dane nie obejmują wody zużytej do nawadniania użytków rolnych i leśnych.
a In 2019, data do not include water used to irrigate agricultural and forest land.

W analizowanym roku pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie podlaskim wyniósł 101,7 hm³ (nieco ponad 1% poboru wody w kraju). Pobór wody na cele przemysłowe z ujęć własnych wyniósł 12,9 hm³ (12,6% poboru wody w województwie), a od innych jednostek na ten cel zakupiono 1,2 hm³ wody. Do napełniania i uzupełniania stawów rybnych w 2019 r. pobrano 23,2 hm³ wody (22,8% poboru wody w województwie).

Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r.
Map 13. Water consumption for needs of the national economy and population in 2019

W 2019 r. w województwie podlaskim wytworzono 41,5 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia i w porównaniu z 2018 r. ilość ta wzrosła o 0,1 hm³ (o 0,2%), a w odniesieniu do 2010 r. – o 1,4 hm³ (o 3,6%).

W 2019 r. w województwie podlaskim odprowadzono ogółem 11,9 hm³ ścieków przemysłowych, z czego 8,1 hm³ do wód lub do ziemi, a 3,8 hm³ siecią kanalizacyjną. Emisja ścieków przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi zwiększyła się o 1,8% w porównaniu z rokiem poprzednim i o 10,0% w stosunku do 2010 r. Oczyszczania wymagało 7,9 hm³ (66,1%) ścieków przemysłowych, w tym 99,5% poddano procesowi oczyszczania.

W analizowanym roku w województwie siecią kanalizacyjną odprowadzono do wód lub do ziemi 33,7 hm³ ścieków komunalnych (o 0,3% mniej niż w 2018 r. i o 0,4% więcej niż w 2010 r.). Były one w całości oczyszczane.

Tablica 5. Komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków oraz ścieki wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi

Table 5. Industrial and municipal wastewater treatment plants as well as wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31 XII) Wastewater treatment plants (as of 31 December)	140	148	149	147
Ścieki odprowadzone w dam ³ : Discharged wastewater in dam ³ :				
komunalne ^a municipal ^a	33548,0	32022,0	33783,0	33677,0
przemysłowe industrial	6561,0	6929,0	7682,0	7862,0
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem (stan w dniu 31 XII) Population connected to wastewater treatment plants in % of total population (as of 31 December)	62,5	67,4	68,2	68,7

a Bez ścieków dowożonych oraz wód opadowych lub roztopowych oraz infiltracyjnych; łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnie przemysłowe.

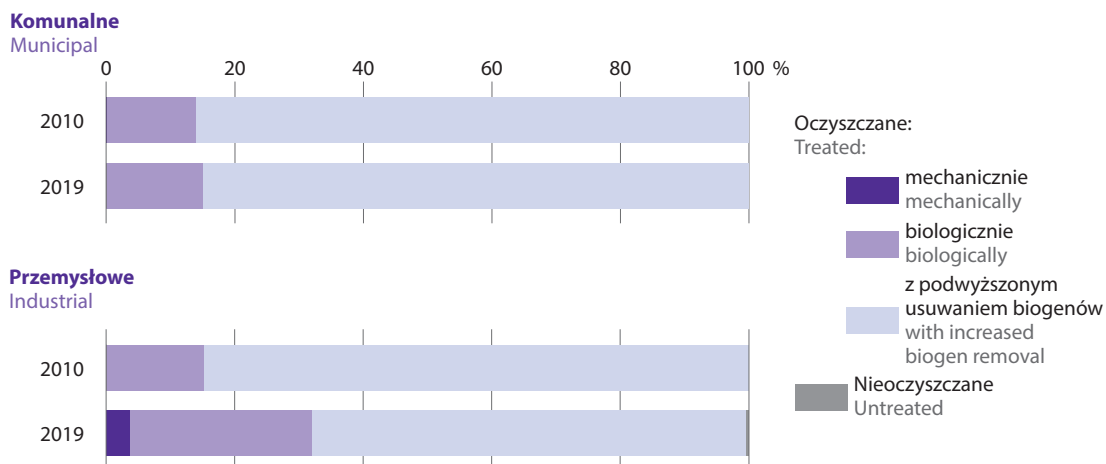
a Excluding transported wastewater and precipitation wastewater or snowmelt and infiltration water; including municipal wastewater treated by industrial wastewater treatment plants.

Oczyszczalnie ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W końcu 2019 r. ścieki w województwie podlaskim oczyszczane były w 147 oczyszczalniach o łącznej przepustowości projektowej 282,0 dam³ na dobę (z tego w 2 oczyszczalniach mechanicznych, w 111 – biologicznych oraz w 34 – z podwyższonym usuwaniem biogenów). Oczyszczalnie w województwie podlaskim stanowiły 3,6% wszystkich oczyszczalni w kraju. W porównaniu ze stanem w końcu poprzedniego roku liczba oczyszczalni zmniejszyła się o 2 obiekty, a w porównaniu z końcem 2010 r. – zwiększyła się o 7 obiektów. Ich przepustowość w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 7,3%, a na przestrzeni 9 lat – o 27,9%.

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

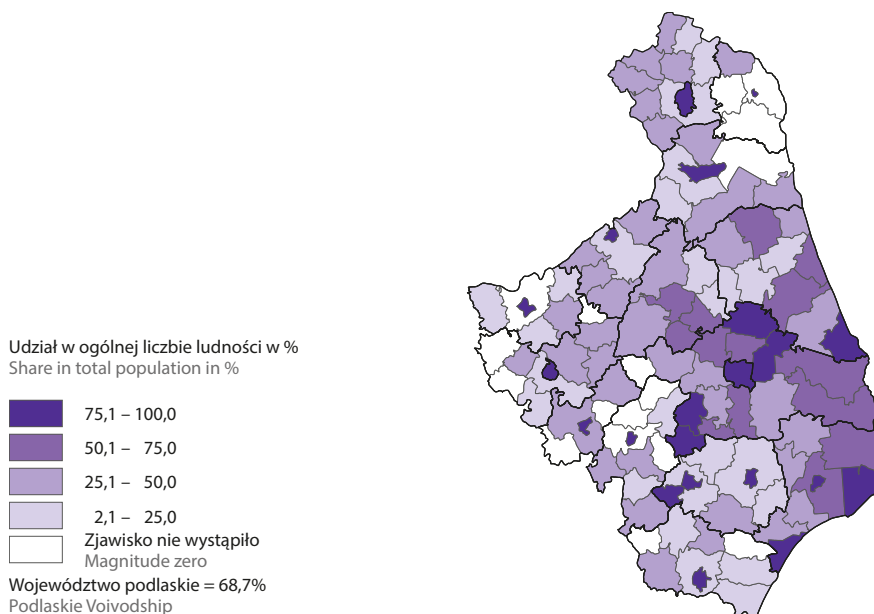
Wykres 9. Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
 Chart 9. Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

W końcu 2019 r. udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie mieszkańców województwa ukształtował się na poziomie 68,7% (udział ten dla całego kraju wynosił 74,5%). W porównaniu ze stanem w końcu 2018 r. zwiększył się o 0,5 p. proc., a od końca grudnia 2010 r. – o 6,2 p. proc. Z oczyszczalni ścieków w miastach korzystało 97,0% ludności, a na wsi – zaledwie 24,6%.

Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in 2019
 As of 31 December

4.4. Zanieczyszczenia i ochrona powietrza

4.4. Pollution and protection of air

W 2019 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych, natomiast nieznacznie wzrosła emisja zanieczyszczeń gazowych.

W odniesieniu do 2018 r. wzrosła liczba zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza.

W analizowanym roku odnotowano spadek ilości zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zarówno zanieczyszczeń gazowych, jak i pyłowych.

W końcu 2019 r. na terenie województwa podlaskiego działały 72 zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza, co stanowiło 3,8% zakładów tego rodzaju funkcjonujących w kraju. Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 39 zakładów (54,2% ogółu), a tylko 9 (12,5%) było wyposażonych w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych. W Polsce w końcu 2019 r. spośród wszystkich zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza 1108 (59,0%) posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, zaś 285 (15,2%) do redukcji zanieczyszczeń gazowych.

Tablica 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 6. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	w tys. t/r in thousand tonnes/year				Polaska=100
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gases pollutions					
Ogółem Total	1616,6	1978,2	2039,8	2136,1	1,1
w tym: of which:					
Dwutlenek siarki Sulphur dioxide	3,3	2,9	2,0	1,9	1,0
Metan Methane	–	0,5	0,5	0,4	0,1
Tlenki azotu ^a Nitrogen oxides ^a	3,2	2,8	2,4	2,4	1,3
Tlenek węgla Carbon monoxide	2,4	3,0	2,6	2,9	1,0
Dwutlenek węgla Carbon dioxide	1607,3	1968,6	2031,8	2128,1	1,1
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulates pollutions					
Ogółem Total	1,1	0,9	0,7	0,7	2,4
w tym: of which:					
Ze spalania paliw Fuel combustion	0,8	0,7	0,4	0,5	3,6
Niezorganizowana Non-organised	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1

a W przeliczeniu na dwutlenek azotu.
a Expressed in nitrogen dioxide.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych w 2019 r. wyniosła 0,7 tys. t i w porównaniu z emisją z roku poprzedniego była o 4,3% (o 30 t) mniejsza. W odniesieniu do 2010 r. zmniejszyła się o 39,7% (o 435 t). Zanieczyszczenia pyłowe wyemitowane w analizowanym roku na terenie województwa podlaskiego stanowiły tylko 2,4%

emisji tego rodzaju w Polsce. Województwo podlaskie, zaraz po województwie warmińsko-mazurskim, wyemitowało najmniej zanieczyszczeń pyłowych wśród wszystkich województw w kraju. Znaczna ilość zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw (80,8% ogólnej emisji pyłów w województwie). W omawianym roku emisja zanieczyszczeń pyłowych w przeliczeniu na 1 km² powierzchni wyniosła 0,03 t.

Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w analizowanym roku osiągnęła 8,0 tys. t i była nieznacznie większa (o 2 t) niż w 2018 r., a w porównaniu z 2010 r. zmalała o 13,6% (o 1256 t). Zanieczyszczenia gazowe wyemitowane na terenie województwa podlaskiego stanowiły 0,7% emisji krajowej. W analizowanym okresie emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w przeliczeniu na 1 km² powierzchni województwa wyniosła 0,4 t.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Dominującymi źródłami emisji zanieczyszczeń gazowych w województwie podlaskim były jednostki prowadzące działalność w zakresie wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (49,2% emisji zanieczyszczeń gazowych w województwie), zaś w mniejszym stopniu – zakłady przetwórstwa przemysłowego (26,3%). W przypadku emisji zanieczyszczeń pyłowych głównym ich źródłem było przetwórstwo przemysłowe oraz jednostki wytwarzające i zaopatrujące w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (po 42,9% emisji zanieczyszczeń pyłowych w województwie).

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w 2019 r. w Podlaskiem zatrzymano 24,5% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) i 98,7% zanieczyszczeń pyłowych wyemitowanych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska. Krajowe wskaźniki były wyższe od wojewódzkich i wyniosły odpowiednio 70,3% i 99,8%.

4.5. Ochrona przyrody. Lasy

4.5. Nature protection. Forests

W końcu 2019 r. powierzchnia obszarów cennych przyrodniczo prawnie chronionych w województwie podlaskim nieznacznie zmalała w ujęciu rocznym, przy czym ich udział w powierzchni województwa pozostał na tym samym poziomie.

W omawianym okresie zmniejszyła się także powierzchnia gruntów leśnych, a w konsekwencji nastąpił niewielki spadek wskaźnika lesistości.

W końcu 2019 r. obszary cenne przyrodniczo prawnie chronione¹ w województwie podlaskim zajmowały 638,7 tys. ha, co stanowiło 31,6% jego powierzchni ogólnej. Powierzchnia obszarów chronionych zmniejszyła się zarówno w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej (o 197,2 ha), jak i w odniesieniu do stanu w końcu 2010 r. (o 6,9 tys. ha).

W strukturze obszarów objętych ochroną prawną¹ w województwie podlaskim dominują obszary chronionego krajobrazu (w końcu 2019 r. obejmowały one 68,7% powierzchni chronionej), parki narodowe (14,4%) oraz parki krajobrazowe (12,8%). Pod względem zajmowanej powierzchni największy udział ob-

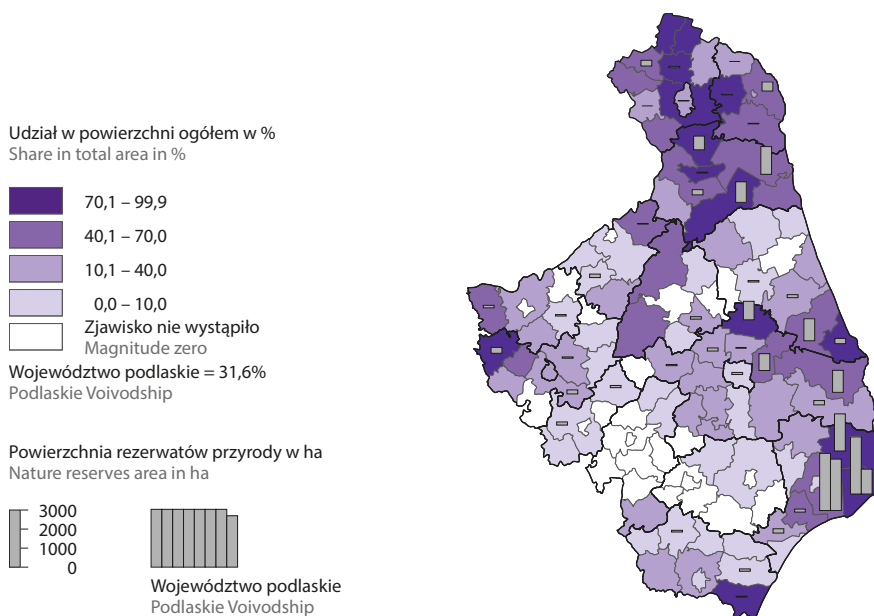
¹ Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.

szarów prawnie chronionych odnotowano w powiecie augustowskim (64,1%), zaś najmniejszy w powiecie zambrowskim (0,4%).

Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona^a w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 15. Area of special nature value under legal protection^a in 2019 As of 31 December

^a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.

^a Data do not include information on the areas of Nature 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas.

Biorąc pod uwagę obszar parków narodowych w poszczególnych województwach, w końcu 2019 r. Podlaskie zajmowało pierwsze miejsce w Polsce. Powierzchnia parków narodowych w województwie podlaskim (92,2 tys. ha) stanowiła wówczas 29,3% ich ogólnej powierzchni w kraju. W porównaniu ze stanem w końcu 2018 r. powierzchnia parków narodowych w województwie utrzymała się na podobnym poziomie, natomiast w odniesieniu do końca 2010 r. wzrosła o 108,5 ha.

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o różnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

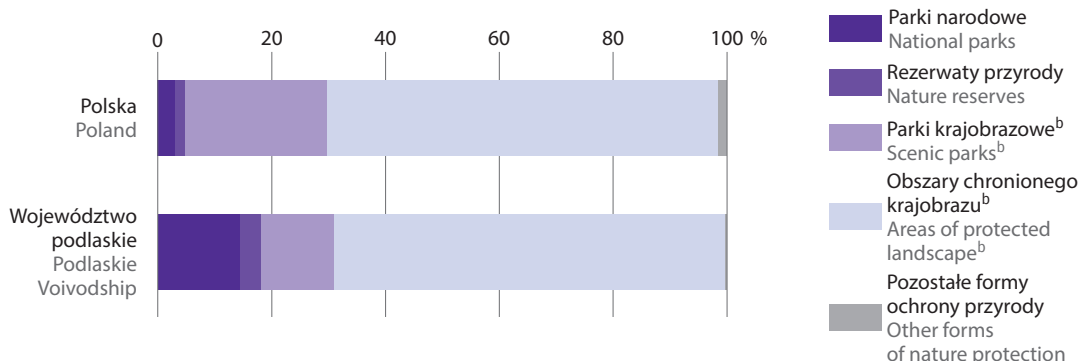
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Na przestrzeni 10 analizowanych lat liczba rezerwatów przyrody na terenie województwa podlaskiego pozostała niezmienna i kształtowała się na poziomie 93 obiektów. W końcu 2019 r. rezerваты przyrody zajmowały powierzchnię 23,7 tys. ha (w Polsce 169,6 tys. ha). Przeciętna powierzchnia rezerwatu wynosiła 254,9 ha (w kraju 113,0 ha). Zdecydowanie największy obszar zajmowały rezerваты leśne, które stanowiły 77,2% ogólnej powierzchni rezerwatów w województwie.

Według stanu w końcu 2019 r., w województwie podlaskim znajdowały się 3 parki krajobrazowe o łącznej powierzchni 86,6 tys. ha, co stanowiło 4,3% jego ogólnej powierzchni. Obszary chronionego krajobrazu obejmowały 457,1 tys. ha, tj. 22,6% powierzchni województwa. Porównując powierzchnię parków krajobrazowych do zanotowanej w końcu poprzedniego roku pozostała ona na takim samym poziomie, natomiast w odniesieniu do końca 2010 r. – zmniejszyła się o 1,5 tys. ha. Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu w porównaniu z zanotowaną przed rokiem zmniejszyła się o 0,2 tys. ha, natomiast w odniesieniu do stanu w końcu 2010 r. – zmniejszyła się o 5,6 tys. ha.

Wykres 10. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona^a w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 10. Area of special nature value under legal protection^a in 2019 As of 31 December

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Bez rezerwatów i innych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych) położonych na ich terenie.

a Data do not include information on the areas of Natura 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas. b Excluding nature reserves and other forms of nature protection (documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands) located within those areas.

Na terenie województwa podlaskiego w końcu 2019 r. zanotowano 1968 pomników przyrody (w kraju 34890), z czego aż 1227 znajdowało się na terenie powiatu hajnowskiego. Liczba pomników przyrody zwiększyła się o 4 obiekty w porównaniu ze stanem w końcu 2018 r., natomiast zmniejszyła się o 90 obiektów w stosunku do zanotowanej 9 lat wcześniej.

Wśród form ochrony przyrody warto również wymienić obszary Natura 2000. Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) od końca 2010 r. zajmowały niezmiennie 28,7% powierzchni województwa, natomiast specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) w końcu 2019 r. i 2018 r. zajmowały 26,9%, podczas gdy w końcu 2010 r. – 27,0% jego ogólnej powierzchni.

Charakterystycznym gatunkiem chronionym w województwie podlaskim jest żubr. Jego liczebność w 2019 r. wynosiła 988 osobników, co stanowiło 43,5% populacji tego gatunku w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba osobników tego gatunku zwiększyła się o 275 szt., natomiast w odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 372 szt. Innym gatunkiem chronionym występującym na terenie województwa jest bóbr europejski, którego liczebność od 2010 r. szacuje się na poziomie 15 tys. szt.

W końcu 2019 r. ludność mogła korzystać z parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców, zieleni ulicznej oraz terenów zieleni osiedlowej o łącznej powierzchni 1,7 tys. ha (w kraju – 78,3 tys. ha), co oznacza, że na 1 mieszkańca województwa podlaskiego przypadało 14,4 m² tych terenów. W porównaniu ze stanem w końcu 2018 r. powierzchnia ta zwiększyła się o 18,2 ha (o 1,1%), natomiast w odniesieniu do zanotowanej 9 lat wcześniej wzrosła o 187,7 ha (o 12,5%).

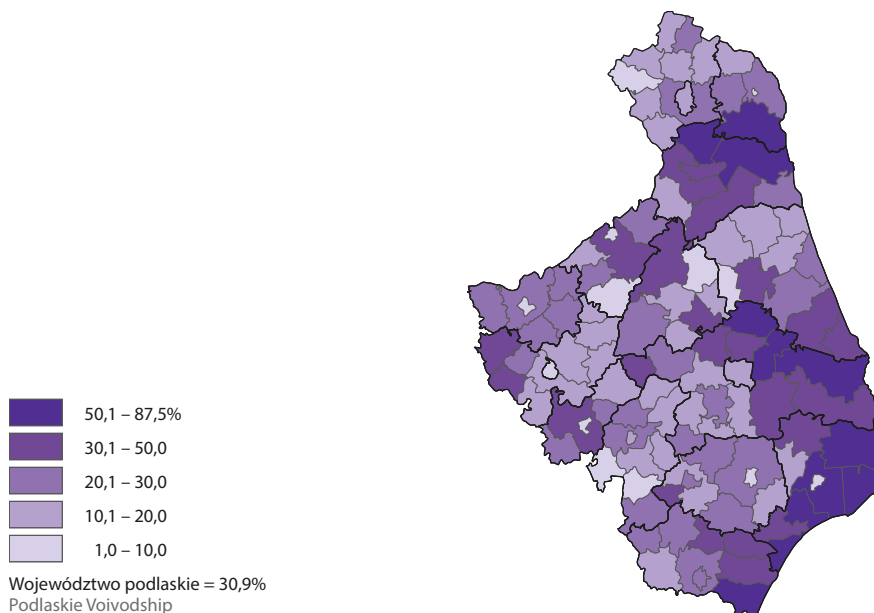
Według stanu w końcu 2019 r., powierzchnia gruntów leśnych w województwie podlaskim wynosiła 633,9 tys. ha, co stanowiło 6,7% ich ogólnej powierzchni w kraju. Powierzchnia gruntów leśnych zmniejszyła się o 1,2 tys. ha (o 0,2%) w porównaniu z zanotowaną przed rokiem, natomiast w stosunku do stanu w końcu 2010 r. – zwiększyła się o 7,7 tys. ha (o 1,2%). Na 1 mieszkańca województwa podlaskiego w końcu 2018 r. i 2019 r. przypadała taka sama powierzchnia lasów, tj. 52,9 ara, natomiast na 1 mieszkańca w Polsce – 24,1 ara (zarówno w końcu 2018 r., jak i 2019 r.). W końcu 2010 r. w województwie wskaźnik ten był niższy i wynosił 51,2 ara.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

W końcu 2019 r. wskaźnik lesistości w województwie podlaskim przyjął wartość 30,9%, co uplasowało je na siódmym miejscu wśród województw w kraju, podczas gdy średnio w Polsce wynosił 29,6%. W regionie najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w powiatach: hajnowskim (53,5%), augustowskim (46,2%) i sejneńskim (42,0%), zaś najniższy – w miastach na prawach powiatu Łomża (1,0%) i Suwałki (13,3%). Lesistość w końcu poprzedniego roku kształtowała się na poziomie 31,0% (w kraju – 29,6%), natomiast w końcu 2010 r. – 30,5% (w kraju – 29,2%).

**Mapa 16. Lesistość w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 16. Forest cover in 2019
As of 31 December

W końcu 2019 r. w strukturze własnościowej gruntów leśnych województwa, podobnie jak w całym kraju, dominowała własność publiczna (67,7%), a w jej ramach – grunty leśne znajdujące się pod zarządem Lasów Państwowych, stanowiące 61,7% wszystkich gruntów leśnych w województwie. Grunty leśne prywatne obejmowały 32,3% ogółu gruntów leśnych w Podlaskiem.

4.6. Odpady przemysłowe i komunalne

4.6. Industrial and municipal waste

W 2019 r. ilość wytworzonych odpadów przemysłowych zmniejszyła się w skali roku. W porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się również ilość odpadów przemysłowych dotychczas składowanych (nagromadzonych) na składowiskach własnych.

Ilość odebranych lub zebranych odpadów komunalnych wzrosła w ujęciu rocznym.

W 2019 r. w województwie podlaskim wytworzono 493,5 tys. t odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co stanowiło 0,4% ich ogólnej ilości w skali kraju. W miastach wytworzono 318,2 tys. t (64,5% ogółu) odpadów, a na obszarach wiejskich – 175,3 tys. t (35,5% ogółu). Ilość odpadów wytworzonych zmniejszyła się zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim – o 391,1 tys. t (o 44,2%), jak i w odniesieniu do 2010 r. – o 220,0 tys. t (o 30,8%).

Tablica 7. Odpady przemysłowe

Table 7. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2010	2019	
	w tys. t in thousand tonnes		Polska=100 Poland=100
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	713,5	493,5	0,4
w tym: of which:			
unieszkodliwione we własnym zakresie disposed by producers on its own	.	5,0	0,0
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	.	290,3	0,4
magazynowane czasowo temporarily stored	36,2	42,6	3,0
Odpady dotychczas składowane (stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled (as of the end of the year) – total	2350,2	2297,9	0,1

Z ogólnej ilości odpadów wytworzonych w 2019 r., wytwórcy odpadów przekazali innym odbiorcom 290,3 tys. t (58,8%) odpadów, poddali odzyskowi we własnym zakresie 155,6 tys. t (31,5%) odpadów, 42,6 tys. t (8,6%) zmagazynowali czasowo, a pozostałe 5,0 tys. t (1,0%) unieszkodliwili we własnym zakresie. W porównaniu z 2018 r. zmniejszyła się zarówno ilość odpadów poddanych odzyskowi (o 51,6%), przekazanych innym odbiorcom (o 43,3%), unieszkodliwionych we własnym zakresie (o 16,7%), jak i magazynowanych czasowo (o 5,5%). W odniesieniu do 2010 r. więcej (o 17,7%) odpadów zmagazynowano czasowo.

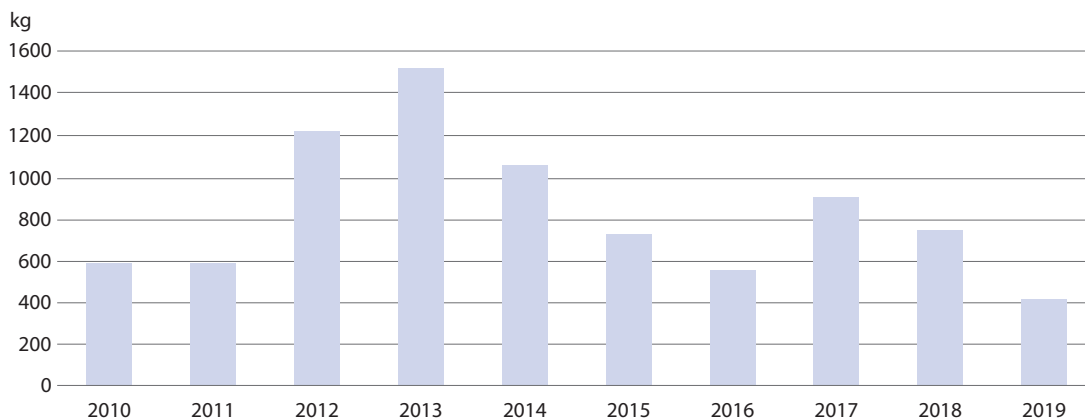
W końcu 2019 r. ogólna ilość odpadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na składowiskach własnych wynosiła 2297,9 tys. t, co stanowiło 0,1% odpadów nagromadzonych w kraju. Ilość ta spadła zarówno w porównaniu z zanotowaną przed rokiem (o 16,4 tys. t, tj. 0,7%), jak i w końcu 2010 r. (o 52,3 tys. t, tj. 2,2%).

Liczba zakładów wytwarzających odpady w województwie podlaskim w końcu 2019 r. wynosiła 53 i w ciągu roku nie uległa zmianie, natomiast w odniesieniu do zanotowanej 9 lat wcześniej zmniejszyła się o 5 zakładów.

W 2019 r. ilość odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa podlaskiego wyniosła 418,4 kg (w Polsce wskaźnik ten osiągnął wartość 2973,3 kg). Ilość ta zmniejszyła się o 329,5 kg (o 44,1%) w porównaniu z 2018 r. oraz o 174,0 kg (o 29,4%) w odniesieniu do 2010 r.

Wykres 11. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca

Chart 11. Industrial waste generated during the year per capita

Największa ilość odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2019 r. pochodziła z grup „Odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobywaniu, fizycznej i chemicznej przeróbce rud oraz innych kopalin” – 112,2 tys. t (22,7% ogółu odpadów wytworzonych w województwie) oraz „Odpady z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności” – 98,3 tys. t (19,9%).

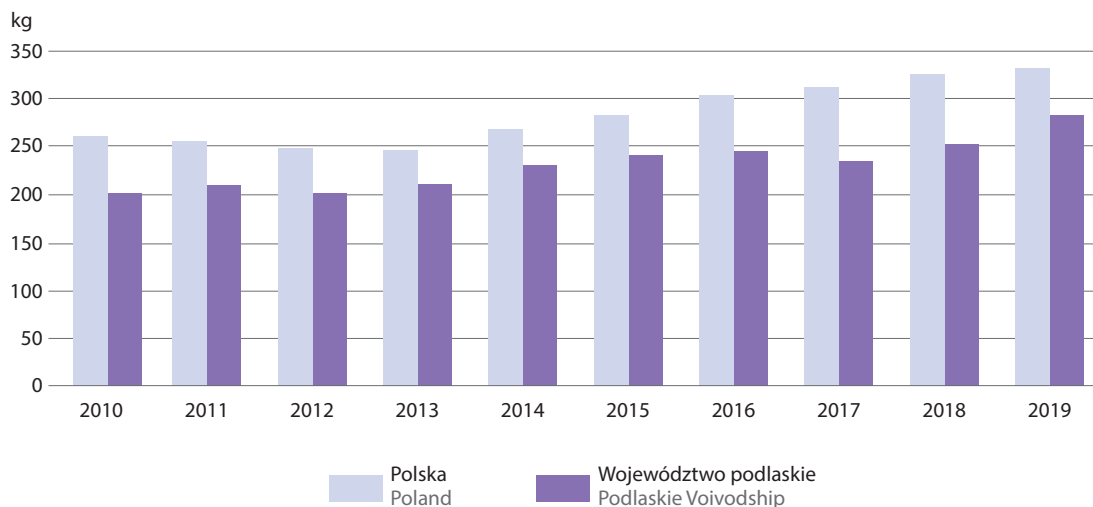
W 2019 r. w województwie podlaskim głównym źródłem odpadów było przetwórstwo przemysłowe (225,3 tys. t odpadów, tj. 45,7%), w tym głównie jednostki zajmujące się produkcją artykułów spożywczych. Znaczną część stanowiły także odpady wytworzone w jednostkach zaliczanych do sekcji górnictwo i wydobywanie – 112,2 tys. t (22,7%).

Uwzględniając przekrój terytorialny według powiatów, największą ilość wytworzonych odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2019 r. zanotowano w powiecie sokólskim (119,6 tys. t) oraz w miastach Białystok (84,4 tys. t) i Suwałki (48,2 tys. t). Najmniej odpadów wytworzono w powiatach: kolneńskim (4,6 tys. t), siemiatyckim (5,8 tys. t) i wysokomazowieckim (9,2 tys. t), natomiast w powiatach: monieckim, sejneńskimi i suwalskim nie odnotowano ich w ogóle.

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Od 1 lipca 2013 r. odebrane lub zebrane odpady komunalne uznawane są za odpady komunalne wytworzone, ze względu na objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości przez gminny system gospodarowania odpadami komunalnymi.

W 2019 r. w województwie podlaskim zebrano 334,0 tys. t odpadów komunalnych (242,7 tys. t w miastach i 91,3 tys. t z obszarów wiejskich), co stanowiło 2,6% ogółu odpadów komunalnych wytworzonych w Polsce. Ilość zebranych odpadów komunalnych wzrosła zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim (o 11,7%), jak i 2010 (o 37,5%).

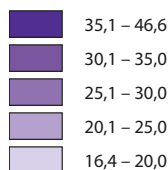
Wykres 12. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
 Chart 12. Municipal waste collected during the year per capita

W 2019 r. ilość wytworzonych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa podlaskiego wyniosła 283,2 kg (w Polsce wskaźnik ten osiągnął poziom 332,2 kg). Oznacza to wzrost w stosunku do 2018 r. i 2010 r. odpowiednio o 30,4 kg oraz 81,5 kg. Najwięcej odpadów komunalnych na 1 mieszkańca wytworzono w mieście Łomża (345,3 kg), najmniej – w powiecie suwalskim (175,3 kg).

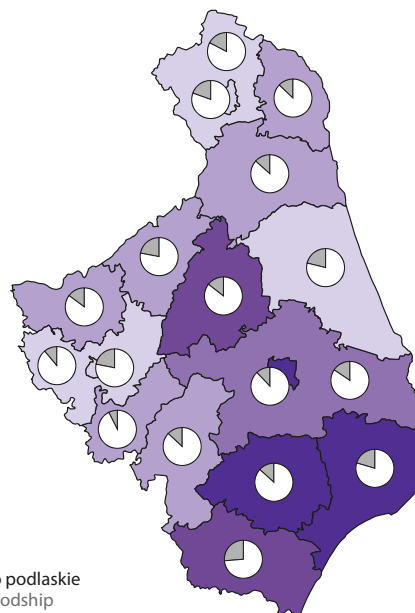
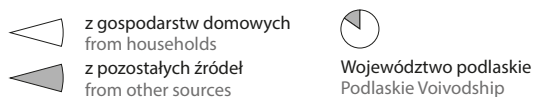
Mapa 17. Odpady komunalne zebrane w 2019 r.
 Map 17. Municipal waste collected in 2019

Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %
 Share of municipal waste collected separately in total municipal waste collected in %

Województwo podlaskie = 31,5%
 Podlaskie Voivodship

Struktura odpadów komunalnych zebranych ogółem według źródeł pochodzenia w %
 Structure of total municipal waste collected by source of origin in %

Większość odpadów komunalnych zebranych w 2019 r. pochodziła z gospodarstw domowych. W województwie podlaskim wytworzono w nich 282,8 tys. t odpadów, co stanowiło 84,7% ogółu (w Polsce – 84,5% ogółu). Ilość tej kategorii odpadów wzrosła o 12,3% w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 55,3% w stosunku do 2010 r. Pozostałą część odpadów komunalnych, pochodzącą z handlu, małego biznesu, biur, instytucji oraz usług komunalnych w 2019 r. zebrano w ilości 51,3 tys. t.

Wśród zebranych odpadów komunalnych przeważały odpady zmieszane. W 2019 r. w województwie podlaskim ich ilość wyniosła 229,0 tys. t, co stanowiło 2,6% ogółu zmieszanych odpadów komunalnych w Polsce. Oznacza to wzrost o 4,8% w stosunku do roku poprzedniego (w kraju – spadek o 1,2%), a w porównaniu z 2010 r. – spadek o 1,6% (w Polsce – o 4,4%).

Pozostałą część stanowiły odpady zebrane selektywnie, których ilość z roku na rok wzrasta. W 2019 r. na terenie województwa podlaskiego zebrano selektywnie 105,1 tys. t odpadów komunalnych, tj. o 30,6% więcej niż w roku poprzednim i ponad 10-krotnie więcej niż w 2010 r. (w kraju odpowiednio o 10,2% oraz niemal 5-krotnie więcej).

Tablica 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 8. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2010		2019			
	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	ogółem total		w tym z gospodarstw domowych of which from households	
			w t in t		Polska=100 Poland=100	w t in t
Ogółem Total	10361,2	6884,3	105095,9	2,6	97372,2	2,7
w tym: of which:						
Papier i tektura Paper and cardboard	2384,2	1056,1	10389,1	3,0	8349,0	2,9
Szkło Glass	1953,0	1465,1	13968,9	2,4	13005,5	2,4
Tworzywa sztuczne Plastics	2235,6	1803,6	6269,4	1,6	5780,1	1,6
Metale Metals	126,3	81,3	205,9	1,4	187,9	1,4
Tekstylia Textiles	814,6	787,5	162,9	5,3	162,1	5,7
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	121,6	102,9	988,0	2,4	954,7	2,5
Zmieszane odpady opakowa- niowe Mixed packaging waste	.	.	13085,2	2,7	12291,9	2,8
Wielkogabarytowe Bulky waste	940,4	755,3	16015,9	2,6	15382,3	2,6
Biodegradowalne Biodegradable	1768,1	822,3	32500,0	2,7	30394,6	2,7

W ogólnej masie odpadów zebranych selektywnie w województwie podlaskim w 2019 r., podobnie jak rok wcześniej, dominowały odpady biodegradowalne (30,9%), wielkogabarytowe (15,2%), odpady szklane (13,3%) i zmieszane odpady opakowaniowe (12,5%). Były to również frakcje o największym udziale w strukturze zebranych selektywnie odpadów komunalnych w Polsce. Oznacza to zmianę wiodących frakcji selektywnie zebranych odpadów komunalnych w województwie podlaskim w porównaniu z 2010 r., w którym przeważały takie kategorie jak papier i tektura (23,0%) oraz tworzywa sztuczne (21,6%). Największy spadek udziału w strukturze selektywnie zebranych odpadów komunalnych dotyczył frakcji tekstylna (z 7,9% w 2010 r. do 0,2% w 2019 r.).

W 2019 r. w województwie podlaskim 229,5 tys. t wytworzonych odpadów komunalnych (czyli 68,7% ogółu) zostało przeznaczonych do odzysku (w Polsce – 55,6%), z tego 74,9 tys. t odpadów komunalnych poddano recyklingowi. Były to zarówno odpady komunalne zebrane selektywnie, jak i odpady surowcowe wysegregowane ze zmieszanych odpadów komunalnych. W porównaniu z 2018 r. ilość odpadów komunalnych skierowanych do recyklingu w Podlaskiem wzrosła o 13,6% (w skali kraju zmniejszyła się o 2,4%).

W analizowanym roku w województwie podlaskim 25,1 tys. t odpadów komunalnych (tj. 7,5% ogółu) zostało skierowanych do przetwarzania biologicznego (kompostowania lub fermentacji), co stanowiło wzrost o 19,3% w porównaniu z 2018 r. W Polsce również zwiększyła się (o 13,9%) masa odpadów komunalnych przeznaczonych do takiej obróbki.

Prawie 129,5 tys. t (38,8% ogółu) odpadów komunalnych w województwie podlaskim poddano procesowi przekształcenia termicznego z odzyskiem energii (w Polsce – 21,5% ogółu). Oznacza to wzrost o 6,2% w porównaniu z rokiem poprzednim (w kraju natomiast odnotowano spadek o 2,8%).

W 2019 r. w województwie podlaskim do procesów unieszkodliwienia skierowano łącznie 104,6 tys. t (31,3% ogółu) zebranych odpadów komunalnych, co oznacza wzrost o 16,0% w porównaniu z 2018 r. W Polsce natomiast ilość odpadów przekazanych do tych procesów zwiększyła się w skali roku o 5,3%.

W końcu 2019 r. na terenie województwa funkcjonowało 11 czynnych składowisk przyjmujących odpady komunalne (w tym 3 w powiecie hajnowskim), których łączna powierzchnia wynosiła 52,6 ha. W tym samym czasie w Polsce funkcjonowało 278 takich składowisk, zajmujących powierzchnię 1670,0 ha. W odniesieniu do stanu w końcu poprzedniego roku w województwie podlaskim liczba składowisk utrzymała się na tym samym poziomie, przy czym ich powierzchnia uległa zmniejszeniu o 1,2 ha, a w kraju zamknięto 8 składowisk o łącznej powierzchni 30,0 ha. Od 2010 r. w Podlaskiem zamknięto 31 składowisk (o powierzchni 39,8 ha), a w Polsce – 355 składowisk (o powierzchni 809,4 ha).

W końcu 2019 r. w województwie podlaskim istniało 58 dzikich wysypisk o powierzchni 15,5 ha, natomiast w Polsce odnotowano ich 1868 o łącznej powierzchni 197,2 ha. W porównaniu ze stanem w końcu poprzedniego roku ogólna liczba takich wysypisk w województwie zmniejszyła się o 10, a ich powierzchnia – o 3,7 ha. Odwrotnie zjawisko to kształtowało się w Polsce, tj. wzrosła zarówno liczba dzikich wysypisk ogółem (o 261), jak i ich powierzchnia (o 43,1 ha). Od końca 2010 r. w województwie zlikwidowano łącznie 86 dzikich wysypisk (o powierzchni 46,1 ha), a w Polsce – 2007 takich wysypisk (o łącznej powierzchni 301,7 ha).

4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.7. Economic aspects of environmental protection

W 2019 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, nastąpił wzrost nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska oraz ich spadek w zakresie gospodarki wodnej.

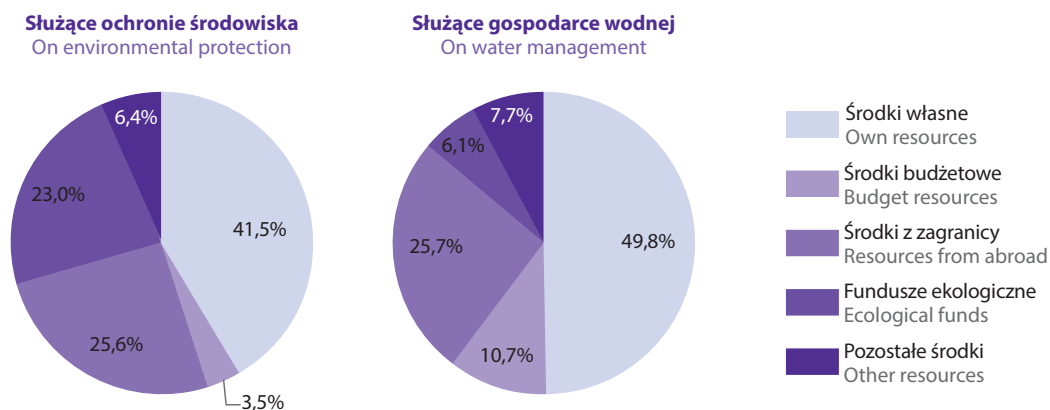
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska poniesione w 2019 r. w województwie podlaskim wyniosły 328,2 mln zł, co w skali Polski stanowiło 2,6%. W porównaniu z 2018 r. nakłady poniesione w województwie wzrosły o 16,9 mln zł (o 5,4%), natomiast w odniesieniu do 2010 r. zwiększyły się o 70,8 mln zł (o 27,5%). Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa podlaskiego w 2019 r. wyniosły 278 zł (na 1 mieszkańca Polski 323 zł) i w porównaniu z 2018 r. i 2010 r. były wyższe odpowiednio o 15 zł i 65 zł (w kraju – wyższe o 53 zł i 40 zł).

Biorąc pod uwagę kierunki inwestowania w ochronie środowiska, stwierdzono, że w 2019 r. najwyższe nakłady zostały poniesione na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 173,9 mln zł (53,0% ogółu nakładów służących ochronie środowiska w województwie). W skali wydatków na inwestycje związane z gospodarką ściekową i ochroną wód w Polsce stanowiły one 2,9%. W poprzednim roku nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód wyniosły 207,1 mln zł, a w 2010 r. – 168,6 mln zł.

Wykres 13. Nakłady na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2010–2019

Chart 13. Outlays on fixed assets by source of financing in years 2010–2019

Biorąc pod uwagę źródła finansowania inwestycji w ochronie środowiska w województwie, należy zauważyć, że w 2019 r. były to przede wszystkim środki własne, stanowiące 40,3% wszystkich nakładów (w Polsce – 52,9%). W 2018 r. dominującym źródłem były środki z zagranicy – 43,6% (w Polsce środki własne – 55,9%), natomiast w 2010 r. zarówno w województwie podlaskim, jak i w Polsce dominowały środki własne (odpowiednio 45,7% i 44,2%).

Tablica 9. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2010–2019^a Table 9. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management in years 2010–2019^a

Wyszczególnienie Specification	W mln zł In million PLN	Na 1 mieszkańca w zł ^b Per capita in PLN ^b	Polska=100 Poland=100
Ochrona środowiska Environmental protection	2724,7	229	2,5
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu climate and air protection	434,9	36	1,4
gospodarka ściekowa i ochrona wód sewage management and waters protection	1416,9	119	2,6
gospodarka odpadami waste management	629,7	53	5,1
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu protection of biodiversity and landscape	11,1	1	0,8
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environment protection	209,9	18	3,2
Gospodarka wodna Water management	678,4	57	2,3
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	415,4	35	3,4
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	195,2	16	4,4

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.
a By the location of investment. b An average from a given period.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w województwie podlaskim w 2019 r. wyniosły 81,9 mln zł (w skali Polski to 2,5%). W porównaniu z 2018 r. były one niższe o 33,5 mln zł, natomiast w odniesieniu do 2010 r. – niższe o 36,1 mln zł. Nakłady na środki trwałe na gospodarkę wodną w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa ukształtowały się na poziomie 69 zł, a w skali kraju wskaźnik ten wyniósł 84 zł. W latach 2018 i 2010 nakłady te wyniosły po 98 zł na 1 mieszkańca województwa oraz odpowiednio 64 zł i 93 zł na 1 mieszkańca kraju.

Biorąc pod uwagę kierunki inwestowania w gospodarce wodnej, należy wyróżnić dwa o największych nakładach: ujęcia i doprowadzenia wody oraz budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody. W 2019 r. w województwie podlaskim na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody przeznaczono ponad połowę wszystkich funduszy – 58,7% (w 2018 r. – 35,4%), natomiast w Polsce najwięcej przeznaczono na ujęcia i doprowadzenia wody – 44,5% (w 2018 r. – 54,8%). Należy zauważyć, że w latach 2019 i 2018 w województwie podlaskim nie przeznaczono żadnych nakładów na obwałowania przeciwpowodziowe oraz na stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych (w Polsce w 2019 r. – nieznacznie ponad 8% nakładów na gospodarkę wodną).

Na przestrzeni analizowanych 10 lat przeważającym źródłem finansowania w gospodarce wodnej w Podlaskiem były środki własne. W 2019 r. osiągnęły one 45,6% wszystkich nakładów (w kraju – 44,4%), natomiast w 2018 r. – 55,0%, a w 2010 r. – 39,2%.

Wśród efektów rzeczowych inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej w województwie podlaskim uzyskanych w 2019 r. należy wymienić budowę 69,5 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki (w Polsce było to 4224,7 km) oraz 71,1 km sieci odprowadzającej wody opadowe (w Polsce 633,3 km). W 2010 r. długość sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki oddanej do użytku w województwie podlaskim wyniosła 198,3 km, a w Polsce – 8461,9 km.

W latach 2010–2019 w Polsce oddano łącznie do użytku 523 komunalne oczyszczalnie ścieków, z tego 29 w województwie podlaskim (w 2019 r. w Polsce – 54 szt., w województwie podlaskim – 3 szt.).

W przypadku efektów rzeczowych inwestycji w zakresie gospodarki wodnej warto wspomnieć o sieci wodociągowej, której w 2019 r. w województwie podlaskim wybudowano 102,2 km (w Polsce – 3022,5 km). W 2018 r. oddano do użytku 144,0 km takiej sieci, natomiast w 2010 r. – 420,6 km.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W 2020 r. utrzymał się spadek liczby ludności w ujęciu rocznym. Podobnie jak w poprzednich latach, zanotowano ujemny przyrost naturalny oraz ujemne ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały. Saldo migracji zagranicznych przyjęło natomiast wartość dodatnią.

Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzypisowych sporządza się **metodą bilansową**, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowanym okresie. Wyjątek stanowi 2015 r., w przypadku którego dla migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r., ludność województwa podlaskiego liczyła 1173286 osób. Mieszkańcy województwa, niezmiennie od wielu lat, stanowią 3,1% ogółu ludności Polski. W regionie obserwowany jest systematyczny spadek liczby ludności. W odniesieniu do stanu w końcu 2019 r. liczba mieszkańców województwa zmniejszyła się o 5067 osób (o 0,4%), zaś na przestrzeni ostatnich 10 lat – o 30162 osoby (o 2,5%).

**Tablica 10. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 10. Population
As of 31 December

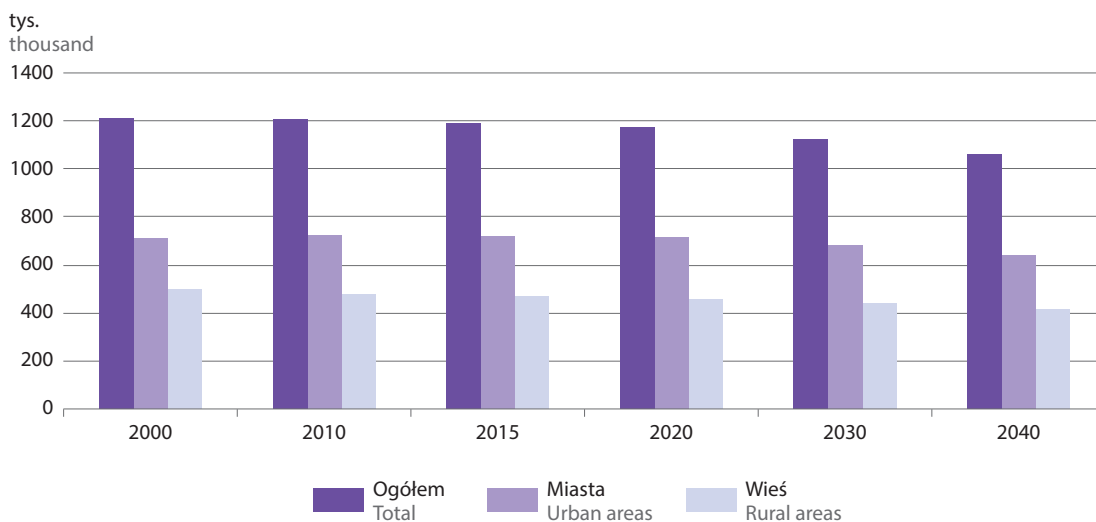
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
W tysiącach In thousands	1203,4	1188,8	1178,4	1173,3
Polska=100 Poland=100	3,1	3,1	3,1	3,1
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	105	105	105	105
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	60,2	60,6	60,8	60,8
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	39,8	39,4	39,2	39,2
Na 1 km ² powierzchni ogólnej Per 1 km ² of total area	60	59	58	58

Średnia gęstość zaludnienia (liczba osób przypadająca na 1 km²) w końcu grudnia 2020 r. wynosiła w województwie 58 (w Polsce 122) i nie zmieniła się w odniesieniu do zanotowanej rok wcześniej, ale była niższa niż w końcu 2010 r. (60). Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa – nadal najwyższy notowano w Białymstoku i Łomży (odpowiednio 2908 i 1915 osób na 1 km²), zaś najniższy – w powiatach sejneńskim (23 osoby na 1 km²) i hajnowskim (26 osób na 1 km²).

Ludność miejska w omawianym okresie liczyła 713820 osób i stanowiła 60,8% ogółu mieszkańców regionu. W Polsce udział ludności zamieszkującej w miastach ukształtował się na nieco niższym poziomie i wynosił 59,9%. Wskaźnik urbanizacji w województwie podlaskim przyjął tę samą wartość co przed rokiem, ale był o 0,6 p. proc. wyższy niż 10 lat wcześniej. W końcu 2020 r. tereny wiejskie w województwie podlaskim zamieszkiwało 459466 osób. Odsetek ludności wiejskiej (wskaźnik ruralizacji) osiągnął poziom 39,2% i był niższy niż średnio w kraju, gdzie wynosił 40,1%. W porównaniu z zanotowanym w końcu poprzedniego roku analizowany wskaźnik w Podlaskiem nie zmienił swej wartości, natomiast obniżył się o 0,6 p. proc. w stosunku do stanu w końcu 2010 r.

Wykres 14. Ludność w latach 2000, 2010, 2015 i 2020 oraz prognoza na lata 2030 i 2040 Stan w dniu 31 grudnia

Chart 14. Population in 2000, 2010, 2015 and 2020 as well as projection for 2030 and 2040
As of 31 December

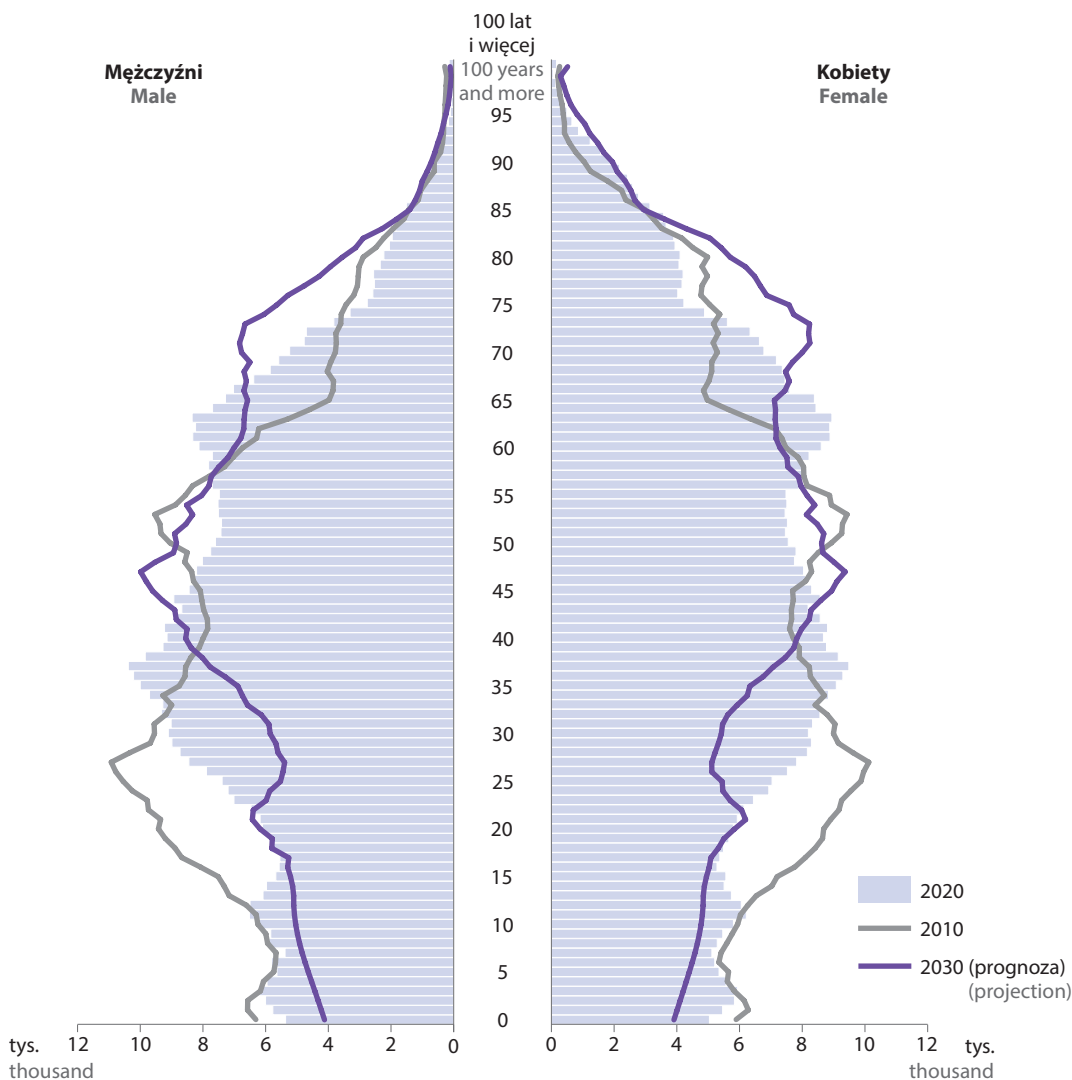
Struktura ludności według płci w województwie podlaskim od kilku lat nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2020 r. wynosił 51,3%. W Polsce sytuacja w tym zakresie jest podobna – w końcu 2020 r. kobiety stanowiły 51,6% ogółu ludności. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) ukształtował się na poziomie notowanym w latach poprzednich, osiągając w regionie wartość 105, zaś w Polsce – 107. Omawiany współczynnik wykazuje zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa. W końcu 2020 r. najwyższą jego wartość zaobserwowano w mieście Białystok, gdzie na 100 panów przypadało 113 pań. Przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet stwierdzono natomiast w trzech powiatach województwa, przy czym największą w powiecie suwalskim, gdzie na 100 mężczyzn przypadało tylko 96 kobiet.

Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku, można zauważyć, iż zmniejsza się udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji mieszkańców województwa podlaskiego, a zwiększa się odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym. Udział dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat w ogólnej liczbie ludności regionu w końcu 2020 r. ukształtował się na poziomie 17,5% (w Polsce – 18,2%) i nie zmienił się w stosunku do zanotowanego w końcu 2019 r., ale spadł o 1,5 p. proc. w odniesieniu do stanu w końcu 2010 r. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18–59 lat, mężczyźni w wieku 18–64 lata) wynosił 60,6% (w kraju – 59,5%) i zmniejszył się o 0,4 p. proc. w porównaniu z zanotowanym w końcu poprzedniego roku i o 3,0 p. proc. w stosunku do stanu w końcu grudnia 2010 r. Udział

ludności w wieku poprodukcyjnym (kobiety – 60 lat i więcej, mężczyźni – 65 lat i więcej) w ogólnej populacji mieszkańców województwa podlaskiego ukształtował się na poziomie 21,9% (w Polsce – 22,3%) i zwiększył się o 0,4 p. proc. w odniesieniu do stanu w końcu 2019 r. oraz o 4,5 p. proc. w porównaniu ze stanem w dniu 31 grudnia 2010 r.

**Wykres 15. Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2020 i 2030
Stan w dniu 31 grudnia**

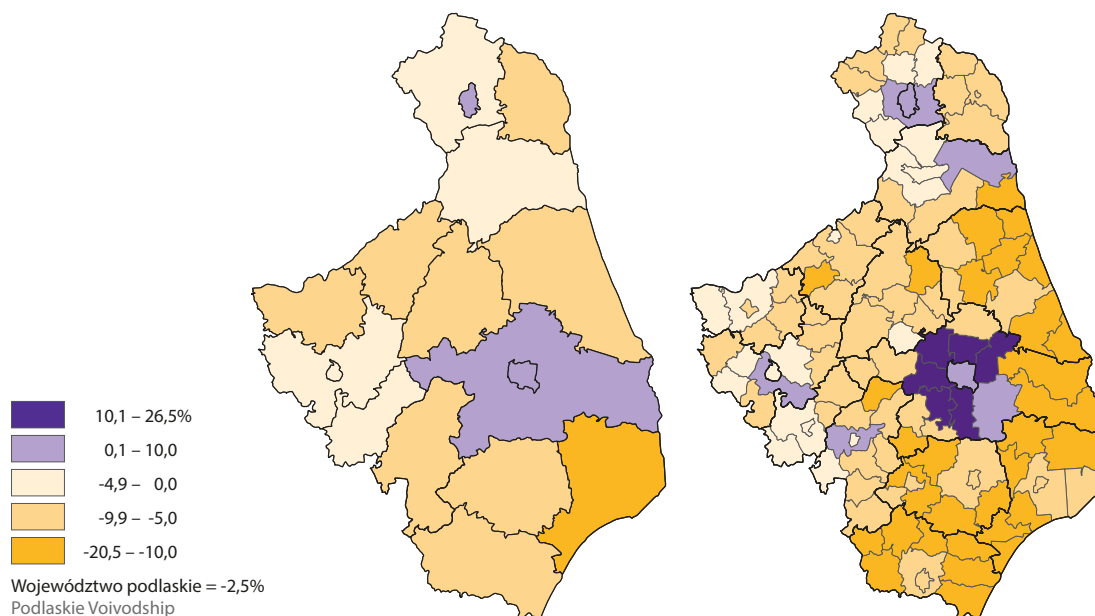
Chart 15. Population by sex and age in 2010, 2020 and 2030
As of 31 December

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego była zróżnicowana. Najmniej korzystna sytuacja wystąpiła w powiecie hajnowskim. W końcu 2020 r. zaobserwowano tu najmniejszy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (14,4%) oraz największy udział osób w wieku poprodukcyjnym (29,1%) w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu. Najwyższy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym zanotowano natomiast w powiecie suwalskim (19,1%), a najniższy udział osób w wieku poprodukcyjnym stwierdzono w powiecie łomżyńskim (19,0%).

**Mapa 18. Zmiana liczby ludności w latach 2010–2020
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 18. Population changes in 2010–2020
As of 31 December

Relacje między poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności obrazuje współczynnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. W województwie podlaskim w końcu 2020 r. ukształtował się on na poziomie 65 (w kraju – 68), tj. 29 dla wieku przedprodukcyjnego (w kraju – 31) i 36 dla wieku poprodukcyjnego (w kraju – 37). W końcu 2019 r. omawiany wskaźnik osiągnął wartość 64, tj. 29 – dla wieku przedprodukcyjnego i 35 – dla poprodukcyjnego. W 2010 r. ukształtował się na poziomie 57, przy czym w przypadku osób w wieku poniżej 18 roku życia wynosił 30, podczas gdy dla osób w wieku poprodukcyjnym przyjął wartość 27.

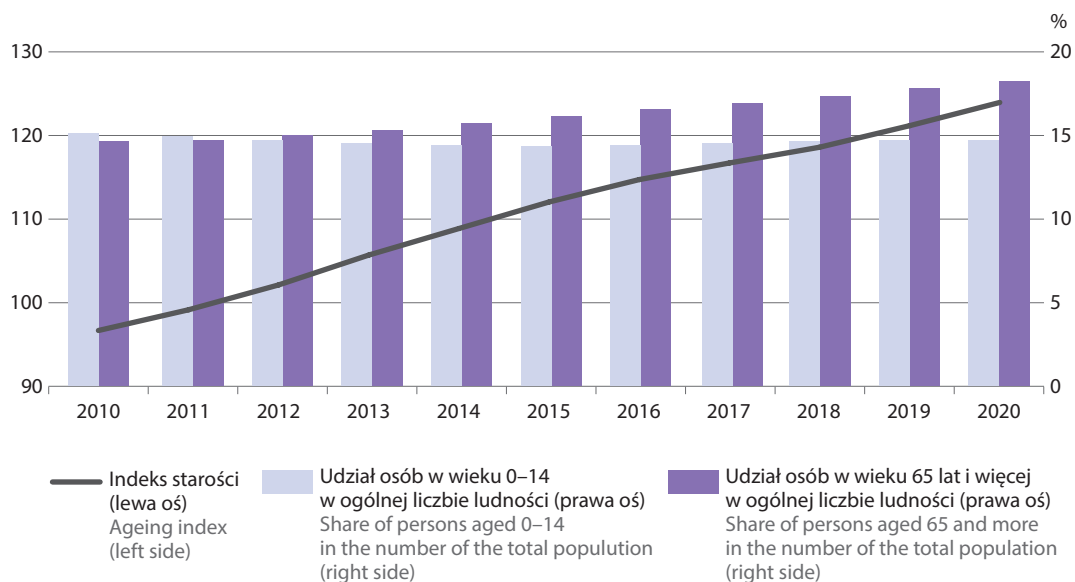
W województwie podlaskim od wielu lat niezmiennie rośnie liczebność grupy osób w wieku 65 lat i więcej. Udział tej populacji w ogólnej liczbie ludności nazywany jest wskaźnikiem starości demograficznej, który w końcu grudnia 2020 r. osiągnął poziom 18,2%, podczas gdy rok wcześniej wynosił 17,8%, a 10 lat wcześniej – 14,6%. W Polsce w omawianym roku wskaźnik ten ukształtował się na nieco wyższym poziomie niż w województwie i osiągnął wartość 18,6%.

Indeks starości jest relacją pokoleniową dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat.

W końcu 2020 r. w województwie podlaskim indeks starości wynosił 124. Jego wartość przewyższała zanotowaną średnio w kraju wynoszącą 121. W województwie podlaskim najkorzystniejsza sytuacja w ciągu ostatnich 10 lat wystąpiła w końcu 2010 r., gdy na 100 osób poniżej 15 roku życia przypadało 97 osób w wieku 65 lat i więcej. W kolejnych latach indeks starości wzrastał z roku na rok osiągając w końcu grudnia 2019 r. wartość 121.

Wykres 16. Indeks starości
Stan w dniu 31 grudnia

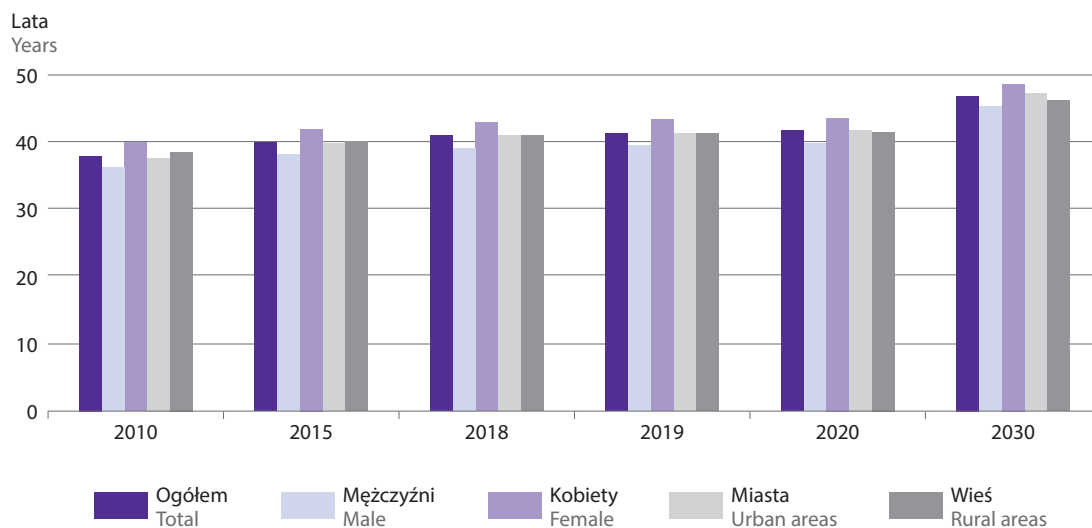
Chart 16. Ageing index
As of 31 December

W województwie podlaskim, według stanu w końcu 2020 r., wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego wynosił 12, co oznacza, że na 100 osób w wieku 50–64 lata przypadało 12 osób w wieku 85 lat i więcej. W kraju relacja między liczebnościami wyżej wymienionych grup osób ukształtowała się na nieco niższym poziomie osiągając wartość 11. W regionie wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego od 2017 r. utrzymywał się na niezmiennym poziomie, natomiast w końcu 2010 r. na 100 osób w wieku 50–64 lata przypadało 8 osób mających 85 lat i więcej.

Wykres 17. Mediana wieku ludności
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 17. Median age of population
As of 31 December

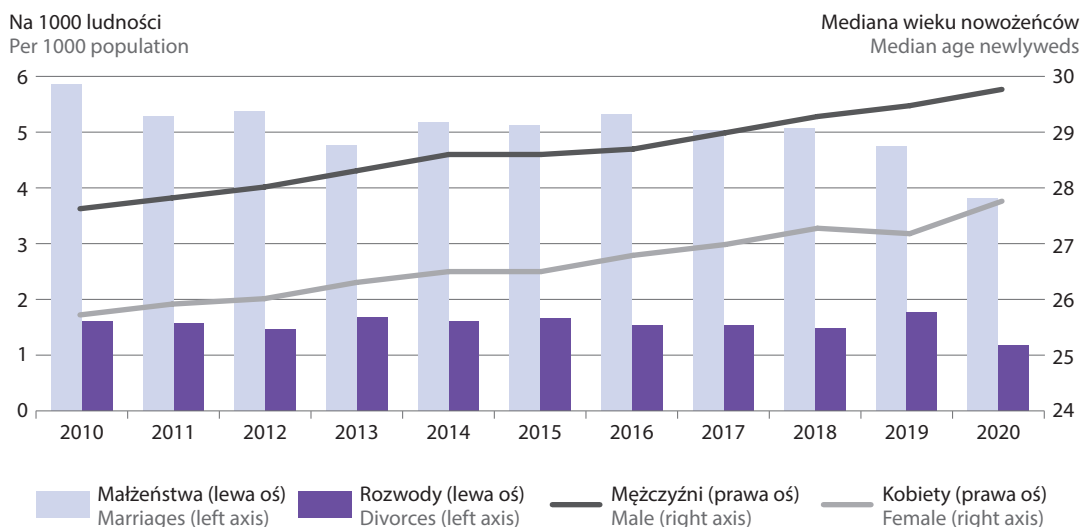

W 2020 r. w podlaskich urzędach stanu cywilnego zarejestrowano 4442 nowo zawarte małżeństwa, tj. o 1118 (o 20,1%) mniej niż przed rokiem oraz o 2561 (o 36,6%) mniej niż w 2010 r. Współczynnik małżeństw (liczba małżeństw na 1000 ludności) w omawianym roku osiągnął wartość 3,78 (w kraju również 3,78). Częstość zawierania małżeństw była wyższa zarówno w 2019 r., jak i w 2010 r., gdy omawiany współczynnik ukształtował się na poziomie odpowiednio 4,71 i 5,82. Powyższy wskaźnik cechowało duże zróżnicowanie między poszczególnymi powiatami. W analizowanym roku w województwie podlaskim najczęściej związki małżeńskie zawierali mieszkańcy powiatu wysokomazowieckiego (4,77), zaś najmniej związków małżeńskich w przeliczeniu na 1000 ludności zanotowano w powiecie grajewskim (3,00).

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 czerwca).

W 2020 r. w Podlaskiem zostało orzeczonych prawomocnie przez sądy 1400 rozwodów, co w porównaniu z poprzednim rokiem oznacza spadek o 686 (o 32,9%), a w stosunku do 2010 r. – o 537 (o 27,7%). Współczynnik rozwodów (liczba rozwodów na 1000 ludności) w omawianym roku w regionie wyniósł 1,19 (w kraju – 1,33), podczas gdy rok wcześniej ukształtował się na poziomie 1,77, a w 2010 r. – 1,61. Analiza współczynnika w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego wykazała, że w 2020 r. najczęściej rozwodzili się mieszkańcy miasta Suwałki, gdzie wskaźnik rozwodów wyniósł 2,08. Najmniej rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w powiecie sokólskim (0,65).

Wykres 18. Małżeństwa zawarte i rozwody
Chart 18. Marriages contracted and divorces

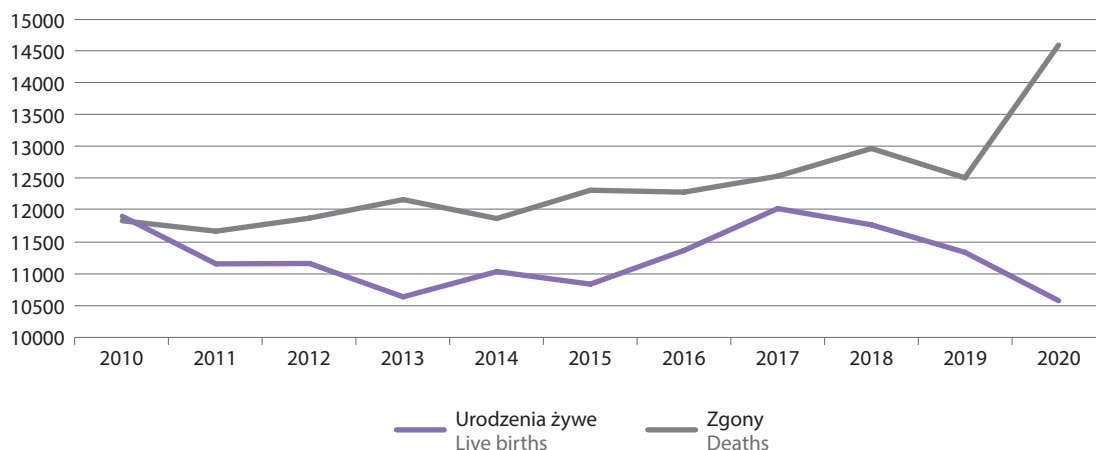
W omawianym roku w województwie podlaskim sądy orzekły 37 separacji, czyli mniej o 25 (o 40,3%) niż przed rokiem i o 68 (o 64,8%) niż w 2010 r. Jednocześnie miało miejsce 9 przypadków zniesienia separacji (w kraju – 198), tj. o 2 mniej niż przed rokiem i tyle samo co 10 lat wcześniej.

W 2020 r. w województwie zarejestrowano 10557 urodzeń żywych, tj. o 785 (o 6,9%) mniej niż przed rokiem oraz o 1371 (o 11,5%) mniej niż w 2010 r. Współczynnik urodzeń żywych (liczba urodzeń żywych na 1000 ludności) wyniósł 8,97 (w kraju – 9,26) i był niższy od zanotowanego rok wcześniej, gdy osiągnął wartość 9,62 oraz od zarejestrowanego w 2010 r., kiedy to wyniósł 9,90. Rozpatrując wartość współczynnika dla powiatów województwa podlaskiego, największe natężenie urodzeń stwierdzono w mieście Białystok (10,77), a najmniejsze w powiecie hajnowskim (6,38). Wśród gmin regionu najwięcej urodzeń w przeliczeniu na 1000 ludności zanotowano w gminie wiejskiej Wysokie Mazowieckie (12,61), zaś najniższy współczynnik urodzeń zaobserwowano w gminie wiejskiej Mielnik (2,60).

W tym samym roku w Podlaskiem zmarły 14622 osoby, tj. o 2121 (o 17,0%) więcej niż przed rokiem i o 2808 (o 23,8%) więcej niż przed dziesięcioma laty. Ogólny współczynnik zgonów (liczba zgonów na 1000 ludności) wyniósł 12,43 (w kraju – 12,45), podczas gdy w 2019 r. – 10,60, a w 2010 r. – 9,81. Najwyższy współczynnik umieralności wystąpił w powiecie hajnowskim (18,94), zaś najniższy zaobserwowano w mieście Łomża (9,91). Analizując wartość omawianego współczynnika w poszczególnych gminach województwa, najwyższą stwierdzono w gminie wiejskiej Dubicze Cerkiewne (35,37), zaś najniższą w gminie wiejskiej Przytuły (7,77).

Wykres 19. Ruch naturalny ludności
Chart 19. Vital statistics of populaton

W 2019 r. w regionie zarejestrowano 36 zgonów niemowląt (dzieci poniżej 1 roku życia). Umieralność niemowląt zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2019 r., jak i w stosunku do 2010 r. odpowiednio o 6 i 18. W 2020 r. współczynnik zgonów niemowląt (liczony na 1000 urodzeń żywych) przyjął wartość 3,41 (w kraju – 3,57), podczas gdy rok wcześniej wyniósł 3,70, a w 2010 r. – 4,53.

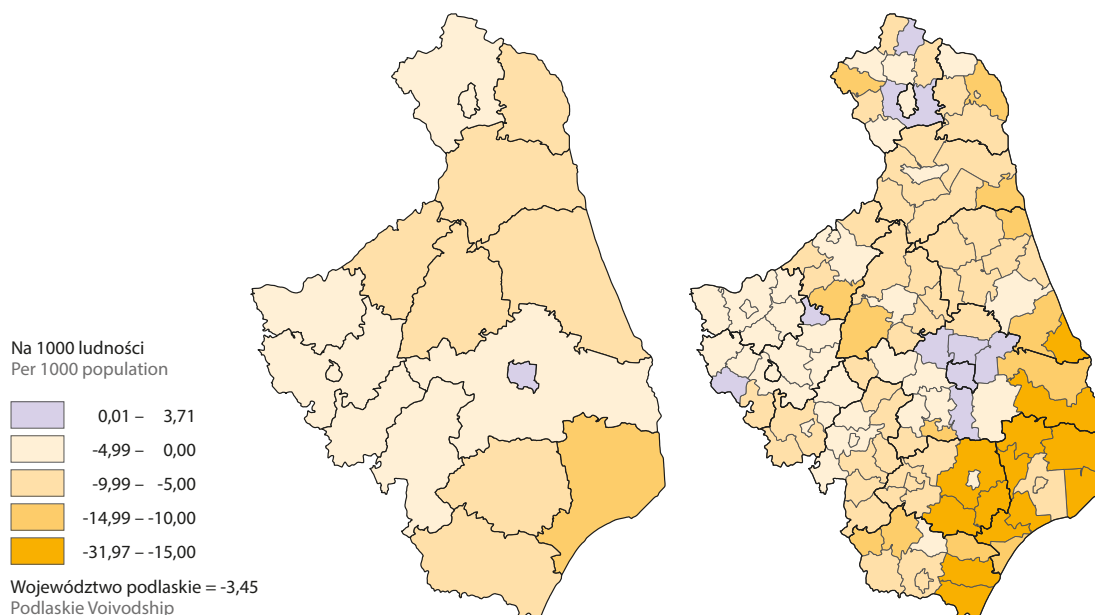
W 2019 r. w województwie podlaskim, tak jak w całej Polsce, przyczyną największej liczby zgonów były nadal choroby układu krążenia oraz choroby nowotworowe. Podobnie jak przed rokiem, spowodowały one łącznie ponad 2/3 wszystkich zgonów (w województwie – 66,1%, w Polsce – 66,0%). W województwie choroby układu krążenia stanowiły przyczynę 41,7% ogólnej liczby zgonów, a choroby nowotworowe – 24,3% (w kraju odpowiednio 39,4% i 26,5%). Kolejną przyczyną zgonów były choroby układu oddechowego, które w 2019 r. spowodowały 8,1% ogółu zgonów w regionie (w kraju – 6,6%). Ważną grupę stanowiły również zewnętrzne przyczyny zgonów, do których zaliczane są między innymi: wypadki komunikacyjne, urazy, zatrucia, samobójstwa czy zabójstwa. W 2019 r. były one powodem 5,6% wszystkich zgonów (w Polsce – 4,9%).

W 2020 r. współczynnik urodzeń żywych w województwie był w dalszym ciągu niższy od zanotowanego średnio w Polsce. Współczynnik zgonów, podobnie jak rok temu, nie przekroczył odpowiedniej wartości dla kraju.

W omawianym roku w województwie podlaskim zanotowano ujemny przyrost naturalny. Różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów wyniosła minus 4065. W 2019 r. był on również ujemny i ukształtował się na poziomie minus 1159, natomiast w 2010 r. przyjął wartość dodatnią – 114. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców regionu ukształtował się na poziomie minus 3,45 i był niższy od wskaźnika ogólnokrajowego wynoszącego minus 3,18. W 2019 r. współczynnik przyrostu naturalnego w Podlaskiem osiągnął wartość minus 0,98, a w 2010 r. – 0,09.

W 2020 r. współczynnik przyrostu naturalnego przyjął wartość dodatnią tylko w mieście Białystok (0,31). W pozostałych powiatach obserwowano ujemne wartości omawianego współczynnika, zaś najniższą stwierdzono w powiecie hajnowskim (minus 12,56).

Mapa 19. Przyrost naturalny ludności w 2020 r.
Map 19. Natural increase of population in 2020

W omawianym roku w województwie podlaskim współczynnik dzietności wyniósł 1,31 i był niższy niż średnio w kraju (1,38). Jego wartość była nieco niższa od zanotowanej rok wcześniej (1,37), ale ukształtowała się na tym samym poziomie co w 2010 r.

Współczynnik dzietności oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat), przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Współczynnik dzietności gwarantujący prostą zastępowalność pokoleń kształtuje się między 2,10 a 2,15. Jest to wartość optymalna, określana jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego.

W województwie podlaskim w ciągu dziesięciu ostatnich lat nastąpiło podwyższenie mediany wieku (wieku środkowego) kobiet rodzących dziecko. W 2020 r. kobieta rodząca dziecko miała średnio 30,4 lat, w 2019 r. – 30,2 lat, a w 2010 r. – 28,4 lat. W omawianym okresie zwiększył się również średni wiek matek, które urodziły pierwsze dziecko. W 2020 r. wyniósł 28,2 lat, podczas gdy w 2010 r. – 26,4 lat (w kraju odpowiednio 28,5 lat i 26,6 lat).

W 2020 r. w ramach migracji wewnętrznych zameldowało się w województwie podlaskim 10918 osób, a wymeldowało się 12620 osób, tj. mniej odpowiednio o 15,6% i 18,0% niż rok wcześniej oraz mniej odpowiednio o 6,9% i 5,4% w porównaniu z 2010 r.

W Podlaskiem od wielu lat utrzymuje się ujemne saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały. W 2020 r. osągnęło wartość minus 1702. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosło minus 1,45, podczas gdy w 2019 r. ukształtowało się na poziomie minus 2,08, a w 2010 r. – minus 1,34.

W 2020 r. miejsce zamieszkania w granicach województwa podlaskiego (ruch wewnątrzwojewódzki) zmieniło 9045 osób. Z innych województw w kraju przybyły 1873 osoby, a do innych regionów w Polsce przeprowadziło się 3575 osób. Najwięcej osób przyjechało z województwa mazowieckiego (33,8% ogółu przybywających z innych regionów kraju), warmińsko-mazurskiego (28,2%) oraz lubelskiego (5,8%). Osoby, które wymeldowały się z terenu województwa podlaskiego najczęściej wybierały województwa: mazowieckie (50,5%), warmińsko-mazurskie (15,9%) oraz pomorskie (9,7%).

Biorąc pod uwagę wiek osób migrujących w ramach ruchu wewnętrznego, zarówno wśród przybywających na stałe jak i wśród wyjeżdżających, przeważały osoby młode. Najczęściej migrowały osoby w wieku od 25 do 29 lat (ich udział w ogólnym napływie ludności wyniósł 16,3%, a w odpływie – 18,3%), od 30 do 34 lat (odpowiednio 14,4% i 16,8%) oraz od 35 do 39 lat (po 10,9%).

W 2020 r. w województwie podlaskim liczba osób, które wymeldowały się z pobytu stałego w związku z wyjazdem poza granice kraju wyniosła 150 i w stosunku do roku poprzedniego spadła o 117, a w odniesieniu do 2010 r. – o 271. Liczba osób przybywających z zagranicy i meldujących się na pobyt stały w 2020 r. ukształtowała się na poziomie 534 i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 160, zaś w stosunku do 2010 r. zwiększyła się o 13. W Polsce liczba osób emigrujących poza granice kraju w 2010 r. wyniosła 17360, w 2019 r. – 10726, zaś w 2020 r. spadła do 8780. W ostatnim roku na powrót do kraju zdecydowały się 13263 osoby, tj. aż o 3646 osób mniej niż przed rokiem i o 1983 mniej niż w 2010 r.

W omawianym roku w województwie podlaskim saldo migracji zagranicznych na pobyt stały było dodatnie i przyjęło wartość 384, a w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosło 0,33 (w kraju – 0,12), podczas gdy rok wcześniej ukształtowało się na poziomie 0,36, a w 2010 r. – 0,08.

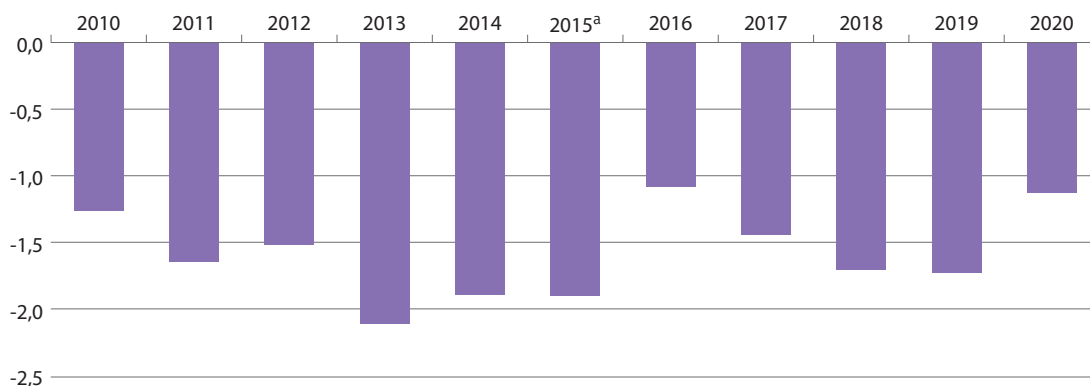
W 2020 r. najwięcej osób przybyło z Białorusi (29,8% ogółu), Wielkiej Brytanii (19,7%) oraz Belgii (12,4%). Wśród emigrantów najliczniejszą grupę stanowiły osoby, które wyjechały do Wielkiej Brytanii (32,0%), Niemiec (14,7%) oraz Belgii (10,7%).

Wśród imigrantów najwięcej było dzieci w wieku 0–4 lata (30,5% ogółu) oraz 5–9 lat (17,2%). Wśród osób opuszczających na stałe województwo podlaskie przeważały natomiast osoby w wieku 30–34 lata (22,0%), 25–29 lat (15,3%) oraz 40–44 lata (12,7%).

W 2020 r., podobnie jak w latach poprzednich, saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały było ujemne. Oznacza to, że liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego w ciągu omawianego roku przekroczyła liczbę osób zameldowanych na pobyt stały w tym czasie (w 2020 r. – o 1318, w 2019 r. – o 2032, a w 2010 r. – o 1516). W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w 2020 r. wyniosło minus 1,12, podczas gdy rok wcześniej ukształtowało się na poziomie minus 1,72, a w 2010 r. – minus 1,26.

Wykres 20. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały

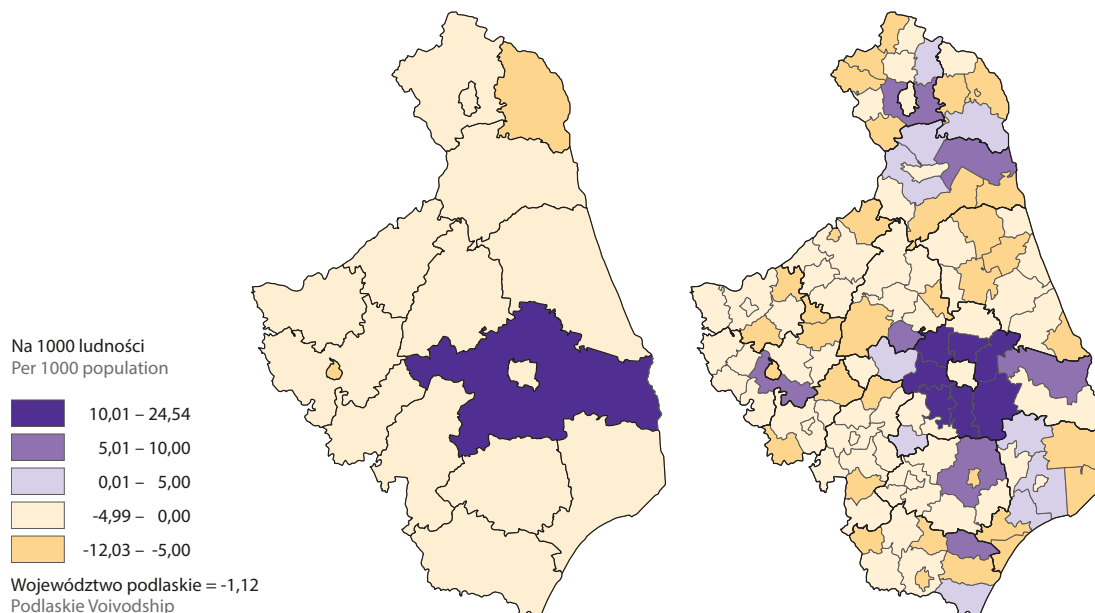
Chart 20. Internal and external net migration of population for permanent residence

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

W województwie podlaskim dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wystąpiło tylko w powiecie białostockim (1554). W pozostałych powiatach stwierdzono ujemne saldo migracji, przy czym najniższe zaobserwowano w mieście Białystok (minus 556). W przeliczeniu na 1000 ludności najwyższe saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych odnotowano w powiecie białostockim (10,34), a najniższe – w powiecie sejneńskim (minus 5,15) i mieście Łomża (minus 5,13).

Mapa 20. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały w 2020 r.
 Map 20. Internal and external net migration of population for permanent residence in 2020

Edukacja Education

W roku szkolnym 2019/20 zwiększyła się liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną w ujęciu rocznym. W tym samym okresie w niewielkim stopniu wzrosła również liczba uczniów szkół podstawowych. Na skutek reformy szkolnictwa naukę w szkołach ponadpodstawowych rozpoczęli zarówno absolwenci szkół podstawowych, jak i gimnazjów. Wiązało się to ze zwiększeniem liczby uczniów szkół ponadpodstawowych w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym. Podlaskie uczelnie kształciły mniej studentów niż w roku akademickim 2018/19.

Przedstawione informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Dane dotyczące wychowania przedszkolnego oraz szkół (poza uczelniami) podano według stanu na początku roku szkolnego, a dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego.

W województwie podlaskim w końcu września 2019 r. działało 667 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 3,0% wszystkich placówek tego typu w Polsce. W skali roku ich liczba zwiększyła się o 3, a w porównaniu z zanotowaną 9 lat wcześniej zwiększyła się o 58. Wśród omawianych placówek funkcjonowało 301 przedszkoli, 291 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, 63 punkty przedszkolne oraz 12 zespołów wychowania przedszkolnego. W województwie podlaskim w ciągu dziewięciu lat przybyło 118 przedszkoli oraz 16 punktów przedszkolnych, natomiast przestało funkcjonować 70 oddziałów przy szkołach podstawowych i 6 zespołów wychowania przedszkolnego. W placówkach wychowania przedszkolnego przygotowano 30,2 tys. miejsc w 2,2 tys. oddziałów. Liczba miejsc spadła w odniesieniu do poprzedniego roku szkolnego o 8,5%, ale w stosunku do roku szkolnego 2010/11 wzrosła aż o 35,3%.

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tablica 11. Wychowanie przedszkolne
Table 11. Pre-primary education

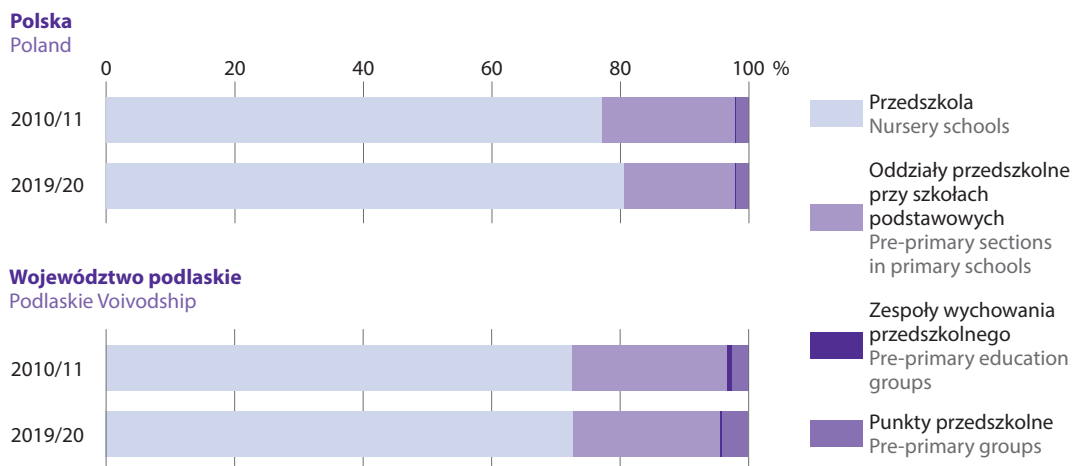
Wyszczególnienie Specification	2010/11	2015/16	2018/19	2019/20
Placówki Establishments	609	660	664	667
miasta urban area	239	292	335	351
wieś rural areas	370	368	329	316
w tym przedszkola of which nursery schools	183	247	289	301
w tym specjalne of which special	1	4	11	12
Miejsca Places	22358	27043	33042	30240
w tym przedszkola of which nursery schools	21141	24646	30611	28459
w tym specjalne of wprzez całhich special	3	84	202	230
Dzieci ^a Children ^a	30073	31463	39579	40658
miasta urban area	23259	23781	30057	30924
wieś rural areas	6814	7682	9522	9734
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	9271	2456	10806	10150
5 lat 5	8314	11434	9808	10431
Dzieci w wieku 3–6 lat na 100 miejsc w przedszkolach Children aged 3–6 per 100 places in nursery schools	215	.	142	.

a W latach szkolnych 2015/16–2019/20 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a In the school years 2015/16–2019/20 including children staying in the units performing health care activities throughout the school year.

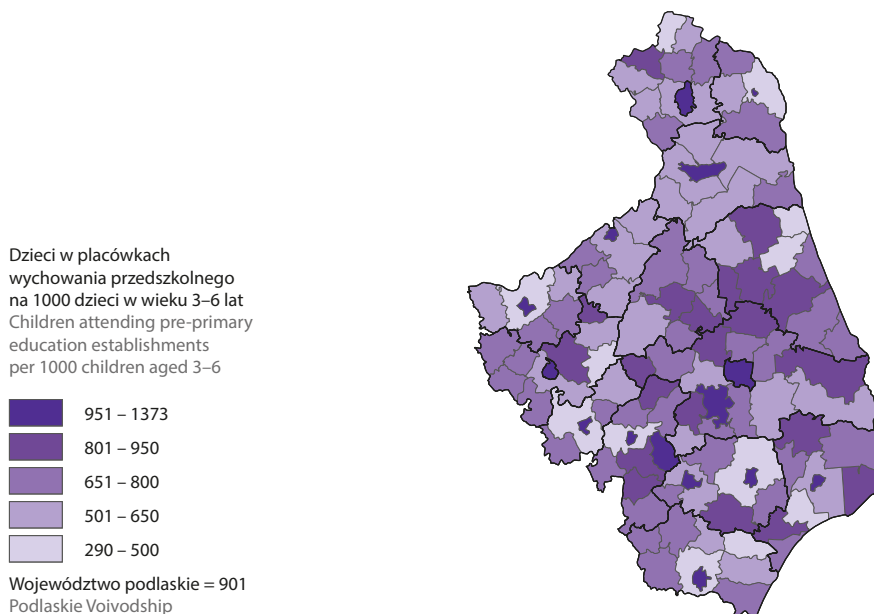
W roku szkolnym 2019/20 wychowaniem przedszkolnym w województwie podlaskim objęto 40,7 tys., tj. 2,9% ogółu dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w Polsce. Do placówek w Podlaskiem w analizowanym roku uczęszczało o 2,7% więcej dzieci niż rok wcześniej i aż o 35,2% więcej niż 9 lat wcześniej.

Wykres 21. Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według rodzajów placówek
 Chart 21. Structure of children attending pre-primary education establishments by kids of establishments

Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego zlokalizowanych na terenie województwa podlaskiego stanowiła 90,1% mieszkańców województwa w wieku 3–6 lat (w kraju – 90,4%). W związku z dowożeniem dzieci z gmin wiejskich do placówek zlokalizowanych w miastach, w 11 gminach miejskich omawiany wskaźnik przyjął wartości większe od 100%. Najwyższą jego wartość zanotowano w mieście Sejny (137,3%). W pozostałych gminach ukształtował się on na poziomie niższym niż 100%, a najniższy odnotowano w gminie wiejskiej Wysokie Mazowieckie (29,0%).

Mapa 21. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2019/20
 Map 21. Pre-primary education in the 2019/20 school year

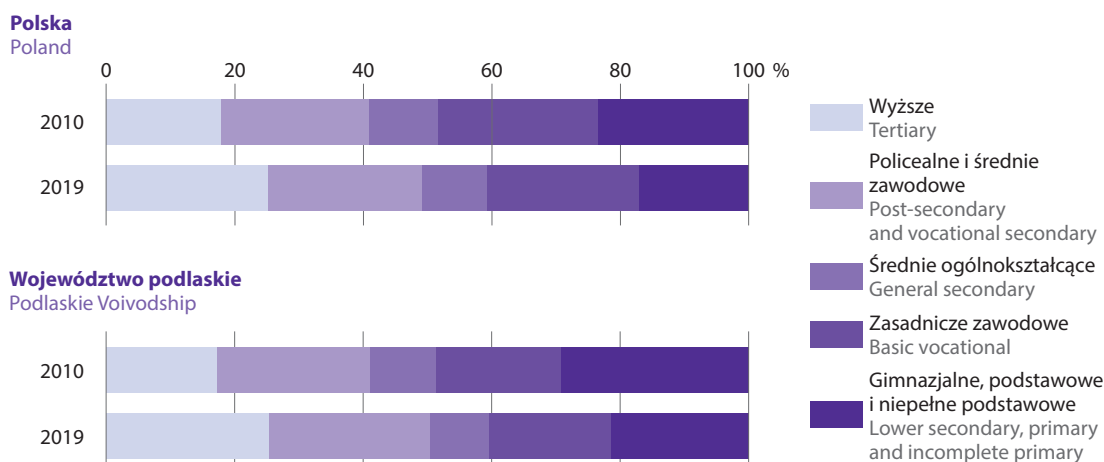

Analiza wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wykazała, że w 2019 r. wśród mieszkańców województwa w wieku 15 lat i więcej największy odsetek tworzyli legitymujący się wykształceniem wyższym (25,2%), a nieco mniejszy posiadający wykształcenie policealne oraz średnie zawodowe (25,1%). Najmniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (9,1%). W kraju struktura ludności ukształtowała się podobnie jak w Podlaskiem, przy czym udział wymienionych grup

wynosił odpowiednio: 25,1%, 24,0% i 10,0%. W 2010 r. w regionie dominowały natomiast osoby, które zakończyły edukację na najniższym poziomie, tj. posiadały wykształcenie gimnazjalne, podstawowe lub niepełne podstawowe, a ich odsetek osiągnął 29,3%. W tym samym roku w Polsce najwięcej osób legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym (24,8%).

Wykres 22. Struktura ludności według poziomu wykształcenia^a

Chart 22. Structure of population by education level^a

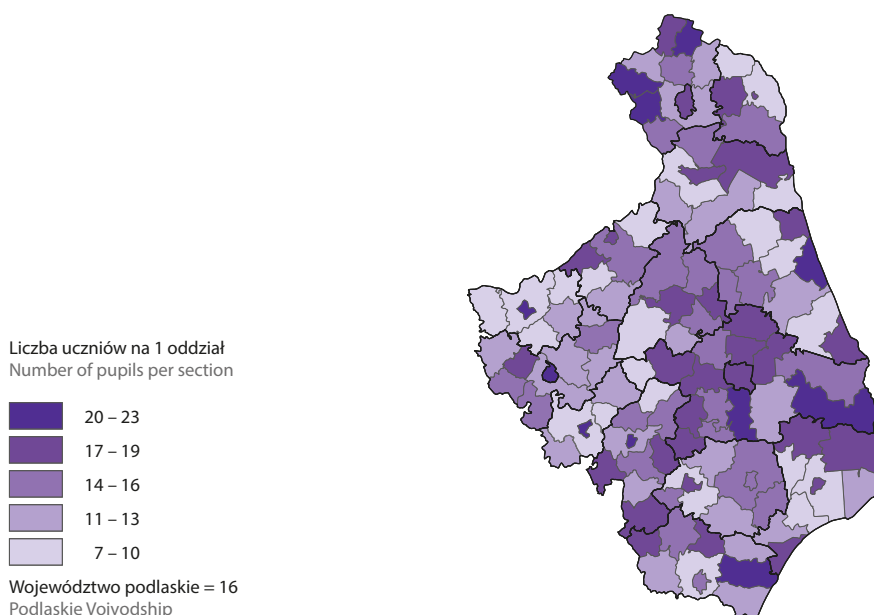

^a Na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności.
^a On the Labour Force Survey basis.

We wrześniu 2019 r. na terenie województwa podlaskiego funkcjonowało 430 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, co stanowiło 3,0% ogółu takich szkół w kraju. W stosunku do poprzedniego roku ich liczba zmniejszyła się o 4, tj. o 0,9%. W roku szkolnym 2019/20 w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży uczyło się 88,2 tys. osób, czyli 2,9% wszystkich uczniów tego typu szkół w Polsce. W porównaniu z rokiem szkolnym 2018/19 liczba uczniów tych szkół wzrosła o 0,5 tys., tj. o 0,5%.

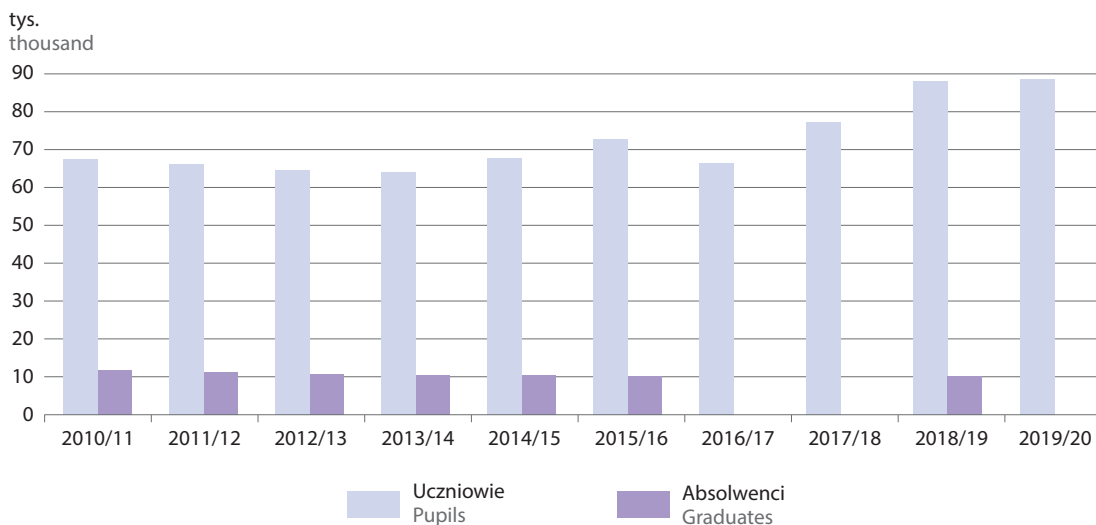
Mapa 22. Uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2019/20

Map 22. Pupils in primary schools for children and youth in the 2019/20 school year

W związku z reformą szkolnictwa, po dwóch latach braku absolwentów szkół podstawowych, w czerwcu 2019 r. naukę na poziomie podstawowym ukończyło 10,4 tys. uczniów. Stanowili oni 2,9% wszystkich absolwentów tego typu szkół w Polsce.

Wykres 23. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży
Chart 23. Pupils and graduates of primary schools for children and youth

Od 1 września 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która wprowadziła 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz zlikwidowała gimnazja.

Na skutek reformy edukacji, która zakłada całkowitą likwidację gimnazjów, od roku szkolnego 2017/18 następowało stopniowe wygaszanie tego rodzaju szkół. Rok szkolny 2018/19 był ostatnim rokiem ich funkcjonowania.

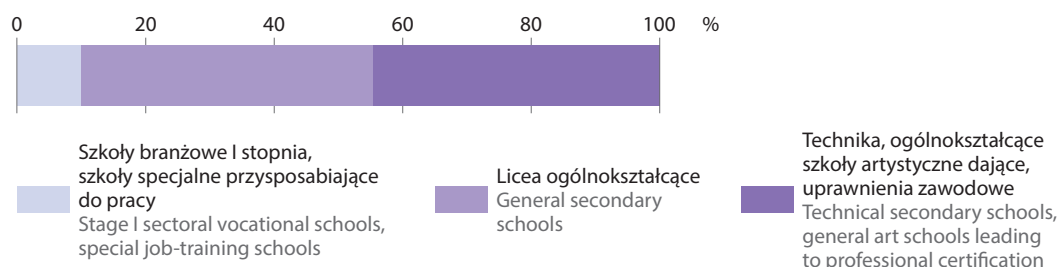
W czerwcu 2019 r. edukację w gimnazjum zakończyło 9,9 tys. osób, tj. 6,9% mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Stanowili oni 3,0% wszystkich absolwentów tego typu szkół w Polsce.

W roku szkolnym 2019/20 na terenie województwa podlaskiego funkcjonowały 193 ponadpodstawowe szkoły dla młodzieży (w kraju – 6551), w których kształciło się łącznie 45,6 tys. uczniów, co stanowiło 3,0% ogółu uczniów na tym etapie kształcenia w Polsce. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym przybyło 8 takich placówek, a liczba ich uczniów zwiększyła się o 28,0%. Wśród szkół ponadpodstawowych najwięcej uczniów skupiały licea ogólnokształcące, do których uczęszczało 20,8 tys. młodzieży. Dużą grupę, liczącą 20,3 tys. osób, tworzyli także uczniowie techników i ogólnokształcących szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe. Dwa wymienione typy szkół cieszą się od lat niesłabnącą popularnością wśród młodzieży. W omawianym roku szkolnym zwiększyło się również zainteresowanie uczniów szkołami, których głównym celem jest wykształcenie umiejętności przydatnych do pracy w określonym zawodzie oraz przygotowanie do kształcenia ustawicznego. W roku szkolnym 2019/20 w szkołach branżowych I stopnia i szkołach specjalnych przysposabiających do pracy uczyło się 4,5 tys. młodzieży, tj. o 27,8% więcej niż przed rokiem.

Wykres 24. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży według typów szkół w roku szkolnym 2019/20

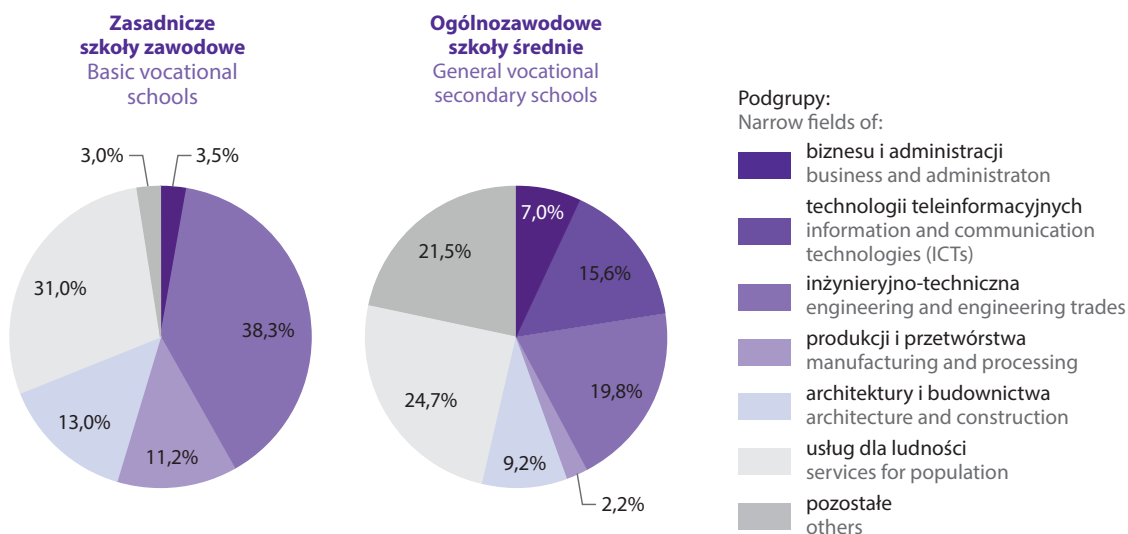
Chart 24. Structure of students of post-primary schools for youth by types in the 2019/20 school year

W roku szkolnym 2018/19 naukę w szkołach zawodowych zakończyło 4,6 tys. osób. Po raz ostatni świadectwa ukończenia szkoły otrzymali absolwenci zasadniczych szkół zawodowych, których liczba ukształtowała się na poziomie 1,0 tys. Wśród nich największą grupę tworzyli kończący kierunki inżynieryjno-techniczne (38,3%). Kształcenie w ogólnozawodowych szkołach średnich zakończyło natomiast 3,6 tys. uczniów, wśród których najwięcej było absolwentów kierunków kształcenia z zakresu usług dla ludności (24,7%).

Wykres 25. Struktura absolwentów szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2018/19

Chart 25. Structure of graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education in the 2018/19 school year

W czerwcu 2019 r. naukę we wszystkich typach szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży zakończyło 9,4 tys. uczniów, czyli o 7,0% mniej niż rok wcześniej. Stanowili oni 3,1% wszystkich absolwentów tego typu szkół w Polsce.

Dopełnienie edukacji na poziomie średnim zawodowym stanowią szkoły policealne. W końcu września 2019 r. w województwie podlaskim działalność oświatową prowadziło 51 placówek tego typu (w kraju – 1638). W stosunku do analogicznego okresu 2018 r. ich liczba zmniejszyła się o 10 jednostek. W omawianym okresie do szkół policealnych uczęszczało łącznie 6,4 tys. słuchaczy, tj. 3,4% ogółu osób w Polsce

kształcących się w tych placówkach. Liczba uczniów szkół policealnych zmniejszyła się o 10,4% w porównaniu z zanotowaną w roku poprzednim.

W czerwcu 2019 r. naukę w szkołach policealnych zakończyło 2,0 tys. osób, co stanowiło 3,6% wszystkich absolwentów tego typu szkół w Polsce. Liczba absolwentów omawianych szkół w województwie była o 14,7% niższa niż przed rokiem.

Dane o studentach zaprezentowano według stanu w dniu 31 grudnia.

W roku akademickim 2019/20 na terenie województwa podlaskiego miało siedzibę 14 uczelni, wśród nich było 5 uczelni publicznych oraz 9 niepublicznych. W omawianym roku na uczelniach w regionie kształciło się 28,9 tys. osób (łącznie z cudzoziemcami, ale bez jednostek zamiejscowych polskich uczelni za granicą), co stanowiło 2,4% wszystkich studentów w Polsce. W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim nastąpił spadek liczby studentów o 2,9%. Wśród osób kształcących się na uczelniach przeważali słuchacze uczelni publicznych. Ich liczba ukształtowała się na poziomie 24,4 tys. (o 3,2% niższym niż przed rokiem), co stanowiło 84,4% ogółu studentów, natomiast na uczelniach niepublicznych studiowało 4,5 tys. osób (o 1,3% mniej niż w roku poprzednim).

Uczelnie mające siedzibę w Białymstoku skupiały 83,6% ogółu podlaskich studentów.

W 2019 r. największą popularnością wśród studentów cieszyły się takie grupy kierunków kształcenia jak: zdrowie i opieka społeczna (22,2% ogółu studentów), technika, przemysł, budownictwo (16,9%) oraz biznes, administracja i prawo (15,8%). Najmniejszą liczbę studentów skupiały kierunki należące do grup: rolnictwo (1,7%), indywidualne studia międzyobszarowe (1,9%) oraz nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka (3,1%).

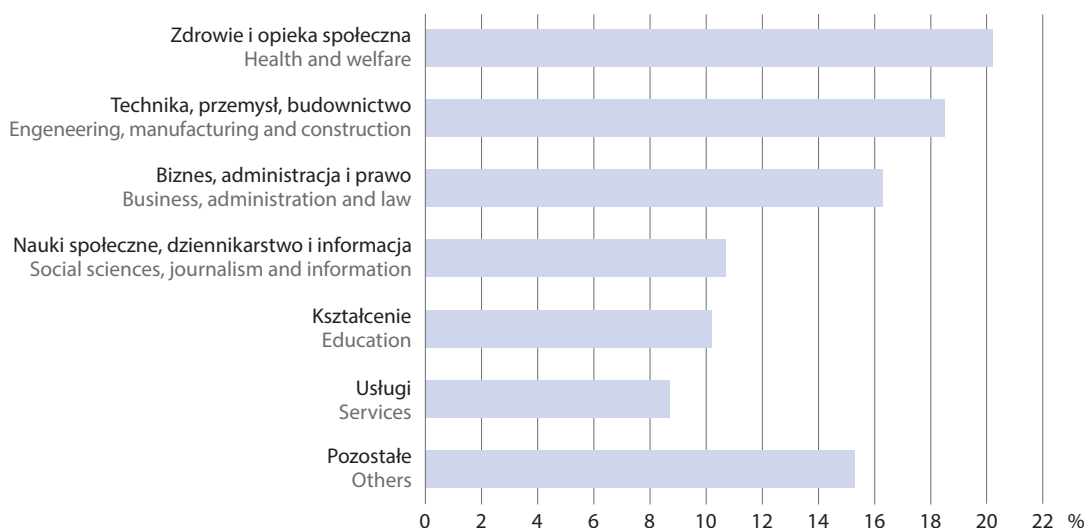
Dane o absolwentach uczelni dotyczą:

- w roku akademickim 2017/18 – osób, które uzyskały dyplom ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.;
- w roku akademickim 2018/19 – osób, które uzyskały dyplom ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r.

W roku akademickim 2018/19 w województwie podlaskim dyplomy ukończenia studiów pierwszego stopnia z tytułem licencjata bądź inżyniera, drugiego stopnia z tytułem magistra oraz jednolitych studiów magisterskich uzyskało 8,4 tys. osób (łącznie z cudzoziemcami), tj. 2,7% absolwentów wszystkich uczelni w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba absolwentów zmniejszyła się o 5,7%. Z ich ogólnej liczby 87,3% otrzymało dyplom ukończenia uczelni publicznej. Wśród absolwentów najliczniejsza grupa zdobyła dyplom kierunków kształcących w zakresie zdrowia i opieki społecznej (20,2% ogółu absolwentów), zaś najmniej liczną odnotowano na kierunkach związanych z rolnictwem (1,5%).

Wykres 26. Struktura absolwentów uczelni^a według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2018/19

Chart 26. Structure of graduates of higher education institutions^a by broad fields of education in the 2018/19 academic year

a Łącznie z cudzoziemcami.
a Including foreigners.

Głównym celem edukacji dorosłych jest kontynuacja przerwanej z różnych przyczyn cyklu kształcenia. Podstawowym powodem ponownego podjęcia nauki jest zazwyczaj chęć uzupełnienia wiedzy czy podniesienia poziomu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych.

W województwie podlaskim w roku szkolnym 2019/20 funkcjonowały 32 szkoły dla dorosłych (w kraju – 1206). Sieć szkół dla dorosłych obejmowała 32 licea ogólnokształcące. W stosunku do roku szkolnego 2018/19 ich liczba zmniejszyła się o 8 jednostek. Naukę kontynuowało w nich łącznie 2,8 tys. osób, tj. 2,4% ogółu osób w Polsce kształcących się w tego typu placówkach. Liczba uczniów tych szkół zmniejszyła się o 10,8% w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej.

Szkoły dla dorosłych w roku szkolnym 2018/19 ukończyło 0,9 tys. osób, tj. 2,5% ogółu osób w Polsce, które zakończyły edukację w tego typu placówkach. Liczba absolwentów spadła o 30,1% w stosunku do zanotowanej rok wcześniej. Zdecydowanie najliczniejszą grupę absolwentów tworzyli kończący edukację w liceach ogólnokształcących (99,2% ogółu).

W 2019 r., według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), 4,3% osób w wieku 25–64 lata deklarowało uczestnictwo w edukacji obejmującej nauczanie formalne (szkoła i studia wyższe) oraz kształcenie pozaformalne (różnego rodzaju kursy i szkolenia). W kraju odsetek osób wskazanej grupy wieku, które uczestniczyły w różnych formach kształcenia ustawicznego był nieco wyższy i wynosił 4,8%. W województwie omawiany wskaźnik w porównaniu z zanotowanym w 2018 r. spadł o 0,9 p. proc., a w odniesieniu do 2010 r. – o 0,7 p. proc.

Odpowiedzialność za realizację zadań oświatowych w Polsce spoczywa głównie na jednostkach samorządu terytorialnego. W 2019 r. w województwie podlaskim wydały one w dziale 801 „Oświata i wychowanie” łączną kwotę 2303,2 mln zł, podczas gdy w kraju – 75889,4 mln zł. Udział wydatków oświatowych w budżetach jest wyniósł odpowiednio 25,6% i 27,1%. W odniesieniu do 2018 r. omawiane wydatki w Podlaskiem były wyższe o 5,8%, a w porównaniu z 2010 r. wzrosły o 47,8%.

Wśród jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego w 2019 r. największe kwoty w dziale 801 odnotowano w budżetach gmin – 1053,9 mln zł, a w dalszej kolejności w budżetach miast na prawach powiatu – 1021,7 mln zł oraz powiatów – 206,1 mln zł. Z budżetu samorządu województwa na ten cel wydatkowano 21,6 mln zł.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w analizowanym roku wydatki budżetów jst ogółem w województwie podlaskim poniesione na oświatę i wychowanie wyniosły 1952,83 zł (w kraju – 1976,98 zł), przy czym w przypadku gmin omawiany wskaźnik ukształtował się na poziomie 1406,54 zł, miast na prawach powiatu – 2374,97 zł, powiatów – 275,06 zł oraz województwa – 18,34 zł.

W 2019 r. wśród gmin województwa podlaskiego wydatki w dziale „Oświata i wychowanie” przypadające na 1 mieszkańca wahały się od 778,70 zł w gminie wiejskiej Wysokie Mazowieckie do 2327,49 zł w gminie miejskiej Wysokie Mazowieckie. W 3 miastach na prawach powiatu w Podlaskiem na oświatę najwięcej na 1 mieszkańca wydatkowano z budżetu miasta Białystok (2400,47 zł), a w dalszej kolejności Suwałk (2378,56 zł) oraz Łomży (2250,56 zł).

Zasoby pracy

Labour resources

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w IV kwartale 2020 r. wykazały, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku współczynnik aktywności zawodowej nieznacznie obniżył się, a wskaźnik zatrudnienia pozostał na niezmiennym poziomie.

W końcu 2019 r. zwiększyła się liczba pracujących w gospodarce narodowej w ujęciu rocznym.

W końcu 2020 r., po raz pierwszy od 7 lat, zaobserwowano wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych i stopy bezrobocia rejestrowanego w stosunku do stanu w końcu poprzedniego roku.

W IV kwartale 2020 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie podlaskim liczyła 495 tys. osób, a biernych zawodowo – 396 tys. Aktywni zawodowo mieszkańcy Podlaskiego stanowili 2,9% tej grupy osób w kraju, zaś bierni zawodowo – 3,0%. W regionie wśród ludności aktywnej zawodowo zanotowano 481 tys. osób pracujących (tj. 2,9% ogółu pracujących w kraju) i 14 tys. bezrobotnych (tj. 2,6% pozostających bez pracy Polaków).

Struktura ludności w województwie według statusu na rynku pracy nie uległa znaczącej zmianie w stosunku do zanotowanej w IV kwartale poprzedniego roku. Udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej utrzymał się na niezmiennym poziomie, podczas gdy odsetek osób bezrobotnych zmniejszył się o 0,1 p. proc. W porównaniu z IV kwartałem 2010 r. odnotowano wzrost udziału pracujących (o 4,7 p. proc.), natomiast odsetek osób bezrobotnych obniżył się (o 3,2 p. proc.).

Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale według BAEL
Table 12. Economic activity of the population aged 15 and more in quarter 4 by LFS

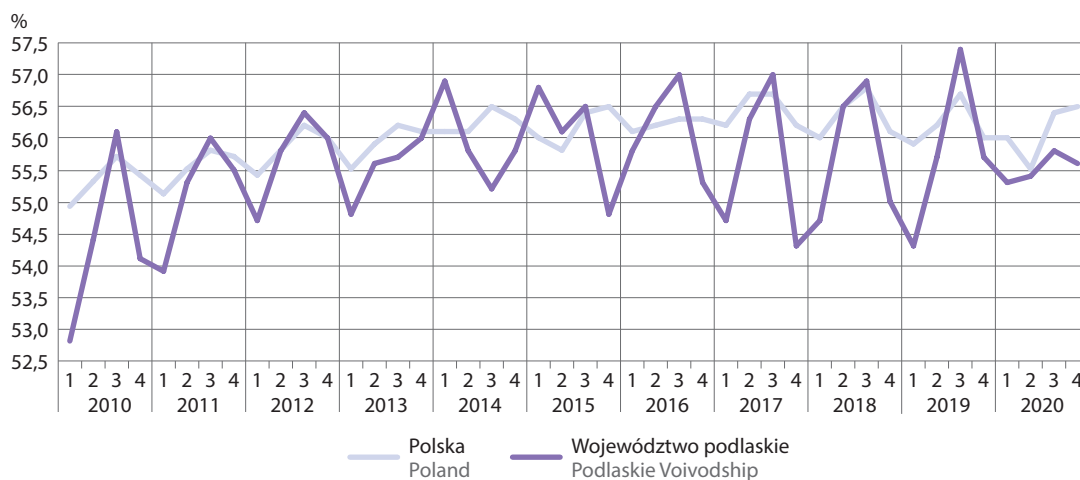
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship			Polska Poland	
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	527	500	497	495	17086
pracujący employed persons	480	467	482	481	16555
bezrobotni unemployed persons	48	33	15	14	531
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	447	413	395	396	13170
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	54,1	54,8	55,7	55,6	56,5
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	49,3	51,2	54,0	54,0	54,7
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	9,1	6,6	3,0	2,8	3,1

Liczba aktywnych zawodowo w regionie w IV kwartale 2020 r. w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku utrzymała się na zbliżonym poziomie, natomiast w stosunku do zanotowanej w IV kwartale 2010 r. zmniejszyła się o 6,1%.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności (ogółem lub danej grupy).

W ostatnim kwartale 2020 r. w województwie współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 55,6% (w kraju – 56,5%). Na przestrzeni roku jego wartość zmniejszyła się o 0,1 p. proc. (w Polsce wzrosła o 0,5 p. proc.), a w odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. zwiększyła się o 1,5 p. proc. (w skali kraju wzrosła o 1,1 p. proc.).

Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 27. Activity rate by quarters

Zbiorowość pracujących w województwie w IV kwartale 2020 r. liczyła 481 tys. i w odniesieniu do analogicznego okresu 2019 r. i 2010 r. nie uległa znaczącym zmianom.

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności ogółem (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2020 r. w województwie podlaskim ukształtował się na poziomie 54,0% (w kraju – 54,7%). W porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku jego wartość w regionie utrzymała się na niezmiennym poziomie (w skali kraju wzrosła o 0,3 p. proc.). W odniesieniu do ostatniego kwartału 2010 r. odnotowano wzrost omawianego wskaźnika – o 4,7 p. proc. (w kraju wzrost wyniósł 4,5 p. proc.).

W IV kwartale 2020 r. liczba bezrobotnych w województwie podlaskim wyniosła 14 tys. i utrzymała się na zbliżonym poziomie w porównaniu z zanotowaną w analogicznym okresie 2019 r. W odniesieniu do ostatniego kwartału 2010 r. liczebność populacji bezrobotnych zmniejszyła się o 70,8%.

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Stopa bezrobocia w IV kwartale 2020 r. w województwie podlaskim ukształtowała się na poziomie 2,8% i była o 0,3 p. proc. niższa od wskaźnika ogólnokrajowego. Na przestrzeni roku w regionie jej wartość

obniżyła się o 0,2 p. proc., natomiast w kraju odnotowano jej wzrost o 0,2 p. proc. W odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. odnotowano spadek stopy bezrobocia zarówno w województwie, jak i w kraju (odpowiednio o 6,3 p. proc. i 6,2 p. proc.).

W IV kwartale 2020 r. populacja biernych zawodowo w województwie liczyła 396 tys. osób i stanowiła 44,4% ogółu mieszkańców w wieku 15 lat i więcej (w kraju – 43,5%). Liczba osób nieaktywnych zawodowo w regionie nie uległa znaczącej zmianie w ciągu roku, natomiast w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. zmniejszyła się o 11,4%. W skali kraju liczebność omawianej populacji obniżyła się w obu analizowanych okresach odpowiednio o 1,1% oraz 4,7%.

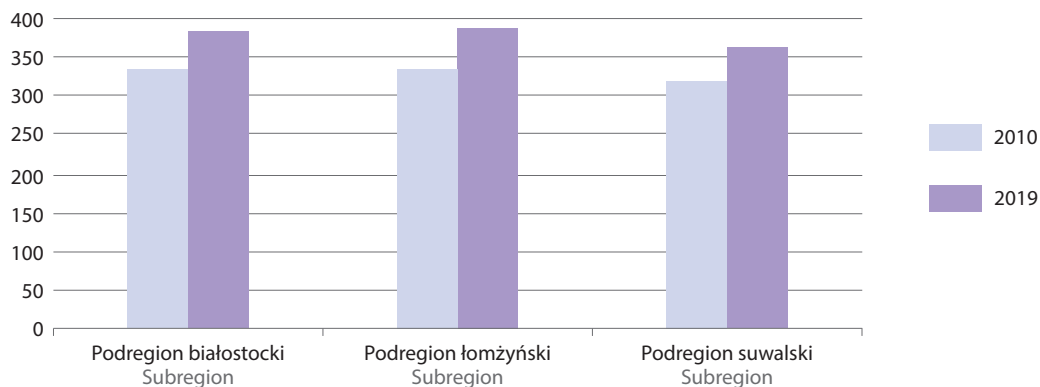
W IV kwartale 2020 r. emerytura stanowiła główną przyczynę niewykonywania i nieposzukiwania pracy dla 57,3% ogółu biernych zawodowo, natomiast 16,9% omawianej populacji to osoby nieaktywne z powodu nauki i uzupełniania kwalifikacji zawodowych. Wśród pozostałych, najczęściej wymienianych jako główne przyczyny bierności zawodowej były choroba lub niepełnosprawność (12,1%) oraz inne powody osobiste lub rodzinne (5,3%).

W końcu 2019 r. w gospodarce narodowej w województwie podlaskim pracowało 447,4 tys. osób, przy czym 79,7% pracujących wykonywało pracę na rzecz jednostek sektora prywatnego. W skali roku liczba pracujących zwiększyła się o 6,1 tys. osób, tj. o 1,4% (w kraju – wzrosła o 1,1%). Wzrost liczby pracujących wystąpił zarówno w sektorze publicznym (o 0,5 tys., tj. o 0,6%), jak i w prywatnym (o 5,6 tys., tj. o 1,6%). W porównaniu ze stanem w końcu grudnia 2010 r. liczba pracujących w województwie podlaskim zwiększyła się o 49,4 tys., tj. o 3,6%. W sektorze publicznym odnotowano spadek z 92,7 tys. osób w końcu 2010 r. do 90,8 tys. osób w dniu 31 grudnia 2019 r. (tj. o 2,1%), natomiast w sektorze prywatnym nastąpił wzrost liczby pracujących z 305,3 tys. w końcu 2010 r. do 356,7 tys. w końcu grudnia 2019 r. (tj. o 16,8%). Według stanu zanotowanego w ostatnim dniu grudnia 2019 r., udział pracujących w województwie podlaskim w ogólnej liczbie pracujących w kraju ukształtował się na poziomie 2,8%.

Analiza struktury pracujących w gospodarce narodowej w województwie podlaskim w latach 2010 i 2019 według grup sekcji wykazała, że udział pracujących w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo obniżył się z 31,8% w końcu 2010 r. do 28,3% w końcu 2019 r., zaś pracujących w przemyśle i budownictwie wzrósł z 20,4% w dniu 31 grudnia 2010 r. do 22,1% w ostatnim dniu 2019 r. Odsetek osób pracujących w grupie sekcji: handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia oraz informacja i komunikacja nieznacznie wzrósł – odpowiednio z 20,0% do 20,7%. Udział pracujących w grupie sekcji działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz obsługa rynku nieruchomości obniżył się z 2,6% w końcu 2010 r. do 2,4% w końcu 2019 r., a w grupie sekcji pozostałe usługi – zwiększył się odpowiednio z 25,1% do 26,6%.

Wykres 28. Pracujący na 1000 ludności Stan w dniu 31 grudnia

Chart 28. Employed persons per 1000 population
As of 31 December

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r., na 1000 mieszkańców województwa podlaskiego przypadało 380 pracujących w gospodarce narodowej, podczas gdy 9 lat wcześniej wskaźnik ten wynosił 331.

Zaistniała w marcu 2020 r. sytuacja epidemiczna wpłynęła na ograniczenie działalności podmiotów gospodarki narodowej w dotychczasowej postaci. W nawiązaniu do oceny stanu sytuacji epidemicznej wprowadzono rozwiązania zapobiegające i przeciwdziałające rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-Cov-2 i zwalczające wywołaną nim chorobę. Działania te odnosiły się także do rynku pracy. Wśród nich było m.in. umożliwienie wykonywania pracy poza miejscem jej stałego wykonywania, czyli pracy zdalnej.

W końcu grudnia 2020 r. udział osób, które pracowały zdalnie w związku z sytuacją epidemiczną w ogólnej liczbie pracujących objętych badaniem „Popyt na pracę” w województwie podlaskim wynosił 6,0% (w kraju 10,8%). Skala wykorzystania pracy zdalnej w sektorze publicznym była wyższa niż w prywatnym (11,0% wobec 3,5%, a w kraju 15,4% wobec 9,2%).

W IV kwartale 2020 r. w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej kontynuowano formy czasowego odosobnienia ze względu na podejrzenie zakażenia między innymi w postaci kwarantanny oraz izolacji. Pracujący, którzy według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r., korzystali z wynagrodzenia za czas choroby lub zasiłku chorobowego z powodu objęcia kwarantanną lub izolacją stanowili w województwie podlaskim, jak i kraju 3,0% pracujących. Udział pracujących, którzy na mocy wspomnianej ustawy pozostali w domu był większy w sektorze prywatnym niż publicznym. Wynosił on odpowiednio 3,3% i 2,4% (w kraju – 3,1% i 2,6%).

Dane o bezrobociu rejestrowanym dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409).

W końcu grudnia 2020 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa wyniosła 37,8 tys. osób i była wyższa od zanotowanej przed rokiem (o 4,6 tys. osób, tj. o 13,7%), ale niższa niż w końcu 2010 r. (o 25,9 tys. osób, tj. o 40,7%). Analogiczne zmiany zaobserwowano w skali kraju – w końcu 2020 r. liczba bezrobotnych wzrosła o 20,8% w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej, ale zmniejszyła się o 46,5% w stosunku do stanu w końcu 2010 r.

W województwie podlaskim w końcu 2020 r. odnotowano wzrost liczby bezrobotnych w ujęciu rocznym prawie we wszystkich powiatach, przy czym największy stwierdzono w miastach Białystok (o 28,8%) i Suwałki (o 26,9%). Spadek liczby bezrobotnych wystąpił w powiatach siemiatyckim (o 4,2%) i łomżyńskim (o 2,0%).

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

W końcu omawianego roku 86,0% (przed rokiem – 86,1%) ogółu bezrobotnych w regionie nie posiadało prawa do zasiłku, 84,7% (rok wcześniej – 84,5%) stanowiły osoby wcześniej pracujące.

W końcu grudnia 2020 r. w województwie podlaskim, odmiennie niż w kraju, wśród bezrobotnych przeważali mężczyźni. Stanowili oni 53,6% (w kraju – 46,3%) ogółu osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, a ich liczba była o 16,1% wyższa niż rok wcześniej. Liczebność populacji bezrobotnych kobiet zwiększyła się w ujęciu rocznym o 11,0%, a ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych spadł w ciągu roku o 1,1 p. proc. do poziomu 46,4%.

Bezrobocie nadal dotyczyło przede wszystkim ludzi młodych. W końcu grudnia 2020 r. najliczniejszą grupę wśród pozostających bez pracy stanowiły osoby w wieku 25–34 lata (10,8 tys.), a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do stanu w końcu poprzedniego roku (o 0,2 p. proc., tj. do 28,5%). W skali roku najbardziej zwiększył się odsetek bezrobotnych w wieku 35–44 lata (o 1,0 p. proc., tj. do 23,3%), natomiast w największym stopniu zmniejszył się udział bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej (o 1,2 p. proc., tj. do 17,7%).

W końcu 2020 r. w regionie dwie najliczniejsze grupy wśród bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz policealne i średnie zawodowe (odpowiednio 26,9% i 22,7% ogółu bezrobotnych). W porównaniu ze stanem w końcu 2019 r. udział osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym wzrósł o 0,1 p. proc., zaś odsetek osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym zmniejszył się o 0,3 p. proc. Nadal dość duże problemy na rynku pracy odczuwały także osoby z wykształceniem wyższym. Na przestrzeni roku ich liczba zwiększyła się o 15,3%, a odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych w skali roku wzrósł o 0,3 p. proc. i wynosił 15,3%.

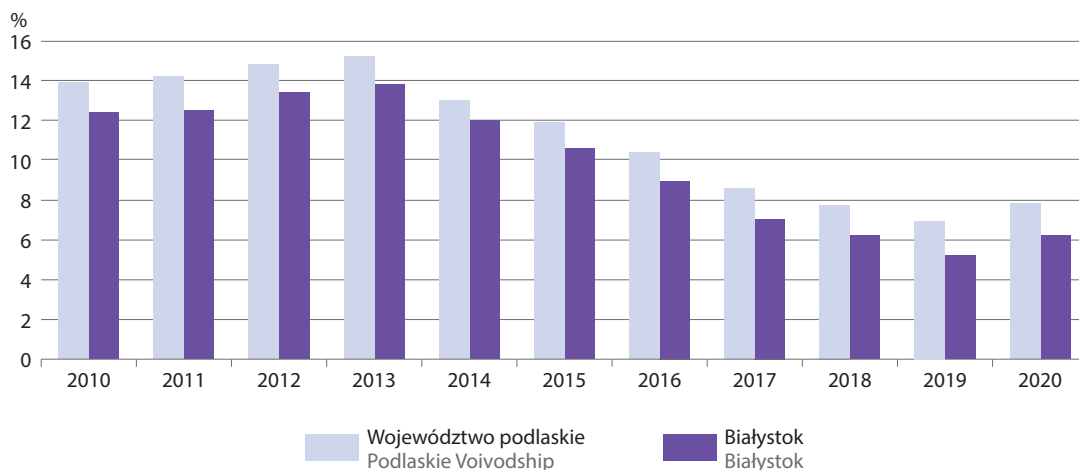
W województwie podlaskim w końcu grudnia 2020 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych była wyższa niż rok wcześniej prawie we wszystkich kategoriach wyodrębnionych według czasu pozostawania bez pracy. Największy wzrost (o 44,3%) w ujęciu rocznym odnotowano w przypadku osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zwiększył się w skali roku o 4,1 p. proc., tj. do 19,4%.

W województwie podlaskim największe trudności ze znalezieniem pracy miały osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat. W odniesieniu do poprzedniego roku ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł o 0,5 p. proc. i wynosił 26,0%. Pogorszeniu uległa również sytuacja osób ze stażem pracy do 1 roku oraz od 5 do 10 lat, których odsetek w omawianej populacji wzrósł w ciągu roku odpowiednio o 0,7 p. proc. (do 22,5%) i o 0,1 p. proc. (do 13,8%). W porównaniu ze stanem w końcu 2019 r. najkorzystniejsze zmiany zaobserwowano wśród osób ze stażem od 10 do 20 lat oraz od 20 do 30 lat. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych spadł w ciągu roku odpowiednio o 0,6 p. proc. (do 12,8%) oraz o 0,4 p. proc. (do 6,9%).

W końcu grudnia 2020 r. bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowili 83,9% ogółu bezrobotnych. Wśród nich najliczniejszą grupę tworzyły osoby długotrwale bezrobotne, a ich udział w ogólnej liczbie pozostających bez pracy w porównaniu z zanotowanym przed rokiem zmniejszył się o 0,5 p. proc. do poziomu 54,6%. Zmniejszeniu uległ również odsetek osób niepełnosprawnych (o 1,6 p. proc. do 5,2%), osób powyżej 50 roku życia (o 1,3 p. proc. do 26,4%) oraz osób do 30 roku życia (o 0,1 p. proc. do 26,9%). Liczba bezrobotnych zmniejszyła się w ujęciu rocznym w przypadku osób niepełnosprawnych (o 12,3%). Wzrosła natomiast liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia (o 13,3%), osób długotrwale bezrobotnych (o 12,7%) oraz osób powyżej 50 roku życia (o 8,0%).

Wykres 29. Stopa bezrobocia rejestrowanego Stan w dniu 31 grudnia

Chart 29. Registered unemployment
As of 31 December

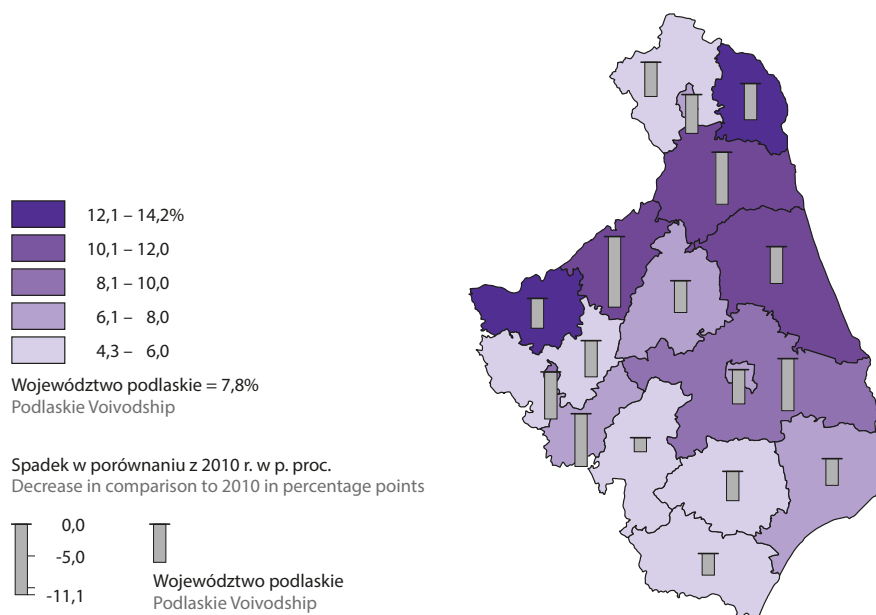

W końcu grudnia 2020 r. stopa bezrobocia rejestrowanego, zarówno w województwie jak i w kraju, była wyższa niż rok wcześniej. W województwie podlaskim w końcu 2020 r. ukształtowała się na poziomie 7,8%, tj. wyższym o 0,9 p. proc. niż rok wcześniej i o 6,0 p. proc. niż w końcu 2010 r. W kraju wynosiła ona 6,2% i była większa o 1,0 p. proc. niż przed rokiem oraz o 6,2 p. proc. niż w końcu 2010 r.

**Mapa 23. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 23. Registered unemployment rate in 2020
As of 31 December

We wszystkich powiatach w regionie zanotowano spadek stopy bezrobocia w porównaniu ze stanem w końcu 2010 r., przy czym największy stwierdzono w powiatach: grajewskim (o 11,1 p. proc.), zambrowskim (o 8,3 p. proc.) i białostockim (o 8,2 p. proc.).

W końcu grudnia 2020 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych w województwie podlaskim mieszkańcy wsi stanowili 36,5% (w kraju 44,8%), tj. o 2,1 p. proc. mniej niż rok wcześniej, ale o 2,8 p. proc. więcej niż w 2010 r.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Powiatowe urzędy pracy w województwie podlaskim w ciągu całego 2020 r. miały do dyspozycji 21,0 tys. ofert pracy, tj. o 16,1% mniej niż rok wcześniej. W końcu grudnia omawianego roku na 1 ofertę pracy przypadało 49 bezrobotnych (wobec 55 osób przed rokiem) i wskaźnik ten był wyższy niż średnio w kraju, gdzie na 1 ofertę pracy przypadały 24 osoby bezrobotne. Najkorzystniejsza sytuacja w regionie miała miejsce w powiecie siemiatyckim (12 osób na 1 ofertę pracy), natomiast w powiecie kolneńskim odnotowano brak wolnych miejsc pracy. W Białymstoku na 1 ofertę przypadało 60 osób bezrobotnych.

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

W 2020 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było wyższe niż w roku poprzednim.

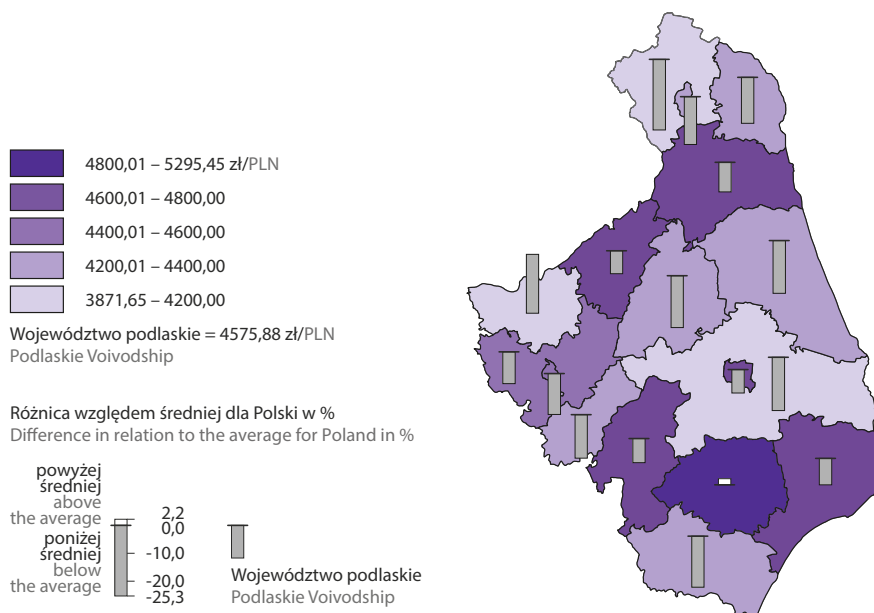
W 2020 r. utrzymał się wzrost przeciętnej liczby emerytów i rencistów w ujęciu rocznym. Na kierunek zmian zachodzących w całej populacji emerytów i rencistów w ostatnim roku miała wpływ większa niż przed rokiem zbiorowość osób pobierających świadczenia z ZUS. Liczba świadczeniobiorców KRUS uległa zmniejszeniu. W analizowanym roku odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto, przy czym wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacane przez KRUS niż realizowane przez ZUS.

W 2019 r. odnotowano wzrost dochodu rozporządzalnego oraz do dyspozycji przypadającego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w skali roku. W porównaniu z 2018 r. zasięg ubóstwa ustawowego i skrajnego uległ zmniejszeniu, wzrosła natomiast stopa ubóstwa relatywnego. Odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną pozytywnie był wyższy niż rok wcześniej, jednak nieznacznie zwiększył się również odsetek gospodarstw oceniających ją negatywnie.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób) w województwie podlaskim w 2019 r. wyniosło 4575,88 zł i było o 311,84 zł (tj. o 7,3%) wyższe niż w 2018 r. Stanowiło ono 88,3% przeciętnego wynagrodzenia w kraju, które w 2019 r. wyniosło 5181,63 zł i w ujęciu rocznym zwiększyło się o 7,2%.

Mapa 24. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia^a brutto w 2019 r.

Map 24. Average monthly gross wages and salaries^a in 2019

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

W miastach na prawach powiatu najwyższe wynagrodzenie wystąpiło w Białymstoku 4744,13 zł (wzrost o 7,9% w stosunku do poprzedniego roku). W Łomży zarobki wyniosły 4417,66 zł (wzrost o 8,9%), a w Suwałkach – 4297,01 zł (wzrost o 7,3%). We wszystkich podlaskich powiatach przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto zwiększyło się w porównaniu z poprzednim rokiem, przy czym najwyższy wzrost zanotowano w powiatach siemiatyckim (o 12,1%) oraz augustowskim (o 8,7%).

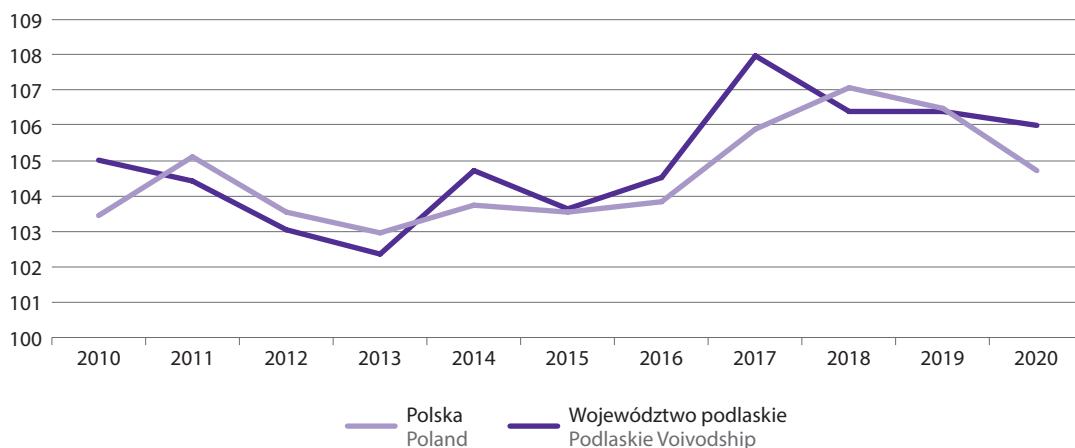
Wynagrodzenie zdecydowanie wyższe od przeciętnego w województwie wystąpiło w powiecie bielskim (o 15,7%) oraz grajewskim (o 4,0%). Wynagrodzenie znacznie poniżej średniego stwierdzono w powiatach suwalskim (o 15,4%) oraz kolneńskim (o 10,6%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2020 r. w województwie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 4680,65 zł i było o 6,0% wyższe niż w roku poprzednim oraz o 61,7% wyższe niż w 2010 r. W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 5411,45 zł i zwiększyło się o 4,7% w odniesieniu do zanotowanego przed rokiem i o 57,5% w porównaniu z 2010 r.

Wykres 30. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw Rok poprzedni=100

Chart 30. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector
Previous year=100

W 2020 r. relacja przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie podlaskim do średniej krajowej wyniosła 86,5%, podczas gdy w 2019 r. – 85,4%, a w 2010 r. – 84,4%.

Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw Table 13. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
W złotych In PLN	2896,16	3458,56	4414,83	4680,65
Polska=100 Poland=100	84,4	83,9	85,4	86,5

W omawianym roku najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto zanotowano w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, budownictwo oraz górnictwo i wydobywanie. Przekroczyły one odpowiednio o 30,8%, 18,8% i 12,5% średnie wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w województwie. Najniższe wynagrodzenia zaobserwowano natomiast w zakwaterowaniu i gastronomii, administrowaniu i działalności wspierającej, a także w transporcie i gospodarce magazynowej. Były one odpowiednio o 33,9%, 32,3% i 14,1% niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w regionie.

Zatrudnieni w jednostkach sektora przedsiębiorstw w województwie podlaskim w 2020 r. przepracowali łącznie 207,5 mln godz., tj. o 0,7% więcej niż przed rokiem. Najwięcej godzin przepracowano w sekcjach przetwórstwo przemysłowe – 90,2 mln (43,5% ogólnej ich liczby) i handel; naprawa pojazdów samochodowych – 45,6 mln (22,0%), zaś najmniej w górnictwie i wydobywaniu – 1,2 mln (0,6%) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 2,4 mln (1,1%).

Średni czas przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw w 2020 r. wyniósł 145,8 godziny, tj. o 0,5% więcej niż rok wcześniej.

Przeciętne wynagrodzenie godzinowe brutto w tym okresie ukształtowało się na poziomie 32,11 zł i w porównaniu z 2019 r. wzrosło o 5,5%. Najwyższe wynagrodzenie za przepracowaną godzinę otrzymali zatrudnieni w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (42,51 zł), a najniższe – w zakwaterowaniu i gastronomii (20,97 zł).

W 2020 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów w województwie podlaskim wyniosła 271,9 tys. osób i była wyższa od zanotowanej przed rokiem (o 1,2 tys. osób, tj. o 0,4%), ale niższa niż w 2010 r. (o 4,4 tys. osób, tj. o 1,6%).

W 2020 r. odsetek osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS w województwie w ogólnej ich zbiorowości w Polsce wyniósł 2,5%, zaś świadczeniobiorcy KRUS stanowili 7,2% całej ich populacji w kraju. Udział świadczeniobiorców ZUS i KRUS z terenu województwa podlaskiego w ich ogólnej liczbie w kraju utrzymał się na tym samym poziomie co rok wcześniej.

Tablica 14. Świadczenia społeczne
Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	276,3	257,9	270,7	271,9
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1441,83	1798,48	2061,36	2178,78
w tym emerytura of which retirement pay	1525,45	1887,83	2130,46	2244,27
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	918,86	1149,95	1280,41	1368,46
w tym emerytura of which retirement pay	942,93	1164,71	1284,42	1368,01

W 2020 r. emerytury i renty z ZUS w województwie podlaskim otrzymywało 194,0 tys. osób, tj. o 2,1% więcej niż przed rokiem i o 8,8% więcej niż przed dziesięcioma laty. Na kierunek zmian zachodzących w 2020 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, decydujący wpływ miała większa (o 3,4%) niż przed rokiem zbiorowość emerytów. Po raz kolejny znacząco zmniejszyła się liczba rencistów otrzymujących

świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 5,4%), a w mniejszym stopniu zmalała liczba osób pobierających renty rodzinne (o 0,8%).

W 2020 r. najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS stanowili emeryci (79,2% całej zbiorowości), a najmniejszą – osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy (8,0%).

Odmiennie niż w przypadku świadczeniobiorców ZUS kształtowała się dynamika liczby osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie podlaskim. W 2020 r. emerytury i renty rolnicze pobierało 77,9 tys. osób, czyli mniej o 3,5% niż przed rokiem i o 20,5% niż dziesięć lat wcześniej. W ciągu ostatniego roku zaobserwowano spadek liczby osób otrzymujących emerytury (o 4,0%) i pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy (o 1,7%). Liczba osób korzystających z rent rodzinnych także obniżyła się w odniesieniu do poprzedniego roku (o 0,3%). Grupa świadczeniobiorców KRUS charakteryzowała się również nieco odmienną strukturą. Podobnie jak w przypadku świadczeniobiorców ZUS, dominowali w niej emeryci, przy czym ich odsetek w analizowanym roku wyniósł aż 81,6%. Najniższy udział miały natomiast osoby pobierające renty rodzinne, które stanowiły 3,8% ogółu świadczeniobiorców KRUS.

W województwie podlaskim w 2020 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 2178,78 zł i była o 5,7% większa niż przed rokiem. W skali kraju w analizowanym okresie również odnotowano jej wzrost (o 5,6%). To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych ukształtowało się na poziomie 1368,46 zł i w ujęciu rocznym zwiększyło się o 6,9% (w kraju nastąpił wzrost o 6,5%).

Tendencję wzrostową zaobserwowano w przypadku wszystkich kategorii świadczeń zarówno w województwie, jak i w kraju. W 2020 r. więcej wzrosła emerytura i renta wypłacana przez KRUS niż to samo świadczenie z ZUS, a różnica wyniosła 1,2 p. proc. w województwie i 0,9 p. proc. w kraju. Rozpatrując zaś poszczególne kategorie świadczeń, największy wzrost w zakresie wypłat z KRUS w ciągu ostatniego roku odnotowano w przypadku renty rodzinnej, zarówno w województwie jak i w kraju (odpowiednio o 9,1% i 9,4%). Biorąc pod uwagę świadczenia wypłacane przez ZUS zarówno w regionie, jak i w Polsce w największym stopniu zwiększyła się renta z tytułu niezdolności do pracy (odpowiednio o 6,8% i 7,0%).

W 2020 r. wysokość świadczeń w województwie podlaskim kształtowała się poniżej średniej krajowej. Pod względem przeciętnej emerytury i renty z ZUS województwo uplasowało się na trzynastym miejscu, a z KRUS – na jedenastym miejscu w kraju. W przypadku wypłat realizowanych przez KRUS odnotowano jednak mniejsze odchylenia od średniej krajowej w poszczególnych kategoriach świadczeń (renty rodzinne były o 3,5% wyższe od przeciętnych w kraju, renty z tytułu niezdolności do pracy – o 0,5% niższe, a emerytury – o 1,1% niższe) niż w przypadku wypłat z ZUS (gdzie renty z tytułu niezdolności do pracy były niższe o 7,3% od średnich krajowych, emerytury – o 9,3%, a renty rodzinne – o 10,0%).

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

W 2019 r. w województwie podlaskim przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 1741,70 zł i był niższy o 77,44 zł niż średnio w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem kwota ta w województwie wzrosła o 9,1%, w kraju – o 7,4%. Wśród wszystkich województw podlaskie, podobnie jak rok wcześniej, znajdowało się na jedenastym miejscu pod względem wysokości miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych.

W 2019 r. przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji (dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki) przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 1703,41 zł (w kraju 1768,65 zł) i był wyższy w porównaniu z rokiem poprzednim o 9,9% (w kraju o 7,6%).

Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 15. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship				Polska Poland
	w zł in PLN				
Na 1 osobę w gospodarstwie domowym Per capita in household	1 108,47 ^a	1 257,93	1 596,76	1 741,70	1 819,14
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1 071,70 ^a	1 208,57	1 550,65	1 703,41	1 768,65

a Daną skorygowano w stosunku do opublikowanej w poprzedniej edycji Raportu.
a Data has been corrected in relation to the data published in the previous edition of the Report.

W 2019 r. w województwie podlaskim odnotowano spadek stopy ubóstwa skrajnego do poziomu 7,0% (w 2018 r. – 7,5%) oraz ubóstwa ustawowego do poziomu 15,7% (przed rokiem – 15,9%). Wzrosła natomiast stopa ubóstwa relatywnego do poziomu 21,8% (rok wcześniej – 20,8%). W Polsce w 2019 r. wszystkie wskaźniki dotyczące ubóstwa były niższe niż w roku poprzednim, przy czym największy spadek dotyczył stopy ubóstwa ustawowego (o 1,9 p. proc.).

Zasięg ubóstwa jest to odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od przyjętej granicy ubóstwa.

Przyjęte **granice ubóstwa ekonomicznego**:

- **relatywna granica ubóstwa**, ustalona na poziomie 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych (obliczonych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych),
- **ustawowa granica ubóstwa**, określona jako kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej,
- **poziom minimum egzystencji**, przyjmowany jako **granica ubóstwa skrajnego**. Minimum egzystencji obliczane jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Uwzględnia ono jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

W 2019 r., podobnie jak rok wcześniej, wskaźniki zasięgu ubóstwa w województwie podlaskim znacznie przewyższały wartości ogólnokrajowe. Podlaskie było województwem o najwyższym poziomie ubóstwa relatywnego i ustawowego, a wyższy wskaźnik ubóstwa skrajnego odnotowano jedynie w województwie małopolskim.

Tablica 16. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa)
Table 16. At-risk-of-poverty rates (the extent of poverty)

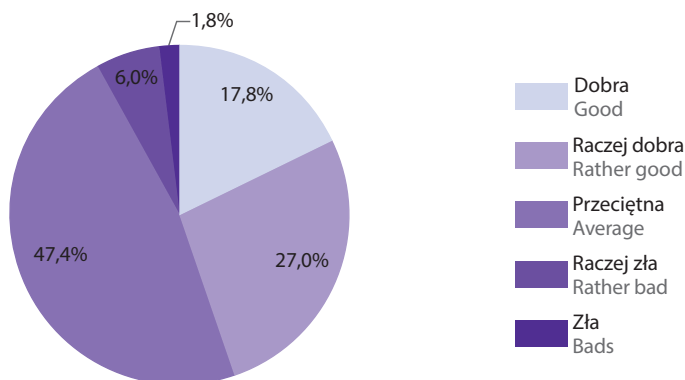
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship				Polska Poland
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach domowych – o wydatkach poniżej: Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:					
relatywnej granicy ubóstwa relative poverty threshold	25,0	19,1	20,8	21,8	13,0
ustawowej granicy ubóstwa "legal" poverty threshold	11,3	13,4	15,9	15,7	9,0
granicy ubóstwa skrajnego extreme poverty rate	9,1	7,8	7,5	7,0	4,2

W 2019 r. w województwie podlaskim swoją sytuację materialną jako dobrą oceniło 17,8% gospodarstw domowych, zaś jako raczej dobrą – 27,0%. W ciągu roku odsetek oceniających sytuację swego gospodarstwa pozytywnie zwiększył się o 4,1 p. proc. (w kraju o 4,6 p. proc.).

Udział gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako przeciętną wyniósł 47,4% i w porównaniu z 2018 r. zmniejszył się o 4,3 p. proc. (w kraju – o 3,5 p. proc.).

Wykres 31. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2019 r.

Chart 31. Subjective evaluation of material situation of household in 2019

Odsetek gospodarstw postrzegających swoją sytuację jako raczej złą ukształtował się na poziomie 6,0%, a oceniających ją jako złą – na poziomie 1,8%. Rok wcześniej grupy te stanowiły odpowiednio 5,9% i 1,7% ogółu badanych gospodarstw. W 2019 r. udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną negatywnie był o 0,2 p. proc. wyższy od zanotowanego przed rokiem (w kraju zmniejszył się o 1,1 p. proc.).

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social welfare and family support

W 2019 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, wypłacono więcej środków zarówno w ramach świadczenia wychowawczego, jak i świadczeń społecznych. Zmniejszył się udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców województwa.

W końcu 2019 r. działało więcej niż przed rokiem placówek opieki nad dziećmi do lat 3.

W województwie podlaskim świadczeniem wychowawczym w wysokości 500 zł miesięcznie objęto w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2019 r. przeciętnie miesięcznie 117,2 tys. dzieci do 18 lat, które przebywały w 74,3 tys. rodzin naturalnych. W okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2019 r. przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które przyznano omawiane świadczenie ukształtowała się na poziomie 181,5 tys. Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych wyniosły 931,1 mln zł i były o 28,3% wyższe niż w 2018 r.

Tablica 17. Świadczenia wychowawcze
Table 17. Childraising benefits

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2018	2019
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Childraising benefit payments in thousand PLN	560221,2	726091,6	931609,7
Przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze Monthly average number of families receiving childraising	79262	74590	74346 ^b
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymywały świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for which families received childraising benefit	124910	118013	<u>117184^c</u> 181455

a W okresie kwiecień–grudzień. b Dane dotyczą okresu od 1 stycznia do 30 czerwca. Od 1 lipca 2019 r. nie są gromadzone informacje o liczbie rodzin pobierających świadczenie wychowawcze. c Dane dotyczą okresu: w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia.

a In the period of April–December. b Data concern the period from 1 January to 30 June. Since 1 July 2019 information of the number of families receiving the child-raising benefit is not collected. c Data concern the period: in the numerator – from 1 January to 30 June, in the denominator – from 1 July to 31 December.

W 2019 r. świadczenia społeczne w ramach zadań własnych i zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego przyznano na podstawie decyzji 48,4 tys. osób (o 6,4% mniej niż w 2018 r.), bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania.

Wskaźnik określający liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności w województwie wyniósł 410 (w Polsce – 314), tj. o 27 mniej niż rok wcześniej.

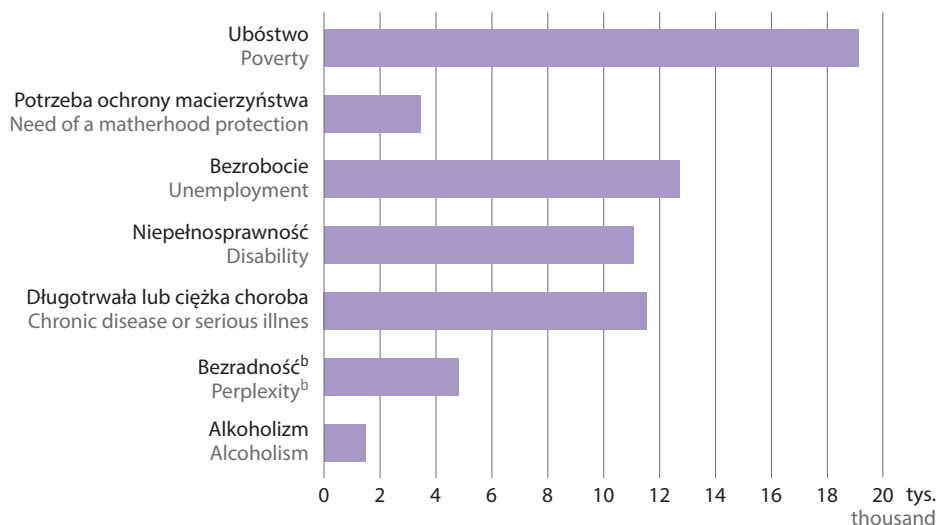
Tablica 18. Świadczenia pomocy społecznej
Table 18. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej: Beneficiaries of social assistance benefits:				
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	77348	69021	51686	48364
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	642,2	579,9	437,0	410,1
Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	126293,1	135829,0	123054,0	124329,7
pomoc pieniężna financial assistance	97388,9	105593,5	93102,6	93112,8
pomoc niepieniężna non-financial assistance	28904,2	30235,5	29951,4	31216,9

W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy środowiskowej. W 2019 r. najczęściej pomocy udzielano rodzinom z powodu ubóstwa (19,1 tys.), bezrobocia (12,7 tys.), długotrwałej lub ciężkiej choroby (11,6 tys.) oraz niepełnosprawności (11,1 tys.).

Wykres 32. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinie^a w 2019 r.
 Chart 32. Reasons of assigning help for family^a in 2019

a Na podstawie decyzji. b W sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
 a Based on the decisions. b In care and educational affairs as well as in household duties.

W 2019 r. kontynuowano program Karta Dużej Rodziny oferujący rodzinom wielodzietnym, tj. przynajmniej z trójką dzieci, system zniżek oraz dodatkowych uprawnień przy korzystaniu z oferty kulturalnej, rekreacyjnej, transportowej na terenie całego kraju. W województwie podlaskim tę kartę posiadało 31,0 tys. rodzin (w kraju 908,9 tys.), z czego najwięcej w mieście Białystok (18,7%) i powiecie białostockim (13,9%).

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informacje o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508, z późn. zm.).

Tablica 19. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
 Table 19. Beneficiaries of social assistance

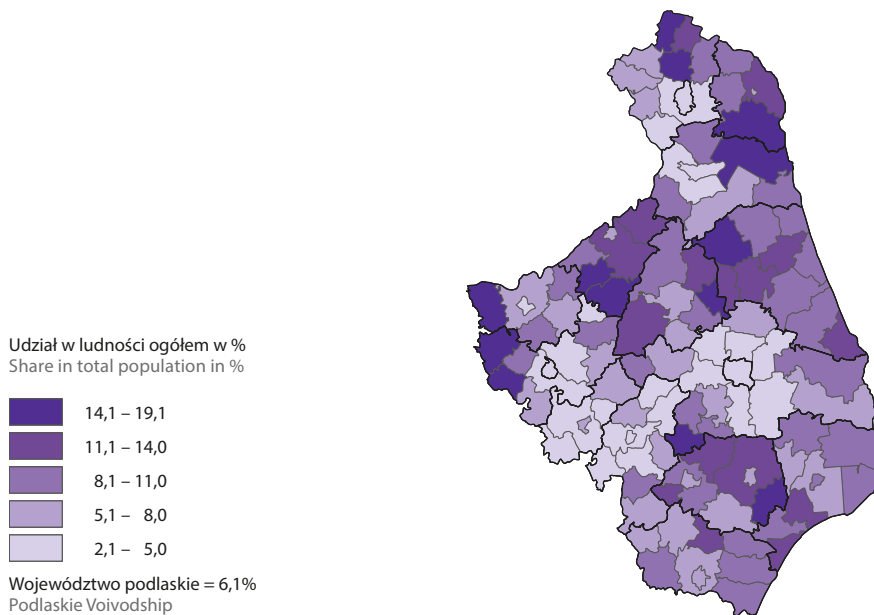
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from community social assistance	42062	40995	33237	30827
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej: Beneficiaries of social assistance:				
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	122773	106935	78669	71795
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	1019	898	665	609

W ogólnej liczbie beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej 62,6% stanowili członkowie jednoosobowych gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne o przeciętnym miesięcznym dochodzie własnym, a w gospodarstwach wieloosobowych – o dochodzie na osobę, w wysokości poniżej kryterium dochodowego. Pozostałe 37,4% ogółu beneficjentów to osoby o dochodzie w wysokości powyżej tego kryterium.

Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców województwa podlaskiego w 2019 r. wyniósł 6,1% (w kraju – 4,6%) i w porównaniu z 2018 r. zmniejszył się o 0,6 p. proc.

Mapa 25. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w 2019 r.

Map 25. Beneficiaries of social assistance in 2019

Nadal obserwowano dość duże terytorialne zróżnicowanie tego wskaźnika w województwie. Rozpiętość pomiędzy jego najniższą i najwyższą wartością w gminach wyniosła 17,0 p. proc. Najwyższy udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców zanotowano w gminie Zbójna (19,0%), zaś najniższy w gminie miejskiej Wysokie Mazowieckie (2,1%).

W końcu 2019 r. w województwie podlaskim działało 112 (w kraju 4358) placówek opieki nad dziećmi do lat 3, tj. o 10,9% więcej niż przed rokiem i 5,5-krotnie więcej niż w końcu 2011 r. Wśród nich dominującą pozycję stanowiły żłobki (89,3%). Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r., żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce dysponowały łącznie 4,6 tys. miejsc (w Polsce – 159,9 tys.), tj. o 15,1% więcej niż przed rokiem i 3,5-krotnie więcej niż 8 lat wcześniej.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godzin dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2018 r. poz. 603). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 niewpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

W ciągu 2019 r. z instytucjonalnych form opieki korzystało 6,6 tys. dzieci, z tego 94,9% stanowiły dzieci przebywające w żłobkach (w 2018 r. – 90,5%).

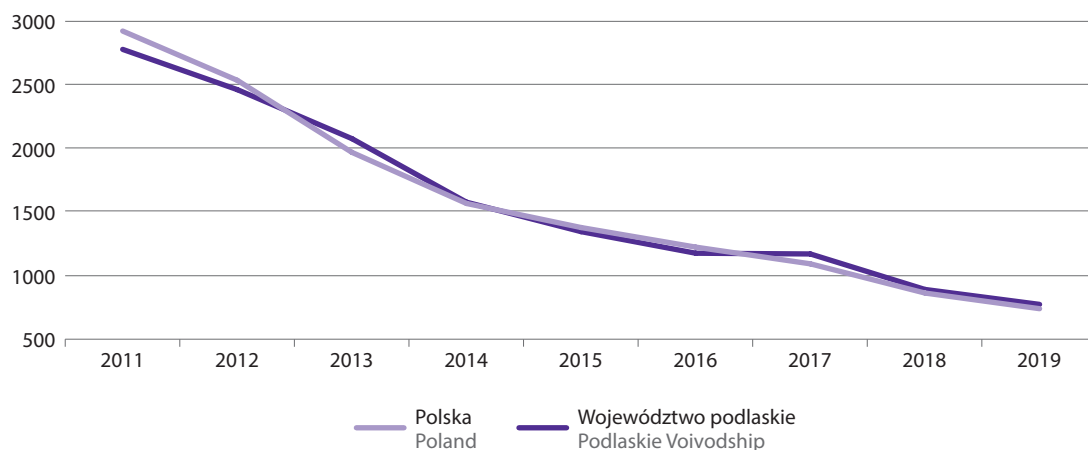
Tablica 20. Żłobki^a i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
 Table 20. Nurseries^a and children's clubs
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2011	2015	2018	2019
Żłobki Nurseries	9	39	83	100
w tym publiczne of which public	9	18	22	24
Oddziały żłobkowe Nursery wards	6	3	1	–
Kluby dziecięce Children's clubs	5	20	17	12
Miejsca Places	1296	2391	4004	4610
w żłobkach in nurseries	888	1983	3714	4387
w klubach dziecięcych in children's clubs	63	408	290	223
Dzieci przebywające (w ciągu roku) Children staying (during the year)	1918	3394	5698	6642
w żłobkach in nurseries	1707	2910	5298	6306
w klubach dziecięcych in children's clubs	49	484	400	336

^a Miejsca i dzieci w żłobkach łącznie z oddziałami żłobkowymi.
^a Places and children in nurseries including nursery wards.

**Wykres 33. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 33. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs
As of 31 December

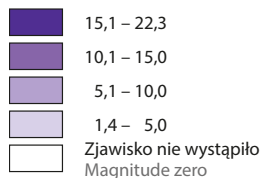
^a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery wards.

Najwyższy odsetek dzieci w wieku do lat 3 korzystających ze żłobków, oddziałów żłobkowych i klubów dziecięcych zanotowano w mieście Suwałki (22,3%), natomiast najniższy w powiecie suwalskim (1,4%). W powiecie łomżyńskim nie odnotowano żadnej placówki opieki nad dziećmi do lat 3

**Mapa 26. Żłobki^a i kluby dziecięce w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 26. Nurseries^a and children's clubs in 2019
As of 31 December

Dzieci objęte opieką żłobkową
w ogólnej liczbie dzieci w wieku do lat 3 w %
Children covered by nursery care
in total number of children up to the age of 3 in %

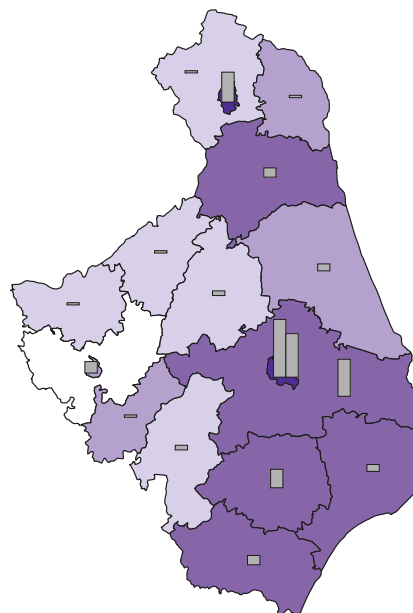

Województwo podlaskie = 12,2%
Podlaskie Voivodship

Obiekty
Facilities

Województwo podlaskie
Podlaskie Voivodship

^a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery wards.

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

Na przestrzeni ostatnich lat systematycznie zwiększała się liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych w ujęciu rocznym.

W końcu 2019 r., analogicznie jak przed rokiem, odnotowano nieznaczną poprawę warunków mieszkaniowych w skali roku – zwiększyła się przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, przy równoczesnym spadku liczby osób zamieszkujących w 1 mieszkaniu.

W analizowanym roku, podobnie jak w latach poprzednich, dokonano kolejnych inwestycji w obszarze infrastruktury sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej, zwiększających ich długość i liczbę przyłączy do odbiorców.

W końcu 2019 r. na terenie województwa podlaskiego znajdowało się 460,4 tys. mieszkań, tj. 3,1% ogółu mieszkań w zasobach mieszkaniowych Polski. Ich liczba wzrosła zarówno w odniesieniu do zanotowanej rok wcześniej, jak i w końcu 2010 r. odpowiednio o 1,3% i 9,5%. Najwięcej mieszkań znajdowało się w miastach: Białystok (134,4 tys.), Suwałki (26,7 tys.) i Łomża (24,0 tys.).

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe^a
Stan w dniu 31 grudnia

Table 21. Dwelling stocks^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Mieszkania: Dwellings:				
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	420377	440829	454668	460447
na 1000 ludności per 1000 population	349,3	370,8	384,8	390,8
Przeciętna: Average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	4,01	4,02	4,02	4,02
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor of a dwelling in m ²	74,9	76,1	76,9	77,1
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,86	2,70	2,60	2,56

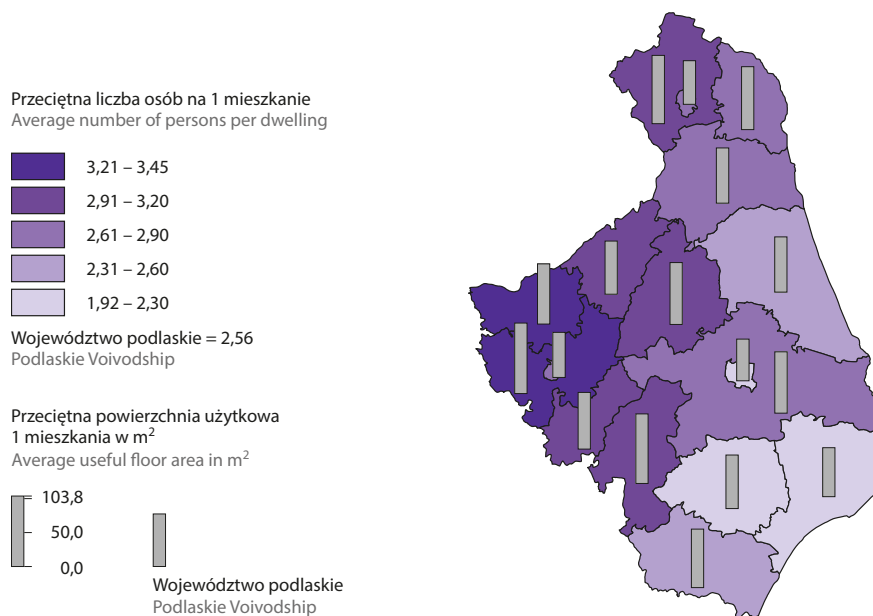
^a Na podstawie bilansów.
^a On the basis of balances.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r., zdecydowana większość lokali mieszkalnych w Podlaskiem była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne, takie jak: wodociąg – 429,9 tys. mieszkań (93,4% ogólnej liczby mieszkań na obszarze województwa), ustęp splukiwany – 409,9 tys. (89,0%), łazienkę – 400,9 tys. (87,1%), centralne ogrzewanie – 365,3 tys. (79,3%), natomiast w gaz z sieci zaopatrzone 147,8 tys. mieszkań (32,1%). W tym samym czasie w Polsce udział mieszkań wyposażonych w te instalacje wynosił odpowiednio: 96,9%, 93,9%, 91,7%, 82,8% oraz 56,0%.

Z roku na rok wartość wskaźnika informującego o liczbie osób przydającej na 1 mieszkanie zmniejsza się. W końcu 2019 r. w województwie podlaskim przeciętnie w 1 mieszkaniu zamieszkiwało 2,56 osoby, w Polsce zaś – 2,59 osoby. Oznacza to spadek poziomu wskaźnika, który 9 lat wcześniej kształtował się na poziomie – 2,86 osoby (zarówno w województwie jak i w kraju). Najwyższą przeciętną liczbą osób w mieszkaniu na terenie województwa w końcu 2019 r. charakteryzowała się gmina wiejska Kolno (3,93), zaś najniższe zaludnienie mieszkań odnotowano w gminach wiejskich Dubicze Cerkiewne (1,40) oraz Orla (1,46).

**Mapa 27. Warunki mieszkaniowe ludności w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 27. Housing conditions of population in 2018
As of 31 December

W województwie podlaskim, według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r., długość sieci wodociągowej wynosiła 13862,1 km, a liczba przyłączy wodociągowych – 200,7 tys. szt. Stanowiło to 4,5% długości sieci wodociągowej Polski, a liczba przyłączy – 3,5% ogólnej ich liczby w kraju. W porównaniu ze stanem zanotowanym w końcu roku poprzedniego oraz 2010 długość sieci wodociągowej w województwie zwiększyła się odpowiednio o 158,6 km (o 1,2%) i 1540,6 km (o 12,5%), przy jednoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków odpowiednio o 2,8 tys. szt. (o 1,4%) i 21,7 tys. szt. (o 12,1%).

Na obszarach wiejskich województwa podlaskiego w końcu 2019 r. znajdowało się 85,1% sieci wodociągowej oraz 61,9% wszystkich przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych. W porównaniu ze stanem w końcu poprzedniego roku długość sieci na tych terenach wzrosła o 125,5 km (o 1,1%), a liczba przyłączy zwiększyła się o 1,8 tys. szt. (o 1,5%). W tym samym okresie w miastach województwa wybudowano 33,1 km sieci (wzrost o 1,6%) i zainstalowano 1,1 tys. szt. przyłączy (wzrost o 1,4%).

W dniu 31 grudnia 2019 r. w Podlaskiem najdłuższa sieć wodociągowa usytuowana była na terenie miast Białystok – 577,5 km (21,9 tys. szt. przyłączy) i Suwałki 245,1 km (2,1 tys. szt. przyłączy) oraz w gminie miejsko-wiejskiej Dąbrowa Białostocka – 257,5 km (2,2 tys. szt. przyłączy), najkrótsza zaś w gminach miejskich Sejny – 14,0 km (0,8 tys. szt. przyłączy) i Brańsk – 19,2 km (0,9 tys. szt. przyłączy). Najbardziej znaczący przyrost długości sieci wodociągowej, w porównaniu z zanotowaną rok i 9 lat wcześniej, stwierdzono w gminie wiejskiej Turośl (odpowiednio o 52,1% i ponad 20-krotny).

W końcu analizowanego roku w Podlaskiem gęstość sieci wodociągowej wynosiła 68,7 km/100 km² i była niższa niż w Polsce o 30,7 km/100 km². W relacji do stanu sprzed roku i 9 lat wystąpił wzrost zagęszczenia sieci wodociągowej odpowiednio o 0,8 km/100 km² i 7,7 km/100 km². W końcu 2019 r. w miastach województwa gęstość sieci wodociągowej wynosiła przeciętnie 223,1 km/100 km², na terenach wiejskich – 61,3 km/100 km². Największą wartość wskaźnika gęstości sieci wodociągowej w końcu 2019 r. odnotowano w miastach Białystok (565,5 km/100 km²) i Łomża (394,2 km/100 km²) oraz w gminie miejskiej Hajnówka (417,6 km/100 km²), a najmniejszą – w gminach wiejskich Gródek (13,4 km/100 km²) i Białowieża (15,0 km/100 km²) oraz w gminie miejsko-wiejskiej Goniądz (18,7 km/100 km²).

**Tablica 22. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 22. Water supply system
As of 31 December

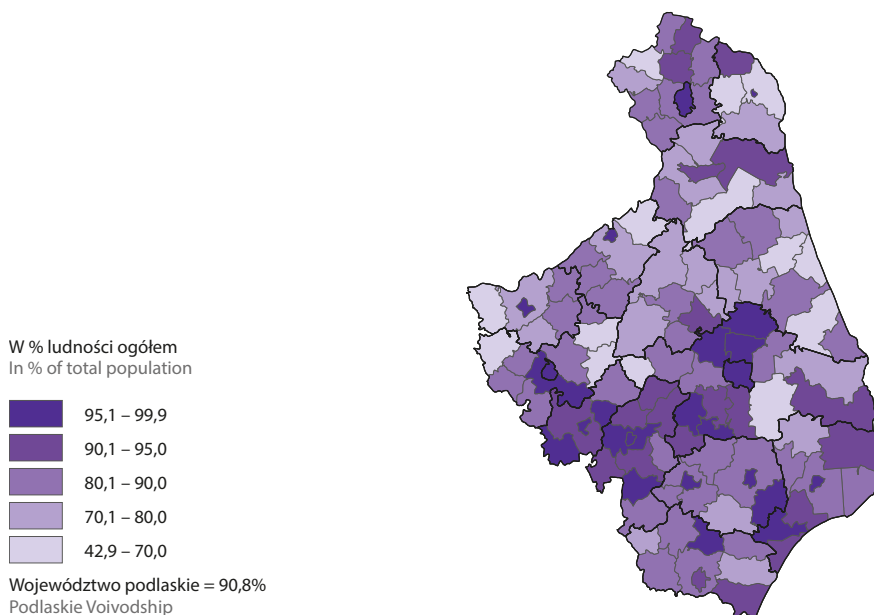
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	12321,5	13443,3	13703,5	13862,1
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych ^a w szt. Connections leading to residential buildings ^a in pcs	179019	193513	197840	200689
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	37,0	40,2	41,7	42,3

a łącznie z przyłączami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania.
a With connections leading to collective residential buildings.

W końcu 2019 r. w województwie podlaskim z sieci wodociągowej korzystało 1070,3 tys. osób, tj. 90,8% ludności województwa, co stanowiło 3,0% ogółu korzystających z tej sieci na obszarze Polski. Wraz z rozwojem infrastruktury wodociągowej w analizowanych latach wzrosła wartość wskaźnika ludności korzystającej z tej sieci – o 0,1 p. proc. w skali roku i o 3,2 p. proc. w stosunku do stanu w końcu 2010 r. W końcu analizowanego roku w Podlaskiem dostęp do wodociągu miało 96,8% ludności miast i 81,6% mieszkańców terenów wiejskich. Najwyższe odsetki ludności korzystającej z sieci wodociągowej odnotowano w gminach miejskich Kolno – 99,9% i Brańsk – 99,5% oraz w gminie miejsko-wiejskiej Łapy – 99,1%, natomiast najniższe w gminie wiejskiej Krasnopol – 42,9% i w gminie miejsko-wiejskiej Jedwabne – 48,8%.

**Mapa 28. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 28. Population using water supply system in 2019
As of 31 December

Tablica 23. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia

Table 23. Sewerage system
As of 31 December

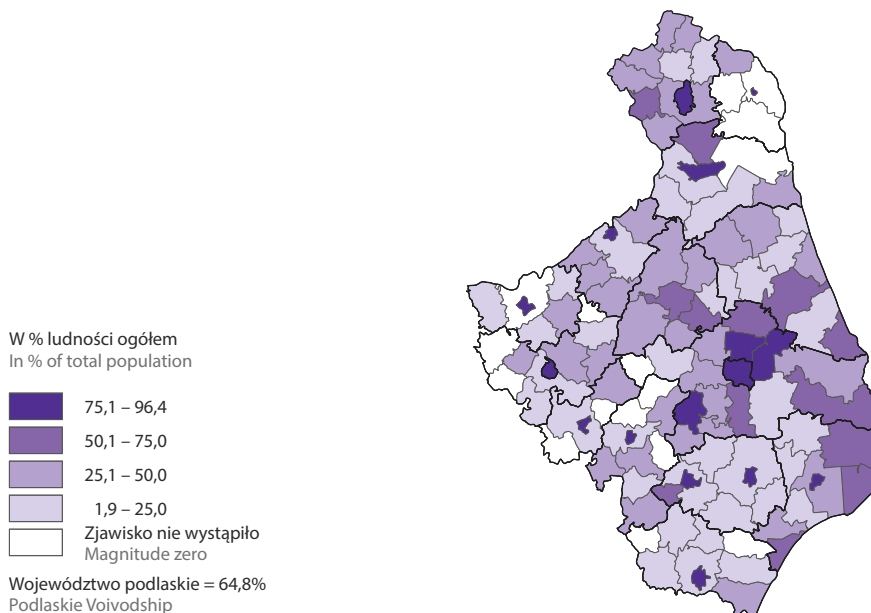
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć rozdzielcza ^a w km Distribution network ^a in km	2556,9	3436,2	3615,5	3695,8
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych ^b w szt. Connections leading to residential buildings ^b in units	74479	89956	95401	97346
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewerage network (during the year) in hm ³	33,5	32,0	33,8	33,7
w tym oczyszczone of which treated	.	32,0	33,8	33,7

a Łącznie z kolektorami. b Łącznie z przyłączami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania.
a Including collectors. b With connections leading to collective residential buildings.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r., sieć kanalizacyjna w Podlaskiem osiągnęła długość 3695,8 km, przy liczbie przyłączy do budynków wynoszącej 97,3 tys. szt. Stanowiło to 2,2% ogólnej długości sieci kanalizacyjnej w Polsce, a liczba przyłączy – 2,8% ich ogólnej liczby w kraju. W końcu omawianego roku, w porównaniu ze stanem zanotowanym rok i 9 lat wcześniej, długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się odpowiednio o 80,3 km (o 2,2%) i 1138,9 km (o 44,5%), przy równoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków odpowiednio o 1,9 tys. szt. (o 2,0%) i 22,9 tys. szt. (o 30,7%).

Mapa 29. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 29. Population using sewage system in 2019
As of 31 December

W końcu 2019 r. na terenie województwa z sieci kanalizacyjnej korzystało 764,0 tys. osób, tj. 64,8% ludności województwa, co stanowiło 2,8% ogółu ludności korzystającej z tej sieci w kraju. Wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej zwiększyła się liczba korzystającej z niej ludności – o 0,2% w ujęciu rocznym i o 5,7% na przestrzeni 9 lat. W końcu analizowanego roku w Podlaskiem dostęp do kanalizacji miało 91,7% ludności miast i 23,0% mieszkańców terenów wiejskich. Najwyższy odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej odnotowano w mieście Białystok – 96,4% oraz w gminie miejskiej Wysokie Mazowieckie – 95,8%, najniższy zaś w gminach wiejskich: Grajewo – 1,9% oraz Wysokie Mazowieckie i Brańsk – po 2,2%.

W miastach województwa podlaskiego w końcu 2019 r. znajdowało się 51,0% całej sieci kanalizacyjnej oraz 68,3% wszystkich przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych. W porównaniu ze stanem w końcu poprzedniego roku długość sieci na tych terenach wzrosła o 30,2 km (o 1,6%), a liczba przyłączy zwiększyła się o ponad 0,9 tys. szt. (o 1,3%). W 2019 r. na obszarach wiejskich województwa wybudowano 50,1 km sieci (wzrost o 2,8%) oraz zainstalowano ponad 1,1 tys. szt. przyłączy (wzrost o 3,6%).

W końcu 2019 r. w Podlaskiem najdłuższa sieć kanalizacyjna usytuowana była na terenie miasta Białystok – 497,7 km (20,8 tys. szt. przyłączy) oraz gminy wiejskiej Juchnowiec Kościelny – 130,7 km (2,7 tys. szt. przyłączy), najkrótsza zaś w gminach wiejskich Grajewo – 1,0 km (1 przyłączy) i Mały Płock – 1,2 km (28 szt. przyłączy). Największy wzrost długości sieci kanalizacyjnej w skali roku odnotowano w gminie wiejskiej Wąsosz (o 46,4%) i w gminie miejsko-wiejskiej Drohiczyń (o 42,1%).

W dniu 31 grudnia 2019 r. w województwie podlaskim gęstość sieci kanalizacyjnej ukształtowała się na poziomie 18,3 km/100 km², tj. o 34,5 km/100 km² niższym niż w kraju. Uległa ona zwiększeniu zarówno w ujęciu rocznym – o 0,4 km/100 km², jak i w porównaniu ze stanem w końcu 2010 r. – o 5,6 km/100 km². W końcu 2019 r. w miastach województwa gęstość sieci kanalizacyjnej wynosiła przeciętnie 203,8 km/100 km², na obszarach wiejskich – 9,4 km/100 km².

Największe zagęszczenie sieci kanalizacyjnej odnotowano w miastach Białystok (487,3 km/100 km²) i Łomża (364,2 km/100 km²) oraz w gminie miejskiej Hajnówka (384,7 km/100 km²), zaś najmniejsze w gminach wiejskich: Grajewo (0,3 km/100 km²), Mały Płock (0,9 km/100 km²) i Brańsk (1,0 km/100 km²).

Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2018
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	1365,0	1577,6	1735,5	1869,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	23230	28395	32542	34804
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	116,5	117,4	126,1 ^b	130,1
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	46,6 ^c	473,8	617,0	647,5
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	38,7 ^d	398,1	521,7	549,0

a łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b Daną skorygowano w stosunku do opublikowanej w poprzedniej edycji Raportu. c, d Dane podano w: c – hm³, d – m³ (rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2013 r. od 1 sierpnia 2014 r. zmieniono zasady rozliczania zużycia gazu ziemnego z jednostek objętości w m³ na jednostki energii w kWh).

a Including gas customers using collective gas-meters. b Data has been corrected in relation to the data published in the previous edition of the Report. c, d Data is given in: c – hm³, d – m³ (by the Regulation of the Minister of Economy of 28 June 2013 since 1 August 2014 the accounting rules for natural gas consumption have been changed from volume units – m³ into energy units – kWh).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r., długość sieci gazowej ogółem w województwie podlaskim wynosiła 1869,6 km (co stanowiło 1,2% ogólnej długości sieci gazowej w Polsce), z czego 1444,1 km przypadało na sieć rozdzielczą. Zarówno w ujęciu rocznym, jak i w stosunku stanu w końcu 2010 r. odnotowano wzrost długości sieci gazowej odpowiednio o 134,1 km (o 7,7%) i 504,5 km (o 37,0%). W analizowanym roku liczba przyłączy do budynków w województwie wynosiła 34,8 tys. szt., stanowiąc 1,1% ogólnej ich liczby w kraju. Podobnie jak długość sieci gazowej, liczba przyłączy wzrosła w skali roku i na przestrzeni 9 lat odpowiednio o 2,3 tys. szt. (o 7,0%) i o 11,6 tys. szt. (o 49,8%).

Na terenach miejskich województwa podlaskiego w końcu 2019 r. znajdowało się 54,9% ogółu sieci gazowej oraz 78,6% wszystkich przyłączy gazowych do budynków. W porównaniu ze stanem w końcu poprzedniego roku długość sieci na tych terenach zwiększyła się o 66,9 km (o 7,0%), a liczba przyłączy wzrosła o 1,4 tys. szt. (o 5,4%). W tym samym roku na obszarach wiejskich województwa wybudowano 67,2 km sieci (wzrost o 8,7%) oraz zainstalowano niemal 0,9 tys. szt. przyłączy (wzrost o 13,1%).

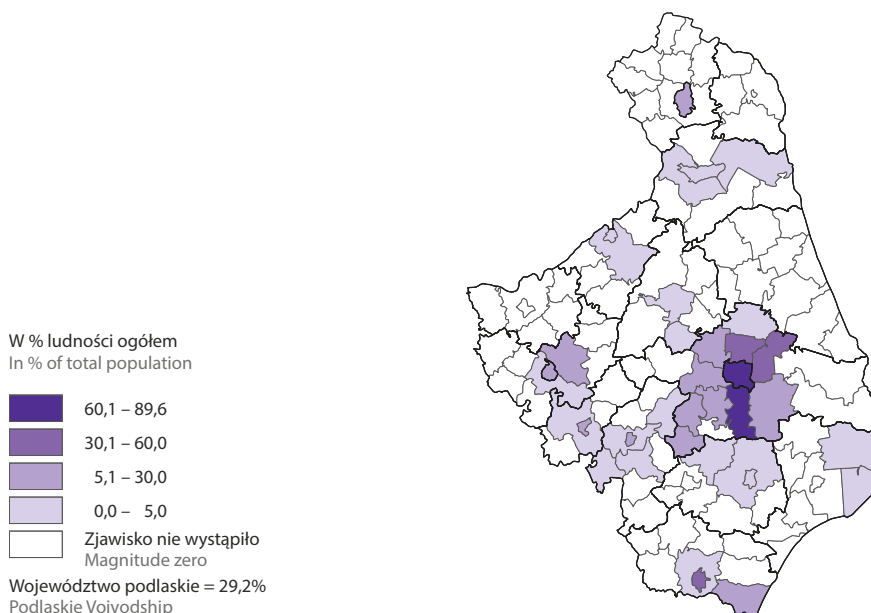
Najdłuższa sieć gazowa była usytuowana w mieście Białystok (604,1 km oraz 17,7 tys. szt. przyłączy), najkrótsza zaś – w gminie miejskiej Hajnówka (0,2 km i 2 przyłącza). Najwyższy przyrost długości sieci gazowej w skali roku zaobserwowano w gminie miejsko-wiejskiej Szepietowo (ponad 4-krotny).

W końcu 2019 r. w województwie podlaskim gęstość sieci gazowej wynosiła 9,3 km/100 km² i była znacznie niższa niż w Polsce, gdzie wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 50,5 km/100 km². W porównaniu ze stanem w końcu 2018 r. odnotowano wzrost zagęszczenia sieci gazowej o 0,7 km/100 km². W końcu 2019 r. w miastach województwa gęstość tej sieci wynosiła przeciętnie 110,9 km/100 km², na terenach wiejskich – 4,4 km/100 km². Najwyższy poziom wskaźnika gęstości ww. sieci odnotowano w mieście Białystok (591,5 km/100 km²), najniższy – w gminie wiejskiej Suwałki (0,2 km/100 km²).

W końcu analizowanego roku w województwie podlaskim z gazu sieciowego korzystało 343,7 tys. osób, tj. 29,2% ogółu ludności województwa i 1,7% ogółu ludności korzystającej z sieci gazowej w Polsce. Liczba ludności korzystającej z ww. sieci wzrosła w porównaniu z zanotowaną rok i 9 lat wcześniej odpowiednio o 6,7 tys. osób (o 2,0%) i 20,6 tys. osób (o 6,4%). W końcu 2019 r. ludność korzystała z sieci gazowej na terenie 37 gmin ze 118 gmin województwa podlaskiego, a najwyższy jej odsetek odnotowano w mieście Białystok (89,6%) oraz w gminie wiejskiej Juchnowiec Kościelny (60,4%).

Mapa 30. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 30. Population using gas supply system in 2019
As of 31 December

W 2019 r. w Podlaskiem zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych osiągnęło wartość 647,5 GWh (tj. 1,4% ogólnego zużycia w Polsce) i było wyższe o 4,9% w porównaniu z rokiem poprzednim.

W analizowanym roku zużycie gazu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w województwie wyniosło 549,0 kWh, co oznacza wzrost w odniesieniu do 2018 r. o 27,3 kWh (o 5,2%). W 2019 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wskaźnik ten wzrósł zarówno na terenach miejskich, jak i wiejskich odpowiednio o 32,3 kWh (do poziomu 758,6 kWh) i o 18,7 kWh (do poziomu 223,6 kWh).

Na terenie województwa podlaskiego największe zużycie gazu przypadające na jednego mieszkańca odnotowano w gminach miejsko-wiejskich Supraśl (2716,4 kWh) i Wasilków (2181,3 kWh), a najmniejsze – w gminie wiejskiej Płaska (0,1 kWh) oraz w gminie miejskiej Grajewo (0,4 kWh).

Ochrona zdrowia

Health care

Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca oraz liczba osób przypadająca na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej nie uległy zmianie w ciągu roku.

W 2019 r. w województwie podlaskim samorząd terytorialny łącznie wydatkował na ochronę zdrowia więcej środków niż w roku poprzednim.

W końcu 2019 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na terenie województwa podlaskiego funkcjonowały 762 przychodnie, tj. 3,5% wszystkich przychodni działających w Polsce. Ich liczba zwiększyła się o 0,5% w porównaniu z końcem poprzedniego roku i wzrosła o 21,3% w odniesieniu do zanotowanej 9 lat wcześniej. Nieco odmienną tendencję zaobserwowano w przypadku praktyk lekarskich udzielających świadczeń finansowanych ze środków publicznych. Ich liczba w końcu 2019 r. zmniejszyła się zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do końca 2010 r. odpowiednio o 4,1% i 51,5%. W 2019 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w naszym regionie udzielono 10,1 mln porad (w kraju – 331,4 mln), z czego 9,1 mln lekarskich i 1,0 mln stomatologicznych. Liczba porad lekarskich zwiększyła się zarówno w skali roku (o 0,3%), jak i w odniesieniu do 2010 r., (o 9,2%), zaś liczba porad stomatologicznych była większa o 1,7% niż rok wcześniej, ale zmniejszyła się o 6,8% w odniesieniu do 2010 r.

**Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 25. Health care facilities
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Przychodnie Out-patient departments	628	760	758	762
Praktyki lekarskie ^a Medical practices ^a	334	209	169	162
Porady udzielone ^b (w ciągu roku) w tys. Consultations provided ^b (during the year) in thousands	9452,0	10205,0	10100,2	10144,2
lekarskie doctors	8327,7	9054,0	9070,2	9096,3
stomatologiczne stomatological	1124,4	1151,0	1030,1	1047,9
Szpitala ogólne General hospitals	30	34	34	32

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów.

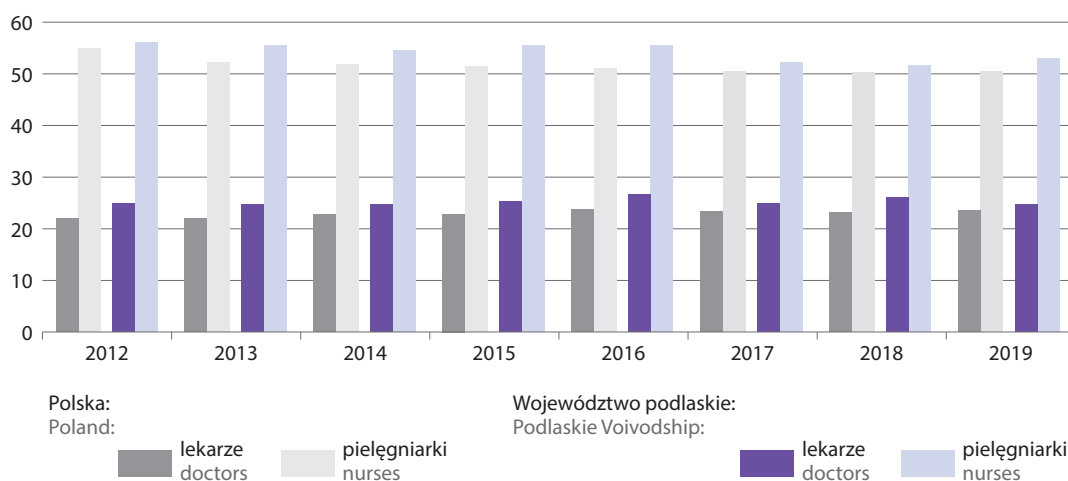
a Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

W końcu 2019 r. w województwie podlaskim prawo wykonywania zawodu posiadało 5,5 tys. lekarzy, 1,5 tys. lekarzy dentystów, 10,1 tys. pielęgniarek, 1,4 tys. położnych, 1,1 tys. farmaceutów i 0,7 tys. diagnostów laboratoryjnych. W porównaniu z rokiem poprzednim we wszystkich wymienionych zawodach medycznych odnotowano wzrost liczby uprawnionych do wykonywania zawodu, przy czym największy zarejestrowano w grupie farmaceutów (o 3,1%) i lekarzy (o 2,3%).

**Wykres 34. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 34. Doctors and nurses per 10 thousand population
As of 31 December

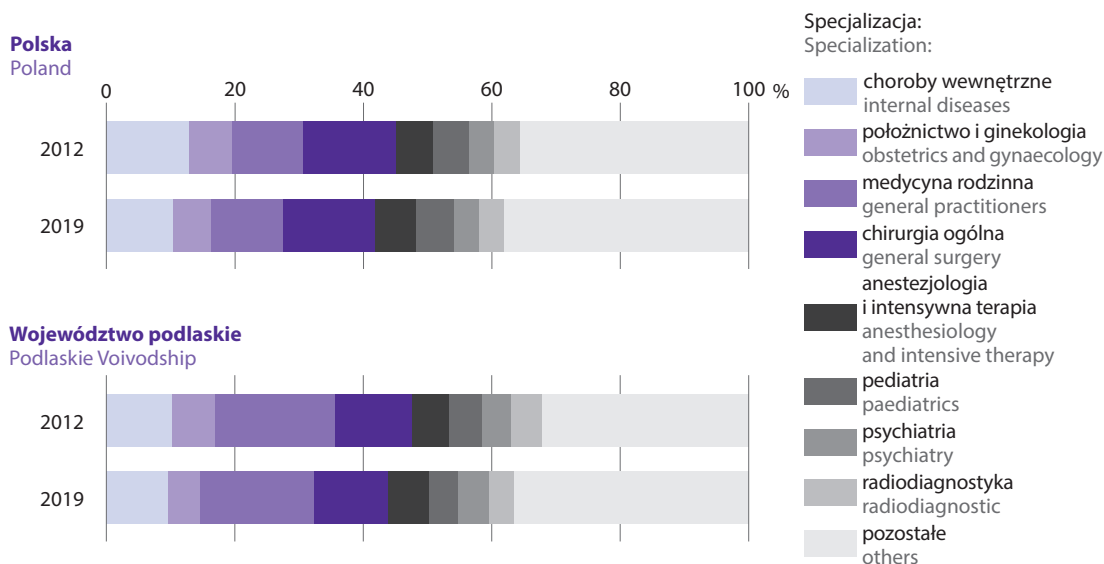

Według stanu w końcu 2019 r., liczba lekarzy specjalistów w województwie podlaskim wynosiła 2,1 tys. (w Polsce 61,0 tys.) i była o 2,5% większa niż przed rokiem, ale o 1,8% mniejsza niż 7 lat wcześniej. W końcu 2019 r. lekarze najczęściej posiadali specjalizację z zakresu medycyny rodzinnej, chirurgii ogólnej i chorób wewnętrznych. Najmniej liczną grupę stanowili lekarze specjalizujący się w dziedzinach medycyny pracy, dermatologii i wenerologii oraz onkologii.

W końcu 2019 r. w województwie podlaskim liczba ludności przypadająca na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wynosiła 1275 osób (w Polsce – 1461 osób). W stosunku do stanu zanotowanego w końcu 2018 r. jego wartość nie uległa zmianie, a w porównaniu z końcem 2010 r. wzrosła o 1,9%. Najwyższą liczbę osób przypadającą na 1 omawiany podmiot stwierdzono w gminie wiejskiej Zambrów (8875 osób), a najniższą – w gminach miejskich Sejny i Wysokie Mazowieckie (po 584 osoby).

Wykres 35. Struktura lekarzy specjalistów według specjalizacji Stan w dniu 31 grudnia

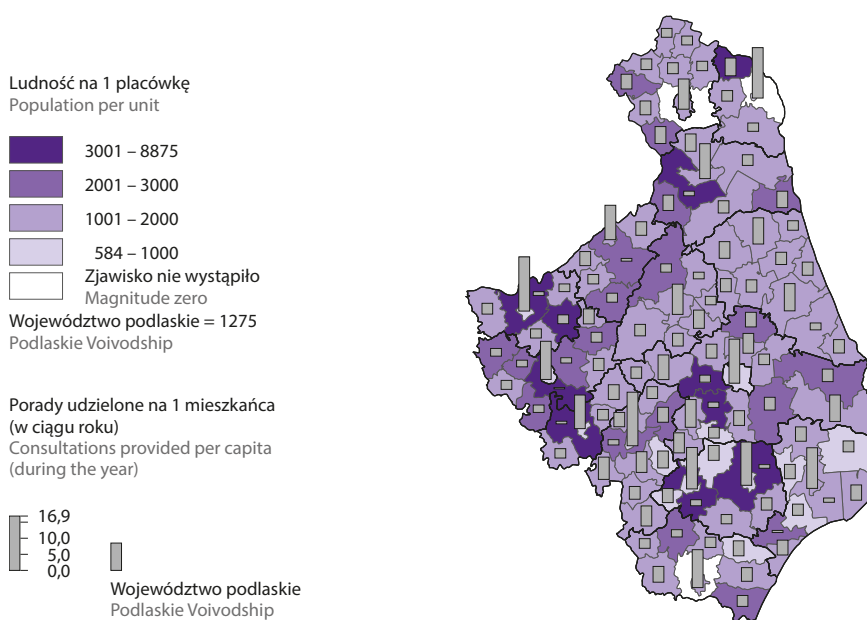
Chart 35. Structure of doctors specialists by specialization
As of 31 December

W 2019 r. liczba porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie podlaskim wyniosła 7,7. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w gminie Kolno (15,3), a najniższą w gminie wiejskiej Łomża (0,4).

Mapa 31. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 31. Out-patient health care in 2019
As of 31 December

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

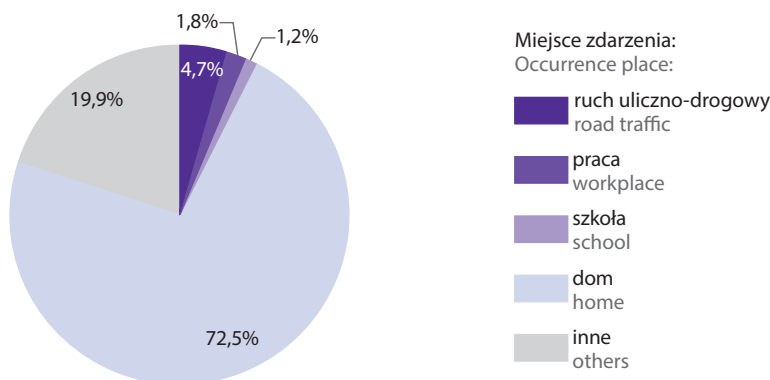
W województwie podlaskim w końcu 2019 r. działały 32 stacjonarne szpitale ogólne, dysponujące 5,1 tys. łóżek (w Polsce odpowiednio 890 i 166,8 tys.). Liczba łóżek w przeliczeniu na 10 tys. ludności wynosiła 43,2, podczas gdy w końcu 2018 r. kształtowała się na poziomie 49,8.

W ciągu 2019 r. w szpitalach ogólnych hospitalizowano 232,8 tys. pacjentów (w kraju – 7464,4 tys.), tj. o 11,0% mniej niż w 2018 r. Oznacza to, że na 10 tys. ludności województwa hospitalizowano 1974 osoby (w Polsce – 1945), tj. o 236 mniej niż rok wcześniej.

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W końcu grudnia 2019 r. na terenie województwa podlaskiego 59 zespołów udzielało świadczeń medycznych w ramach ratownictwa medycznego. Ich liczba zwiększyła się zarówno w porównaniu z zanotowaną przed rokiem, jak i w końcu 2010 r. odpowiednio o 2 i 4. W 2019 r. zespoły te wyjeżdżały na miejsce zdarzenia 78,2 tys. razy, czyli o 8,0% mniej niż rok wcześniej i o 16,3% mniej niż w 2010 r. Zdecydowaną większość (72,5%) ogólnej liczby zrealizowanych wyjazdów stanowiły wyjazdy do domu pacjenta.

Wykres 36. Struktura wyjazdów jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2019 r.
Chart 36. Structure of calls of emergency medical system units to the occurrence places in 2019

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności z zakresu opieki zdrowotnej należy do zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, które obok Narodowego Funduszu Zdrowia i budżetu państwa, są dysponentami środków publicznych na ochronę zdrowia. Wydatki publiczne na ten cel rejestrowane są w dziale „851 – Ochrona zdrowia” klasyfikacji budżetowej.

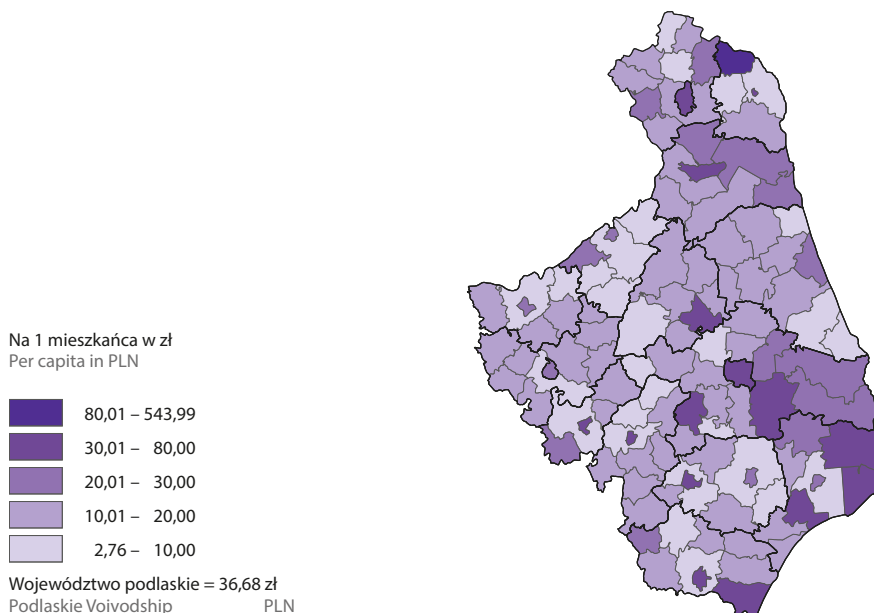
W 2019 r. w województwie podlaskim jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli wydatkowały na ochronę zdrowia (łącznie ze środkami otrzymanymi z budżetu państwa) kwotę 185,1 mln zł (w Polsce – 4507,1 mln zł), co stanowiło 2,1% ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego w Podlaskiem (w kraju – 1,6%). W stosunku do 2018 r., podobnie jak w odniesieniu do 2010 r., stwierdzono wzrost wydatków publicznych na zdrowie odpowiednio o 40,9% i ponad 2-krotny.

W analizowanym roku wśród jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego największe wydatki w dziale 851 poniosło województwo – 77,6 mln zł, a następnie powiaty – 64,2 mln zł, miasta na prawach powiatów – 26,5 mln zł oraz gminy – 16,8 mln zł.

W 2019 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca samorzady terytorialne w województwie podlaskim wydały na ochronę zdrowia przeciętnie 156,96 zł (w kraju – 117,41 zł), przy czym w przypadku gmin omawiany wskaźnik ukształtował się na poziomie 22,37 zł, miast na prawach powiatu – 61,58 zł, powiatów – 85,73 zł oraz województwa – 65,82 zł.

Wśród gmin województwa podlaskiego najniższe wydatki na osobę w dziale „Ochrona zdrowia” odnotowano w gminie wiejskiej Grabowo (2,76 zł), a najwyższe w gminie wiejskiej Puńsk (543,99 zł) oraz gminie miejsko-wiejskiej Knyszyn (68,10 zł). W 3 miastach na prawach powiatu w Podlaskiem na zdrowie najwięcej na 1 mieszkańca wydatkowano z budżetu miasta Białystok (72,17 zł), a w dalszej kolejności Suwałki (47,10 zł) oraz Łomża (27,68 zł).

Mapa 32. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2019 r.
Map 32. Expenditures of gminas and cities with powiat status in division “Health care” in 2019

Kultura Culture

W końcu 2019 r. w województwie podlaskim, odmiennie niż w kraju, zwiększyła się liczba bibliotek publicznych i ich filii w porównaniu ze stanem w końcu grudnia poprzedniego roku. Na 1 placówkę biblioteczną przypadało mniej osób niż w końcu 2018 r., ale więcej niż 9 lat wcześniej.

W 2019 r. jednostki samorządu terytorialnego łącznie wydatkowały na kulturę więcej środków niż w roku poprzednim.

W końcu 2019 r. w województwie podlaskim funkcjonowało 4,3% wszystkich centrów kultury, domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic działających w Polsce, 4,3% teatrów i instytucji muzycznych (posiadających własny zespół artystyczny), 3,0% muzeów i oddziałów muzealnych, 2,9% bibliotek i placówek biblioteczno-informacyjnych (łącznie z filiami) oraz 2,1% kin stałych.

W końcu 2019 r. w województwie funkcjonowało 231 bibliotek i filii, tj. o 1 więcej niż w końcu grudnia poprzedniego roku, ale o 12 mniej w porównaniu z końcem 2010 r.

**Tablica 26. Biblioteki publiczne (z filiami)
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 26. Public libraries (with branches)
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	293	283	257	257
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	4107	4201	4597	4585

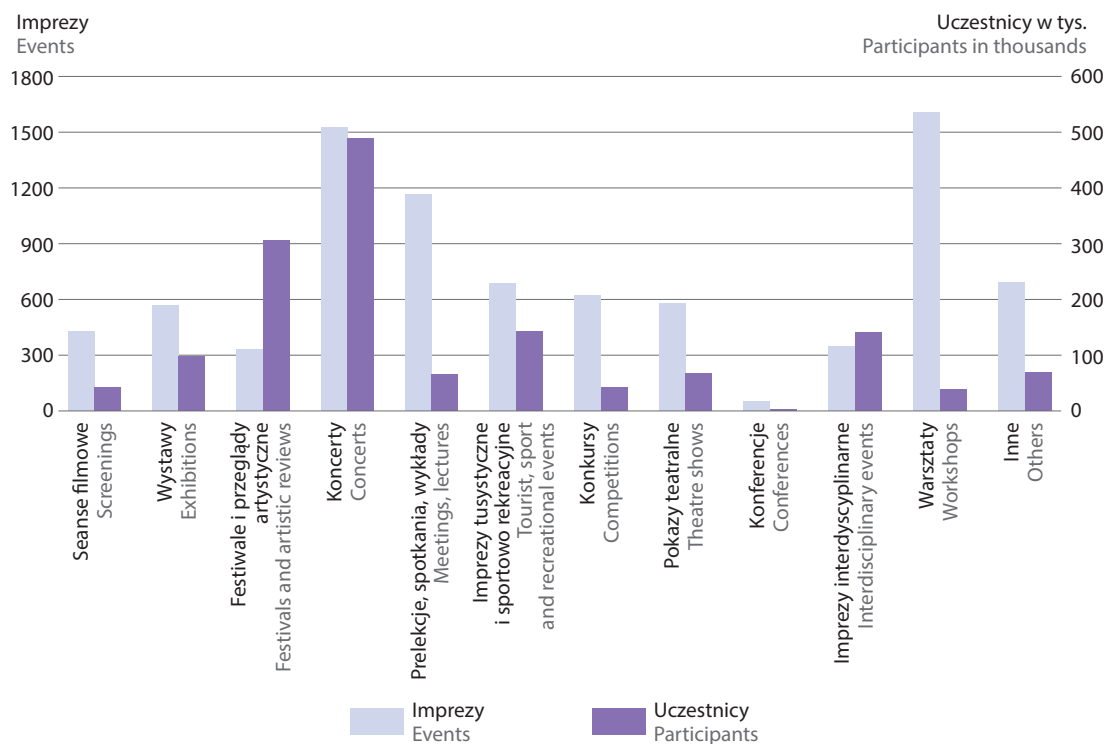
W końcu 2019 r. działalność sceniczną, podobnie jak rok wcześniej, prowadziło 8 teatrów i instytucji muzycznych posiadających własny zespół artystyczny, w których w 2019 r. wystawiono łącznie 2,4 tys. przedstawień lub koncertów, tj. o 0,7% więcej niż rok wcześniej, ale o 2,6% mniej niż w 2010 r. W przedstawieniach lub koncertach organizowanych przez teatry i instytucje muzyczne uczestniczyło 328,5 tys. widzów i słuchaczy, tj. o 3,8% więcej w porównaniu z 2018 r., ale o 7,1% mniej niż w 2010 r. W 1 przedstawieniu lub koncercie wzięło udział średnio 140 osób (w kraju – 207 osób).

W województwie podlaskim w dniu 31 grudnia 2019 r. działalność prowadziło 29 muzeów i oddziałów muzealnych, tj. o 1 mniej niż przed rokiem, ale o 3 więcej niż 9 lat wcześniej. W analizowanym roku instytucje te zwiedziło 478,0 tys. osób, tj. o 8,3% więcej niż w 2018 r. i o 35,8% więcej niż w 2010 r.

Według stanu w końcu 2019 r., na terenie województwa podlaskiego, podobnie jak rok wcześniej, działało 11 kin stałych (w kraju 523), tj. o 21,4% mniej niż w końcu grudnia 2010 r. Liczba sal projekcyjnych oraz ilość miejsc na widowni w tych kinach nie zmieniły się w odniesieniu do końca poprzedniego roku, ale zwiększyły się w stosunku do stanu sprzed 9 lat (odpowiednio o 10,3% i 6,1%). Wszystkie kina stałe zlokalizowane były w miastach. W ciągu roku odbyło się 52,7 tys. seansów, w których uczestniczyło 1,4 mln widzów, tj. o 5,2% więcej niż w 2018 r. i o 72,6% więcej niż 9 lat wcześniej.

Wykres 37. Imprezy organizowane przez placówki kultury w 2019 r.

Chart 37. Events organized by culture institutions in 2019

Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym organów jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym. Przeważająca część wydatków publicznych na kulturę w Polsce ponoszona jest przez jednostki samorządu terytorialnego, które są organami prowadzącymi lub właścicielami większości publicznych instytucji kultury. W 2019 r. w województwie podlaskim samorzady wydatkowały w sumie w dziale 921 „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” kwotę 307,0 mln zł (w kraju – 9639,4 mln zł), co stanowiło 3,4% ogółu wydatków budżetów omawianych jednostek (analogicznie jak w Polsce). W porównaniu z rokiem poprzednim, jak i 2010 r. nastąpił wzrost wydatków na kulturę odpowiednio o 9,7% i 28,2%.

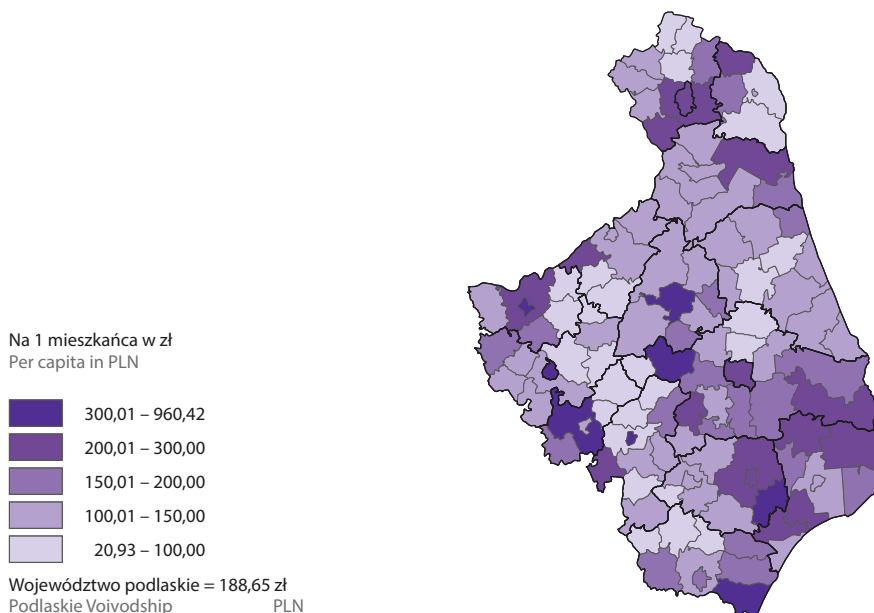
Spośród jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego w 2019 r. największe kwoty w dziale 921 odnotowano w budżetach gmin – 120,3 mln zł, a w dalszej kolejności w budżetach miast na prawach powiatu – 102,2 mln zł oraz samorządu województwa – 81,0 mln zł. Z budżetów powiatów na ten cel wydatkowano niespełna 3,4 mln zł.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w analizowanym roku wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego ogółem w województwie podlaskim poniesione na kulturę wyniosły 260,26 zł (w kraju – 251,11 zł), przy czym w przypadku gmin omawiany wskaźnik ukształtował się na poziomie 160,59 zł, miast na prawach powiatu – 237,53 zł, powiatów – 4,55 zł oraz województwa – 68,72 zł.

Wśród gmin województwa podlaskiego najwyższe wydatki w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” przypadające na 1 mieszkańca stwierdzono w gminie wiejskiej Mielnik (960,42 zł) oraz gminie miejskiej Kolno (420,60 zł), a najniższe w gminach wiejskich Sejny (20,93 zł) i Kobylin-Borzymy (24,51 zł). W 3 miastach na prawach powiatu w Podlaskiem na kulturę najwięcej na 1 mieszkańca wydatkowano z budżetu miasta Łomża (378,88 zł), a w dalszej kolejności Suwałki (248,75 zł) oraz Białystok (204,96 zł).

Mapa 33. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2019 r.

Map 33. Expenditure of gminas and cities with powiat status in division “Culture and national heritage” in 2019

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2020 r., w odniesieniu do poprzedniego roku, wzrosła liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję, zaś zmniejszyła się liczba odnotowanych przez Policję wypadków drogowych.

W 2020 r. liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w województwie podlaskim wyniosła 17592 i wzrosła o 1,5% w porównaniu z rokiem poprzednim, ale spadła o 5,0% w odniesieniu do 2014 r. W analizowanym roku przestępstwa stwierdzone w województwie podlaskim stanowiły 2,3% ich ogólnej liczby w kraju, co uplasowało je na drugim miejscu w Polsce pod względem najmniejszej liczby popełnionych przestępstw. Do powiatów o najniższej liczbie przestępstw stwierdzonych w województwie w 2020 r. należały sejneński (239) oraz kolneński (298), zaś największej przestępstw zanotowano w mieście Białystok (5919) i w powiecie białostockim (1847).

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym – jest to przestępstwo skarbowe.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego jest to **przestępstwo wykryte**.

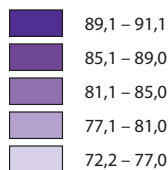
Informacje o przestępstwach stwierdzonych pobrano z Krajowego Systemu Informacji Policji.

Dane o przestępstwach stwierdzonych nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią, stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

Mapa 34. Zagrożenie przestępczością w 2020 r.

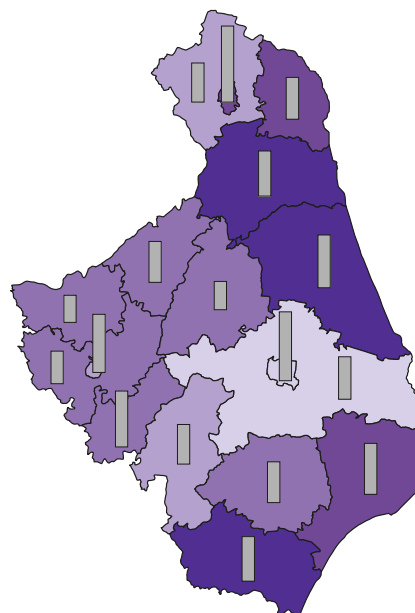
Map 34. Crime risk in 2020

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %
Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

Województwo podlaskie = 79,7%
Podlaskie Voivodship

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 1000 ludności
Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings per 1000 population

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the National Police Headquarters.

Biorąc pod uwagę liczbę przestępstw stwierdzonych na 1000 mieszkańców, która w 2020 r. w województwie podlaskim wyniosła 15,0 (w 2019 r. – 14,7 i w 2014 r. – 15,5), a w Polsce – 20,0, Podlaskie znalazło się w czołówce województw zajmując drugie miejsce w kraju pod względem najmniejszej wartości tego wskaźnika. Najniższy poziom analizowanego wskaźnika w województwie zanotowano w powiatach kolneńskim (7,8) i monieckim (8,1), a najwyższy – w miastach Suwałki (22,0) i Białystok (19,9).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w województwie podlaskim w 2020 r. ukształtował się na poziomie 79,7% i wzrósł o 4,3 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem oraz o 14,1 p. proc. w odniesieniu do 2014 r. Wskaźnik ogólnopolski w omawianym roku był niższy i wyniósł 73,3%. Do powiatów o najwyższym wskaźniku wykrywalności sprawców przestępstw w województwie w 2020 r. należały sokólski (91,1%) i siemiatycki (90,6%), natomiast najniższy wskaźnik wykrywalności zanotowano w mieście Białystok (72,2%) oraz powiecie białostockim (75,4%).

Wypadek drogowy jest to zdarzenie mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku którego nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku** drogowego uznaje się osobę zmarłą w wyniku doznanych obrażeń na miejscu lub w ciągu 30 dni. Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznaje się osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki^a

Table 27. Road accidents and their results^a

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Wypadki Accidents	847	690	585	430
Ofiary śmiertelne Fatalities	146	118	106	78
Ranni Injured	1125	864	620	451

a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police.

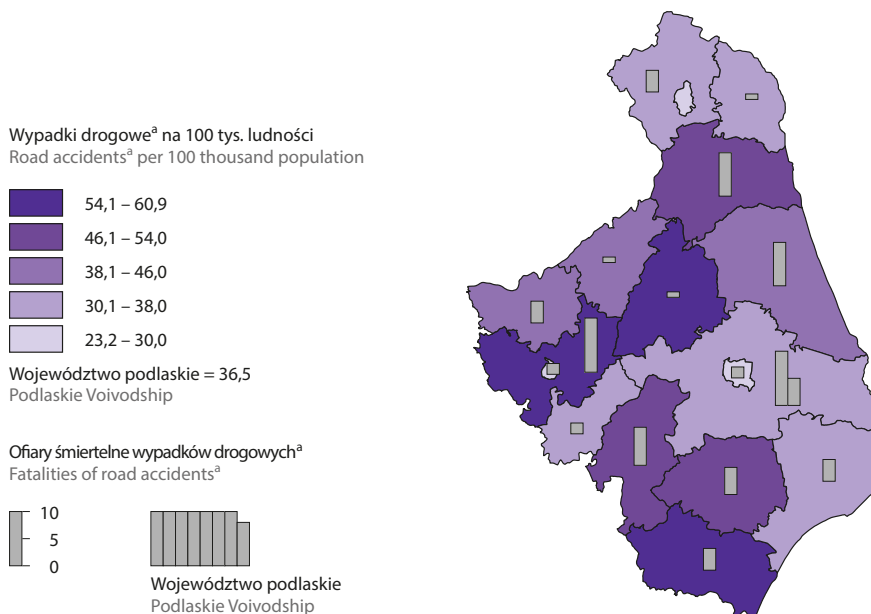
Source: data of the National Police Headquarters.

Zaistniała w marcu 2020 r. sytuacja epidemiczna wpłynęła na ograniczenie ruchu na drogach, czego skutkiem mogło być m.in. znaczne zmniejszenie liczby wypadków drogowych. W omawianym roku w województwie podlaskim zanotowano ich 430, tj. o 26,5% mniej niż w poprzednim roku i o 49,2% mniej niż w 2010 r. Wypadki mające miejsce w 2020 r. na terenie województwa podlaskiego stanowiły 1,8% ich ogólnej liczby w kraju, co uplasowało Podlaskie na pierwszym miejscu w rankingu najbezpieczniejszych województw w Polsce. Do powiatów, w których wydarzyło się najmniej wypadków drogowych w województwie należały sejneński (7) oraz hajnowski i suwalski (po 13), zaś największą liczbę wypadków zanotowano w mieście Białystok (69) i powiecie białostockim (53). Analizując liczbę wypadków w przeliczeniu na 100 tys. ludności, najlepszą sytuację stwierdzono w miastach Białystok (23,2) i Łomża (23,9), zaś najmniej korzystna wystąpiła w powiatach łomżyńskim (60,9) i siemiatyckim (56,9), które pod tym względem znacznie przekraczały średnią wojewódzką (36,5). W 2020 r. w kraju omawiany wskaźnik ukształtował się na poziomie 61,4.

W wypadkach drogowych mających miejsce na terenie województwa podlaskiego w 2020 r. ucierpiało 529 osób (1,8% ogółu ofiar wypadków drogowych w kraju), wśród których było 451 rannych i 78 zabi-

tych. Ogólna liczba ofiar wypadków drogowych (która nieprzerwanie od 2010 r. wykazywała tendencję spadkową) była niższa od zanotowanej w roku poprzednim i 2010 r. odpowiednio o 27,1% i 58,4%. Liczba rannych w analizowanych okresach zmniejszyła się odpowiednio o 27,1% i 58,4%, a liczba ofiar śmiertelnych spadła o 26,4% w odniesieniu do 2019 r. i o 46,6% w porównaniu z zanotowaną w 2010 r. Liczba rannych i zabitych w przeliczeniu na 100 wypadków wyniosła w 2020 r. odpowiednio 104,9 i 18,1 (wobec 112,4 i 10,6 w kraju). Wskaźnik dotyczący ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków drogowych w województwie na przestrzeni ostatnich 10 lat przewyższał średnią krajową.

Mapa 35. Bezpieczeństwo na drogach w 2020 r.
Map 35. Road safety in 2020

^a Zarejestrowane przez Policję.
Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
^a Registered by the Police.
Source: data of the National Police Headquarters.

Społeczeństwo informacyjne

Information society

W 2020 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, zmniejszył się odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu, ale zwiększył się odsetek osób korzystających z Internetu, w tym korzystających z niego regularnie, tj. co najmniej raz w tygodniu.

W 2020 r. w województwie podlaskim dostęp do Internetu posiadało 84,7% gospodarstw domowych (w kraju 90,4%). W ciągu roku odsetek ten zmniejszył się o 1,7 p. proc. (w kraju wzrósł o 3,7 p. proc.). Wśród wszystkich województw Podlaskie zajmowało pod tym względem ostatnie miejsce.

Udział użytkowników Internetu w ogólnej liczbie osób w wieku 16–74 lata wyniósł 82,3% (wobec 81,2% w poprzednim roku). W kraju odsetek ten wyniósł 86,8%. W 2020 r. w rankingu województw Podlaskie zajmowało pod tym względem również ostatnie miejsce.

W 2020 r. odsetek osób korzystających z Internetu regularnie, tj. co najmniej raz w tygodniu, wyniósł 78,2% (w kraju – 81,4%) i był wyższy o 0,6 p. proc. niż w 2019 r. Wśród wszystkich województw Podlaskie znajdowało się pod tym względem na dwunastym miejscu.

Osoby korzystające z usług administracji publicznej przez Internet w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania stanowiły 41,9% mieszkańców województwa podlaskiego w wieku 16–74 lata, tj. więcej o 0,8 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem. W kraju odsetek ten wyniósł również 41,9%. W 2020 r. w rankingu województw Podlaskie zajmowało pod tym względem czternaste miejsce.

Wśród osób korzystających z usług administracji publicznej przez Internet największym zainteresowaniem cieszyło się wysyłanie wypełnionych formularzy. W 2020 r. z możliwości tej skorzystało 26,9% mieszkańców województwa podlaskiego w wieku 16–74 lata (w kraju odsetek ten wyniósł 33,5%). Formularze urzędowe pobierało 22,0% mieszkańców regionu mających od 16 do 74 lat (w kraju – 25,4%), a 22,8% wyszukiwało informacje na stronach administracji publicznej (w kraju – 27,2).

W 2020 r. osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania stanowiły 60,7% mieszkańców województwa podlaskiego w wieku 16–74 lata, tj. więcej o 3,3 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem. W kraju odsetek ten wyniósł 60,9% (wobec 53,9% w 2019 r.). W rankingu województw Podlaskie zajmowało pod tym względem siódme miejsce.

W analizowanym roku 97,2% mieszkańców województwa podlaskiego w wieku 16–74 lata śledziło informacje dotyczące COVID-19. Wśród respondentów najpopularniejszym źródłem informacji na ten temat była telewizja (korzystało z niej 89,8% osób) oraz strony internetowe (66,7%).

Z powodu sytuacji epidemicznej panującej w 2020 r. wiele osób wolało załatwić sprawy administracyjne przez Internet zamiast osobiście. Spośród mieszkańców Podlaskiego mających od 16 do 74 lat, blisko połowa zrealizowała w ten sposób wszystkie sprawy.

Epidemia była również jedną z przyczyn korzystania z Internetu w celu nauki, pobierania korepetycji oraz uczestnictwa w szkoleniach. Wśród mieszkańców województwa podlaskiego w wieku 16–74 lata z możliwości tej skorzystało 15,0% omawianej grupy.

Aktywność społeczna

Social activity

W końcu 2020 r., podobnie jak w latach poprzednich, wzrosła liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ujęciu rocznym.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r., zmniejszyła się ilość aktywnych organizacji sektora non-profit w porównaniu z końcem 2016 r.

W województwie podlaskim od wielu lat rośnie liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. W końcu 2020 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 4287 takich podmiotów, tj. o 2,1% więcej niż przed rokiem i o 36,7% więcej niż 10 lat wcześniej. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne mające siedzibę na terenie województwa podlaskiego stanowiły 2,8% wszystkich tego typu podmiotów w kraju. Odsetek ten zmniejszył się w skali roku (o 0,1 p. proc.), był również mniejszy (o 0,2 p. proc.) od zanotowanego w końcu 2010 r.

Tablica 28. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON Stan w dniu 31 grudnia

Table 28. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register As of 31 December

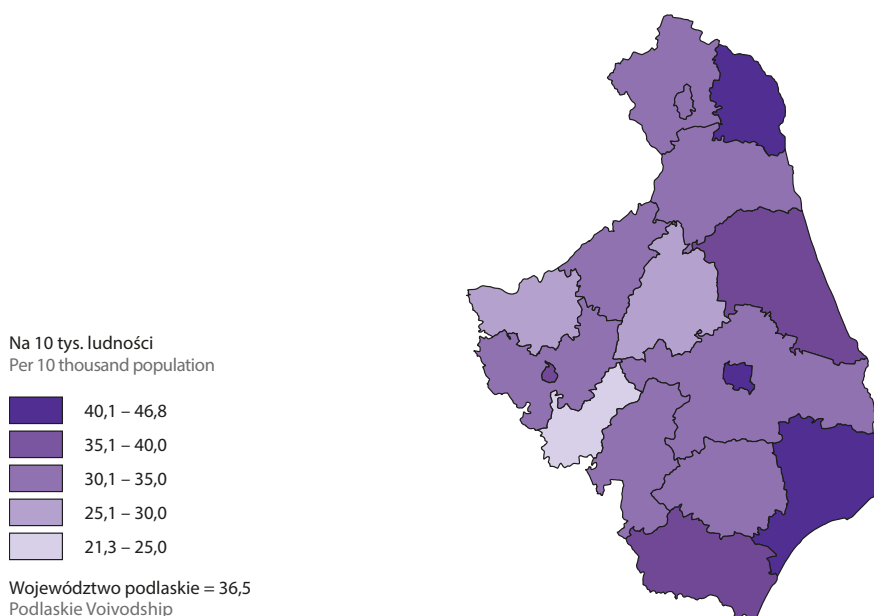
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	3137	3929	4197	4287
Na 10 tys. ludności Per 10 thousand population	26,1	33,1	35,6	36,5

W końcu grudnia 2020 r. w Podlaskiem liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadająca na 10 tys. ludności ukształtowała się na poziomie 36,5, podczas gdy w kraju wynosiła 39,3. W województwie podlaskim wskaźnik ten był wyższy niż rok i 10 lat wcześniej, gdy przyjmował wartości odpowiednio 35,6 i 26,1. W Polsce również zaobserwowano wzrost liczby omawianych podmiotów przypadającej na 10 tys. ludności w ujęciu rocznym i w odniesieniu do stanu w końcu 2010 r.

Biorąc pod uwagę rozmieszczenie fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na terenie województwa, stwierdzono, że w końcu grudnia 2020 r. w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców najczęściej było ich w mieście Białystok (46,8) oraz w powiatach hajnowskim (46,4) i sejneńskim (45,2), zaś najmniej – w powiecie zambrowskim (21,3).

Mapa 36. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 36. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2020 As of 31 December

W końcu 2018 r. liczba aktywnych organizacji prowadzących działalność w ramach sektora non-profit w województwie podlaskim wynosiła 2,5 tys. i była mniejsza o 0,2 tys., tj. o 7,4% od zarejestrowanej 2 lata wcześniej. Podobnie jak i w końcu 2016 r., rejestrowe organizacje non-profit zrzeszały 0,2 mln członków.

Podmioty sektora non-profit to głównie organizacje członkowskie, najczęściej stowarzyszenia, które według ram ustawowych opierają swoją działalność przede wszystkim na pracy społecznej zrzeszonych w nich osób i przychodach ze składek członkowskich. Członkami omawianych podmiotów mogą być zarówno osoby fizyczne, jak i prawne (np. inne organizacje, podmioty gospodarcze lub instytucje).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r., wśród członków aktywnych organizacji rejestrowych sektora non-profit zanotowano 97,7% osób fizycznych. W porównaniu ze stanem w końcu 2016 r. ich udział wzrósł o 0,6 p. proc. W grupie tej odsetek kobiet wynosił 44,0% i był o 3,7 p. proc. większy niż przed dwoma laty.

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

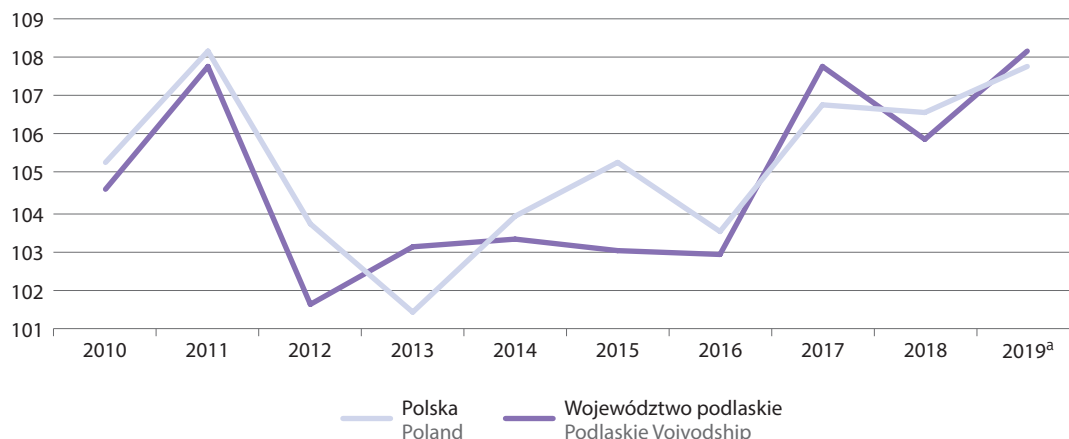
Według wstępnych szacunków, w 2019 r. utrzymał się wzrost produktu krajowego brutto oraz PKB na 1 mieszkańca w skali roku i był on wyższy od zaobserwowanego rok wcześniej. Udział województwa podlaskiego w tworzeniu ogólnokrajowego PKB pozostał na poziomie zanotowanym rok wcześniej.

W 2018 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, zwiększyła się wartość dodana brutto, a jej udział w ogólnokrajowej WDB nie uległ zmianie.

Według wstępnych szacunków, wartość produktu krajowego brutto (PKB) w 2019 r. w Podlaskiem osiągnęła 50687 mln zł (w cenach bieżących) i w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się o 8,2% (w kraju wzrosła o 7,8%). Podobnie jak przed rokiem, produkt krajowy brutto województwa podlaskiego stanowił 2,2% wartości ogólnokrajowej, zaś w odniesieniu do 2010 r. był niższy o 0,1 p. proc. W 2019 r. wartość produktu krajowego brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie ukształtowała się na poziomie 42976 zł i zwiększyła się w odniesieniu do poprzedniego roku i do 2010 r. odpowiednio o 8,5% i 55,7%. W 2019 r. wartość PKB na 1 mieszkańca kształtowała się na poziomie 72,1% średniej krajowej (w 2018 r. – 71,7%, a w 2010 r. – 73,5%). W omawianym roku najwyższą w kraju wartość PKB na 1 mieszkańca stwierdzono w regionie warszawskim stołecznym – 130962 zł (219,7% średniej krajowej) oraz w województwie dolnośląskim – 65240 zł (109,5% średniej krajowej).

Wykres 38. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące) Rok poprzedni=100

Chart 38. Indices of gross domestic product (current prices)
Previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

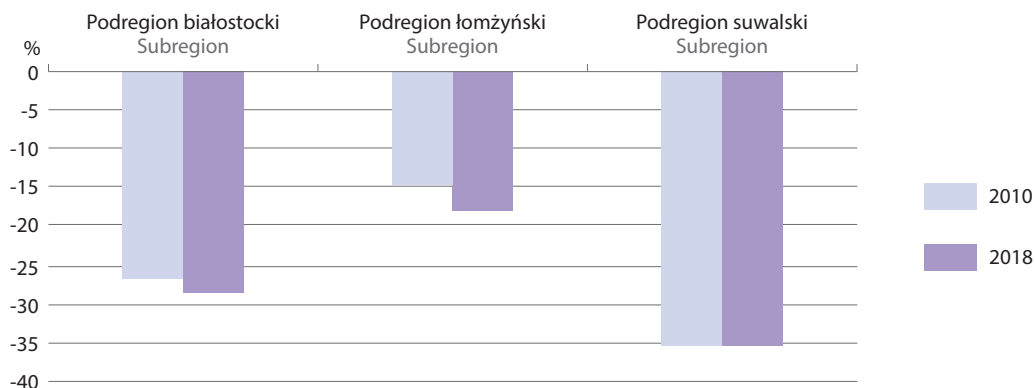
Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Według wstępnych danych, w 2019 r. w województwie podlaskim poziom PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca wyrażony w PPS, ukształtował się na poziomie 52% średniej obliczonej dla 27 państw Unii Europejskiej (bez Wielkiej Brytanii), podczas gdy w latach 2018 i 2010 osiągnął odpowiednio 51% i 46%.

W 2018 r. udziały poszczególnych podregionów w generowaniu produktu krajowego brutto województwa podlaskiego były wyraźnie zróżnicowane i wyniosły: 20,0% w przypadku podregionu suwalskiego, 30,4% – podregionu łomżyńskiego i 49,6% – podregionu białostockiego. W analizowanym roku, w porównaniu z 2010 r., odnotowano zwiększenie udziału podregionu białostockiego (o 0,5 p. proc.), zmniejszenie wystąpiło natomiast w przypadku podregionu łomżyńskiego (o 0,1 p. proc.) i suwalskiego (o 0,4 p. proc.). Zarówno w 2018 r. jak i w 2010 r., podregiony białostocki i łomżyński wypracowały odpowiednio 1,1% i 0,7% ogólnokrajowej wartości PKB, natomiast udział podregionu suwalskiego w 2018 r. osiągnął 0,4%, a w 2010 r. – 0,5%. W 2018 r. w województwie podlaskim najwyższy poziom PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w podregionie białostockim. Wyniósł on 45372 zł i był o 14,5% wyższy niż średnio w województwie, zaś o 17,8% niższy niż w kraju. W porównaniu z 2010 r. odnotowano spadek PKB na 1 mieszkańca w podregionie białostockim, zarówno w relacji do średniej w województwie jak i w kraju, odpowiednio o 1,9 p. proc. i 3,3 p. proc.

Wykres 39. Odchylenia względne produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca od przeciętnej wartości w kraju (ceny bieżące)

Chart 39. Relative deviations of gross domestic product per capita from the national average value (current prices)

W 2018 r. poziom PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w podregionie łomżyńskim wyniósł 35858 zł, a w podregionie suwalskim – 34295 zł i był odpowiednio o 9,5% i 13,4% niższy niż średnio w województwie oraz o 35,1% i 37,9% niższy niż w kraju. W odniesieniu do 2010 r. wartość PKB na 1 mieszkańca w podregionie łomżyńskim wzrosła o 2,2 p. proc. w relacji do średniej w województwie, a w odniesieniu do średniej krajowej utrzymała się na niezmiennym poziomie. W przypadku podregionu suwalskiego zaobserwowano spadek odpowiednio o 1,0 p. proc. i 2,3 p. proc. W 2018 r. wskaźnik dyspersji regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów wyniósł 12,6% i był niższy o 1,2 p. proc. od zanotowanego w 2010 r.

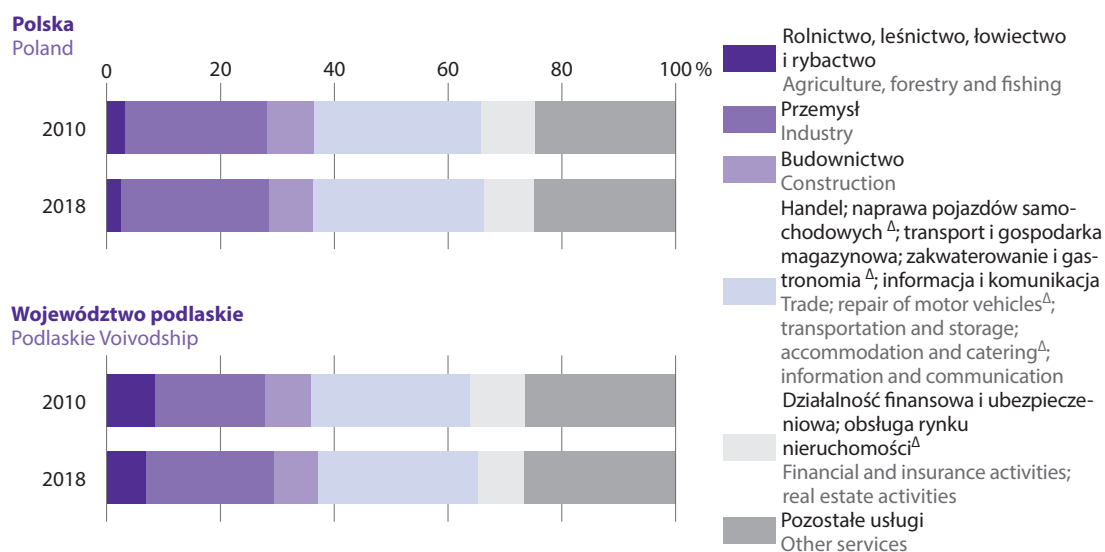

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażony w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

W 2018 r. wartość dodana brutto (WDB) w województwie podlaskim wyniosła 41027 mln zł i w porównaniu z 2017 r. i 2010 r. była wyższa (w cenach bieżących) odpowiednio o 5,6% i 40,3%. W omawianym roku wartość dodana brutto w województwie podlaskim stanowiła 2,2% wartości ogólnokrajowej, a w 2010 r. – 2,3%.

W 2018 r. podmioty prowadzące działalność w usługach obejmujących handel; naprawę pojazdów samochodowych; transport i gospodarkę magazynową; zakwaterowanie i gastronomię oraz informację i komunikację wypracowały 28,2% wartości dodanej brutto w województwie podlaskim. W odniesieniu do poprzedniego roku i 2010 r. udział tych przedsiębiorstw w tworzeniu WDB zwiększył się odpowiednio o 0,3 p. proc. i 0,2 p. proc. W analizowanym roku jednostki prowadzące działalność w zakresie pozostałych usług (w tym administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne) wypracowały 26,7% wartości dodanej brutto w województwie podlaskim. Była ona wyższa niż w poprzednim roku i 2010 r. odpowiednio o 0,4 p. proc. i 0,2 p. proc. W 2018 r. jednostki prowadzące działalność w przemyśle wytworzyły 22,6% wartości dodanej brutto w województwie. W latach 2017 i 2010 udział ten wyniósł odpowiednio 22,2% i 19,3%. Jednostki prowadzące działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości w 2018 r. wypracowały 8,0% wartości dodanej brutto, tj. mniej o 0,1 p. proc. niż w poprzednim roku i o 1,7 p. proc. niż w 2010 r. Udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w generowaniu wartości dodanej brutto województwa podlaskiego w 2018 r. wyniósł 6,8% (w 2017 r. – 8,4%, a w 2010 r. – 8,5%). W 2018 r. jednostki prowadzące działalność w budownictwie wytworzyły 7,7% wartości dodanej brutto w regionie. W odniesieniu do poprzedniego roku udział tych przedsiębiorstw zwiększył się o 0,6 p. proc., natomiast w porównaniu z 2010 r. zmniejszył się o 0,4 p. proc.

Wykres 40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 40. Gross value added by kind of activity (current prices)

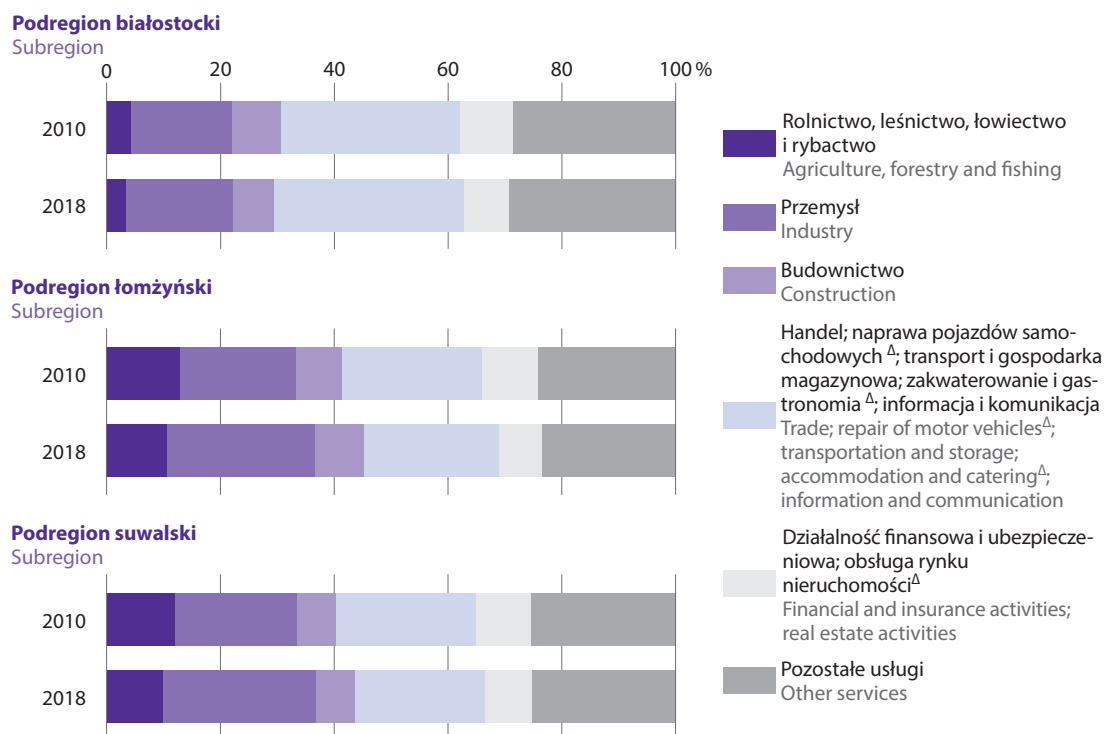

Wydajność pracy, mierzona WDB na 1 pracującego, w województwie podlaskim w 2018 r. wyniosła 97236 zł i była wyższa o 3,5% w odniesieniu do poprzedniego roku i o 31,2% niż w 2010 r. W analizowanym roku WDB na 1 pracującego ukształtowała się na poziomie 78,8% średniej krajowej (w 2010 r. – 80,5%).

W 2018 r. w podregionie białostockim największy udział w tworzeniu wartości dodanej brutto miały handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja; wyniósł on 33,2%, tj. o 1,7 p. proc. więcej niż w 2010 r. W analizowanym roku jednostki prowadzące działalność w przemyśle wytworzyły 25,9% wartości dodanej brutto w podregionie łomżyńskim i 27,0% w podregionie suwalskim. W porównaniu z 2010 r. odsetek ten był wyższy odpowiednio o 5,6 p. proc. i 5,5 p. proc.

W 2018 r. wśród podregionów województwa podlaskiego największy udział sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo w tworzeniu wartości dodanej brutto zanotowano w podregionie łomżyńskim. Wyniósł on 10,6% i w porównaniu z 2010 r. zmniejszył się o 2,3 p. proc.

Wykres 41. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 41. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

W 2018 r. najwyższą wydajność pracy, mierzoną WDB na 1 pracującego, odnotowano w podregionie białostockim – wyniosła ona 110120 zł i była wyższa o 30,2% niż w 2010 r. W omawianym roku ukształtowała się na poziomie 89,2% średniej krajowej (w 2010 r. – 91,9%).

6.2. Koniunktura gospodarcza

6.2. Business tendency

W kwietniu 2021 r. przedsiębiorcy wszystkich badanych rodzajów działalności oceniali koniunkturę gospodarczą lepiej niż przed rokiem, jednak tylko przedstawiciele firm z sekcji przetwórstwo przemysłowe i budownictwo określili ją jako korzystną.

W kwietniu 2021 r. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury we wszystkich prezentowanych obszarach gospodarki (tj.: przetwórstwo przemysłowe, budownictwo, handel hurtowy, handel detaliczny, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) kształtował się na wyższym poziomie niż w kwietniu poprzedniego roku. W omawianym miesiącu najlepiej koniunkturę oceniali jednostki z sekcji przetwórstwo przemysłowe (wartość wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury na poziomie 17,3, natomiast w kwietniu 2020 r. – minus 37,0) i budownictwo (odpowiednio 6,8 i minus 23,0).

Koniunktura gospodarcza to całokształt wskaźników życia gospodarczego charakteryzujących stan gospodarki danego kraju lub rynku, pozwalających ocenić tendencje rozwojowe; koniunktura podlega wskaźnikom zależnym głównie od cyklu koniunkturalnego, a także innych czynników: regularnych (np. sezonowe wahania popytu i podaży) i nieregularnych (np. urodzaj lub nieurodzaj w rolnictwie, wzrost lub spadek popytu na dany towar na rynku krajowym lub zagranicznym, klęski żywiołowe).

Tablica 29. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
Table 29. General business climate indicator by kinds of activity

Rodzaje działalności Kinds of activity	01 2011	01 2016	01 2020	01 2021	04 2021	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship				Polska Poland	
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	13,4	9,5	13,9	2,4	17,3	-4,0
Budownictwo Construction	-12,2	-0,3	17,3	0,0	6,8	-13,7
Handel hurtowy Wholesale trade	3,5	2,7	-5,7	-9,6	-4,6	1,3
Handel detaliczny Retail trade	-14,7	-9,5	-8,6	-12,5	-15,4	-8,3
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	-10,2	-16,2	-2,1	-15,7	-12,6	-0,8
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and food service activities	-23,0	-12,7	-31,1	-25,0	-19,3	-39,2
Informacja i komunikacja Information and communication	2,2	12,9	40,9	-20,6	-20,6	11,7

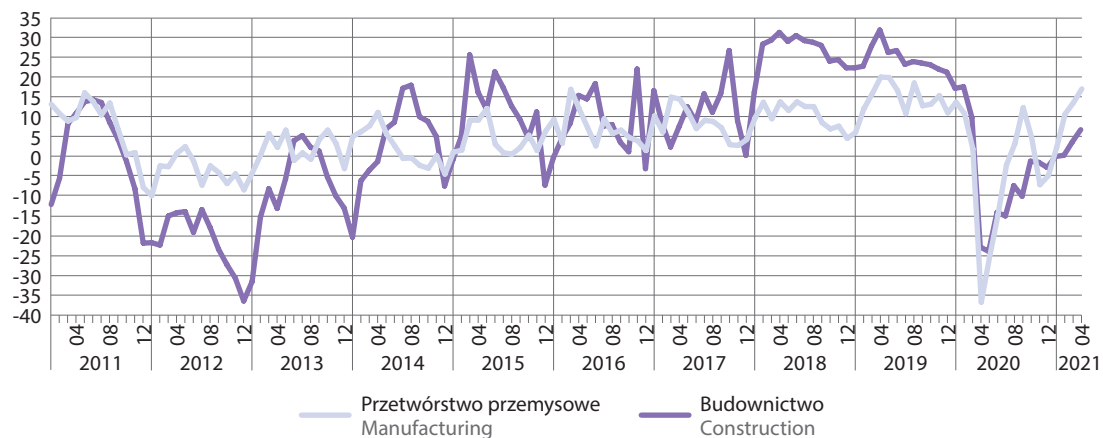
Najważniejszą barierą ograniczającą działalność przedsiębiorstw w przetwórstwie przemysłowym były koszty zatrudnienia (53,7% w kwietniu br., 39,9% przed rokiem). Niedobór wykwalifikowanych pracowników stanowił barierę, której znaczenie w skali roku wzrosło najbardziej. W porównaniu z kwietniem 2020 r. w największym stopniu spadła uciążliwość barier związanych z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (z 63,9% do 31,2%) oraz niedostateczny popyt na rynku krajowym i na rynku zagranicznym (odpowiednio z 53,8% do 35,1% i z 49,7% do 31,0%).

Największe trudności dla jednostek zajmujących się budownictwem i zgłaszających bariery stanowiły koszty zatrudnienia (73,5% w kwietniu br., 72,0% przed rokiem). Innym znaczącym utrudnieniem był niedobór wykwalifikowanych pracowników (51,7% w kwietniu br., a 24,2% w analogicznym miesiącu poprzedniego roku). Była to jednocześnie bariera, której znaczenie w skali roku wzrosło najbardziej. W porównaniu z kwietniem 2020 r. w dużym stopniu zwiększyły się również utrudnienia związane z kosztami materiałów (z 36,5% do 61,5%) oraz ze zbyt dużą konkurencją na rynku (z 11,1% do 35,1%). Zmniejszeniu uległy natomiast utrudnienia związane z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (z 79,7% do 44,1%) oraz niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne (z 45,1% do 19,8%).

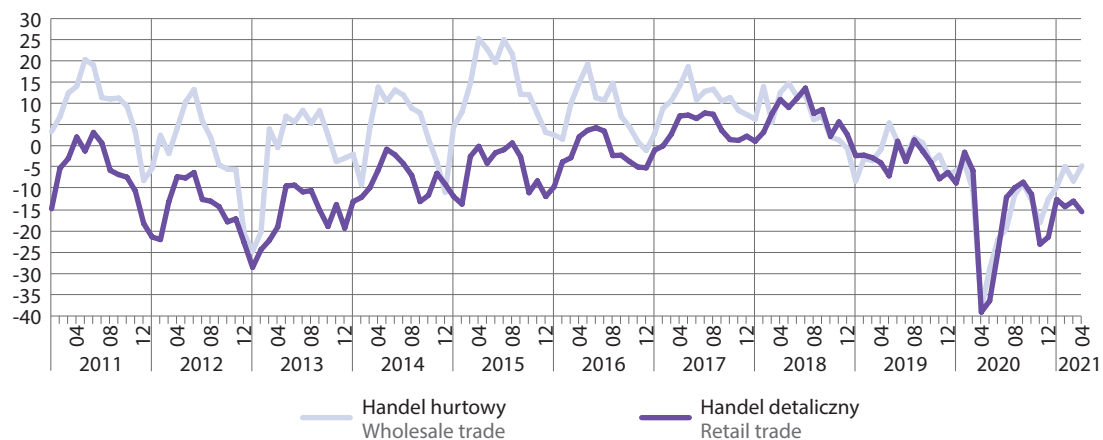
Niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej stanowiła istotną barierę ograniczającą działalność przedsiębiorstw zajmujących się handlem hurtowym (62,6% w kwietniu br., 64,9% przed rokiem). W porównaniu z kwietniem 2020 r. w największym stopniu wzrosło znaczenie utrudnień związanych ze zbyt dużą konkurencją na rynku (z 26,9% do 36,0%) i wysokimi obciążeniami na rzecz budżetu (z 37,9% do 46,7%). W skali roku w największym stopniu spadło znaczenie niedostatecznego popytu (z 49,1% do 34,1%).

Wykres 42. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
 Chart 42. General business climate indicator by kinds of activity

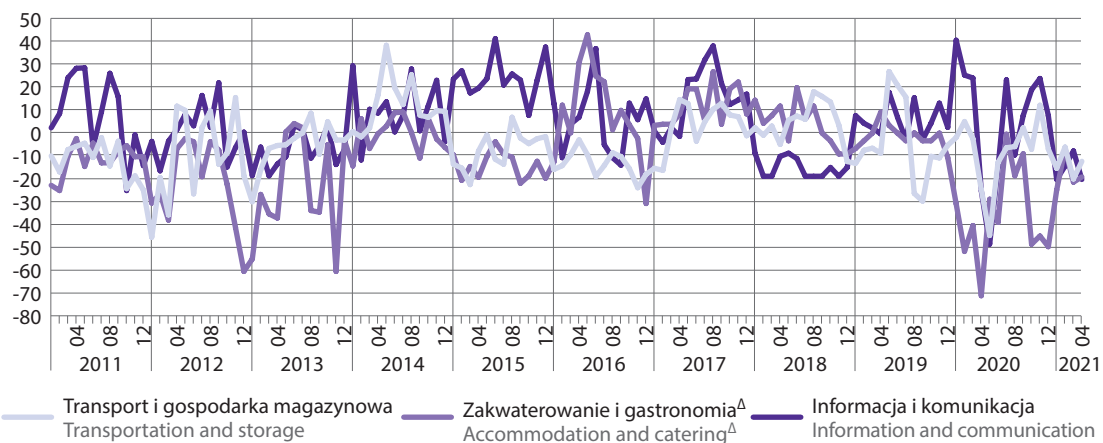
Przetwórstwo przemysłowe i budownictwo
 Manufacturing and construction

Handel hurtowy i detaliczny
 Wholesale and retail trade

Usługi
 Services

Koszty zatrudnienia to znacząca bariera ograniczająca działalność przedsiębiorstw zajmujących się handlem detalicznym (54,9% w kwietniu br., 57,5% przed rokiem). W porównaniu z kwietniem 2020 r. najbardziej wzrosło znaczenie niedostatecznego popytu (z 27,1% do 31,5%), a w największym stopniu zmniejszyła się uciążliwość bariery w postaci wysokich obciążeń na rzecz budżetu (z 50,5% do 38,7%) oraz trudności w rozrachunkach z kontrahentami (z 23,2% do 14,0%).

Najtrudniejszą do pokonania przeszkodą ograniczającą działalność gospodarczą przedsiębiorstw działających w zakresie transportu i gospodarki magazynowej stanowiła niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej (69,7% w kwietniu br., 41,9% w analogicznym miesiącu poprzedniego roku). W porównaniu z kwietniem 2020 r. w największym stopniu zwiększyły się utrudnienia związane z niedostatecznym popytem (z 15,7% do 50,8%).

Największe trudności dla jednostek zajmujących się zakwaterowaniem i gastronomią zgłaszających jednocześnie bariery stanowiły niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne (28,3% w kwietniu br., 0,0% rok wcześniej). W porównaniu z kwietniem 2020 r. znacząco wzrosła uciążliwość bariery związanej z wysokimi obciążeniami na rzecz budżetu (z 16,3% do 24,9%), a najbardziej spadło znaczenie barier związanych z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (z 73,3% do 24,9%) oraz niedostatecznym popytem (z 69,1% do 31,7%).

Najważniejszą barierą dla jednostek zgłaszających trudności oraz prowadzących działalność w ramach informacji i komunikacji była niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej (77,5% w kwietniu br., 63,2% w analogicznym miesiącu poprzedniego roku). W porównaniu z kwietniem 2020 r. w największym stopniu zwiększyły się utrudnienia związane z niedoborem wykwalifikowanych pracowników (z 14,8% do 29,6%). Znacząco spadła natomiast uciążliwość barier związanych z niejasnymi, niespójnymi i niestabilnymi przepisami prawnymi (z 55,8% do 13,4%) oraz z wysokimi obciążeniami na rzecz budżetu (z 66,8% do 49,4 %).

Wyniki badania przeprowadzonego w dniach 1–10 kwietnia 2021 r. wykazały, że osoby prowadzące działalność gospodarczą w badanych sektorach gospodarki (tj. w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu hurtowym, handlu detalicznym oraz w usługach), oceniając skutki pandemii, najczęściej wskazywały na nieznaczące jej konsekwencje dla firm. Obawę przed poważnymi lub zagrażającymi stabilności firmy negatywnymi skutkami pandemii miała natomiast co najmniej 1/3 przedsiębiorców działających w przetwórstwie przemysłowym, handlu detalicznym lub usługach.

Większość osób prowadzących firmy w badanych sektorach gospodarki przewidywała, że ich przedsiębiorstwa są w stanie przetrwać przez okres powyżej 6 miesięcy w przypadku utrzymania się aktualnych ograniczeń powziętych w celu zwalczania koronawirusa.

6.3. Przedsiębiorczość

6.3. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W końcu 2020 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON była wyższa niż rok wcześniej. W okresie styczeń–grudzień 2020 r., w porównaniu z 2019 r., zmniejszyła się liczba nowo zarejestrowanych podmiotów oraz podmiotów wyrejestrowanych.

W końcu grudnia 2020 r. w bazie krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej REGON województwa podlaskiego znajdowały się 109492 jednostki, czyli o 3,7% więcej niż przed rokiem oraz o 19,2% więcej niż w końcu 2010 r. Stanowiło to 2,3% ogólnej liczby podmiotów w kraju i udział ten utrzymał się na tym samym poziomie co 10 lat wcześniej.

**Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 30. Entities of national economy in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	91876	99309^a	105578^a	109492^a	2,3
sektor publiczny public sector	3065	3063	2733	2741	2,5
sektor prywatny private sector	88811	95713	101897	105578	2,4
w tym: of which:					
Spółki Companies	9281	11710	13187	13975	1,7
Fundacje Foundations	213	503	704	775	2,6
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organizations	2924	3426	3493	3512	2,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	73083	76252	81098	84060	2,5

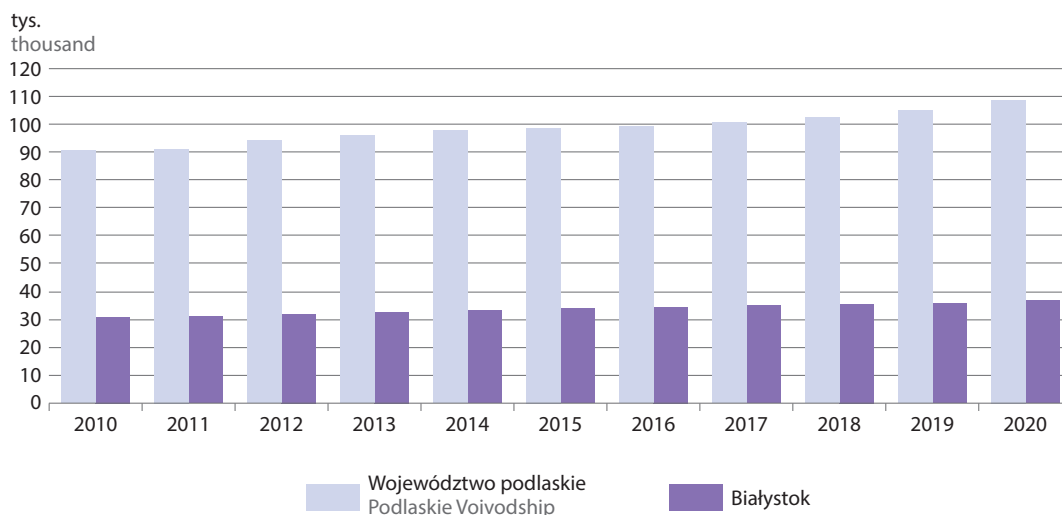
^a W podziale według sektorów własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

^a The division by ownership sectors does not include entities for which the information about ownership form does not exist in the REGON register.

Przeważająca liczba podmiotów gospodarki narodowej należy do sektora prywatnego. W końcu 2020 r. w województwie podlaskim ukształtowała się ona na poziomie 105578, co stanowiło aż 96,4% ogółu jednostek wpisanych do rejestru REGON. Analiza omawianych podmiotów w podziale według form organizacyjno-prawnych wykazała znaczący udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Do tej grupy należało 79,6% wszystkich jednostek sektora prywatnego.

**Wykres 43. Podmioty gospodarki narodowej
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 43. Entities of the national economy
As of 31 December

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

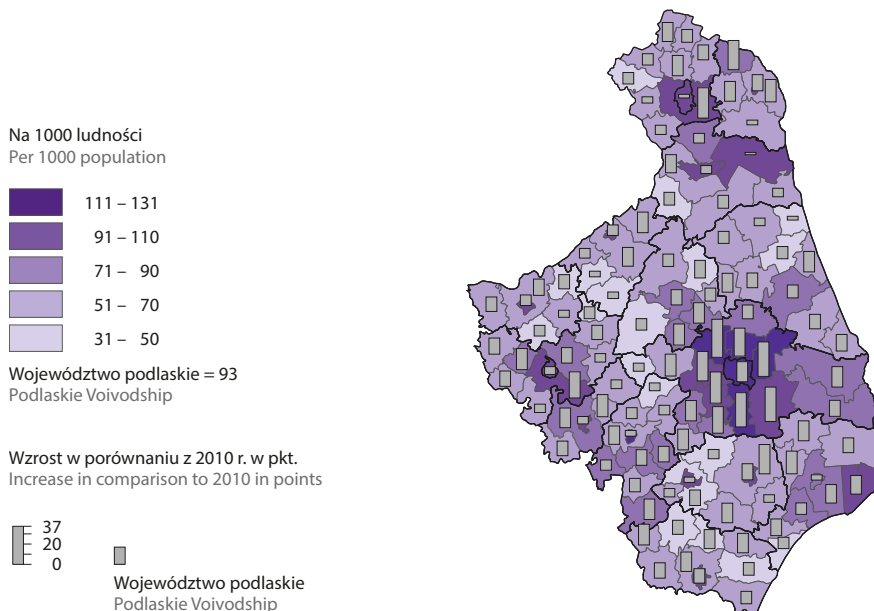
Województwo podlaskie charakteryzuje się dość dużym zróżnicowaniem pod względem rozmieszczenia podmiotów w poszczególnych częściach regionu. Biorąc pod uwagę miejsce położenia siedziby podmiotu, a w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą adres zamieszkania, stwierdzono, że w końcu 2020 r. aż 51,9% jednostek prawnych było zlokalizowanych na terenie podregionu białostockiego, a ich liczba wzrosła o 4,3% w odniesieniu do zanotowanej rok wcześniej. Mniej, bo 28,3% ogółu podmiotów zarejestrowanych w naszym województwie, znajdowało się na terenie podregionu łomżyńskiego (w porównaniu ze stanem zanotowanym w końcu 2019 r. ich liczba wzrosła o 2,8%), natomiast pozostałe 19,8% podmiotów skupiał podregion suwalski (o 3,5% więcej niż przed rokiem).

W końcu grudnia 2020 r. aż 37453 jednostki, tj. 34,2% wszystkich podmiotów w województwie podlaskim miało swoją siedzibę w mieście Białystok. Znaczny udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych jednostek posiadały też podmioty prowadzące działalność na terenie powiatu białostockiego – 13,9% (15165 jednostek) oraz miast Suwałki – 6,6% (7276) i Łomża – 6,0% (6599).

Większą niż w końcu poprzedniego roku liczbę podmiotów odnotowano w przeważającej liczbie gmin województwa, przy czym najwyższy wzrost miał miejsce w gminie miejskiej Sejny (o 11,1%) oraz gminach wiejskich Jeleniewo (o 9,8%) i Milejczyce (o 9,5%). W trzech gminach wiejskich, tj. Nowinka, Orla i Rutki, liczba podmiotów nie zmieniła się w ciągu ostatniego roku. Zmniejszenie liczby podmiotów w odniesieniu do stanu w końcu 2019 r. zanotowano tylko w 7 gminach, spośród których największy spadek zanotowano w gminach wiejskich: Zawady (o 4,1%), Wizajny (o 3,6%) i Rudka (o 2,9%).

Mapa 37. Podmioty gospodarki narodowej w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 37. Entities of the national economy in 2020
As of 31 December

Analizując wskaźnik liczby podmiotów na 1000 mieszkańców można zauważyć znaczne dysproporcje między poszczególnymi gminami województwa podlaskiego. W końcu grudnia 2020 r. badany wskaźnik osiągnął najwyższe wartości w gminie miejsko-wiejskiej Supraśl (131), w mieście Białystok (126) oraz w gminie wiejskiej Juchnowiec Kościelny (124), zaś najmniejsze w gminach wiejskich: Nowy Dwór (31) oraz Radziłów i Wąsosz (po 40).

W porównaniu ze stanem w końcu 2010 r. we wszystkich gminach województwa podlaskiego zaobserwowano wzrost wartości tego wskaźnika. Największy wzrost dotyczył gminy wiejskiej Dobrzyniewo Duże (o 37 więcej), a także gmin miejsko-wiejskich Supraśl i Zabłudów oraz gminy wiejskiej Juchnowiec Kościelny (po 34 podmioty więcej).

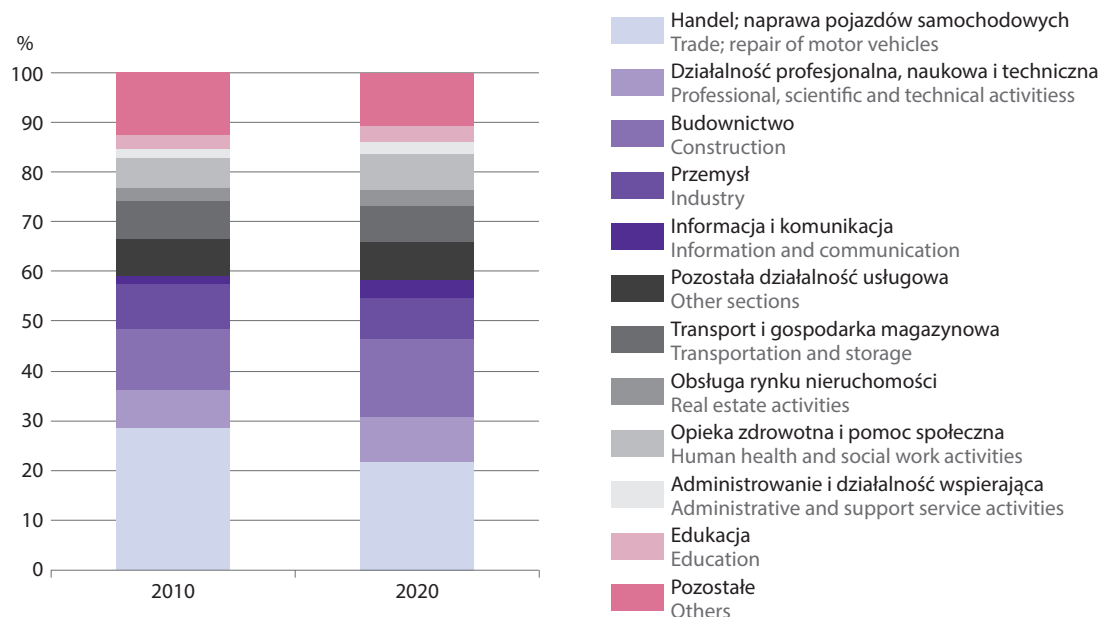
W ciągu całego 2020 r. na terenie województwa podlaskiego rozpoczęło działalność 8467 nowych podmiotów gospodarczych (o 13,6% mniej niż w 2019 r.), w tym 7092 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (o 14,1% mniej), 904 spółki handlowe (o 9,4% więcej), 121 spółek cywilnych (o 22,9% mniej). Najwięcej podmiotów powstało w sekcjach: budownictwo – 2036 (24,0% ogółu nowych podmiotów), handel; naprawa pojazdów samochodowych – 1444 (17,1%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 771 (9,1%).

W okresie styczeń–grudzień 2020 r. w województwie podlaskim wyrejestrowano 4147 jednostek prawnych (o 38,1% mniej niż w 2019 r.), w tym 3755 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 38,4% mniej), 132 spółki handlowe (o 15,4% mniej) oraz 74 spółki cywilne (o 29,5% mniej niż przed rokiem). Podmioty zlikwidowane w 2020 r. najczęściej prowadziły działalność zaklasyfikowaną do sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych – 1063 (25,6% wszystkich podmiotów kończących działalność w tym czasie) oraz budownictwo – 749 (18,1%).

Analizując strukturę wszystkich zarejestrowanych podmiotów pod względem rodzaju wykonywanej działalności, stwierdzono, że w końcu 2020 r. prawie połowa (46,0%) z nich skupiła się w trzech sekcjach, tj.: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 21,6% ogółu zarejestrowanych podmiotów (o 1,3% jednostek więcej niż przed rokiem), budownictwo – 15,4% (o 8,2% więcej) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 9,0% (o 4,5% więcej).

Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD 2007 w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 44. Entities of the national economy by PKD 2007 sections in 2020
As of 31 December

Analiza liczby podmiotów gospodarki narodowej w podziale według form organizacyjno-prawnych w końcu 2020 r. wykazała znaczący udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Do tej grupy należało 84060 jednostek, tj. aż 76,8% wszystkich zarejestrowanych podmiotów. Kolejną, bardzo ważną grupę wśród podmiotów gospodarki narodowej stanowią spółki handlowe. W województwie podlaskim w końcu 2020 r. zarejestrowanych było 8530 takich spółek (tj. 7,8% wszystkich podmiotów w rejestrze REGON w województwie). Dużą liczbę zarejestrowanych podmiotów stanowiły również spółki cywilne – 5301 jednostek (4,8%) oraz stowarzyszenia i inne organizacje społeczne – 3512 jednostek (3,2%). W tym czasie najmniej było spółek innych – 144 (0,1% wszystkich podmiotów) oraz spółdzielni – 335 (0,3% wszystkich jednostek).

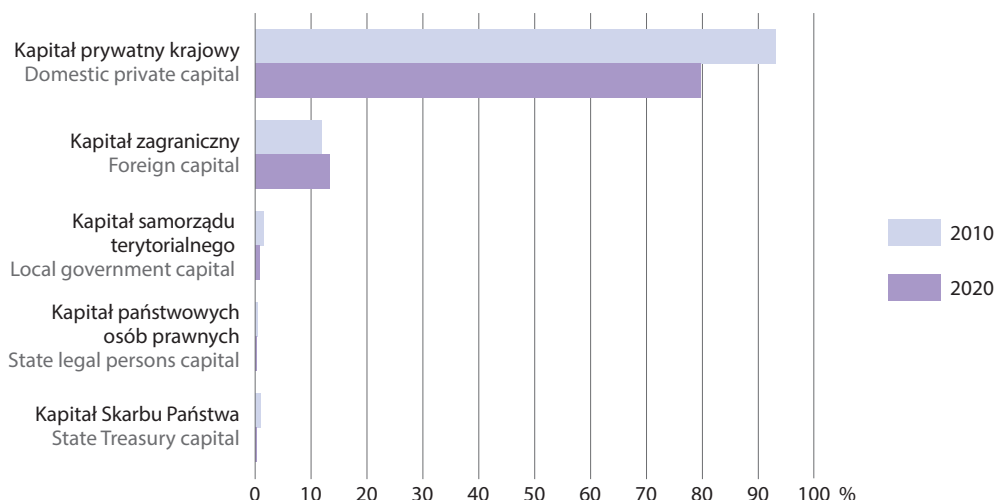
Podobną strukturę podmiotów obserwowano również w końcu 2010 r. Zanotowano wówczas największy udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (79,5% ogółu wszystkich podmiotów), spółek cywilnych (5,1%) i spółek handlowych (4,9%), natomiast najmniej było spółek innych (0,1%) oraz fundacji (0,2%).

Wśród spółek handlowych w końcu 2020 r. przeważały spółki kapitałowe, które stanowiły 77,3% ich ogólnej liczby, natomiast pozostałe 22,7% to spółki osobowe. W grupie spółek kapitałowych dominowały spółki z o.o. (aż 98,4% ogółu spółek kapitałowych), a wśród spółek osobowych – spółki jawne (61,9% ogółu spółek osobowych).

W tym czasie aż 6799 spółek handlowych (79,7% wszystkich spółek handlowych) deklarowało udział kapitału prywatnego krajowego w kapitale spółki (o 7,7% więcej niż przed rokiem), natomiast 1150 spółek (13,5%) – kapitału zagranicznego (o 9,5% więcej). Podobnie sytuacja kształtowała się w końcu 2010 r. Wówczas najwięcej, bo aż 93,0% spółek handlowych, deklarowało udział kapitału prywatnego krajowego w kapitale spółki. Jako drugi był wymieniany kapitał zagraniczny – 11,8% wszystkich spółek handlowych.

Wykres 45. Spółki handlowe według rodzaju kapitału^a Stan w dniu 31 grudnia

Chart 45. Commercial companies by type of capital^a
As of 31 December

^a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich każdego rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.

^a Data concerning the number of companies by type of capital do not equal their “total” number, since they group the companies by all types of capital in each of them and not by the predominant type.

Działalność podmiotów z grupy spółek handlowych w końcu 2020 r. prowadzona była przede wszystkim w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych (25,8% wszystkich spółek handlowych), przetwórstwo przemysłowe (12,6%) oraz budownictwo (12,4%). Podobnie było 10 lat wcześniej. Najwięcej

spółek handlowych prowadziło wówczas działalność w tych samych trzech sekcjach, tj.: handel; naprawa pojazdów samochodowych (38,5% wszystkich spółek handlowych), przetwórstwo przemysłowe (18,6%) oraz budownictwo (10,5%).

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development and innovation activity

W 2019 r. odnotowano wzrost nakładów wewnętrznych na działalność B+R w odniesieniu do poprzedniego roku. Podobnie jak w latach poprzednich, głównym sektorem finansującym działalność B+R był sektor rządowy. Liczba innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych, które w latach 2017–2019 wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych była większa od liczby tych, które wprowadziły takie innowacje w latach 2016–2018. W sektorze usług zanotowano zmniejszenie liczby takich przedsiębiorstw.

W 2019 r. w województwie podlaskim nakłady wewnętrzne na działalność B+R (GERD) wyniosły 411,7 mln zł (co stanowiło 1,4% nakładów krajowych brutto) i wzrosły w stosunku do poprzedniego roku o 23,7%. W odniesieniu do 2010 r. odnotowano prawie 4-krotny wzrost wartości nakładów na działalność B+R.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Tablica 31. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)

Table 31. Intramural expenditure on research and development by source of funds (current prices)

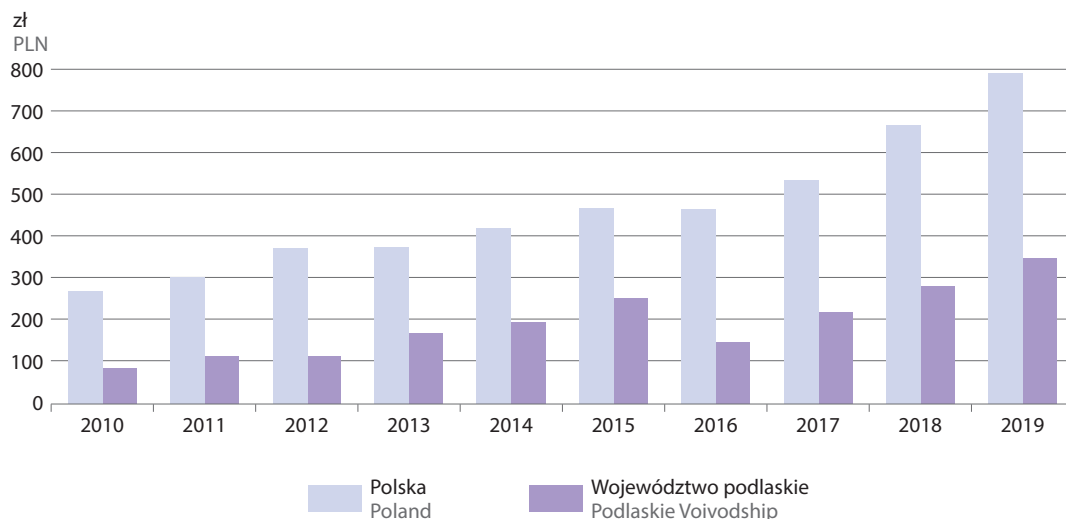
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	103,9	300,7	332,9	411,7
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	63,2	118,8	199,4	247,5
Przedsiębiorstw Business enterprise	16,8	65,3	95,9	108,0
Szkolnictwa wyższego Higher education	7,0	32,9	13,2	6,3
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	0,0	0,3	0,2	0,3
Zagranica Rest of the world	16,7	83,4	24,2	49,6

Średnia wartość nakładów wewnętrznych na działalność B+R przypadająca na 1 mieszkańca województwa podlaskiego w 2019 r. wyniosła 349 zł (w 2010 r. – 86 zł) i w odniesieniu do poprzedniego roku wzrosła o 24,0%. W kraju wartość nakładów wewnętrznych na działalność B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 789 zł i była wyższa od zanotowanej w poprzednim roku o 18,2%.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

Wykres 46. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca

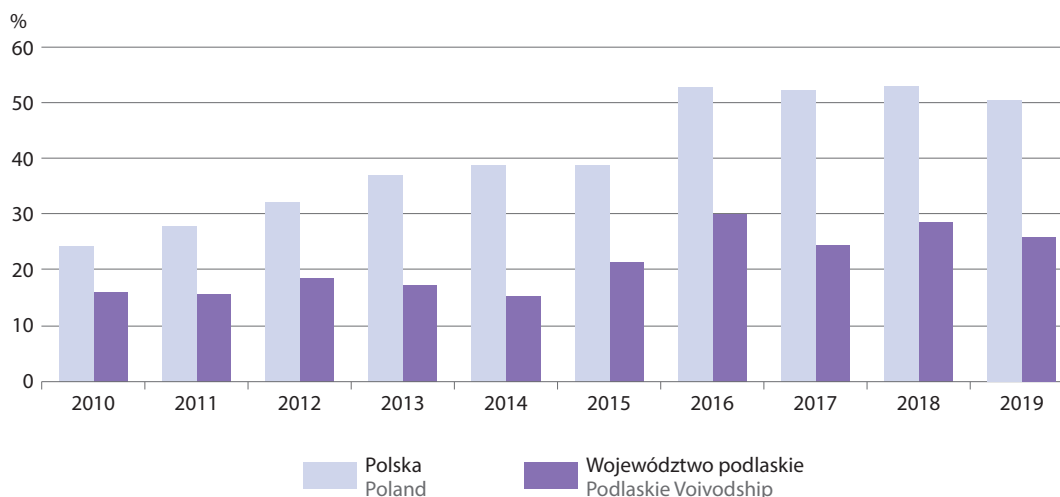
Chart 46. Intramural expenditures on research and development per 1 capita

W 2019 r. w województwie podlaskim, podobnie jak w latach poprzednich, głównymi sektorami finansującymi działalność B+R był sektor rządowy oraz sektor przedsiębiorstw, których środki stanowiły odpowiednio 60,1% oraz 26,2% (wobec 60,8% oraz 16,2% w 2010 r.) wszystkich nakładów poniesionych na prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych. W kraju w analizowanym okresie głównym sektorem finansującym działalność B+R był sektor przedsiębiorstw, którego środki stanowiły 50,7% omawianych nakładów ogółem.

Wykres 47. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 47. Intramural expenditures on R&D financed from business enterprise sector funds as the share of intramural expenditures on R&D

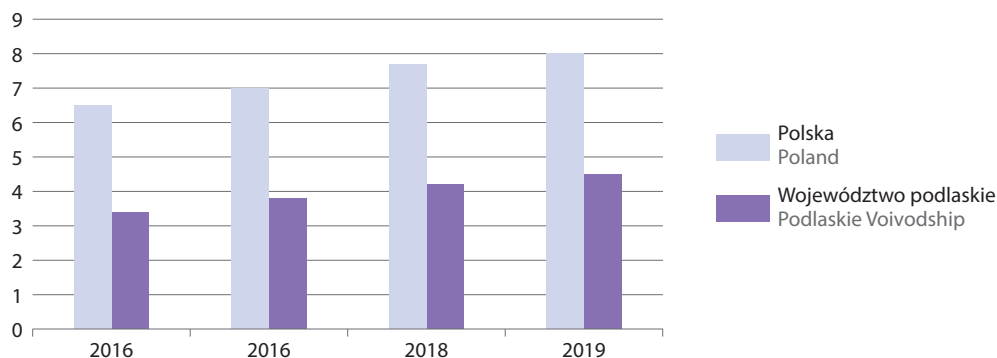

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Odsetek pracujących w B+R (w EPC) na 1000 osób aktywnych zawodowo w województwie podlaskim w 2019 r. wyniósł 4,5 (w kraju – 8,0), a w 2018 r. ukształtował się na poziomie 4,2.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Wykres 48. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
Chart 48. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – przeciętne w roku.
a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) – annual averages.

W województwie podlaskim udział innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych, które w latach 2017–2019 wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych wyniósł 22,1%, a usługowych – 2,5%. Był on odpowiednio o 1,5 p. proc. wyższy i 23,7 p. proc. niższy od odsetka przedsiębiorstw, które wprowadziły takie innowacje w latach 2016–2018. Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, wśród przedsiębiorstw przemysłowych w latach 2017–2019 najczęściej przedsiębiorstw innowacyjnych (powyżej 50,0%) odnotowano w działach: produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep oraz produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych. Wdrożenie innowacji w badanym okresie wykazała także połowa przedsiębiorstw z działu produkcja napojów oraz produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych. Wśród przedsiębiorstw usługowych najwyższy udział przedsiębiorstw innowacyjnych (ponad 80,0%) odnotowano w działach: działalność wydawnicza, a także działalność wspomagająca usługi finansowe oraz ubezpieczenia i fundusze emerytalne.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji. Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2019 r. nakłady poniesione na działalność innowacyjną w grupie przedsiębiorstw przemysłowych wyniosły 217,1 mln zł, tj. o 8,6% mniej niż w 2018 r., natomiast w grupie przedsiębiorstw usługowych – 633,8 mln zł i były one 16,5-krotnie wyższe w porównaniu z poprzednim rokiem.

Tablica 32. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 32. Innovative enterprises by types of introduced innovations

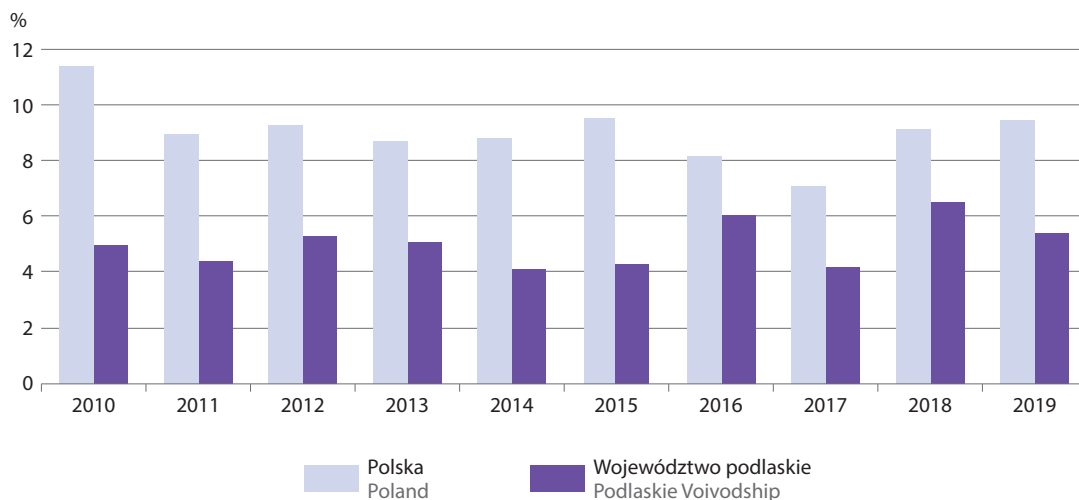
Wyszczególnienie Specification	2008–2010	2013–2015	2016–2018	2017–2019	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship			Polska Poland	
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	17,0	20,6	20,6	22,1	18,9
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	12,8	13,9	15,4	15,1	13,6
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	11,8	16,3	16,0	17,9	15,3
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	8,3	10,1	26,2	2,5	11,9
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	5,0	6,6	5,7	0,7	6,4
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	6,8	4,8	23,9	2,5	10,3

a W latach 2008–2010 i 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych, a w latach 2016–2018 i 2017–2019 – innowacji procesów biznesowych.
 a In years 2008–2010 and 2013–2015 the data relate to process innovations, and in years 2016–2018 and 2017–2019 – to business process innovations.

Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych, wprowadzonych na rynek w latach 2017–2019, w przychodach ze sprzedaży ogółem w 2019 r. wyniósł dla przedsiębiorstw przemysłowych 5,4%, a dla podmiotów usługowych – 0,1%, tj. mniej niż w kraju odpowiednio o 4,0 p. proc. i 2,9 p. proc. W 2018 r. udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych, wprowadzonych na rynek w latach 2016–2018 wyniósł odpowiednio 6,5% i 0,2%. W 2010 r. udział ten kształtował się na poziomie 5,0% dla przedsiębiorstw przemysłowych i 0,3% dla podmiotów usługowych (dla produktów nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2008–2010).

Wykres 49. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 49. Revenues of industrial enterprises from sales of new or improved products as the share of total revenues from sales

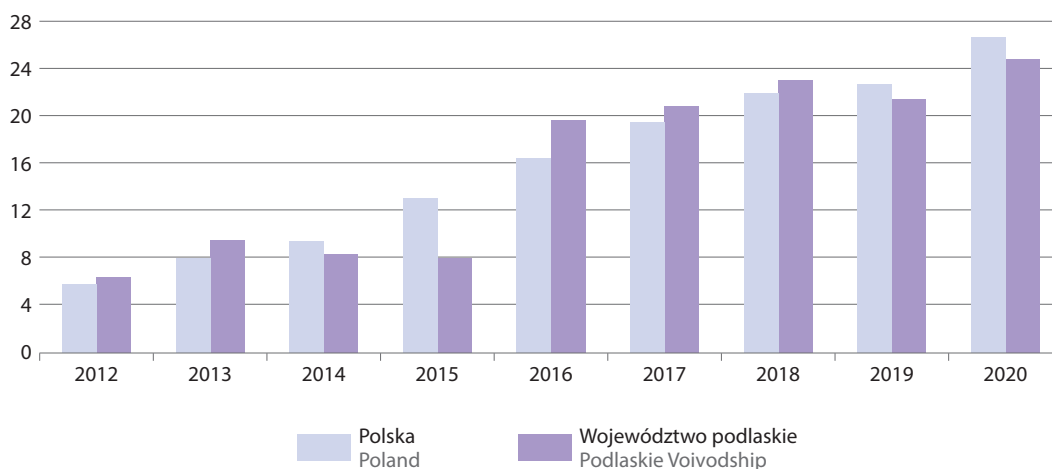
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Using of information and communication technologies in enterprises

W 2020 r. zaobserwowano wyższy niż rok wcześniej odsetek przedsiębiorstw, które w swojej działalności mają dostęp do Internetu. W 2019 r. odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia poprzez sieci komputerowe oraz korzystających z otwartych danych publicznych był wyższy w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2020 r. w województwie podlaskim dostęp do Internetu wykazało 99,1% przedsiębiorstw, a poprzez stałe łącza szerokopasmowe – 84,2% podmiotów. W kraju wskaźnik dostępu do Internetu był nieco niższy i wyniósł 98,6%, zaś poprzez stałe łącza szerokopasmowe – 85,3%. W województwie podlaskim w porównaniu z 2019 r. i 2010 r. odnotowano wzrost odsetka przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu odpowiednio o 1,7 p. proc. i 3,3 p. proc. (poprzez stałe łącza szerokopasmowe – spadek o 0,3 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego, a wzrost o 9,6 p. proc. w odniesieniu do 2010 r.). W analizowanym roku 24,7% przedsiębiorstw korzystało ze stałego łącza szerokopasmowego, gdzie maksymalna prędkość połączenia internetowego wynosiła 30–100 Mbit/s (w porównaniu z poprzednim rokiem odsetek tych przedsiębiorstw zwiększył się o 3,4 p. proc.). W odniesieniu do 2019 r. zwiększył się także odsetek firm mających dostęp do Internetu o prędkości 100–500 Mbit/s o 5,7 p. proc. i w 2020 r. wyniósł on 24,1%.

Wykres 50. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^a
Chart 50. Enterprises with Internet access^a

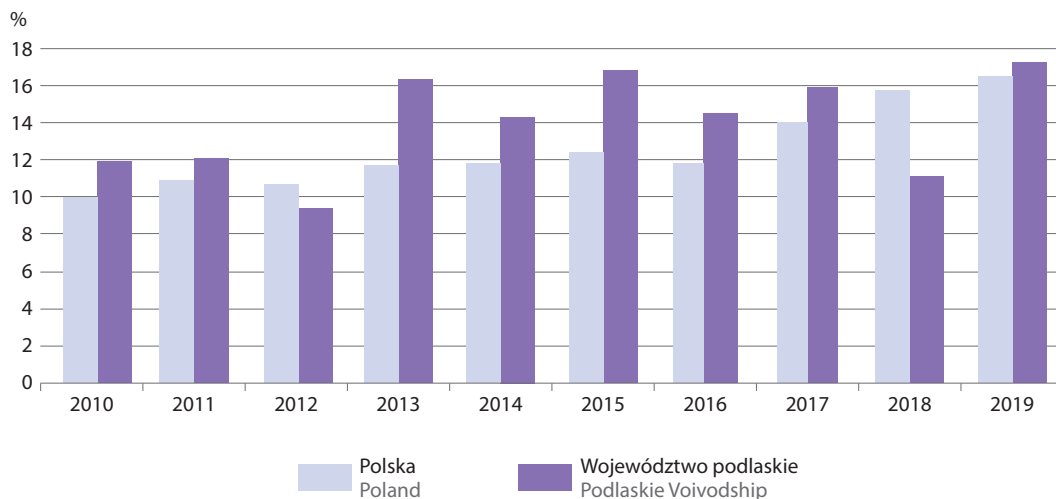
^a Dostęp do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s.
^a Internet access with 30–100 Mbit/s speed.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

Można zaobserwować, że przedsiębiorstwa coraz chętniej kupują usługi w chmurze. W 2020 r. odsetek takich przedsiębiorstw w województwie podlaskim wyniósł 14,7%, a w kraju – 24,4%. W odniesieniu do roku poprzedniego i 2014 r. odnotowano wzrost odpowiednio o 2,3 p. proc. i 10,4 p. proc. (w kraju – o 6,9 p. proc. i 18,6 p. proc.).

W 2019 r. w województwie podlaskim odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia poprzez sieci komputerowe wyniósł 17,2%, zaś w kraju – 16,5%. W porównaniu z 2018 r. i 2010 r. wskaźnik ten zwiększył się w Podlaskiem odpowiednio o 6,1 p. proc. i 5,3 p. proc.

Wykres 51. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 51. Enterprises receiving orders via computer networks

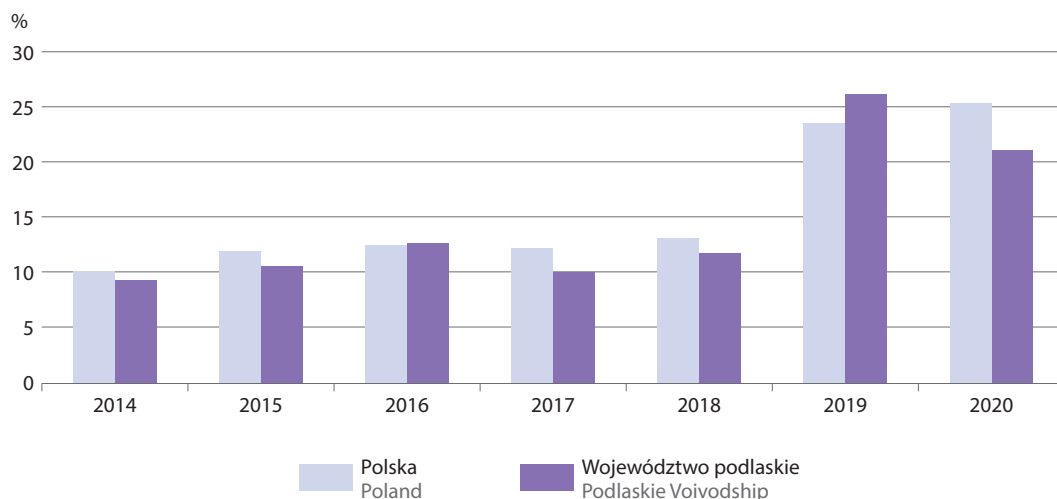
Do **sprzedaży elektronicznej** zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

W 2019 r. w Podlaskiem z otwartych danych publicznych w celach biznesowych korzystało 17,1% przedsiębiorstw (w kraju – 17,5%) i w porównaniu z rokiem poprzednim odsetek ten pozostał na niezmiennym poziomie (w kraju wzrósł o 0,6 p. proc.). W omawianym roku przedsiębiorstwa wykazywały największe zainteresowanie otwartymi danymi publicznymi z kategorii gospodarka i finanse (16,0%), natomiast najmniejsze – informacjami z zakresu kultury, sportu i turystyki (1,8%).

Otwarte dane publiczne to dane wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

W 2020 r. specjalistów z dziedziny ICT zatrudniało 21,0% przedsiębiorstw w województwie podlaskim i 25,2% w Polsce. W odniesieniu do poprzedniego roku w województwie wskaźnik ten zmniejszył się o 5,1 p. proc., zaś w odniesieniu do 2014 r. wzrósł o 11,6 p. proc.

Wykres 52. Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT
Chart 52. Enterprises employing ICT specialists

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W 2020 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw były lepsze od uzyskanych rok wcześniej. Poprawił się wskaźnik poziomu kosztów oraz inne podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Przychody ze sprzedaży na eksport były wyższe niż przed rokiem. Zwiększył się także ich udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółu podmiotów.

Dane w zakresie wyników finansowych dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób, prowadzących księgi rachunkowe.

Wartość przychodów z całokształtu działalności w województwie podlaskim w 2020 r. wyniosła 48888,3 mln zł i w odniesieniu do uzyskanej rok wcześniej była o 3,7% wyższa. Największy wzrost przychodów z całokształtu działalności w stosunku do osiągniętych rok wcześniej odnotowano w sekcjach: informacja i komunikacja (o 10,8%), obsługa rynku nieruchomości (o 9,1%), przetwórstwo przemysłowe (o 5,9%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 5,0%). Spadek przychodów ogółem zanotowano w zakwaterowaniu i gastronomii (o 12,1%).

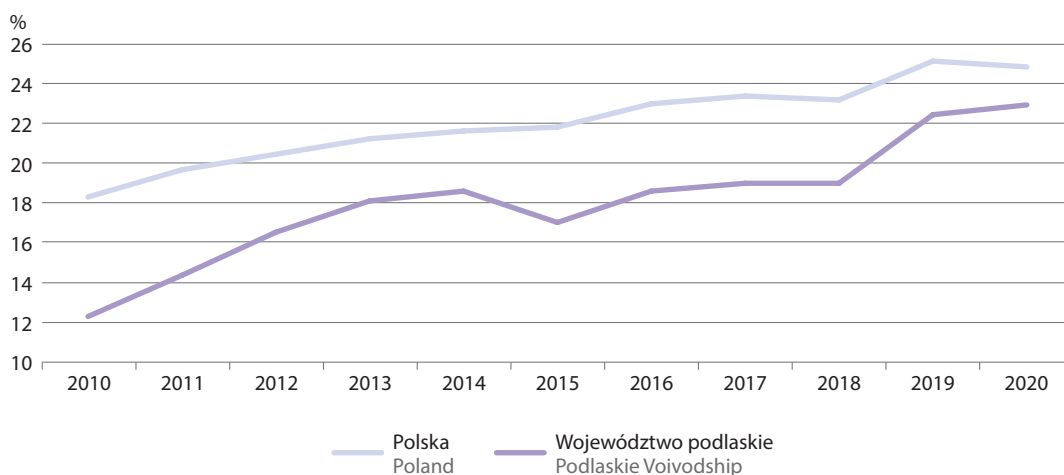
Wartość przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów uzyskanych przez badane przedsiębiorstwa wyniosła 47855,0 mln zł i była wyższa niż przed rokiem o 3,3%. Największy wzrost przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w stosunku do osiągniętych w 2019 r. odnotowano w sekcjach: informacja i komunikacja (o 10,8%), obsługa rynku nieruchomości (o 9,6%), przetwórstwo przemysłowe (o 5,2%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 4,1%). Spadek zanotowano m.in. w zakwaterowaniu i gastronomii (o 14,3%) oraz administrowaniu i działalności wspierającej (o 11,6%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzspółnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Wykres 53. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 53. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials

Wartość przychodów ze sprzedaży, produktów, towarów i materiałów na eksport wyniosła 11016,1 mln zł i w porównaniu z 2019 r. była wyższa o 5,8%, a jej udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wzrósł z 22,5% do 23,0%. Największy udział w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport odnotowano w sekcjach przetwórstwo przemysłowe (78,2%) oraz budownictwo (12,7%). Najwyższy wzrost przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w porównaniu z 2019 r. zanotowano w sekcjach: dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 45,6%), budownictwo (o 20,0%) oraz informacja i komunikacja (o 15,0%). Spadek wystąpił w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 32,6%).

Wartość kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności poniesionych przez badane przedsiębiorstwa niefinansowe wyniosła 46468,8 mln zł i była o 2,4% wyższa niż przed rokiem.

W strukturze rodzajowej kosztów ogółem zwiększył się udział wynagrodzeń, amortyzacji i pozostałych kosztów rodzajowych (odpowiednio o 0,3, 0,2 i 0,1 p. proc.). Zmniejszył się udział zużycia materiałów i energii (o 0,3 p. proc.), usług obcych (o 0,2 p. proc.) oraz podatków i opłat (o 0,1 p. proc.). Udział ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń pozostał na niezmiennym poziomie.

Wartość kosztów własnych sprzedanych produktów, towarów i materiałów wyniosła 45671,7 mln zł i była o 2,6% wyższa niż rok wcześniej.

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem minus (-);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

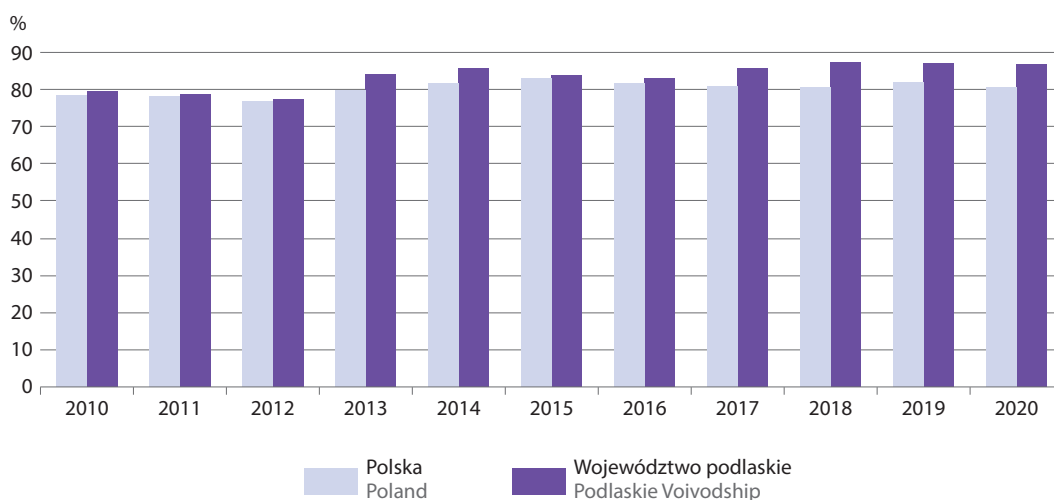
W 2020 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były bardziej korzystne od uzyskanych rok wcześniej. Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 2183,4 mln zł i był wyższy o 21,2%. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej osiągnął wartość 291,3 mln zł i zwiększył się ponad 5,5-krotnie. Zanotowano poprawę wyniku na operacjach finansowych (minus 55,2 mln zł w 2020 r. wobec minus 85,0 mln zł w 2019 r.). Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 2419,4 mln zł i był wyższy o 36,8% w porównaniu z uzyskanym w 2019 r. Obciążenia wyniku finansowego brutto podatkiem dochodowym wzrosły w skali roku o 33,7% do 325,0 mln zł. Wynik finansowy netto

wyniósł 2094,4 mln zł i był o 37,3% wyższy w porównaniu z uzyskanym rok wcześniej. Odnotowany zysk netto wzrósł o 32,9%, a strata netto zmniejszyła się o 19,3%. Największy wzrost wyniku finansowego netto w stosunku do osiągniętego w 2019 r. odnotowano m.in. w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, budownictwo, handel; naprawa pojazdów samochodowych oraz przetwórstwo przemysłowe. W kraju wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz wynik na pozostałej działalności operacyjnej był wyższy niż przed rokiem. Zanotowano pogorszenie wyniku na operacjach finansowych oraz niższe wyniki finansowe brutto i netto.

Badanie w województwie podlaskim objęło 409 przedsiębiorstw niefinansowych prowadzących księgi rachunkowe. Zysk netto wykazało 86,8% badanych przedsiębiorstw, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż przed rokiem, ale o 9,5 p. proc. więcej niż osiem lat temu, kiedy to omawiany odsetek był najniższy od 2010 r. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw wyniósł 92,7% i utrzymał się na poziomie zanotowanym przed rokiem, ale był o 5,0 p. proc. wyższy niż w 2012 r.

Wykres 54. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 54. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

W 2020 r. w województwie podlaskim odnotowano poprawę podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych przedsiębiorstw w skali roku. W kraju nastąpiło ich pogorszenie w stosunku do 2019 r. i 2010 r. W województwie w analizowanym roku wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności wyniósł 95,1% (wobec 96,2% przed rokiem i 96,9% w 2010 r.) i był najkorzystniejszy na przestrzeni lat 2010–2020. W tym samym okresie najniższą jego wartość w skali kraju (94,6%) zaobserwowano w 2011 r. Najgorsze notowania, zarówno w województwie jak i w kraju, miał w 2012 r. kształtując się na poziomie odpowiednio 98,3% i 95,8%.

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto wzrósł z 3,9% w roku poprzednim do 4,6% w 2020 r. Wskaźnik rentowności obrotu brutto zwiększył się z 3,8% w 2019 r. do 4,9% w 2020 r., netto – odpowiednio z 3,2% do 4,3%. Najwyższy wzrost wskaźnika rentowności obrotu netto odnotowano w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (z 0,9% do 6,5%) oraz budownictwo (z 3,8% do 5,5%). Największy spadek wskaźnika zanotowano w przypadku sekcji zakwaterowanie i gastronomia (z 9,3% do 5,8%) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (z 3,6% do 2,0%). W porównaniu z 2010 r. wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto wzrosły odpowiednio o 1,8 i 1,7 p. proc.

Wskaźnik płynności finansowej I stopnia w analizowanym roku wyniósł 41,1% (30,5% przed rokiem), a płynności finansowej II stopnia – 108,4% (97,7%). W porównaniu z 2010 r. wzrosły one odpowiednio o 21,0 p. proc. i 20,9 p. proc.

Tablica 33. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 33. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship			Polska Poland	
	w %		in %		
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	96,9	96,9	96,2	95,1	95,6
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	3,0	3,2	3,9	4,6	4,8
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	3,1	3,1	3,8	4,9	4,4
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	2,6	2,6	3,2	4,3	3,6
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	20,1	29,8	30,5	41,1	43,9
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	87,5	102,0	97,7	108,4	103,4

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw w województwie podlaskim w końcu grudnia 2020 r. wynosiła 15147,8 mln zł i była o 8,5% wyższa niż rok wcześniej, w tym inwestycje krótkoterminowe wzrosły o 33,5%, zapasy – o 6,5%, krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe – o 1,5%, a należności krótkoterminowe spadły o 0,7%. W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększył się odsetek inwestycji krótkoterminowych (z 19,1% do 23,6%), natomiast spadł udział zapasów (z 35,8% do 35,2%), krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 2,8% do 2,6%) i należności krótkoterminowych (z 42,2% do 38,6%). W strukturze zapasów zwiększył się udział materiałów (z 26,9% do 28,5%) oraz produktów gotowych (z 21,9% do 23,5%), a zmniejszył się udział półproduktów i produktów w toku (z 16,7% do 15,9%), a także towarów (z 33,1% do 29,7%).

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje i rozliczenia międzyokresowe.

Aktywa obrotowe finansowane były głównie zobowiązaniami krótkoterminowymi. Relacja zobowiązań krótkoterminowych do aktywów obrotowych wynosiła 57,4% wobec 62,8% przed rokiem.

Z analizy wskaźników sprawności działania przedsiębiorstw wynika, że w porównaniu z rokiem poprzednim skróceniu uległ cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług – o 2 dni (do 34 dni) oraz cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług – o 3 dni (do 37 dni), a cykl rotacji zapasów wydłużył się o 1 dzień (do 40 dni).

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

W 2020 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, nastąpił spadek nakładów inwestycyjnych poniesionych przez badane przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa podlaskiego. W porównaniu z 2019 r. mniejsza była liczba nowych inwestycji oraz ich wartość kosztorysowa.

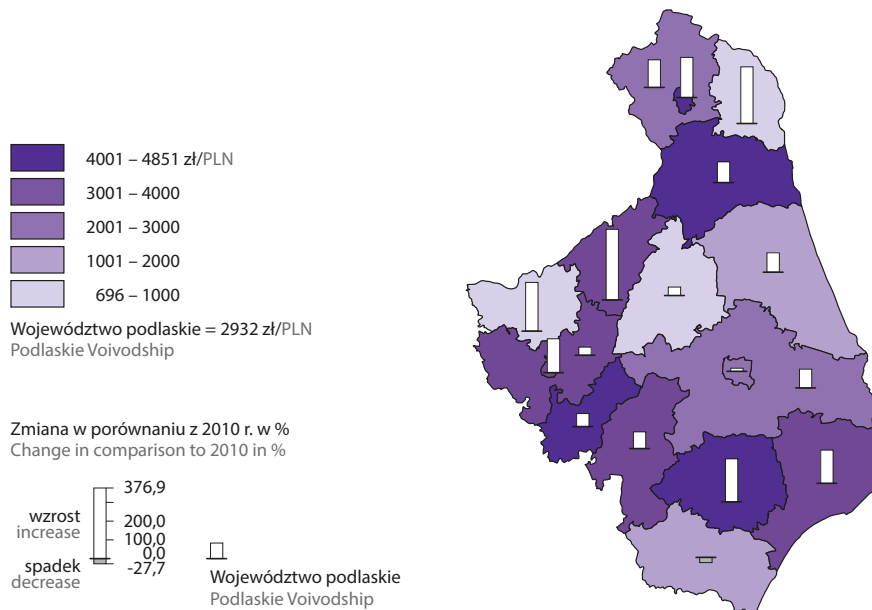
W 2019 r. nakłady inwestycyjne poniesione przez podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób w województwie podlaskim (w cenach bieżących) wyniosły 3457,8 mln zł i w odniesieniu do 2018 r. i 2010 r. wzrosły odpowiednio o 0,1% i 75,2%. Udział tych nakładów w Podlaskiem w łącznej wartości nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorstwa w kraju wyniósł 1,7%.

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

W województwie podlaskim w 2019 r. nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w podmiotach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (w cenach bieżących) wyniosły 2932 zł i w porównaniu z 2010 r. wzrosły o 83,1%. Wzrost dotyczył prawie wszystkich powiatów, przy czym najwyższy wystąpił w powiecie grajewskim (ponad 4,5-krotny) i sejneńskim (4-krotny). Spadek miał miejsce w powiecie siemiatyckim (o 27,7%).

Mapa 38. Nakłady inwestycyjne^a na 1 mieszkańca w 2019 r.

Map 38. Investment outlays^a per capita in 2019

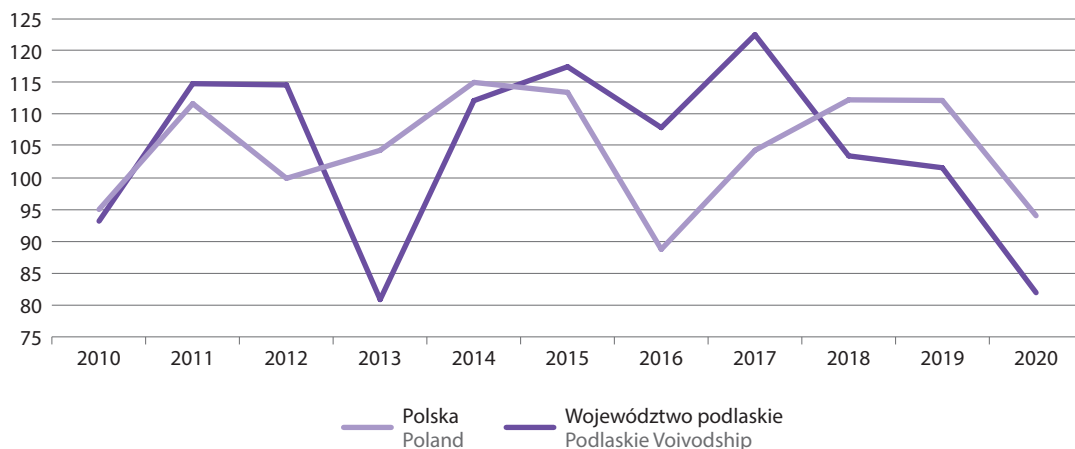
a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2020 r. przez badane przedsiębiorstwa (o liczbie pracujących powyżej 49 osób) w województwie, wyniosły 1508,7 mln zł i były o 18,3% niższe od zrealizowanych rok wcześniej (w 2019 r. wzrosły

o 1,6%) oraz o 60,3% wyższe niż w 2010 r. W skali kraju w analizowanym roku wartość nakładów inwestycyjnych zmniejszyła się o 6,1% w ujęciu rocznym (przy wzroście o 12,4% zanotowanym przed rokiem) oraz o 67,9% w odniesieniu do 2010 r.

Wykres 55. Dynamika nakładów inwestycyjnych^a (ceny bieżące)
Rok poprzedni=100

Chart 55. Indices of investment outlays^a (current prices)
 Previous year=100

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

W 2020 r. wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 49 osób w województwie stanowiła 1,0% takich nakładów inwestycyjnych w kraju, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż w 2010 r.

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

W omawianym roku w województwie podlaskim z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych (w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 49 osób) na budynki i budowle wydatковано 417,5 mln zł (o 15,5% mniej niż rok wcześniej), na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 929,1 mln zł (o 13,1% mniej), a na środki transportu – 160,7 mln zł (o 42,0% mniej). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 1089,8 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 19,0%, a udział tych zakupów w nakładach ogółem zmalał w skali roku o 0,7 p. proc.

Spadek nakładów w województwie podlaskim miał miejsce m.in. w: transporcie i gospodarce magazynowej (o 78,8%), informacji i komunikacji (o 46,9%), obsłudze rynku nieruchomości (o 44,4%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 44,3%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 28,9%). Ich wzrost odnotowano natomiast w administrowaniu i działalności wspierającej (o 63,5%), a także w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 52,8%).

W 2020 r. inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie: przetwórstwa przemysłowego (na które przypadało 64,1% ogółu poniesionych nakładów), handlu; naprawy pojazdów samochodowych (6,9%) oraz budownictwa (6,5%).

Tablica 34. Nakłady inwestycyjne^a (ceny bieżące)
 Table 34. Investment outlays^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
W milionach złotych In million PLN	941,0	1323,6	1845,8	1508,7
w tym – w % – nakłady na: of which – in % – outlays on:				
budynki i budowle buildings and structures	31,0	36,5	26,8	27,7
zakupy purchases	68,6	63,1	72,9	72,2
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	56,9	55,0	57,9	61,6
środków transportu transport equipment	11,6	8,1	15,0	10,6
Polska=100 Poland=100	1,1	1,0	1,2	1,0

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
 a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

W strukturze nakładów według sekcji, w porównaniu z poprzednim rokiem najbardziej zwiększył się udział nakładów przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem przemysłowym (o 1,7 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie transportu i gospodarki magazynowej (o 2,9 p. proc.).

W 2020 r. w regionie inwestorzy rozpoczęli realizację 710 nowych inwestycji o łącznej wartości kosztorysowej 557,1 mln zł, podczas gdy w roku poprzednim rozpoczęto 815 nowych inwestycji o wartości 694,7 mln zł. W porównaniu z 2010 r. rozpoczęto o 678 mniej nowych inwestycji, a ich wartość kosztorysowa zmalała o 137,6 mln zł. W kraju w omawianym okresie wzrosła liczba rozpoczętych inwestycji (o 1,7%), a ich wartość kosztorysowa spadła (7,8%).

6.4. Produkcja i usługi

6.4. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W czerwcu 2020 r. zaobserwowano wzrost pogłowia bydła i trzody chlewnej, zmniejszyło się natomiast pogłowie owiec i drobiu w ujęciu rocznym.

Skupiono więcej ziarna zbóż, żywca drobiowego i mleka, natomiast odnotowano mniejszy skup ziemniaków oraz żywca wołowego i wieprzowego w porównaniu z 2019 r. W odniesieniu do roku poprzedniego zaobserwowano spadek większości badanych cen produktów rolnych (z wyjątkiem cen skupu ziarna pszenicy, żywca wołowego i mleka).

W 2019 r. globalna produkcja rolnicza (w cenach stałych) wzrosła w odniesieniu do zanotowanej w poprzednim roku. Produkcja końcowa i towarowa były również wyższe niż rok wcześniej. W analizowanym okresie nastąpił wzrost produkcji roślinnej i zwierzęcej zarówno w przypadku produkcji globalnej, końcowej, jak i towarowej.

W 2019 r.² w województwie podlaskim, w porównaniu z poprzednim rokiem, uzyskano wyższe zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, rzepaku i rzepiku oraz ziemniaków. W przypadku zbóż oraz rzepaku i rzepiku do wzrostu produkcji przyczyniło się wyższe niż rok wcześniej plonowanie, natomiast o zbiorach ziemniaków zadecydowała zwiększona powierzchnia uprawy.

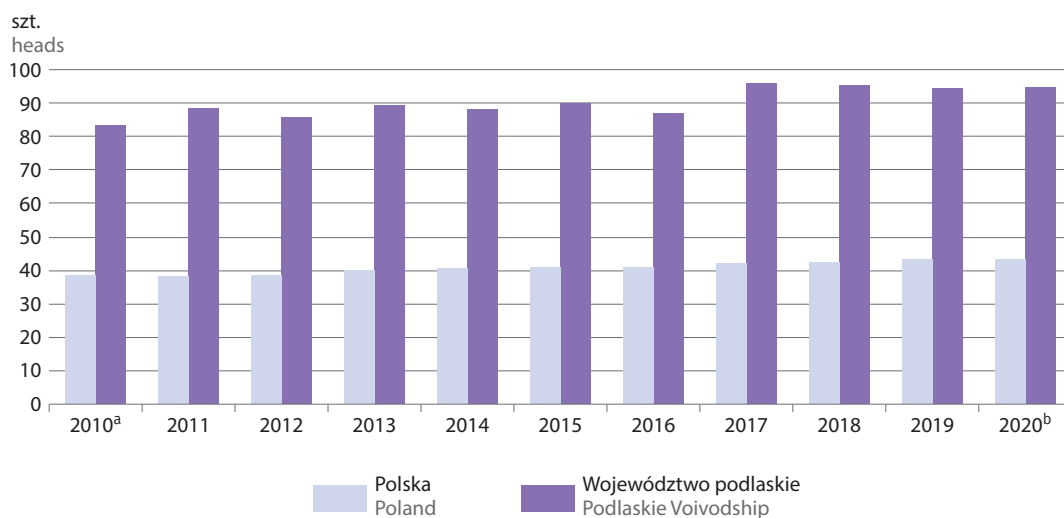
W czerwcu 2020 r. pogłowie bydła w województwie podlaskim ukształtowało się na poziomie 1035,5 tys. szt. i stanowiło aż 16,3% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W stosunku do stanu sprzed roku jego liczebność wzrosła o 0,6% (w Polsce zmniejszyła się o 0,2%), natomiast na przestrzeni 10 lat odnotowano wzrost o 17,8% (w kraju – o 10,5%).

Od 2019 r. badania pogłowia trzody chlewnej prowadzone są 2-krotnie w roku – w czerwcu według stanu w dniu 1 czerwca i w grudniu według stanu w dniu 1 grudnia (do 2018 r. prowadzone były 3-krotnie w roku).

Podobnie jak w latach poprzednich, badania pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich oraz produkcji zwierzęcej prowadzone są 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu.

Wykres 56. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych Stan w czerwcu

Chart 56. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w czerwcu 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w czerwcu 2019 r. Wstępne informacje wynikowe za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą na koniec czerwca 2021 r.

a Data of the Agricultural Census. b The data on agricultural land as of June, 2019 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June, 2020. Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021.

W czerwcu analizowanego roku w województwie podlaskim zanotowano 467,7 tys. szt. krów i stanowiły one 45,2% pogłowia bydła ogółem, w tym 93,3% to krowy mleczne (dla Polski odsetki te wynosiły odpowiednio 38,9% i 89,9%). Duży udział krów mlecznych w stadzie bydła w regionie świadczy o ukierunkowaniu hodowli tego gatunku zwierząt na produkcję mleka. Należy zaznaczyć, że w czerwcu 2020 r.³ w województwie podlaskim obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wynosiła 94,6 szt. (w kraju – 43,2 szt.).

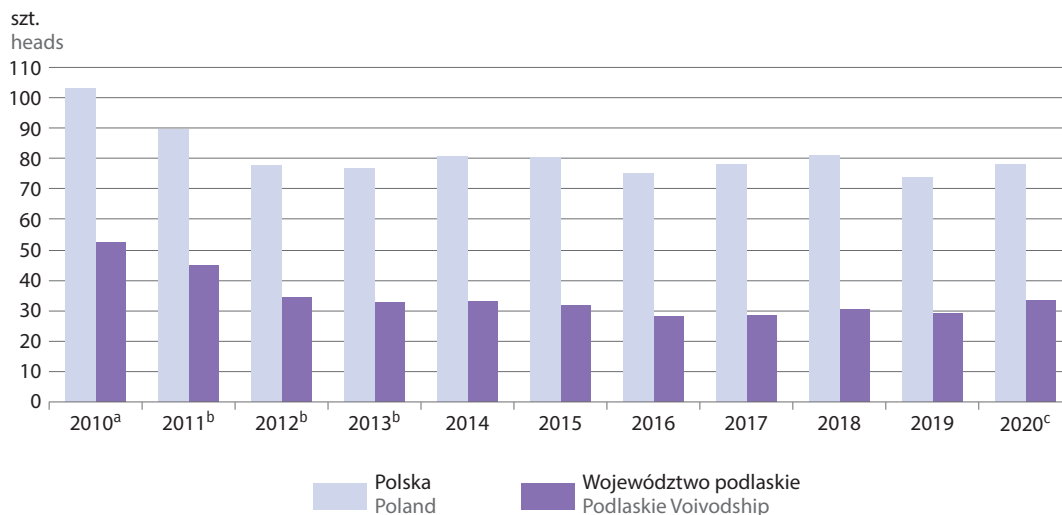
² Wstępne informacje wynikowe za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą na koniec czerwca 2021 r.

³ Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w czerwcu 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w czerwcu 2019 r.

Pogłowie trzody chlewnej w województwie podlaskim w czerwcu 2020 r. ukształtowało się na poziomie 364,4 tys. szt. Stado loch liczyło 24,8 tys. szt., co stanowiło 6,8% pogłowia trzody chlewnej w regionie. Udział województwa w ogólnokrajowym pogłowiu świń wynosił 3,2%. W odniesieniu do stanu zanotowanego przed rokiem liczebność stada trzody chlewnej wzrosła o 13,9% (w Polsce – o 6,0%), natomiast w porównaniu z czerwcem 2010 r. zaobserwowano spadek pogłowia tych zwierząt o 34,1% (w kraju – o 25,0%).

Wykres 57. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych Stan w czerwcu

Chart 57. Pigs density per 100 ha of agricultural land As of June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Stan w końcu lipca. c Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w czerwcu 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w czerwcu 2019 r. Wstępne informacje wynikowe za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą na koniec czerwca 2021 r.

a Data of the Agricultural Census. b As of the end of July. c The data on agricultural land as of June, 2019 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June, 2020. Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021.

W czerwcu 2020 r. stado owiec w województwie podlaskim liczyło 27,2 tys. szt., co stanowiło 9,5% pogłowia krajowego. W porównaniu z czerwcem 2019 r. jego stan zmniejszył się o 8,3%, a w Polsce wzrósł o 5,3%. W odniesieniu do stanu sprzed 10 lat pogłowie owiec w województwie zwiększyło się o 23,4%, a w kraju – o 10,2%.

W czerwcu 2020 r. liczebność stada drobiu w regionie wynosiła 13715,5 tys. szt., co stanowiło 6,4% ogólnego pogłowia w Polsce. W porównaniu z zanotowanym rok wcześniej pogłowiem drobiu zmniejszyło się o 12,1%, podczas gdy w Polsce wzrosło o 2,2%.

W 2020 r. w województwie podlaskim skupiono 186,1 tys. t ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi), co stanowiło 1,8% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego oznacza to wzrost o 49,7%, a w porównaniu z 2010 r. – ponad 2-krotnie. W kraju w stosunku do 2019 r. skup był wyższy o 33,2%, a w odniesieniu do 2010 r. – o 29,3%. W omawianym roku w regionie skupiono 94,4 tys. t pszenicy, tj. o 46,6% więcej niż w poprzednim roku i ponad 2-krotnie więcej niż w 2010 r. Skup żyta wyniósł 48,9 tys. t i zwiększył się o 21,4% w odniesieniu do 2019 r., zaś w stosunku do 2010 r. wzrósł ponad 2-krotnie.

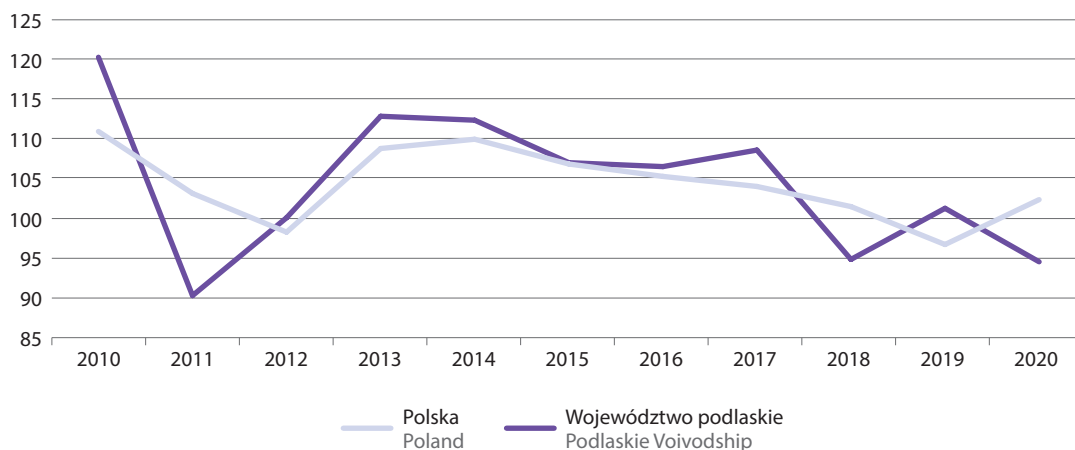
Skup ziemniaków w 2020 r. ukształtował się na poziomie 37,3 tys. t, co stanowiło 1,9% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim oraz 2010 nastąpił spadek ilości skupionych ziemniaków – odpowiednio o 3,6% i 57,6% (w kraju odnotowano wzrost o 24,3% w stosunku do 2019 r. i o 69,5% w odniesieniu do 2010 r.).

W 2020 r. skup żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami, w wadze poubojowej ciepłej (wbc) wyniósł 216,2 tys. t (stanowiąc 4,6% skupu ogólnokrajowego) i zmniejszył się o 3,6% w stosunku do zanotowanego przed rokiem. W omawianym roku w województwie skupiono 78,4 tys. t żywca wołowego w wadze żywej, tj. o 23,3% mniej niż w roku poprzednim, ale o 5,5% więcej niż 10 lat wcześniej. Skup żywca wieprzowego ukształtował się na poziomie 76,3 tys. t i był o 2,7% niższy niż przed rokiem, ale o 8,0% wyższy niż w 2010 r. Żywca drobiowego skupiono 152,9 tys. t, czyli więcej o 5,8% niż w roku poprzednim i o 95,0% w odniesieniu do 2010 r.

Wykres 58. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)
Rok poprzedni=100

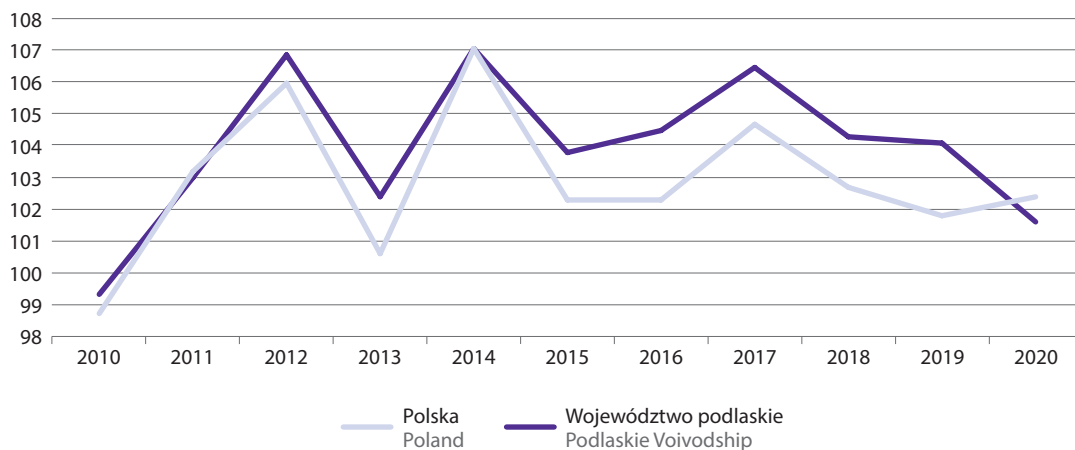
Chart 58. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)
Previous year=100

W 2020 r. z terenu województwa dokonano skupu 2646,8 mln l mleka krowiego (tj. aż 21,9% ogółu mleka skupionego w kraju), czyli o 1,6% więcej niż przed rokiem i o 53,9% więcej niż 10 lat wcześniej (w skali kraju zanotowano wzrost o 2,4% w odniesieniu do poprzedniego roku oraz o 38,2% w porównaniu z 2010 r.).

Wykres 59. Dynamika skupu mleka
Rok poprzedni=100

Chart 59. Indices of procurement of cows' milk
Previous year=100

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Średnia cena skupu pszenicy konsumpcyjnej i paszowej w 2020 r. w województwie podlaskim wyniosła 72,66 zł za 1 dt (w kraju – 74,86 zł) i była wyższa o 2,3% niż przed rokiem i o 14,5% w porównaniu z zanotowaną w 2010 r.

W analizowanym roku cena żyta konsumpcyjnego i paszowego w skupie ukształtowała się na poziomie 48,71 zł za 1 dt (w kraju – 55,97 zł), tj. niższym o 10,4% od zanotowanego w 2019 r., ale o 12,4% wyższym niż w 2010 r.

W 2020 r. za ziemniaki jadalne w skupie płacono 41,66 zł za 1 dt (w kraju – 64,59 zł), tj. o 5,6% mniej niż przed rokiem i o 40,2% mniej niż w 2010 r.

W omawianym roku cena skupu żywca wołowego wyniosła 6,44 zł za 1 kg (w kraju – 6,40 zł), tj. zwiększyła się o 2,4% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku i o 45,2% w odniesieniu do 2010 r.

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 5,12 zł za 1 kg (w kraju – 5,13 zł), tj. niższą o 5,3% niż w 2019 r., ale wyższą o 34,0% w porównaniu z zanotowaną 10 lat wcześniej.

W 2020 r. w województwie podlaskim cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 3,39 zł za 1 kg (w kraju – 3,52 zł) i była o 8,3% niższa w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku oraz o 0,5% niższa niż w 2010 r.

Za 1 l mleka w omawianym roku w regionie płacono 1,46 zł (w kraju – średnio 1,38 zł), tj. o 2,9% więcej niż przed rokiem i o 25,9% więcej niż przed dziesięcioma laty.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku),
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

W ogólnej wartości globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych) w 2019 r. w województwie podlaskim 22,5% stanowiła produkcja roślinna, natomiast pozostałe 77,5% przypadało na dominującą w regionie produkcję zwierzęcą. W porównaniu z poprzednim rokiem produkcja globalna była o 6,7% wyższa, przy czym wartość produkcji roślinnej zwiększyła się o 22,7%, natomiast produkcji zwierzęcej – o 2,8%. W analizowanym roku udział regionu w krajowej globalnej produkcji rolniczej ukształtował się na poziomie 7,1% i w przypadku produkcji roślinnej wyniósł 3,4%, a zwierzęcej – 10,4%.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Wartość końcowej produkcji rolniczej (w cenach stałych) w 2019 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, zwiększyła się o 9,1%, przy czym w produkcji roślinnej stwierdzono wzrost o 59,2%, natomiast w produkcji zwierzęcej – o 5,5%.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W odniesieniu do 2018 r. odnotowano zwiększenie towarowej produkcji rolniczej (w cenach stałych) – o 6,5%, w tym produkcji roślinnej – o 29,5%, natomiast towarowa produkcja zwierzęca wzrosła w ujęciu rocznym o 4,9%.

W omawianym roku udział województwa podlaskiego w ogólnokrajowej produkcji końcowej ukształtował się na poziomie 6,9%, a w produkcji towarowej – 7,0%.

Przemysł Industry

W 2020 r. utrzymał się wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w skali roku. Był on jednak niższy od zaobserwowanego rok wcześniej. W porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się również wydajność pracy, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2020 r. w województwie podlaskim osiągnęła wartość 32807,7 mln zł (w cenach bieżących) i była wyższa (w cenach stałych) o 5,7% od zanotowanej w poprzednim roku oraz o 48,2% niż w 2015 r. W skali kraju w analizowanym roku sprzedaż produkcji zmniejszyła się o 1,0% w odniesieniu do poprzedniego roku, natomiast zwiększyła się o 19,8% w stosunku do 2015 r.

Tablica 35. Przemysł
Table 35. Industry

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): Sold production of industry (current prices):				
w milionach złotych in million PLN	16041,8	20576,7	30770,7	32807,7
Polska=100 Poland=100	1,7	1,7	2,0	2,2
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	91,0	94,6	93,8	93,9
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	46,3	47,4	56,4	56,8

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

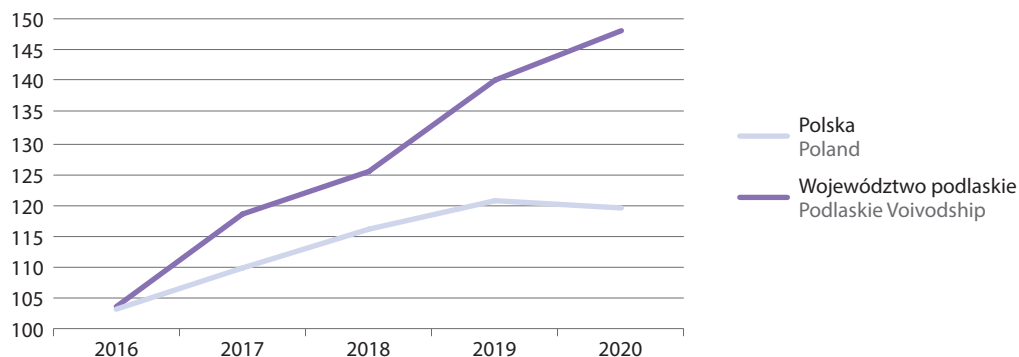
Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W regionie wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w ujęciu rocznym odnotowano we wszystkich kwartalnych okresach narastających analizowanego roku, przy czym w pierwszym kwartale odnotowano jej największy wzrost – o 9,0%, po czym w pierwszym półroczu zaobserwowano zmniejszenie tempa wzro-

stu – do 4,3%, natomiast w dwóch kolejnych narastających okresach kwartalnych nastąpiło niewielkie jego zwiększenie do 5,2% i 5,7%.

Wykres 60. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe) 2015=100

Chart 60. Indices of sold production of industry (constant prices) 2015=100

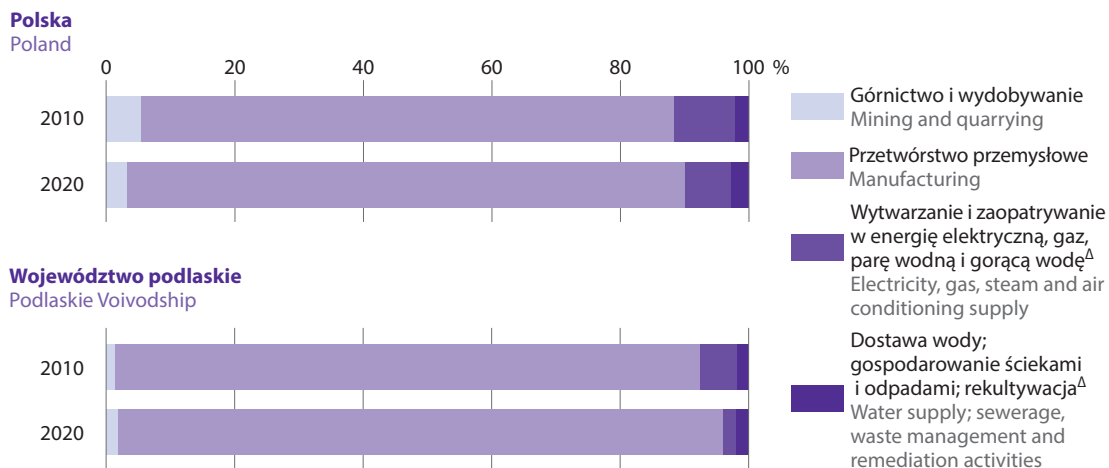

W 2020 r. wartość produkcji sprzedanej województwa podlaskiego stanowiła 2,2% produkcji sprzedanej przemysłu w kraju.

Na ogólną wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2020 r. w województwie podlaskim złożyła się produkcja w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe o wartości 30808,2 mln zł (tj. 93,9% produkcji sprzedanej przemysłu w regionie), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja o wartości 715,4 mln zł (tj. 2,2%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę o wartości 653,3 mln zł (tj. 2,0%) oraz górnictwo i wydobywanie o wartości 630,8 mln zł (tj. 1,9%).

Wykres 61. Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD 2007 (ceny bieżące)

Chart 61. Structure of sold production of industry by PKD 2007 sections (current prices)

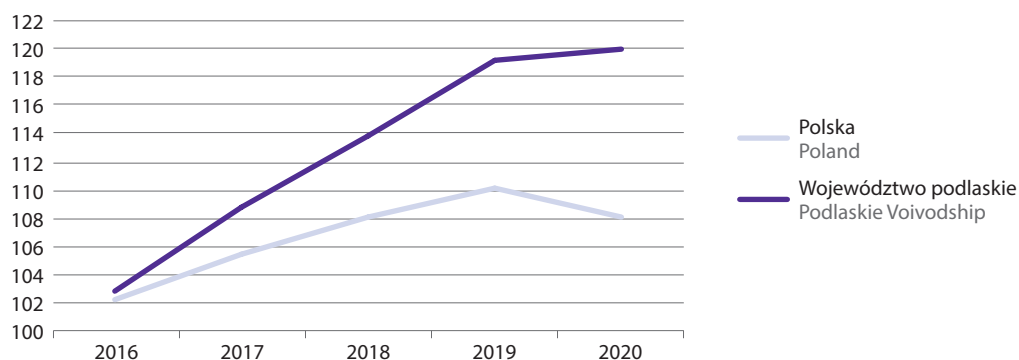
W porównaniu z 2019 r. zanotowano wzrost udziału sekcji przetwórstwo przemysłowe w ogólnej produkcji sprzedanej przemysłu (o 0,1 p. proc.). Spadek udziału odnotowano natomiast w przypadku sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 0,1 p. proc.). W ogólnej produkcji sprzedanej przemysłu udziały sekcji górnictwo i wydobywanie oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę nie uległy zmianie.

Wzrost produkcji uzyskany w województwie w ciągu ostatniego roku był wynikiem jej zwiększenia (w cenach stałych) w sekcjach: górnictwo i wydobywanie – o 8,6%, przetwórstwo przemysłowe – o 5,8%, dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – o 2,0% oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 1,1%.

Wśród dominujących działów przetwórstwa przemysłowego wyższą niż przed rokiem wartość produkcji sprzedanej (w cenach stałych) uzyskano w produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (7,4% produkcji sprzedanej w regionie) – o 16,7%, maszyn i urządzeń (5,0%) – o 8,1%, artykułów spożywczych (55,8%) – o 5,7%, natomiast jej spadek zanotowano w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (5,1%) – o 0,7%.

Wykres 62. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle 2015=100

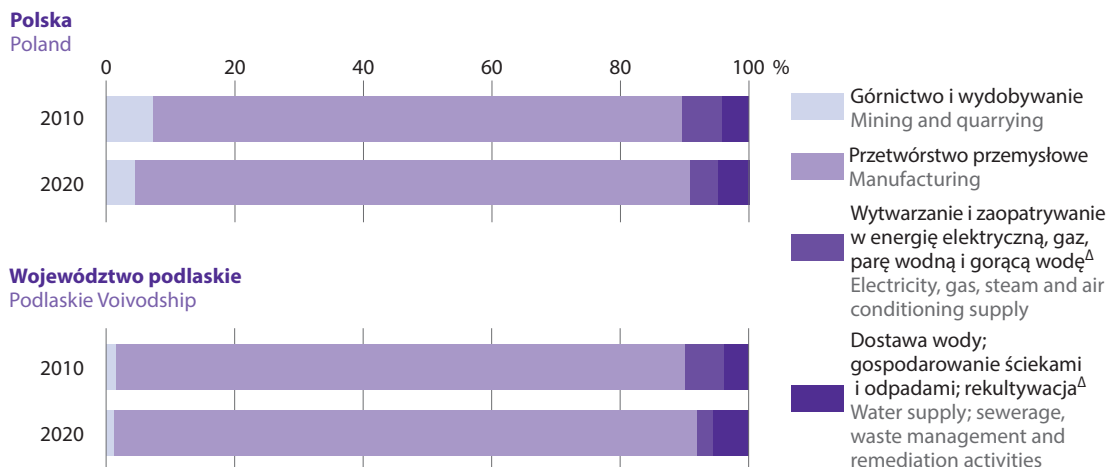
Chart 62. Indices of average employment in industry 2015=100

W 2020 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie ukształtowało się na poziomie 56,8 tys. osób i w odniesieniu do 2019 r. i 2015 r. zwiększyło się odpowiednio o 0,7% i 20,1% (w kraju odnotowano jego spadek o 1,9% do roku poprzedniego, ale wzrost o 8,2% w odniesieniu do 2015 r.). Wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle wystąpił w sekcjach dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – o 1,7% (udział w przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle wyniósł 5,7%) oraz przetwórstwo przemysłowe – o 0,8% (udział 90,7%), natomiast jego spadek odnotowano w sekcjach górnictwo i wydobywanie – o 8,4% (udział 1,2%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 1,0% (udział 2,4%).

Wykres 63. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD 2007

Chart 63. Average paid employment in industry by PKD 2007 sections

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, w województwie podlaskim w 2020 r. wyniosła 577,3 tys. zł i była o 4,9% wyższa (w cenach stałych) niż rok wcześniej. W kraju wydajność pracy w przemyśle w analizowanym roku wzrosła o 0,9% w porównaniu z poprzednim rokiem.

Budownictwo Construction

W 2020 r. podobnie jak rok wcześniej, odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w odniesieniu do poprzedniego roku. Wartość produkcji budowlano-montażowej, analogicznie do 2019 r., była niższa niż przed rokiem. W analizowanym roku odnotowano zwiększenie wydajności pracy w budownictwie w ujęciu rocznym, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia.

Efekty budownictwa mieszkaniowego uzyskane w 2020 r. były lepsze niż rok wcześniej (wówczas również zaobserwowano ich poprawę w skali roku). W ujęciu rocznym zwiększyła się liczba lokali mieszkalnych oddanych do użytkowania oraz mieszkań, na których realizację wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym, natomiast liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto uległa niewielkiemu zmniejszeniu.

W 2020 r. produkcja sprzedana budownictwa w województwie podlaskim ukształtowała się na poziomie 8304,3 mln zł (w cenach bieżących). Oznacza to wzrost o 7,7% w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku (w 2019 r. wzrosła odpowiednio o 13,4%) i o 116,0% w odniesieniu do 2010 r. W skali kraju zwiększyła się ona o 0,4% w stosunku do uzyskanej przed rokiem oraz o 65,7% w porównaniu z 2010 r.

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

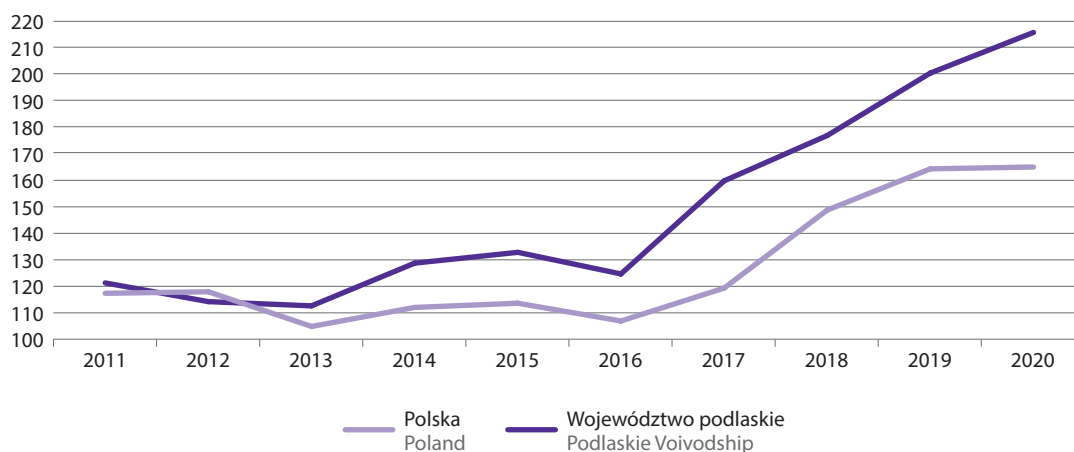
Tablica 36. Budownictwo
Table 36. Construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w milionach złotych in million PLN	3839,7	5095,0	7710,1	8304,3
Polska=100 Poland=100	2,4	2,8	2,9	3,1
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	53,7	32,8	30,1	27,8
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	9,5	9,2	12,6	12,6

Udział produkcji sprzedanej budownictwa województwa podlaskiego w produkcji krajowej w 2020 r. wyniósł 3,1% (rok wcześniej 2,9%). Na tle wszystkich województw w kraju Podlaskie uplasowało się na dziesiątym miejscu pod względem wartości produkcji sprzedanej budownictwa.

Wykres 64. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) 2010=100

Chart 64. Indices of sold production of construction (current prices) 2010=100

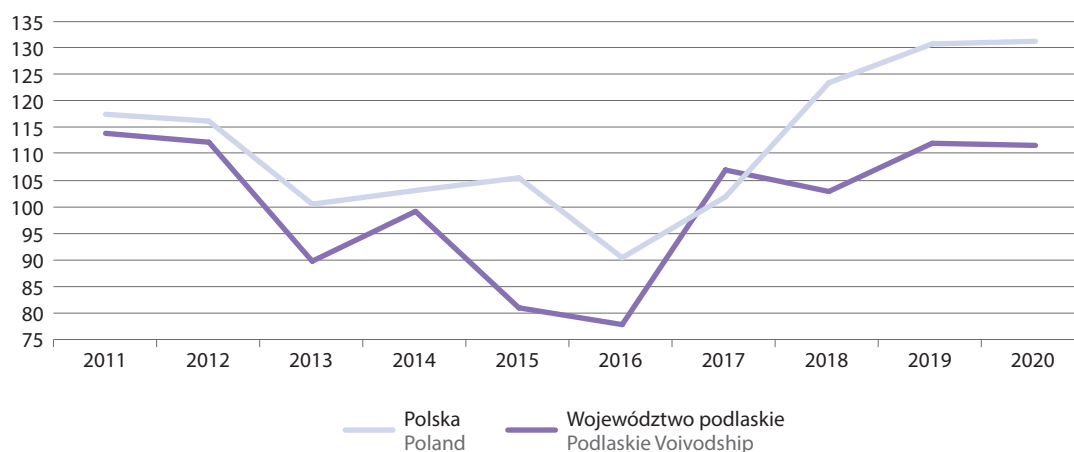

W województwie podlaskim produkcja budowlano-montażowa w analizowanym okresie ukształtowała się na poziomie 2308,6 mln zł (co stanowiło 27,8% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i zmniejszyła się o 0,4% w stosunku do zanotowanej w roku poprzednim (w 2019 r. zwiększyła się o 8,9%). W porównaniu z 2010 r. wzrosła o 12,0%. W kraju stwierdzono wzrost sprzedaży produkcji budowlano-montażowej i wyniósł on 0,4% w porównaniu z 2019 r. i 31,5% w odniesieniu do 2010 r.

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Wykres 65. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące) 2010=100

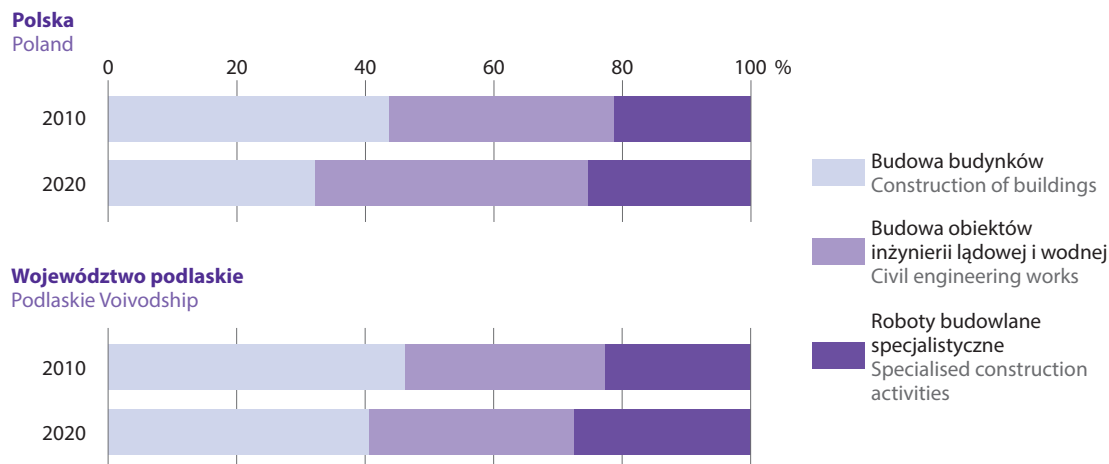
Chart 65. Indices of construction and assembly production (current prices) 2010=100

W 2020 r. wśród przedsiębiorstw budowlanych największy udział w sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w regionie posiadały jednostki specjalizujące się w budowie budynków (udział 40,6%,

w 2010 r. – 46,2%). Ich produkcja była o 11,3% wyższa od zanotowanej rok wcześniej. W przedsiębiorstwach, których podstawowym rodzajem działalności jest budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej (udział 31,9%, w 2010 r. – 31,1%) produkcja budowlano-montażowa zmniejszyła się w skali roku o 8,7%, a w jednostkach wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne (udział 27,5%, w 2010 r. – 22,8%) – spadła o 5,1%.

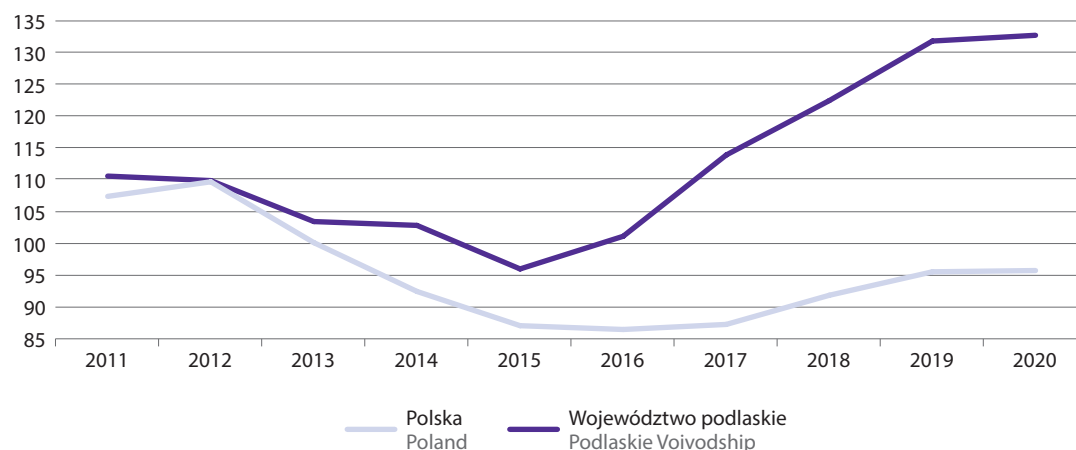
Wykres 66. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD 2007 (ceny bieżące)
Chart 66. Structure of construction and assembly production by divisions of PKD 2007 (current prices)

W 2020 r. w regionie przeciętne zatrudnienie w budownictwie wyniosło 12,6 tys. osób i wzrosło w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,7%, a w kraju wyniosło 424,6 tys. osób i zwiększyło się o 0,2%. W odniesieniu do 2010 r. w województwie podlaskim wystąpił wzrost przeciętnego zatrudnienia (o 32,4%), a w kraju – spadek (o 4,1%).

Wykres 67. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie 2010=100

Chart 67. Indices of average employment in construction 2010=100

Wydajność pracy w budownictwie województwie podlaskim, mierzona wartością produkcji sprzedanej budownictwa w przeliczeniu na 1 zatrudnionego, w 2020 r. zwiększyła się (w cenach bieżących) o 7,0% w stosunku do zanotowanej w roku poprzednim. W kraju także odnotowano wzrost wydajności pracy w odniesieniu do 2019 r. – o 0,2%.

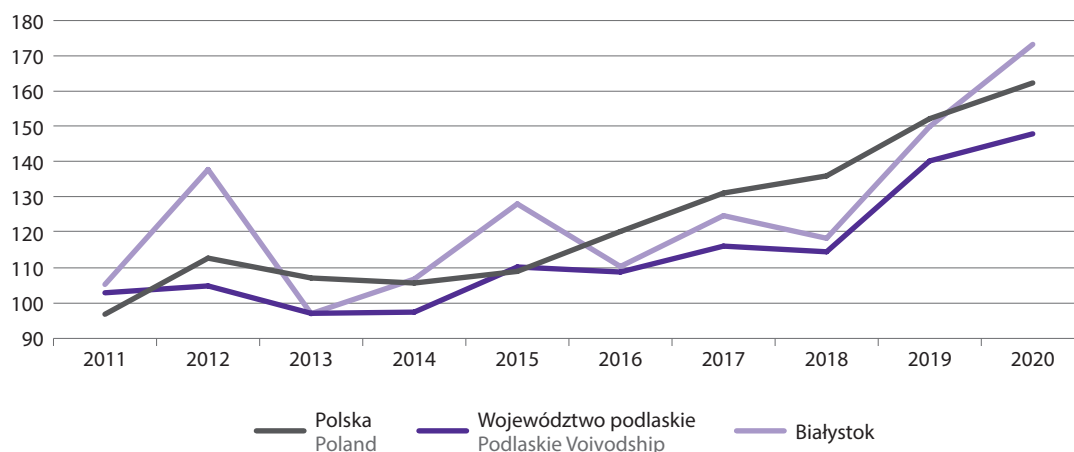
W 2020 r. w województwie podlaskim oddano do użytkowania 6428 mieszkań, co stanowiło 2,9% ogółu lokali mieszkalnych zrealizowanych w Polsce. Ich liczba wzrosła zarówno w odniesieniu do roku poprzedniego, jak i 2010 odpowiednio o 5,6% i 48,6%. Największą liczbę mieszkań w analizowanym roku oddano do użytkowania w miastach Białystok (2835) i Suwałki (487) oraz w gminie miejsko-wiejskiej Choroszcz (232).

Tablica 37. Budownictwo mieszkaniowe
Table 37. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship			Polska Poland	
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	3,6	4,0	5,2	5,5	5,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	100,3	100,5	95,7	96,4	88,5
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings which received construction permits or which were registered with a construction project per 1000 population	3,7	4,6	7,6	7,8	7,2
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings whose construction started per 1000 population	3,8	4,0	6,3	6,3	5,8

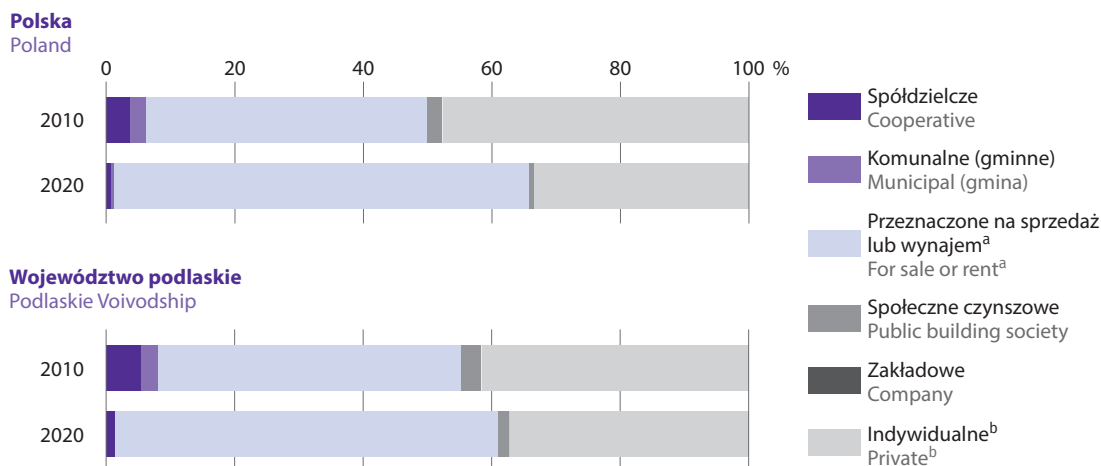
Wykres 68. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania 2010=100

Chart 68. Indices of the number of dwellings completed 2010=100

W 2020 r. w województwie podlaskim strukturę mieszkań według form budownictwa zdominowały mieszkania wybudowane z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (59,5% ogółu) oraz zrealizowane przez inwestorów indywidualnych (37,3%). Podobnie sytuacja kształtowała się w 2019 r. i 2010 r., w których wymienione formy budownictwa stanowiły łącznie odpowiednio 97,2% oraz 88,7% ogółu mieszkań oddanych do eksploatacji. Pozostałe formy budownictwa mieszkaniowego, tj. spółdzielcze, komunalne, zakładowe oraz społeczne czynszowe, na przestrzeni ostatniej dekady stanowiły niewielki odsetek całkowitej liczby lokali mieszkalnych oddanych do użytkowania.

Wykres 69. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa
 Chart 69. Structure of dwellings completed by construction forms

a W 2020 r. łącznie z budownictwem osób fizycznych przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku. b W 2020 r. realizowane na użytek własny inwestora.

a In 2020 including construction realized by natural persons designed for sale and rent in order to achieve a profit. b In 2020 realized for the own use of the investor.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Łączna powierzchnia mieszkań zrealizowanych w 2020 r. w Podlaskiem wyniosła 619,9 tys. m² (w Polsce zaś 19594,7 tys. m²), tj. o 6,4% więcej niż przed rokiem oraz o 42,9% więcej niż w 2010 r.

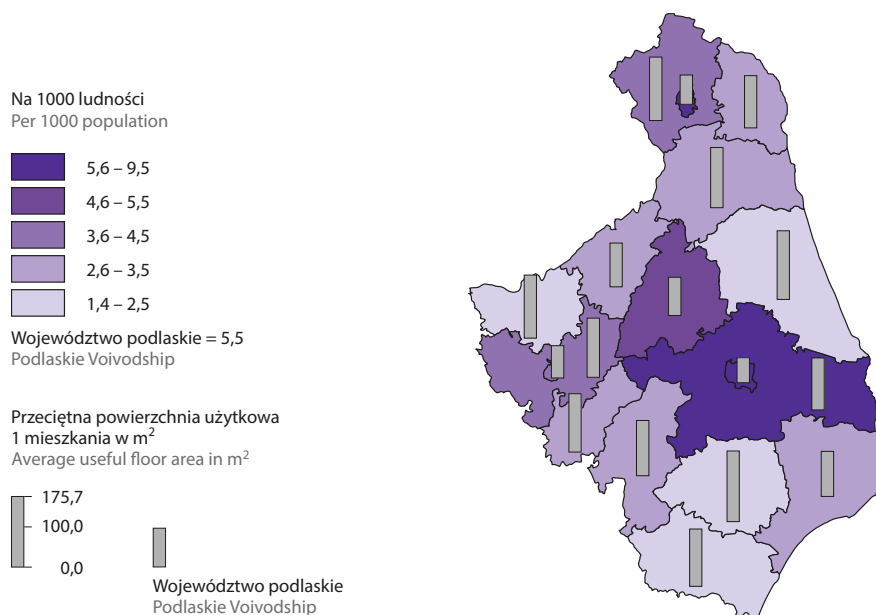
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Podlaskiem w analizowanym roku ukształtowała się na poziomie 96,4 m² i była o 7,9 m² wyższa niż w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 0,7 m², natomiast w odniesieniu do 2010 r. spadła o 3,9 m². Mieszkania o największej przeciętnej powierzchni użytkowej zrealizowano w gminie wiejskiej Rudka (268,6 m²) w budownictwie indywidualnym, najmniejsze zaś w mieście Białystok (48,6 m²) – w budownictwie społecznym czynszowym.

Średnia powierzchnia mieszkań zrealizowanych na terenach wiejskich była niemal 2-krotnie większa niż w miastach (w 2020 r. wyniosła odpowiednio 140,3 m² i 74,2 m²), a różnica ta była najbardziej znacząca w odniesieniu do mieszkań wybudowanych z przeznaczeniem na sprzedaż bądź wynajem.

Przeciętna liczba izb w mieszkaniach oddanych do użytkowania na przestrzeni lat 2010–2020 charakteryzowała się tendencją spadkową, zarówno w województwie podlaskim jak i w kraju, przy czym mieszkania o większej liczbie izb były realizowane na terenach wiejskich. W 2020 r. w Podlaskiem, w porównaniu z 2010 r., zmniejszyła się ona o 0,3 i wyniosła 4,0, w Polsce zaś spadła o 0,5 w odniesieniu do 2010 r. i osiągnęła poziom 3,8. W regionie najwyższe wartości tego wskaźnika zaobserwowano w gminach wiejskich: Boćki, Przytuły i Kobylin-Borzymy (po 7,0), Brańsk i Kulesze Kościelne (po 6,8) oraz w gminie miejsko-wiejskiej Szepietowo (6,8), natomiast najniższe – w mieście Białystok (2,9) i gminie wiejskiej Wąsosz (3,0).

Wynikiem przeliczenia liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności jest wskaźnik nasilenia budownictwa mieszkaniowego. W województwie podlaskim i w Polsce w latach 2010–2020 cechował się on tendencją wzrostową. W 2020 r. w Podlaskiem wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 5,5 i był niższy o 0,3 od zanotowanego w kraju. Jego wartość w województwie wzrosła w odniesieniu do roku poprzedniego i 2010 odpowiednio o 0,3 oraz o 1,9. Najwyższe wartości wskaźnika nasilenia budownictwa mieszkaniowego w 2020 r. w regionie zaobserwowano w mieście Białystok (9,5), w powiecie białostockim (8,1) i w mieście Suwałki (7,0), najniższe zaś w powiatach: siemiatyckim (1,4), sokólskim (1,6) oraz kolneńskim (2,0).

Mapa 39. Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r.
Map 39. Dwellings completed in 2020

W województwie podlaskim w 2020 r. wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym 9104 mieszkań, co stanowiło 3,3% ich ogólnej liczby w kraju. Oznacza to wzrost o 2,3% w porównaniu z rokiem poprzednim oraz ponad 2-krotnie w odniesieniu do 2010 r.

W omawianym roku większość pozwoleń na budowę mieszkań lub zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczyło inwestycji przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (67,1% ogólnej ich liczby). Mniej liczną grupę stanowiły budynki mieszkalne realizowane na potrzeby własne inwestorów (32,4%). Udział kolejnej formy budownictwa mieszkaniowego, tj. spółdzielczego, wyniósł 0,5%.

Większą niż w poprzednim roku liczbę mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym odnotowano niemal we wszystkich powiatach województwa, przy czym najwyższy wzrost miał miejsce w powiatach: sejneńskim (o 123,8%), kolneńskim (o 97,8%) oraz hajnowskim (o 82,8%). Mniejszą niż w 2019 r. liczbę lokali mieszkalnych, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym zaobserwowano w dwóch powiatach województwa, tj. w mieście Suwałki (o 86,1%) oraz w powiecie siemiatyckim (o 10,6%).

W Podlaskiem w 2020 r. liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto wyniosła 7353, co stanowiło 3,3% ich łącznej liczby w Polsce. W analizowanym okresie inwestorzy rozpoczęli realizację mniejszej o 0,5% liczby mieszkań w porównaniu z 2019 r., natomiast większej o 58,8% w odniesieniu do 2010 r.

W 2020 r. w województwie podlaskim najwięcej mieszkań, których budowę rozpoczęto zanotowano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 4609 (62,7% ich ogólnej liczby) oraz w budownictwie indywidualnym – 2619 (35,6%). Pozostałe mieszkania, których realizację rozpoczęto w tym okresie (1,7% ogółu) to mieszkania komunalne (81) i spółdzielcze (44).

W odniesieniu do 2019 r. wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto stwierdzono w jedenastu powiatach województwa, a najwyższy zaobserwowano w powiatach sejneńskim (2-krotny) i augustowskim (o 51,5%). Znaczny spadek zanotowano natomiast w powiecie zambrowskim (o 63,0%) oraz w mieście Suwałki (o 61,3%).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2020 r. zanotowano spadek wartości sprzedaży detalicznej towarów w odniesieniu do roku poprzedniego, podczas gdy rok wcześniej odnotowano jego wzrost. W omawianym okresie, podobnie jak przed rokiem, zwiększyła się sprzedaż hurtowa towarów.

Wartość sprzedaży detalicznej towarów (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2020 r. była o 0,5% niższa w odniesieniu do poprzedniego roku, ale o 23,6% wyższa niż w 2010 r. W skali kraju w analizowanym okresie sprzedaż detaliczna towarów zmniejszyła się o 2,6% od zanotowanej w poprzednim roku, ale wzrosła o 58,2% w odniesieniu do 2010 r. W 2019 r. w województwie podlaskim sprzedaż detaliczna towarów ukształtowała się na poziomie wyższym niż rok wcześniej o 8,2%, a w kraju – o 6,7%.

Tablica 38. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)
Table 38. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	województwo podlaskie Podlaskie Voivodship			Polska Poland	
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
Ogółem Total	105,6	99,8	108,2	99,5	97,4
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	104,5	123,7	98,9	86,0	86,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	101,5	80,6	112,1	87,4	83,4
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	99,9	100,4	112,7	105,1	102,8
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach Other retail sale in non-specialized stores	98,7	107,0	84,1	121,2	.
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	102,4	117,0	115,9	95,7	101,0
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	88,4	110,4	116,9	80,9	82,7
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	88,6	85,9	75,2	73,1	105,4
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialized stores	47,2	87,0	101,1	82,7	96,7
Pozostałe Others	131,5	98,3	105,0	104,4	92,3

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Groups of enterprises were created on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organizational status. The dynamic of the retail sales result from, among others, change both in the predominating kind of activity of the enterprise and in its organization.

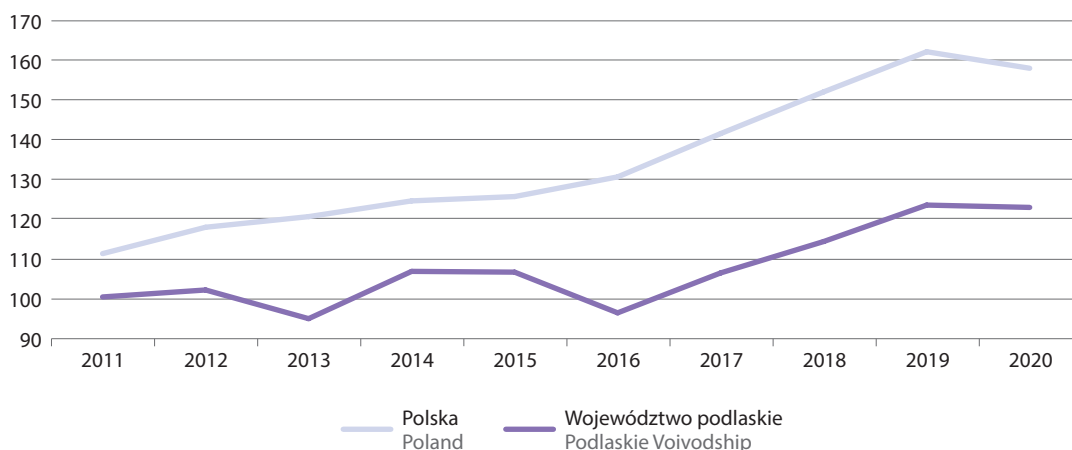
Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, tj. w sklepach (łącznie z aptekami ogólnodostępnymi), składach, składnicach, stacjach paliw, punktach sprzedaży drobnodetalicznej (straganach i ruchomych punktach sprzedaży oraz punktach aptecznych), w placówkach gastronomicznych oraz w sieci hurtowej i u producenta w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

W 2020 r. w województwie podlaskim najwyższy udział w sprzedaży detalicznej ogółem miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (36,8%), zgrupowane w kategorii „pozostałe” (22,1%), zajmujące się sprzedażą paliw stałych, ciekłych i gazowych (10,1%) oraz pojazdów samochodowych, motocykli, części (9,4%).

W omawianym roku wśród grup o znaczącym udziale w ogólnej wartości sprzedaży spadek w odniesieniu do 2019 r. zanotowano m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się sprzedażą pojazdów samochodowych, motocykli, części (o 14,0%) oraz prowadzących sprzedaż paliw stałych, ciekłych i gazowych (o 12,6%). Wzrost odnotowano natomiast w jednostkach handlujących żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi (o 5,1%), oraz zgrupowanych w kategorii „pozostałe” (o 4,4%).

Wykres 70. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące) 2010=100

Chart 70. Indices of retail sales of goods (current prices)
2010=100

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W 2020 r. w województwie podlaskim wartość sprzedaży hurtowej towarów (w cenach bieżących) w jednostkach handlowych zwiększyła się o 8,1% w odniesieniu do poziomu zanotowanego przed rokiem i o 57,2% w porównaniu z 2010 r. (w tym w przedsiębiorstwach hurtowych odnotowano wzrost odpowiednio o 10,8% i 48,7%). W 2019 r. sprzedaż hurtowa wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 16,3% w jednostkach handlowych i o 16,4% w przedsiębiorstwach hurtowych. W 2020 r. w skali kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych była o 0,9% niższa niż rok wcześniej (w tym zrealizowana przez przedsiębiorstwa hurtowe wyższa o 0,3%). Wśród grup dominujących w regionie w skali roku najbardziej wzrosła sprzedaż hurtowa wyrobów włókienniczych, odzieży i obuwia (o 50,3%) oraz sprzedaż półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (o 31,6%), natomiast największy spadek odnotowano w sprzedaży hurtowej AGD, RTV, artykułów użytku domowego (o 23,3%).

Transport

Transport

W końcu 2019 r. połowę dróg publicznych stanowiły drogi o nawierzchni twardej, z czego prawie 93% to drogi o nawierzchni twardej ulepszonej, których długość zwiększyła się w ciągu roku o ponad 2%.

Długość dróg ekspresowych w końcu 2019 r. była o ponad 14% większa niż przed rokiem.

W końcu 2019 r. zaobserwowano zwiększenie taboru komunikacji miejskiej w ujęciu rocznym, przy jednoczesnym spadku długości linii i liczby miejsc oferowanych pasażerom w autobusach.

Liczba i długość krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w końcu 2019 r. była większa niż rok wcześniej. W analizowanym okresie zmniejszyła się natomiast liczba i długość linii międzynarodowych.

Odnotowano także niewielkie zmniejszenie długości linii kolejowych w skali roku.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r., długość sieci dróg publicznych w województwie podlaskim wynosiła 26818,0 km, co stanowiło 6,3% ogółu dróg publicznych w Polsce. Oznacza to przyrost długości tych dróg w województwie w porównaniu z zanotowaną w końcu 2018 r. (o 0,5%) i w końcu 2010 r. (o 10,8%). Połowę (51,2% ogółu) dróg publicznych w Podlaskiem w końcu grudnia 2019 r. stanowiły drogi o nawierzchni twardej, z czego 92,7% było drogami o nawierzchni twardej ulepszonej.

Tablica 39. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia

Table 39. Public roads by types of surface
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w km		in km	
Ogółem Total	24195,4	26596,5	26673,5	26818,0
O nawierzchni twardej Hard surface	11998,9	12924,6	13439,7	13736,0
w tym ulepszonej of which improved	10628,9	11841,0	12468,5	12738,6
O nawierzchni gruntowej Unsurfaced	12196,5	13671,9	13233,8	13082,0

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Drogi krajowe i wojewódzkie znajdujące się na obszarze województwa podlaskiego charakteryzują się nawierzchnią twardą ulepszoną. W końcu grudnia 2019 r. w regionie odnotowano 994,5 km dróg krajowych (o 0,2 km mniej niż rok wcześniej i o 17,2 km więcej niż 9 lat wcześniej) oraz 1373,2 km dróg wojewódzkich (wzrost w skali roku i na przestrzeni 9 lat wyniósł odpowiednio 38,7 km i 132,9 km).

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1440) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe oraz drogi gminne.

W końcu analizowanego roku drogi powiatowe w Podlaskiem osiągnęły długość 7644,0 km i stanowiły 6,1% sieci dróg tego typu w kraju. Ich długość, w odniesieniu do stanu w końcu 2018 r. jak i w końcu 2010 r., zmniejszyła się odpowiednio o 27,2 km oraz o 183,8 km. W końcu 2019 r. 87,7% dróg powiatowych w województwie miało nawierzchnię twardą, z czego 90,5% – twardą ulepszoną.

Najdłuższą sieć dróg, zarówno w województwie podlaskim, jak i w kraju, stanowiły drogi gminne. Ich udział w długości dróg publicznych w końcu grudnia 2019 r. w województwie wynosił 62,7%, w Polsce zaś 59,3%. W końcu analizowanego roku w Podlaskiem długość dróg gminnych wynosiła 16806,3 km (w kraju 251789,3 km), co oznacza wzrost ich długości zarówno w porównaniu z zanotowaną przed rokiem (o 0,8%), jak i ze stanem odnotowanym w końcu 2010 r. (o 18,8%).

**Tablica 40. Drogi publiczne o twardej nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia**

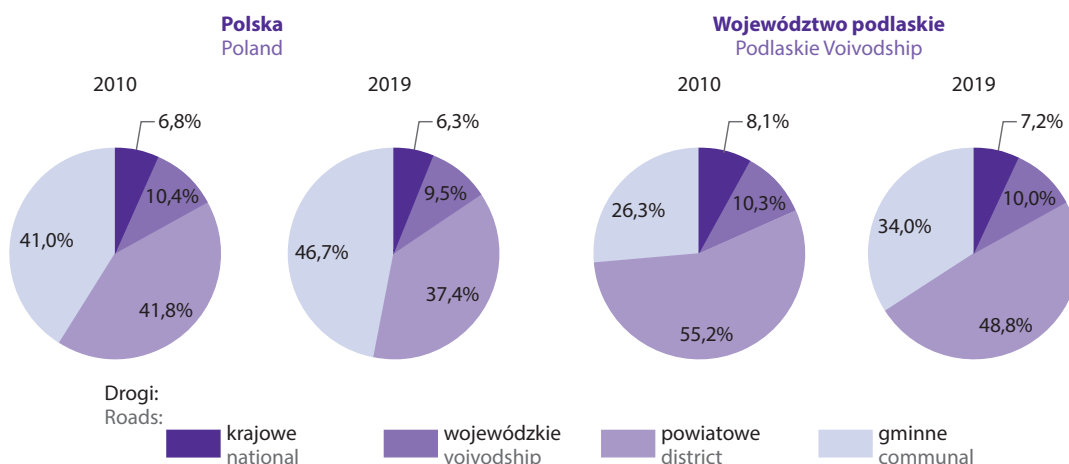
Table 40. Hard surface public roads
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w km		in km	
Ogółem Total	11998,9	12924,6	13439,7	13736,0
na 100 km ² per 100 km ²	59,4	64,0	66,6	68,0
Z liczby ogółem: Of total number:				
o nawierzchni ulepszonej with improved surface	10628,9	11841,0	12468,5	12738,6
ekspresowe expressways	–	45,9	90,1	103,0

Na przestrzeni lat 2010–2019 w województwie zdecydowana większość dróg gminnych charakteryzowała się nawierzchnią gruntową, przy czym obserwowano powolny spadek ich udziału na rzecz dróg o nawierzchni twardej. W końcu 2019 r. w Podlaskiem drogi gminne o nawierzchni gruntowej stanowiły 72,2% ogółu dróg gminnych publicznych, co oznacza spadek o 1,3 p. proc. w stosunku do udziału zanotowanego w końcu 2018 r. oraz o 5,5 p. proc. w odniesieniu do stanu w końcu grudnia 2010 r.

**Wykres 71. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 71. Structure of hard surface public roads
As of 31 December

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano wzrost długości dróg ekspresowych w województwie podlaskim. W końcu 2019 r. długość tych dróg wynosiła 103,0 km (w Polsce – 2432,0 km) i w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej i w końcu 2015 r. zwiększyła się odpowiednio o 14,3% oraz ponad 2-krotnie.

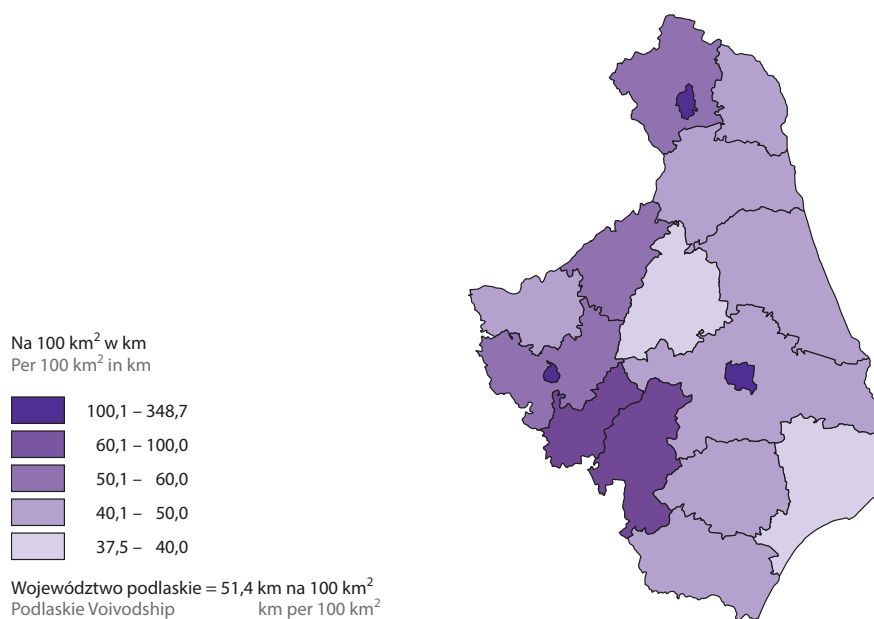
W Podlaskiem w końcu analizowanego roku wskaźnik gęstości dróg krajowych o nawierzchni twardej wynosił 4,9 km na 100 km² (w Polsce – 6,2 km na 100 km²), czyli utrzymał się na takim samym poziomie jak przed rokiem i jednocześnie wzrósł o 0,1 km na 100 km² w stosunku do zanotowanego w końcu 2010 r.

Według stanu w końcu grudnia 2019 r., na 100 km² powierzchni województwa podlaskiego przypadało 6,8 km dróg wojewódzkich o nawierzchni twardej (9,4 km na 100 km² w kraju). Oznacza to, że wartość tego wskaźnika, w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej, wzrosła o 0,2 km na 100 km², natomiast w odniesieniu do stanu w końcu 2010 r. – o 0,7 km na 100 km².

Wskaźnik dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej w Podlaskiem w końcu 2019 r. wynosił 56,3 km na 100 km² (w Polsce – 82,6 km na 100 km²), co oznacza wzrost jego poziomu w stosunku do stanu w końcu 2018 r. i 2010 r. odpowiednio o 1,3 km na 100 km² oraz o 7,9 km na 100 km².

Mapa 40. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 40. Improved hard surface communal and district roads in 2019
As of 31 December

Długość dróg ekspresowych przypadająca na 1000 km² w Podlaskiem w końcu analizowanego roku wynosiła 5,1 km (w kraju – 7,8 km na 1000 km²) i była to wartość wyższa o 0,6 km od zaobserwowanej w końcu poprzedniego roku oraz o 2,8 km od zanotowanej 4 lata wcześniej.

W województwie podlaskim w końcu 2019 r. udział dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg wynosił 53,5% (w Polsce – 31,3%) i był niższy od zanotowanego w końcu 2018 r. i 2010 r. odpowiednio o 0,9 p. proc. oraz o 2,0 p. proc. W końcu analizowanego roku najwyższy udział dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej w łącznej długości tych dróg zaobserwowano w powiatach: sejneńskim (70,2%), monieckim (65,8%) oraz wysokomazowieckim (62,0%), najniższy zaś w miastach: Łomża (7,1%), Białystok (9,1%) i Suwałki (15,1%).

W końcu 2019 r. komunikacja miejska w województwie podlaskim realizowana była wyłącznie na liniach autobusowych, których ogólna długość wynosiła 1547,0 km (w Polsce – 60077,3 km), w tym na terenach wiejskich – 620,2 km. W końcu 2019 r. w Podlaskiem, w porównaniu ze stanem zaobserwowanym rok wcześniej, długość linii autobusowych zmniejszyła się o 12,4%, natomiast w odniesieniu do stanu w końcu 2010 r. – wzrosła o 39,6%.

W końcu grudnia analizowanego roku wielkość taboru komunikacji miejskiej wzrosła o 3,1% w odniesieniu do zanotowanej rok wcześniej, natomiast w porównaniu ze stanem z końca 2010 r. spadła o 4,9%. Liczba miejsc oferowanych pasażerom w autobusach komunikacji miejskiej na przestrzeni ostatnich lat ulegała wahaniom, a w końcu 2019 r. osiągnęła poziom 42811 szt., co oznacza zmniejszenie ilości miejsc w stosunku do stanu w końcu 2018 r. i 2010 r. odpowiednio o 0,6% i 1,1%.

**Tablica 41. Komunikacja miejska^a
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 41. Urban transport^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Długość linii komunikacji miejskiej – linii autobusowych w km Length of urban transport lines – bus lines in km	1108,0	1196,5	1766,0	1547,0
Tabor autobusowy: Fleet of buses:				
w sztukach in units	388	355	358	369
liczba miejsc number of seats in	43275	43108	43091	42811
w tym przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych: of which adjusted to carrying the disabled persons:				
w sztukach in units	297	325	335	353
liczba miejsc number of seats	32940	37651	40535	41142
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku): Transport of passengers ^b (during the year):				
w milionach in millions	99,4	108,9	101,8	96,6
na 1 mieszkańca per capita	82,6	91,5	86,1	81,9

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób b Dane szacunkowe.
a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

W latach 2010–2019 przeważająca część autobusów komunikacji miejskiej w Podlaskiem była przystosowana do przewozu osób niepełnosprawnych, przy czym ich udział w taborze cechował się tendencją wzrostową. Według stanu w końcu 2019 r. odsetek autobusów komunikacji miejskiej ułatwiających przemieszczanie się osobom z niepełnosprawnościami wynosił 95,7% ogółu taboru i był o 2,1 p. proc. wyższy niż przed rokiem i o 19,1 p. proc. wyższy niż w końcu 2010 r.

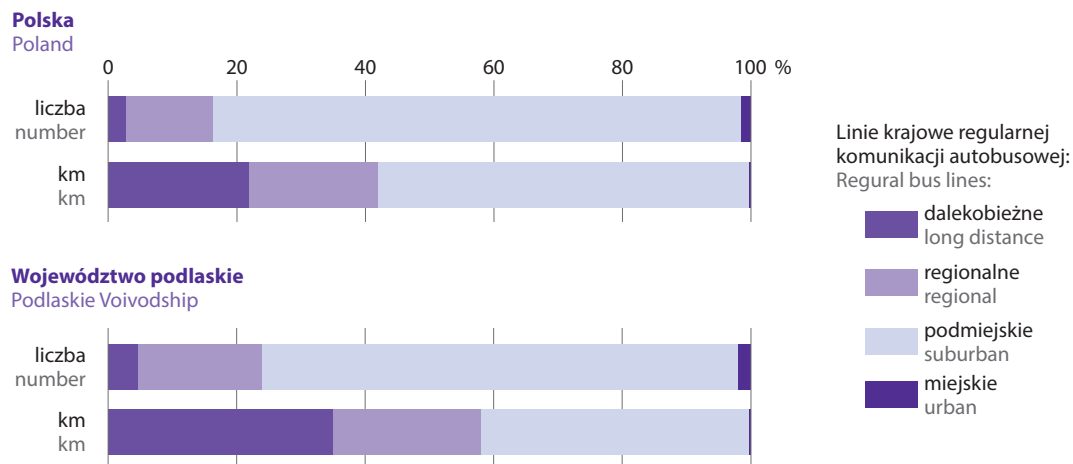
Komunikacją miejską, w województwie podlaskim w 2019 r., przewieziono 96,6 mln pasażerów (w Polsce łącznie 3864,9 mln), tj. o 5,3 mln osób mniej niż w 2018 r. i o 2,9 mln osób mniej w porównaniu z 2010 r.

Na przestrzeni lat 2010–2019 liczba i długość krajowych oraz międzynarodowych linii regularnej komunikacji autobusowej charakteryzowały się tendencją malejącą, zarówno w województwie podlaskim jak i w Polsce. Pomimo ogólnego trendu spadkowego dotyczącego ostatniej dekady, w końcu 2019 r. w Podlaskiem w regularnej komunikacji autobusowej krajowej, w odniesieniu do stanu z końca 2018 r., odnotowano wzrost liczby linii komunikacyjnych o 8,2% (z 549 do 594) oraz zwiększenie ich długości o 2,4% (z 35,5 tys. km do 36,4 tys. km). W porównaniu ze stanem w końcu 2010 r. liczba tych linii komunikacyjnych spadła o 28,3%, a ich długość uległa skróceniu o 25,3%. W końcu 2019 r. w ogólnej liczbie linii krajowych w województwie dominowały linie podmiejskie, stanowiąc 73,9% ogółu.

W Podlaskiem w końcu 2019 r. międzynarodową regularną komunikację autobusową realizowano na 1 linii komunikacyjnej o długości 1500 km. Oznacza to znaczny spadek liczby linii tego rodzaju: w odniesieniu do 2018 r. – o 50,0%, a w stosunku do 2010 r. – o 93,3%, przy jednoczesnym zmniejszeniu ich długości odpowiednio o 58,3% oraz 93,0%.

Wykres 72. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 72. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2019
As of 31 December

Długość linii kolejowych eksploatowanych w województwie podlaskim w końcu 2019 r. wynosiła 757 km, co stanowiło 3,9% ich długości w kraju. Oznacza to skrócenie długości linii o 2 km w porównaniu zarówno ze stanem zanotowanym rok wcześniej, jak i w końcu 2010 r.

W regionie w końcu grudnia 2019 r. gęstość sieci kolejowej wynosiła 3,7 km na 100 km² (w Polsce – 6,2 km na 100 km²) i była o 0,1 km na 100 km² niższa zarówno od zanotowanej przed rokiem, jak i w odniesieniu do stanu w końcu 2010 r.

Liczba osób korzystających z transportu kolejowego od 2015 r. systematycznie wzrastała. W 2019 r. w Polsce koleją przewieziono 335,3 mln pasażerów, z czego 0,7% w województwie podlaskim. Odsetek liczby pasażerów korzystających z transportu kolejowego w Podlaskiem w analizowanym roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, utrzymał się na tym samym poziomie, natomiast spadł o 0,4 p. proc. w odniesieniu do 2010 r.

Energia

Energy

Na przestrzeni lat 2010–2019, moc zainstalowana i moc osiągalna w elektrowniach cechowały się tendencją wzrostową.

W 2019 r. zanotowano wzrost produkcji energii elektrycznej ogółem w ujęciu rocznym, przy jednoczesnym wzroście produkcji energii elektrycznej z odnawialnych nośników energii.

Liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w latach 2010–2014 ulegała nieznacznym wahaniom, a od 2015 r. systematycznie rosła.

Wielkość zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 r., w przeciwieństwie do sytuacji sprzed roku, zmniejszyła się zarówno w miastach, jak i na terenach wiejskich.

W latach 2010–2019 zarówno w województwie podlaskim, jak i w Polsce obserwowano przyrost mocy zainstalowanej w elektrowniach. W 2019 r. w Podlaskiem osiągnęła ona wartość 530,3 MW (w kraju – 47436,6 MW), co oznacza zwiększenie poziomu mocy o 13,1% w stosunku do roku poprzedniego oraz o 68,7% w porównaniu z 2010 r. (w Polsce wzrost mocy zainstalowanej wyniósł odpowiednio 7,0% i 31,6%). Średnioroczne tempo wzrostu mocy zainstalowanej w elektrowniach w województwie podlaskim w omawianym czasie wyniosło 6,0% (w kraju – 3,1%).

W analizowanym okresie podobnie sytuacja kształtowała się w odniesieniu do mocy osiągalnej w elektrowniach – odnotowywano z roku na rok jej przyrost w województwie i w kraju (z wyjątkiem 2013 r.). W Podlaskiem w 2019 r. moc osiągalna zainstalowanych urządzeń prądowych wyniosła 482,6 MW (w kraju – 46291,0 MW) i była wyższa od zanotowanej w latach 2018 i 2010 odpowiednio o 14,5% i 75,3% (w Polsce wzrosła odpowiednio o 7,0% i 28,4%). Średnioroczne tempo wzrostu mocy osiągalnej w województwie wyniosło 6,4%, a w kraju 2,8%.

Energia elektryczna wyprodukowana w województwie podlaskim w 2019 r. wyniosła 1297,2 GWh, co stanowiło 0,8% jej łącznego wytworzenia w Polsce. Oznacza to wzrost produkcji energii w regionie w porównaniu z 2018 r. (o 23,4%), jak i w odniesieniu do 2010 r. (ponad 2-krotny).

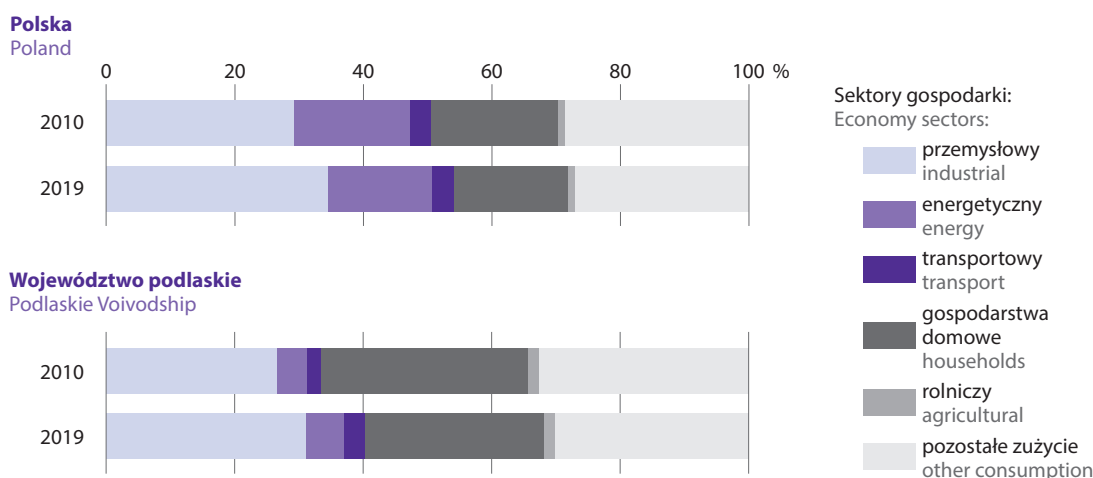
Większość energii elektrycznej w Podlaskiem w 2019 r. pozyskano ze źródeł odnawialnych (75,2% ogółu), natomiast w kraju jej udział w całkowitej produkcji ukształtował się na dużo niższym poziomie (15,5% ogółu). W porównaniu z rokiem poprzednim w województwie ilość wytworzonej energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii zwiększyła się o 36,0% (w Polsce o 17,3%), a w odniesieniu do 2010 r. wzrost był ponad 4-krotny (w kraju zanotowano wzrost ponad 2-krotny).

Ilość energii elektrycznej wytwarzanej co roku w województwie, na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat, nie była wystarczająca do pokrycia całkowitego na nią zapotrzebowania. W analizowanych latach w Podlaskiem stosunek produkcji energii elektrycznej do jej zużycia oscylował w granicach od 23,5% do 42,7%.

Informacje o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Wykres 73. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki

Chart 73. Structure of electricity consumption by economy sectors

W 2019 r. w województwie podlaskim zużyto 3,2 tys. GWh energii elektrycznej, co stanowiło 2,0% jej ogólnego zużycia w Polsce. Oznacza to wzrost wykorzystania energii w stosunku do 2018 r. i 2010 r. odpowiednio o 0,3% i o 20,8% (w kraju odpowiednio spadek o 0,7% oraz wzrost o 14,7%). W 2019 r. sekto-

rem gospodarki o największym udziale zużycia energii był przemysł zarówno w województwie (31,2% ogółu), jak i w Polsce (34,5% ogółu). Najwyższy zaobserwowany wzrost zużycia energii elektrycznej w województwie podlaskim w 2019 r., w porównaniu z 2010 r., dotyczył sektora transportowego i wyniósł 86,4%.

Liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w latach 2010–2014 ulegała nieznacznym wahaniom, a od 2015 r. systematycznie rosła i w końcu 2019 r. osiągnęła wartość 490,3 tys., co stanowiło 3,1% ich łącznej liczby w kraju. Odbiorców energii elektrycznej w Podlaskiem w końcu 2019 r. było więcej niż rok i 9 lat wcześniej odpowiednio o 0,7% i 4,4% (w Polsce liczba odbiorców wzrosła odpowiednio o 1,2% oraz 9,9%). W miastach województwa w końcu 2019 r. odnotowano wzrost liczby odbiorców energii elektrycznej w skali roku o 1,3% do poziomu 295,8 tys., natomiast na obszarach wiejskich nastąpił spadek ich liczby o 0,1% do poziomu 194,5 tys.

Tablica 42. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 42. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	469,9	469,8	486,8	490,3
miasta urban areas	270,0	277,8	292,1	295,8
wieś rural areas	199,9	192,0	194,7	194,5
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	893,1	894,6	941,5	937,7
miasta urban areas	473,8	454,1	463,9	461,3
wieś rural areas	419,3	440,5	477,6	476,4
na odbiorcę ^a w kWh per consumer ^a in kWh	1900,7	1904,2	1934,1	1912,4
miasta urban areas	1754,6	1634,9	1587,8	1559,4
wieś rural areas	2098,1	2293,7	2454,0	2449,3

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Energii.

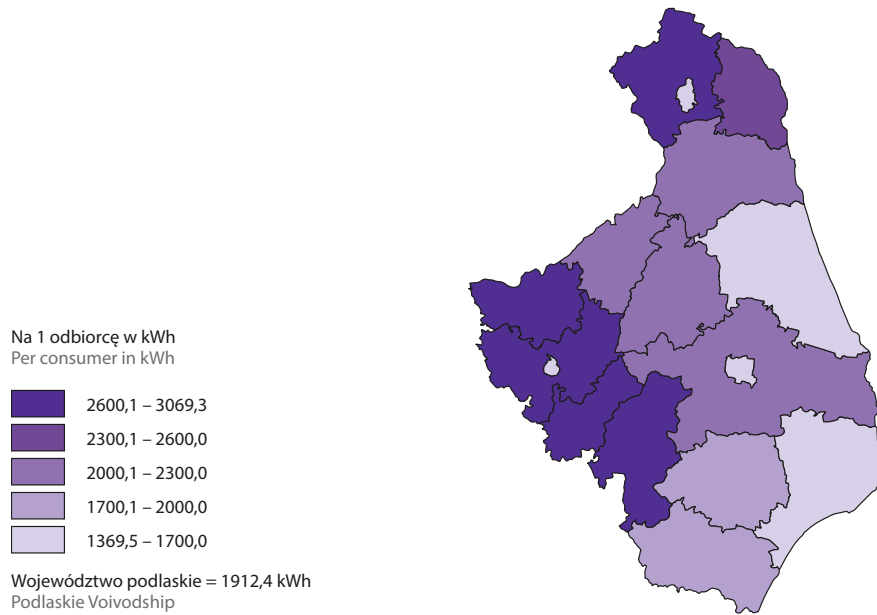
a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Energy.

W województwie podlaskim w 2019 r. zużycie energii elektrycznej przez gospodarstwa domowe wyniosło 937,7 GWh, co stanowiło 3,1% ogólnego jej zużycia w Polsce. W odniesieniu do roku poprzedniego oznacza to spadek konsumpcji energii elektrycznej w Podlaskiem o 0,4%, natomiast w porównaniu z 2010 r. – wzrost jej wykorzystania o 5,0% (w kraju wzrost zużycia energii wyniósł odpowiednio 0,4% i 2,8%). W 2019 r. w województwie podlaskim, w porównaniu z rokiem poprzednim, zaobserwowano spadek wykorzystania energii elektrycznej zarówno w miastach (o 0,5% do poziomu 461,3 GWh), jak i na terenach wiejskich (o 0,3% do poziomu 476,4 GWh).

Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca w Podlaskiem w 2019 r. ukształtowało się na poziomie 795,1 kWh i było nieznacznie niższe od zanotowanego w kraju, gdzie wyniosło 797,5 kWh. Uwzględniając podział na miasta i wieś, wyższe wartości tego wskaźnika w województwie w latach 2010–2019 odnotowywano na obszarach wiejskich, przy czym poziom zużycia energii elektrycznej w przeliczeniu na mieszkańca na terenach wiejskich wzrastał co roku, a w miastach ulegał wahaniom. W 2019 r. wskaźnik zużycia energii elektrycznej na jednego mieszkańca na obszarach wiejskich wyniósł 1031,1 kWh, a w miastach osiągnął poziom 643,1 kWh.

Mapa 41. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 r.
Map 41. Consumption of electricity in households in 2019

Rozdział 7

Chapter 7

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

Finances of local government units

W latach 2010–2019 na terenie województwa podlaskiego funkcjonowało 14 powiatów, 3 miasta na prawach powiatu oraz 118 gmin (łącznie z miastami na prawach powiatu). Miasta na prawach powiatu realizują równocześnie zadania gmin oraz powiatów i sporządzają jeden budżet, dlatego też dochody i wydatki gmin podane zostały bez dochodów i wydatków gmin mających status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu przedstawiono łącznie dla części gminnej oraz powiatowej. Dane dotyczące gmin województwa podlaskiego zawarte w rozdziale dotyczą 115 gmin, wśród których 10 posiadało status gminy miejskiej, 27 – gminy miejsko-wiejskiej, a 78 – gminy wiejskiej. W latach 2010–2019 liczba jednostek na poszczególnych poziomach nie uległa zmianie, ale od 2011 r. ubyla jedna gmina wiejska, która otrzymała status gminy miejsko-wiejskiej.

7.1. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units budgets

Dochody jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim w 2019 r. wzrosły w porównaniu z 2018 r., jak i 2010 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca ukształtowały się one na poziomie wyższym niż w Polsce.

Głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego były dochody własne, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca były niższe niż średnio w kraju. Istotne źródło dochodów jednostek samorządu terytorialnego stanowiły również dotacje.

W 2019 r. jednostki samorządu terytorialnego osiągnęły dochody ogółem w wysokości 8906,3 mln zł. Były one wyższe od uzyskanych w 2018 r. i 2010 r. odpowiednio o 12,4% i 80,3% oraz stanowiły 3,2% łącznych dochodów jednostek samorządu terytorialnego z terenu całego kraju.

W analizowanym roku spośród jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim największy udział w realizacji dochodów, na poziomie 43,6%, miały gminy. Stosunkowo duży odsetek, sięgający 35,0%, stanowiły dochody miast na prawach powiatu. Udział dochodów powiatów wyniósł 11,5%, zaś województwa – 9,9%.

W 2019 r. dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego przypadające na 1 mieszkańca województwa podlaskiego ukształtowały się na poziomie 7551 zł (w Polsce – 7255 zł), tj. wyższym niż w 2018 r. i 2010 r. odpowiednio o 12,7% i 84,1%. W 2019 r. najwyższą wartość analizowanego wskaźnika odnotowano w miastach na prawach powiatu – 7247 zł, w dalszej kolejności w gminach – 5181 zł, powiatach – 1365 zł oraz w województwie – 750 zł. Wśród gmin największy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca stwierdzono w gminie wiejskiej Mielnik (9266 zł), natomiast najmniejszy – w gminie miejsko-wiejskiej Dąbrowa Białostocka (4204 zł). W przypadku miast na prawach powiatu były to odpowiednio: Suwałki (7502 zł) oraz Łomża (6738 zł). W odniesieniu do powiatów najkorzystniejsza sytuacja w tym zakresie w województwie wystąpiła w powiecie wysokomazowieckim (2310 zł), zaś najmniej korzystna – w powiecie łomżyńskim (1044 zł).

Tablica 43. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 43. Revenue of local government units budgets

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w dochodach ogółem w % share of own revenue in total revenue in %
Ogółem Total	4101,43	5130,98	6701,26	7551,34	40,1
Gminy ^a Gminas ^a	2622,27	3369,00	4564,69	5180,94	39,6
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4229,05	4538,73	6735,82	7247,33	46,7
Powiaty Powiats	840,56	982,68	1177,08	1364,70	39,8
Województwo Voivodship	367,24	712,09	597,92	749,77	19,3

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

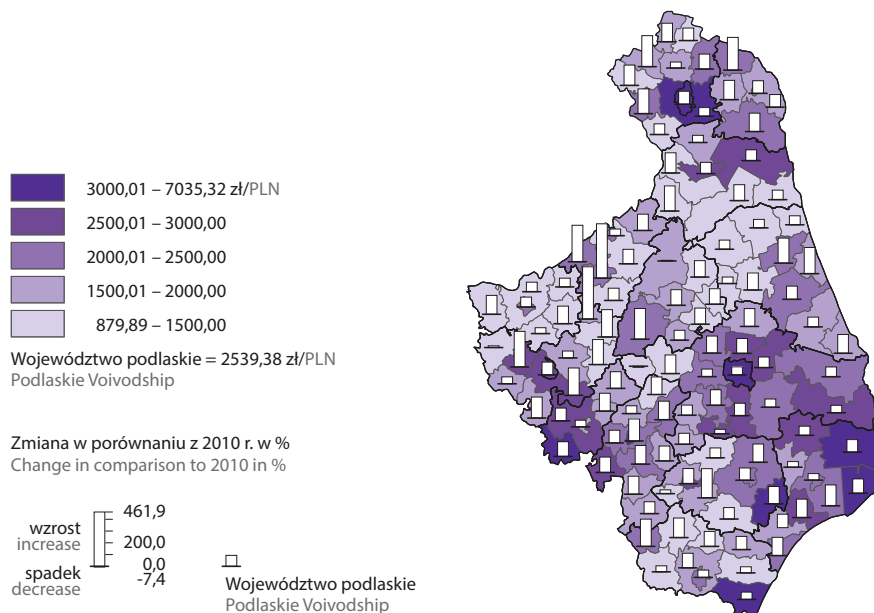
Na dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego składają się dochody własne, dotacje oraz subwencja ogólna.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są: udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), wpływy z podatków oraz opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywnien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez JST (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej) i inne.

Głównym źródłem dochodów w budżetach jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim były dochody własne, na które przypadało 3572,1 mln zł, tj. 40,1% dochodów ogółem (w kraju – 48,7%). Oznacza to ich wzrost w stosunku do 2018 r. i 2010 r. odpowiednio o 17,5% i 92,0%. Największy udział dochodów własnych w dochodach ogółem odnotowano w miastach na prawach powiatu i wyniósł on 46,7%. W powiatach ukształtował się na poziomie 39,8%, w gminach – 39,6%, zaś w województwie – 19,3%. W przypadku najniższego szczebla samorządowego, udział dochodów własnych w dochodach poszczególnych gmin był zróżnicowany i wahał się od 16,9% w gminie wiejskiej Zawady do 75,9% w gminie wiejskiej Mielnik. W odniesieniu do miast na prawach powiatu dochody własne stanowiły 47,9% dochodów ogółem Białegostoku, 44,4% – Suwałk oraz 43,3% – Łomży. Wśród powiatów najwyższy ich udział zanotowano w powiecie białostockim (57,3%), a najniższy – w kolneńskim (23,6%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody własne jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 3029 zł (w kraju – 3537 zł) i były wyższe w odniesieniu do 2018 r. i 2010 r. odpowiednio o 17,9% i 96,0%. Analizowany wskaźnik mieścił się w przedziale od 145 zł w województwie do 3385 zł w miastach na prawach powiatu.

Mapa 42. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2019 r.
Map 42. Own revenue of gminas budgets^a per capita in 2019

^a Dochody własne budżetów miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenue of the budgets of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Dotacje ogółem obejmują dotacje celowe, a także dotacje §§ 200 i 620 oraz dotacje §§ 205 i 625 (funkcjonujące od 2015 r.). W niniejszej publikacji pod pojęciem „dotacji §§ 200 i 620 oraz 205 i 625” określa się dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich.

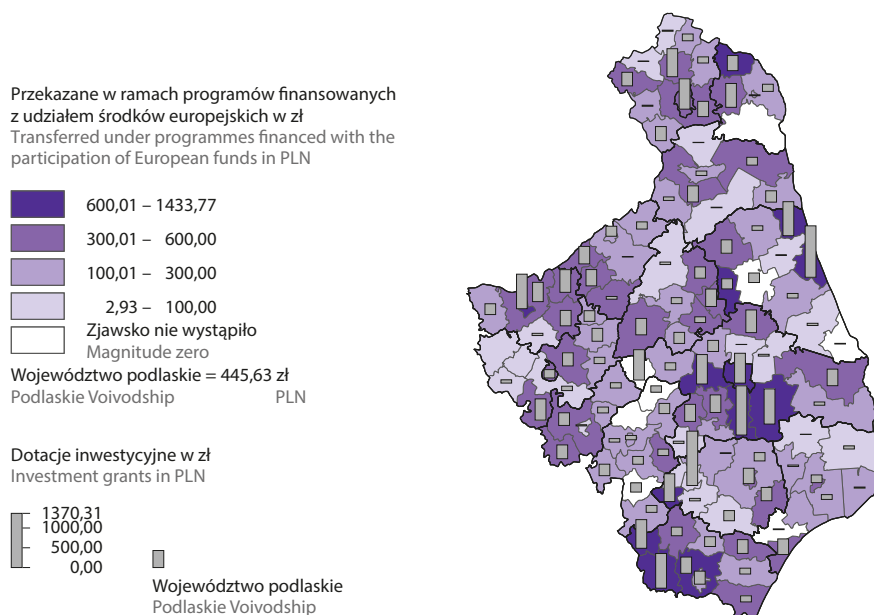
W 2019 r. jednostki samorządu terytorialnego, oprócz dochodów własnych, otrzymały również dotacje w kwocie 3165,4 mln zł, które stanowiły 35,5% dochodów ogółem (w Polsce – 29,1%). Były one wyższe niż rok wcześniej oraz w stosunku do 2010 r. odpowiednio o 9,5% i 129,4%. Dotacje miały największe znaczenie w przypadku budżetu województwa, gdzie stanowiły aż 61,0% dochodów ogółem, a najmniejsze w powiatach – 27,1%. Wśród gmin województwa podlaskiego udział dotacji w dochodach ogółem był zróżnicowany i wahał się od 16,6% w gminie wiejskiej Mielnik do 51,1% w gminie wiejskiej Korycin. Najwyższy udział dotacji w dochodach miast na prawach powiatu zanotowano w Suwałkach (33,1%), natomiast niższy wystąpił w Białymstoku i Łomży (odpowiednio 30,9% i 28,3%). W przypadku powiatów odsetek dotacji w dochodach ogółem kształtował się w przedziale od 20,2% w powiecie wysokomazowieckim do 38,2% w powiecie sejneńskim.

Istotną część dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego stanowiły dotacje celowe z budżetu państwa, na które w omawianym roku przypadła 2098,6 mln zł, z czego gminy otrzymały 1166,5 mln zł, miasta na prawach powiatu – 656,8 mln zł, powiaty – 205,2 mln zł, a województwo – 70,2 mln zł.

Pozostałe dochody z tytułu dotacji tworzyły dotacje z §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 o wartości 1066,7 mln zł. Największa część z tej kwoty zasilła budżet województwa – 468,9 mln zł, a w dalszej kolejności budżety: miast na prawach powiatu – 308,0 mln zł, gmin – 217,6 mln zł oraz powiatów – 72,3 mln zł. W 2019 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca dotacje tego rodzaju otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego wyniosły 904 zł (w kraju – 465 zł). Najwyższy analizowany wskaźnik odnotowano w miastach na prawach powiatu – 716 zł, w dalszej kolejności w województwie – 398 zł, gminach – 290 zł oraz w powiatach – 96 zł.

Mapa 43. Dotacje dla budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2019 r.
 Map 43. Grants for gminas^a budgets per capita in 2019

a Dotacje dla budżetów miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
 a Grants for the budgets of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Z dotacji celowych i z paragrafów klasyfikacji budżetowej §§ 200 i 620 oraz 205 i 625, wyodrębnić można dotacje inwestycyjne dynamizujące rozwój regionu. W 2019 r. w województwie podlaskim w ramach dotacji inwestycyjnych jednostki samorządu terytorialnego otrzymały 1017,7 mln zł, co stanowiło 32,2% ogółu dotacji samorządowych (w Polsce – 20,7%) oraz 11,4% dochodów ogółem (w kraju – 6,0%). Największą kwotę dotacji inwestycyjnych stwierdzono w budżecie województwa (420,4 mln zł), a najmniejszą w budżetach powiatów (89,2 mln zł). Wartość dotacji inwestycyjnych przekazanych jednostkom samorządu terytorialnego przypadająca na 1 mieszkańca ukształtowała się na poziomie 863 zł (w kraju – 436 zł), przy czym najwyższą wartość wskaźnik ten osiągnął w miastach na prawach powiatu – 675 zł, w dalszej kolejności w województwie – 356 zł, gminach – 291 zł oraz w powiatach – 119 zł.

W 2019 r. z dotacji inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego sfinansowano 43,2% ich wydatków inwestycyjnych (w kraju – 34,2%). W gminach wskaźnik ten wyniósł 30,1%, w miastach na prawach powiatu – 39,2%, w powiatach – 32,6%, a w województwie – aż 67,7%.

W analizowanym roku jednostkom samorządu terytorialnego przekazano również środki z tytułu subwencji ogólnej z budżetu państwa w kwocie 2168,8 mln zł, stanowiące 24,4% dochodów ogółem (w kraju – 22,2%). Oznacza to, że zwiększyły się one w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i 2010 odpowiednio o 8,8% i 27,7%. Dominującym składnikiem subwencji była część oświatowa w wysokości 1399,1 mln zł, tj. 64,5% subwencji ogółem (w Polsce – 76,0%). Największy udział subwencji ogólnej stwierdzono w dochodach powiatów (33,1%), a najmniejszy – w dochodach województwa (19,7%). Biorąc pod uwagę gminy województwa podlaskiego, udział subwencji ogólnej w ich dochodach kształtował się między 7,5% w gminie wiejskiej Mielnik a 42,2% w gminie wiejskiej Mały Płock. Wśród miast na prawach powiatu subwencja ogólna stanowiła 28,4% dochodów Łomży, 22,5% – Suwałk, a 21,1% – Białegostoku. W przypadku powiatów, najwyższy odsetek zanotowano w powiecie augustowskim (44,8%), a najniższy – w białostockim (17,4%).

7.2. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units budgets

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r. wzrosły w porównaniu z 2018 r., jak i 2010 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa podlaskiego ukształtowały się one na poziomie wyższym niż średnio w Polsce.

Głównym obciążeniem budżetów jednostek samorządu terytorialnego były wydatki bieżące, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca były niższe niż w kraju.

Wydatki inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego były nieznacznie niższe niż rok wcześniej.

Łączne wydatki jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego poniesione w 2019 r. wyniosły 9003,2 mln zł i były wyższe niż w 2018 r. i 2010 r. odpowiednio o 6,5% i 66,0%. Stanowiły one 3,2% wydatków wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w kraju.

Wśród jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego największy udział w wydatkach, wynoszący 42,1%, miały gminy, a następnie miasta na prawach powiatu – 36,4%. Udział wydatków pokrytych z budżetu województwa ukształtował się na poziomie 10,9%, zaś wydatków poniesionych przez powiaty – 10,6%.

Tablica 44. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Table 44. Expenditure of local government units budgets

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w % share of investment expenditure in total expenditure in %
Ogółem Total	4502,44	5181,65	7149,04	7633,51	26,2
Gminy ^a Gminas ^a	2990,01	3254,98	4860,30	5060,20	19,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4723,15	4716,10	7124,35	7610,97	22,6
Powiaty Powiats	862,09	967,27	1246,54	1269,38	28,7
Województwo Voivodship	341,84	781,93	672,10	836,57	63,0

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status..

Łączne wydatki jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. osiągnęły 7634 zł (w kraju – 7300 zł), tj. więcej niż przed rokiem i w 2010 r. odpowiednio o 6,8% i 69,5%. W 2019 r. najwyższą wartość analizowanego wskaźnika odnotowano w miastach na prawach powiatu – 7611 zł, w dalszej kolejności w gminach – 5060 zł, powiatach – 1269 zł oraz w województwie – 837 zł. W przypadku gmin, najwięcej środków w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatkowała gmina wiejska Mielnik (8408 zł), natomiast najmniej wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniosła gmina miejska Zambrów (4020 zł). Spośród miast na prawach powiatu najwyższy wskaźnik na 1 mieszkańca odnotowano w Suwałkach (8105 zł), następnie w Białymstoku (7718 zł), a najniższy – w Łomży (6556 zł). Wśród powiatów najwyższe wydatki na 1 mieszkańca stwierdzono w powiatach wy-

sokomazowieckim (1787 zł) i sejneńskim (1611 zł). W dwóch powiatach wydatki na 1 mieszkańca nie przekroczyły 1000 zł, a najniższe zanotowano w powiecie łomżyńskim (858 zł).

Na wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego składają się wydatki bieżące i majątkowe.

Głównym obciążeniem budżetów jednostek samorządu terytorialnego były wydatki bieżące. W 2019 r. wyniosły one 6626,1 mln zł i stanowiły 73,6% wydatków ogółem (w Polsce – 81,8%). Oznacza to ich wzrost w stosunku do 2018 r. i 2010 r. odpowiednio o 10,3% i 86,6%. Udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego oscylował od 36,3% w województwie do 80,8% w gminach. W przypadku najniższego szczebla samorządowego udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem poszczególnych gmin był zróżnicowany i wahał się od 58,6% w gminie wiejskiej Juchnowiec Kościelny do 99,1% w gminie wiejskiej Kołaki Kościelne. W odniesieniu do miast na prawach powiatu wydatki bieżące stanowiły 85,4% wydatków ogółem Łomży, 76,8% – Białegostoku oraz 72,9% – Suwałk. Wśród powiatów największy udział wydatków bieżących w ogólnej kwocie wydatków odnotowano w powiecie hajnowskim (84,5%), a najmniejszy – w wysokomazowieckim (55,6%).

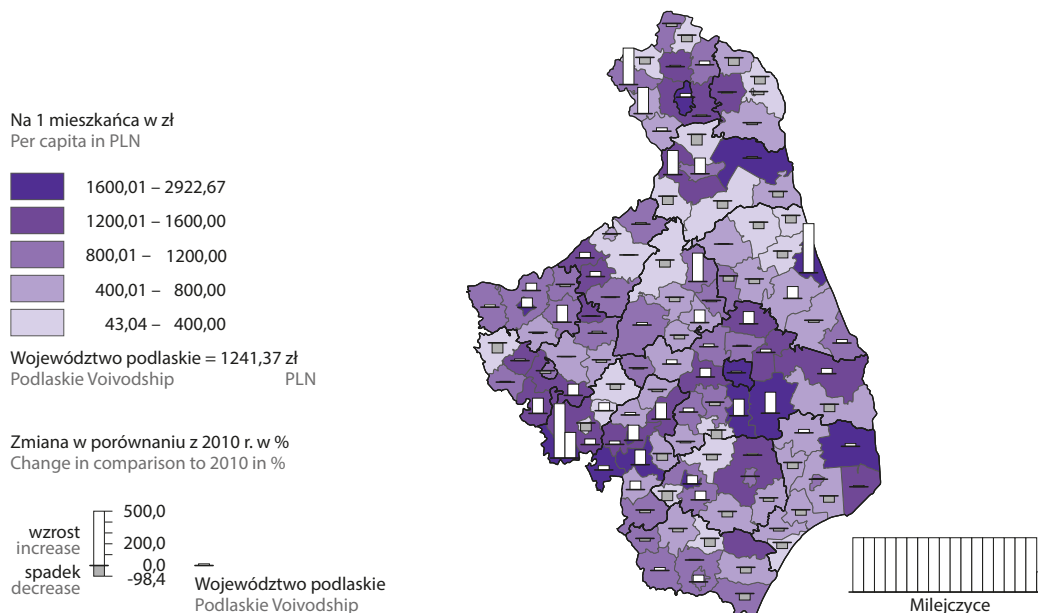
W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki bieżące jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 5618 zł (w kraju – 5970 zł) i były wyższe w odniesieniu do 2018 r. i 2010 r. odpowiednio o 10,6% i 90,6%. Analizowany wskaźnik mieścił się w przedziale od 304 zł w województwie do 5875 zł w miastach na prawach powiatu.

W 2019 r. jednostki samorządu terytorialnego przeznaczyły na wydatki majątkowe 2377,1 mln zł, czyli 26,4% wydatków ogółem (w Polsce – 18,2%). Oznacza to, że były one niższe o 2,9% od zanotowanych przed rokiem i o 45,7% wyższe w stosunku do 2010 r. Wydatki majątkowe stanowiły największy odsetek w budżecie województwa (63,7% ogólnych wydatków województwa), a najmniejszy w budżetach gmin (19,2%). W poszczególnych gminach województwa najwyższy udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem stwierdzono w gminie wiejskiej Juchnowiec Kościelny (41,4%) oraz gminie miejskiej Wysokie Mazowieckie (40,1%), a najniższy w gminie wiejskiej Kołaki Kościelne (0,9%). Wśród miast na prawach powiatu największą część ogólnych wydatków budżetu na wydatki majątkowe przeznaczyły Suwałki (27,1%), a następnie Białystok (23,2%) i Łomża (14,6%).

Wydatki majątkowe jednostek samorządu terytorialnego przypadające na 1 mieszkańca wyniosły 2015 zł (w kraju – 1330 zł) i w porównaniu z 2018 r. były niższe o 2,7%, natomiast w stosunku do 2010 r. wzrosły o 48,7%. Omawiany wskaźnik w gminach ukształtował się na poziomie 971 zł, miastach na prawach powiatu – 1736 zł, powiatach – 365 zł, a w województwie – 533 zł.

Z ogółu wydatków majątkowych na inwestycje przekazano 2358,6 mln zł, tj. 26,2% (w kraju – 17,5%), co stanowiło niemal całość wydatków majątkowych (99,2%). Wydatki inwestycyjne zmniejszyły się o 2,5% w odniesieniu do roku poprzedniego, wzrosły natomiast o 45,3% w stosunku do poziomu zanotowanego w 2010 r. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem budżetów gmin wyniósł 19,1%, miast na prawach powiatów – 22,6%, powiatów – 28,7%, a budżetu województwa – 63,0%. W poszczególnych gminach udział środków przeznaczonych na inwestycje w ogólnej kwocie wydatków był bardzo zróżnicowany i kształtował się od 0,9% w gminie wiejskiej Kołaki Kościelne do 41,4% w gminie wiejskiej Juchnowiec Kościelny. Wśród miast na prawach powiatu najwyższy odsetek wydatków inwestycyjnych zanotowano w Suwałkach (26,9%), natomiast najniższy – w Łomży (14,6%). W odniesieniu do powiatów omawiany wskaźnik wahał się w przedziale od 15,5% w powiecie hajnowskim do 44,4% w powiecie wysokomazowieckim.

Mapa 44. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2019 r.
Map 44. Investment expenditure of gminas^a budgets per capita in 2019

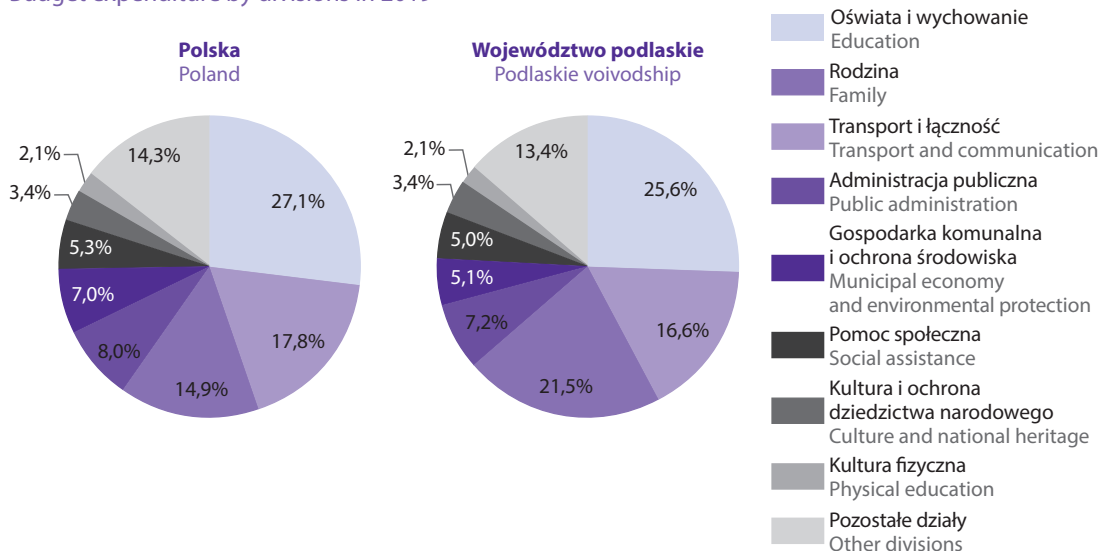

a Wydatki budżetów miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.
a Expenditures of the budgets of cities with powiat status relate to the statutory tasks of gmina and powiaty.

Wydatki inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca wyniosły 2000 zł (w kraju – 1276 zł) i w porównaniu z 2018 r. zmniejszyły się o 2,2%, zaś w odniesieniu do 2010 r. wzrosły o 48,3%. Omawiany wskaźnik w gminach ukształtował się na poziomie 967 zł, miastach na prawach powiatu – 1720 zł, powiatach – 365 zł, a w województwie – 527 zł.

W 2019 r. największy udział w strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego według działów klasyfikacji budżetowej w województwie podlaskim miały nakłady na oświatę i wychowanie – 25,6% (w Polsce – 27,1%) oraz na transport i łączność – 21,5% (w kraju – 14,9%).

Wykres 74. Wydatki budżetowe według działów w 2019 r.
Chart 74. Budget expenditure by divisions in 2019

W 2019 r. w strukturze wydatków gmin województwa podlaskiego według działów dominowały wydatki na oświatę i wychowanie (27,8%) oraz rodzinę (24,1%). Największy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie przeznaczyła gmina wiejska Klukowo (39,5%) i gmina miejska Sejny (37,5%), zaś najmniejszy – gminy wiejskie Wysokie Mazowieckie (14,8%) i Narewka (17,5%). Najwyższy udział wydatków w zakresie działu rodzina zanotowano w wydatkach gmin wiejskich Przerośl (33,0%) i Rutka-Tartak (32,9%), zaś najniższy – w gminach wiejskich Mielnik (11,9%) i Białowieża (12,4%).

Analiza wydatków miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej wykazała, że w 2019 r. największą część budżetu przeznaczono na oświatę i wychowanie – 31,2% wydatków ogółem. Największy udział środków przeznaczonych na ten cel (34,3%) zanotowano w wydatkach Łomży, a najmniejszy (29,3%) – w Suwałkach. Na transport i łączność wydano 19,9% wydatków ogółem. Najwyższy odsetek funduszy przeznaczonych na ten dział odnotowano w Białymstoku (22,4%), a najniższy – w Łomży (10,7%).

W strukturze wydatków powiatów według działów przeważały środki przeznaczone na transport i łączność (27,1%) oraz oświatę i wychowanie (21,7%). Wydatki na transport i łączność dominowały w budżetach powiatów łomżyńskiego (47,2%) i sejneńskiego (40,6%), zaś w powiecie hajnowskim zarejestrowano najmniejszy udział wydatków na ten cel (8,8%). Na oświatę i wychowanie największą część środków finansowych wydatkowano w powiatach grajewskim (34,9%) i zambrowskim (34,4%), zaś najmniejszą – w powiecie białostockim (7,2%).

W strukturze wydatków województwa podlaskiego według działów klasyfikacji budżetowej przeważały środki na cele związane z transportem i łącznością (64,3%). Mniejszą część przeznaczono na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (8,2%), administrację publiczną oraz ochronę zdrowia (po 7,9%).

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of local government units budgets

W 2019 r. w województwie podlaskim budżety miast na prawach powiatu ogółem oraz budżet województwa zamknęły się deficytem, natomiast rozpatrywane łącznie budżety gmin oraz łącznie budżety powiatów wypracowały nadwyżki finansowe.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca deficyt jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim był wyższy niż w kraju.

Dodatni wynik finansowy odnotowano w 80 spośród 115 gmin województwa podlaskiego (bez miast na prawach powiatu).

Budżety dwóch miast na prawach powiatu zamknęły się deficytem, a jednego nadwyżką.

Nadwyżkę finansową uzyskało 12 spośród 14 powiatów województwa podlaskiego.

Jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa podlaskiego zamknęły 2019 r. łącznym deficytem w wysokości 96,9 mln zł (w Polsce – 1701,9 mln zł) wobec deficytu 529,6 mln zł w 2018 r. i 482,9 mln zł w 2010 r. W analizowanym roku w Podlaskiem ujemny wynik finansowy odnotowały budżety miast na prawach powiatu oraz budżet województwa, natomiast budżety gmin i powiatów wypracowały nadwyżkę. W Polsce deficytem budżetowym rok zakończyły gminy oraz miasta na prawach powiatu, a nadwyżkę uzyskano w budżetach powiatów i województw.

Relacja deficytu jednostek samorządu terytorialnego z obszaru województwa podlaskiego do dochodów ogółem wyniosła 1,1% (w kraju – 0,6%). W miastach na prawach powiatu analizowany wskaźnik kształtował się na poziomie 5,0% (w Polsce – 3,2%), a w województwie – 11,6% (w kraju natomiast relacja nadwyżki do dochodów ogółem wyniosła 2,0%). Dodatni wynik finansowy odnotowany w gminach w relacji do ich łącznych dochodów wyniósł 2,3% (w Polsce zaś relacja deficytu do dochodów ogółem wyniosła 0,1%), a w powiatach – 7,0 % (w kraju kształtował się na poziomie 3,5%).

Tablica 45. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 45. Result of local government units budgets

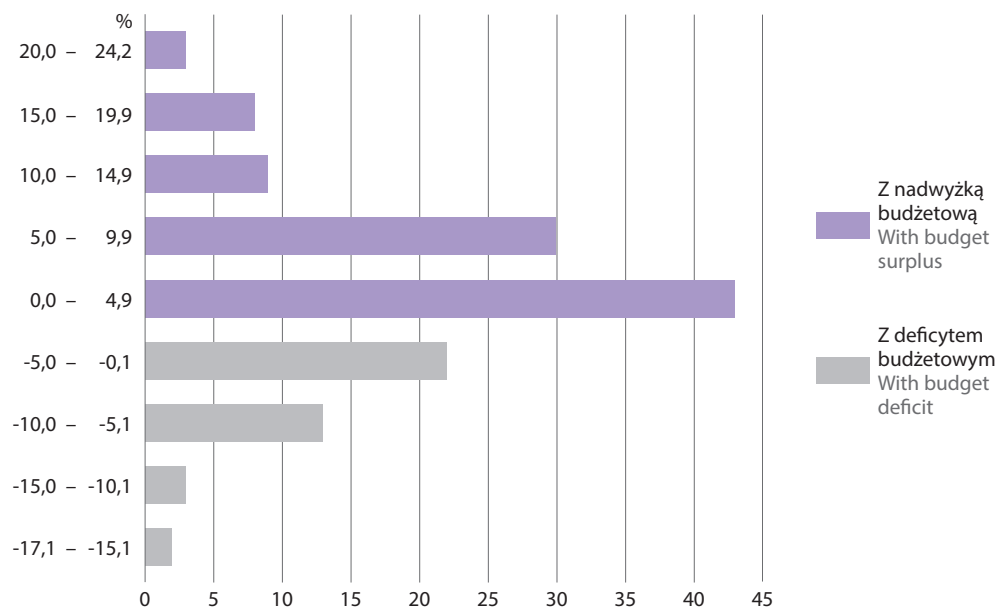
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w mln zł		in million PLN	
Ogółem Total	-482,9	-60,3	-529,6	-96,9
Gminy ^a Gminas ^a	-286,0	86,9	-222,4	90,5
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-210,7	-75,9	-167,1	-156,4
Powiaty Powiats	-16,7	11,7	-52,3	71,4
Województwo Voivodship	30,6	-83,1	-87,7	-102,4

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

W przeliczeniu na 1 osobę deficyt jednostek samorządu terytorialnego w województwie podlaskim osiągnął wartość 82 zł (w kraju – 44 zł). Na 1 mieszkańca miast na prawach powiatu przypadał deficyt w wysokości 364 zł (w Polsce – 238 zł), a województwa – 87 zł (w kraju była to nadwyżka w kwocie 10 zł). W Podlaskiem w przypadku gmin nadwyżka finansowa na 1 osobę wyniosła 121 zł (w Polsce był to deficyt w wysokości 6 zł), a powiatów – 95 zł (w kraju – 41 zł).

Wykres 75. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2019 r.

Chart 75. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2019

Gminy województwa podlaskiego zamknęły 2019 r. łączną nadwyżką finansową w wysokości 90,5 mln zł (przed rokiem i w 2010 r. – deficytem w wysokości odpowiednio 222,4 mln zł i 286,0 mln zł). Dodatni wynik finansowy wynikał z uzyskania nadwyżek finansowych przez gminy wiejskie (68,7 mln zł) i miejsko-wiejskie (35,3 mln zł). Wśród 80 gmin, które wypracowały nadwyżkę budżetową największą grupę (78,8%) stanowiły gminy, w których relacja wyniku do dochodów ogółem nie przekroczyła 10%. Spośród 35 gmin, których budżety zamknęły się deficytem, 60,0% charakteryzowało się relacją wyniku do

dochodów ogółem poniżej 5%. Największą kwotę nadwyżki wykazała gmina miejsko-wiejska Wasilków (7,0 mln zł), a największy deficyt budżetowy odnotowano w gminie miejskiej Augustów (6,7 mln zł).

W 2019 r. w województwie podlaskim w miastach na prawach powiatu łącznie wystąpił deficyt budżetowy w kwocie 156,4 mln zł (rok wcześniej i w 2010 r. – odpowiednio 167,1 mln zł i 210,7 mln zł). Jego wartość wynikała z deficytu Białegostoku (125,7 mln zł) i Suwałk (42,1 mln zł). W Łomży natomiast osiągnięto nadwyżkę finansową w wysokości 11,4 mln zł. Relacja deficytu do dochodów ogółem w tych miastach wyniosła 5,0% i przyjęła wartości 8,0% – w Suwałkach i 5,8% – w Białymstoku. W Łomży relacja nadwyżki budżetowej do dochodów ogółem wyniosła 2,7%.

W 2019 r. budżety powiatów województwa podlaskiego zamknęły się nadwyżką finansową wynoszącą 71,4 mln zł (w 2018 r. i 2010 r. – deficytem w kwocie odpowiednio 52,3 mln zł i 16,7 mln zł). Dodatni wynik finansowy uzyskało 12 powiatów, w tym największą nadwyżkę zanotowano w powiecie wysokomazowieckim (29,8 mln zł). Deficyt wykazały tylko 2 powiaty – siemiatycki (5,4 mln zł) i grajewski (2,9 mln zł).

Budżet samorządu województwa podlaskiego zamknął 2019 r. deficytem w kwocie 102,4 mln zł (w 2018 r. – deficytem w wysokości 87,7 mln zł, a w 2010 r. – nadwyżką w kwocie 30,6 mln zł).

7.4. Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności

7.4. Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund

W końcu 2020 r. całkowita wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa podlaskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca była wyższa niż średnio w Polsce.

W Podlaskiem wykorzystywane były głównie środki pochodzące z Regionalnego Programu Operacyjnego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

W niniejszym rozdziale przeanalizowana zostanie wartość projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 z krajowych programów operacyjnych i regionalnego programu operacyjnego na obszarze województwa podlaskiego. Należy podkreślić, że nie obejmują one wszystkich środków europejskich wykorzystywanych na terenie województwa, gdyż nie zawierają:

- środków pozaunijnych pochodzących z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub funduszy norweskich,
- środków z projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności (czyli poza Umową Partnerstwa i nadzorem Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju), np. z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Analizując zaprezentowane wartości należy mieć na uwadze, iż tylko część środków publicznych rozdysponowywanych w ramach programów operacyjnych wykorzystywana jest przez samorząd terytorialny, podczas gdy pozostałe przeznaczone są na realizację projektów realizowanych przez podmioty z sektora MŚP, fundacje, stowarzyszenia, uczelnie, szkoły itp.

W końcu 2019 r. całkowita wartość projektów (podpisanych umów o dofinansowanie) zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 (bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna) na terenie województwa podlaskiego wyniosła 16704,1 mln zł, co stanowiło 3,3% wartości ogółem tego rodzaju projektów w Polsce. Dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej osiągnęło wartość 10538,7 mln zł, tj. 63,1% łącznej wartości projektów. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość omawianych projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa ukształtowała się na poziomie 14197 zł (w Polsce – 13317 zł).

Tablica 46. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca 2020 r.^a

Table 46. The total project value and the additional EU financing value of projects implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in voivodship to the end of 2020^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	Polska=100 Poland=100
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	16704,1	10538,7	14197,22	3,3
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	4323,5	2263,5	3674,65	2,0
Inteligentny Rozwój Smart Growth	1838,8	1006,7	1562,81	2,9
Polska Cyfrowa Digital Poland	198,5	136,8	168,71	1,4
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	398,5	337,1	338,72	1,7
Polska Wschodnia Eastern Poland	2738,4	1976,6	2327,44	23,3
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	7206,4	4818,0	6124,89	3,9

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.
a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme.

W województwie podlaskim wykorzystywane były głównie środki pochodzące z Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) w kwocie 7206,4 mln zł, przy dofinansowaniu z UE w wysokości 4818,0 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca z RPO województwa podlaskiego wydatkowano 6125 zł.

Wysoką wartość projektów zrealizowano także w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – 4323,5 mln zł, w przypadku którego wsparcie ze środków UE wyniosło 2263,5 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca z tego programu wydatkowano 3675 zł.

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie podlaskim

Selected data on Podlaskie Voivodship

Tablica 47. Wybrane dane o województwie podlaskim

Table 47. Selected data on Podlaskie Voivodship

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	257382,5	245991,5	309594,1	242795,6	374020,8	379700,3	112598,1	163169,6	311237,7	328175,3	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	118033,0	76529,1	45307,8	60633,2	67408,5	36580,1	204459,8	52099,7	115447,6	81906,9	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	0,028	0,028	0,028	0,027	0,027	0,027	0,028	0,028	0,029	0,029	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	4,3	6,0	5,3	7,3	13,9	18,5	19,2	25,3	26,9	31,5	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,09	-0,41	-0,58	-1,28	-0,69	-1,24	-0,76	-0,40	-1,00	-0,98	-3,45	Natural increase per 1000 population
Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,90	9,28	9,30	8,88	9,24	9,09	9,58	10,17	9,97	9,62	8,97	Live births per 1000 population
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	-1,26	-1,64	-1,51	-2,10	-1,88	-1,89	-1,08	-1,44	-1,70	-1,72	-1,12	Net migration for permanent residence per 1000 population
Wskaźnik starości demograficznej (stan w dniu 31 XII) w %	14,60	14,75	14,99	15,35	15,72	16,09	16,49	16,88	17,29	17,79	18,22	Old age ratio (as of 31 December) in %
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat (stan na początku roku szkolnego)	636	686	697	723	788	.	795	855	885	901	.	Children in pre-primary education establishments ^a per 1000 children aged 3–6 (as of the beginning of the school year)
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL (przeciętny w roku) w %	54,3	55,1	55,7	55,5	55,9	56,1	56,2	55,5	55,8	55,8	55,5	Activity rate by LFS (annual averages) in %
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL (przeciętny w roku) w %	48,8	50,1	50,6	49,9	50,8	52,1	52,5	52,9	54,0	54,1	53,9	Employment rate by LFS (annual averages) in %
Stopa bezrobocia według BAEL (przeciętna w roku) w %	10,2	9,2	9,3	9,9	9,1	6,9	6,8	4,7	3,2	3,0	2,8	Unemployment rate by LFS (annual averages) in %
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 XII)	298	256	208	126	95	76	55	32	31	55	49	Registered unemployed persons per a job offer (as of 31 December)
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w zł	2896,16	3023,31	3115,44	3186,58	3337,51	3458,56	3613,85	3901,24	4150,54	4414,83	4680,65	Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^b in PLN

a Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Including children staying in units performing health care activities throughout the school year. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Tablica 47. Wybrane dane o województwie podlaskim (cd.)

Table 47. Selected data on Podlaskie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	276,3	270	264,1	260,3	256,9	257,9	259,3	260,3	268,7	270,7	271,9	Average monthly number of retirees and pensioners in thousands
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1441,83	1511,13	1594,42	1682,71	1743,70	1798,48	1831,95	1890,15	1969,40	2061,36	2178,78	Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1108,47 ^a	1232,44 ^a	1242,39	1258,18	1258,62	1257,93	1419,83	1585,57	1596,76	1741,70	.	Average monthly available income per capita in households in PLN
Granica ubóstwa skrajnego w %	9,1	11,2	10,7	11,2	10,9	7,8	4,2	7,2	7,5	7,0	.	Extreme poverty rate in %
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	10,2	9,9	9,8	10,3	9,6	9,0	8,2	7,3	6,7	6,1	.	Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in %
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^b na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 XII)	30	32	40	48	62	70	78	82	106	122	.	Children staying in nurseries and children's clubs ^b per 1000 children up to the age of 3 (as of 31 December)
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 XII)	349,3	353,4	357,6	361,9	366,1	370,8	375,2	379,9	384,8	390,8	.	Dwelling stocks per 1000 population (as of 31 December)
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³	30,7	30,9	30,8	31,3	32,1	33,7	33,2	33,3	35,3	35,8	.	Consumption of water from water supply system in households per capita in m ³
Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	6,9	7,1	7,2	7,4	7,4	7,6	7,8	7,6	7,7	7,7	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita
Ludność na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 XII)	1251	1187	1223	1236	1226	1227	1231	1240	1275	1275	.	Population per out-patient health care unit (as of 31 December)
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	86	116	116	171	196	253	150	221	282	349	.	Intramural expenditures on research and development per capita in PLN (current prices)
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c w %	96,9	97,1	98,3	96,8	96,7	96,9	97	96,3	96,6	96,2	95,1	Cost level indicator in non-financial enterprises ^c in %
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c w %	2,6	2,4	1,3	2,5	2,8	2,6	2,5	3,1	2,9	3,2	4,3	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^c in %
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^c (ceny bieżące):												Investment outlays of non-financial enterprises ^c (current prices):
w milionach złotych	941,0	1082,4	1242,0	1001,4	1124,3	1323,6	1429,4	1755,3	1816,2	1845,8	1508,7	in million PLN
rok poprzedni=100	93,1	115,0	114,8	80,6	112,3	117,7	108,0	122,8	103,5	101,6	81,7	previous year=100
Sprzedaż detaliczna towarów ^d (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	105,6	100,5	101,8	92,8	112,9	99,8	90,2	110,7	107,6	108,2	99,5	Retail sale of goods ^d (previous year=100; current prices)

a Daną skorygowano w stosunku do opublikowanej w poprzedniej edycji Raportu. b Łącznie z oddziałami żłobkowymi; w latach 2010 i 2011 bez klubów dziecięcych. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data has been corrected in relation to the data published in the previous edition of the Report. b Including nursery wards; in 2010 and 2011 excluding children's clubs. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Tablica 47. Wybrane dane o województwie podlaskim (dok.)

Table 47. Selected data on Podlaskie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	48,5	50,1	50,4	51,2	52,3	52,8	54,0	54,6	55,0	56,3		Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area (as of 31 December)
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	37,5	48,8	60,2	72,3	69,8	70,1	66,5	54,7	68,3	75,2		Share of renewable energy sources in production of electricity in %
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:												Share of own revenue in total revenue of local government units in %:
ogółem	37,7	39,3	40,3	41,1	42,8	41,5	41,8	39,1	38,3	40,1		total
gminy ^a	37,9	40,3	40,7	42,5	42,7	43,1	38,0	37,0	36,7	39,6		gminas ^a
miasta na prawach powiatu	44,9	48,7	49,8	51,3	58,0	56,2	52,2	47,8	46,9	46,7		cities with powiat status
powiaty	27,7	22,6	24,3	25,1	24,8	26,4	29,9	29,2	29,5	39,8		powiats
województwo	21,9	22,1	19,7	19,8	13,8	16,1	31,3	25,0	22,5	19,3		voivodship
Dotacje inwestycyjne ogółem ^b dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł	585,4	585,1	505,3	502,3	800,4	821,9	225,2	571,1	1039,8	1017,7		Total investment grants ^b for local government units in million PLN
gminy ^a	125,3	152,9	107,3	105,6	154,8	203,7	65,0	98,5	248,9	217,9		gminas ^a
miasta na prawach powiatu	318,0	227,7	236,4	151,3	189,3	44,1	27,7	205,7	367,5	290,2		cities with powiat status
powiaty	50,2	70,6	33,1	52,0	67,9	100,6	67,8	89,5	139,3	89,2		powiats
województwo	91,8	133,9	128,6	193,4	388,3	473,5	64,7	177,3	284,1	420,4		voivodship
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:												Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %:
ogółem	29,9	26,9	20,8	21,3	24,1	24,2	12,5	19,5	28,6	26,2		total
gminy ^a	27,7	23,3	16,1	17,3	19,5	19,1	10,4	15,1	23,7	19,1		gminas ^a
miasta na prawach powiatu	32,4	28,4	23,1	20,0	20,1	13,2	11,0	19,6	25,9	22,6		cities with powiat status
powiaty	25,9	20,0	13,9	15,8	17,5	20,6	19,6	23,5	33,5	28,7		powiats
województwo	37,5	45,8	40,8	48,7	57,7	64,2	24,7	40,4	55,8	63,0		voivodship
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł	-482,9	-358,9	-51,5	-8,5	232,1	-60,3	263,5	-86,3	-529,6	-96,9		Result of budgets of local government units in million PLN
gminy ^a	-286,0	-99,9	34,1	42,3	-12,4	86,9	136,4	-34,6	-222,4	90,5		gminas ^a
miasta na prawach powiatu	-210,7	-224,2	-64,0	-73,5	220,7	-75,9	48,9	-114,7	-167,1	-156,4		cities with powiat status
powiaty	-16,7	-2,5	2,3	10,9	1,2	11,7	28,3	16,6	-52,3	71,4		powiats
województwo	30,6	-32,3	-23,9	11,8	22,6	-83,1	49,9	46,4	-87,7	-102,4		voivodship

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status. b Sum of all types of investment grants.

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Białymstoku

Selected data on Białystok

Tablica 48. Wybrane dane o Białymstoku

Table 48. Selected data on Białystok

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w t:												Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in t:
gazowych	824946	901289	759045	844762	909274	920972	869633	711497	679364	793316	.	gases
pyłowych	178	153	129	123	113	132	130	78	46	58	.	particulates
Odpady wytworzone ^a w tys. t	125,8	128,3	120,9	151,0	108,6	99,7	111,4	384,4	95,1	84,4	.	Waste generated ^a in thousand tonnes
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	282,2	240,2	228,1	223,0	234,1	273,4	252,3	161,9	169,6	184,0	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg
Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,38	1,89	1,84	1,13	1,64	1,82	2,53	3,43	2,67	2,49	0,31	Natural increase per 1000 population
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	507	513	524	538	553	569	587	612	636	659	679	Non-working age population per 1000 persons of working age (as of 31 December)
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat (stan na początku roku szkolnego)	901	898	899	907	976	.	982	1060	1092	1088	.	Children in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 (as of the beginning of the school year)
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII) w %	12,3	12,4	13,3	13,7	11,9	10,5	8,9	7,0	6,2	5,4	6,9	Registered unemployment rate (as of 31 December) in %
Udział długotrwale bezrobotnych w bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII) w %	50,1	53,9	54,7	57,8	62,5	62,5	62,4	59,7	56,5	54,0	52,0	Share of long-term unemployed persons in registered unemployed persons (as of 31 December) in %
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 XII)	1694	597	224	145	57	71	50	23	36	40	60	Registered unemployed persons per a job offer (as of 31 December)
Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	6,4	6,3	6,1	6,4	6,1	5,8	5,3	4,8	4,4	4,1	.	Share of social assistance beneficiaries

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych.

a During the year; excluding municipal waste.

Tablica 48. Wybrane dane o Białymstoku (dok.)

Table 48. Selected data on Białystok (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych ^b (stan w dniu 31 XII) w %	7,9	8,6	9,8	11,7	13,6	14,7	15,3	14,9	18,6	20,9		Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's club ^b (as of 31 December) in %
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych ^b na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 XII)	76	80	101	119	140	153	157	149	195	224		Places in nurseries and children's clubs ^b per 1000 children up to the age of 3 (as of 31 December)
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan w dniu 31 XII)	2,51	2,48	2,44	2,41	2,38	2,34	2,32	2,29	2,25	2,21		Number of persons per dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)
Liczba osób na 1 przychodnię (stan w dniu 31 XII)	1154	1062	996	1004	975	990	960	950	969	992		Number of persons per out-patient department (as of 31 December)
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	10,5	10,7	11,4	11,8	12,0	11,6	12,5	12,6	12,2	12,2		Medical consultations provided in out-patient health care per capita
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 XII)	106	106	110	112	114	116	117	119	121	121	126	Entities of the national economy per 1000 population (as of 31 December)
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 XII)	84	83	84	85	86	86	86	86	89	88	91	Natural persons conducting economic activity per 1000 population (as of 31 December)
Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 XII)	8,0	8,5	9,2	10,1	10,8	12,0	13,3	14,3	13,5	15,1	16,8	Commercial companies per 1000 population (as of 31 December)
Wskaźnik rentowności obrotu netto ^c w %	3,4	2,8	2,3	2,9	3,8	4,1	3,2	3,7	3,4	4,0	4,8	Net turnover profitability indicator ^c in %
Nakłady inwestycyjne ^c na 1 mieszkańca (ceny bieżące) w tys. zł	2295	2891	2874	2722	3401	3516	2363	2739	2736	2663		Investment outlays ^c per capita (current prices) in thousand PLN
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	5,5	5,8	7,6	5,3	5,9	7,1	6,1	6,8	6,5	8,2	9,5	Dwellings completed per 1000 population
Dochody własne budżetu miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł	2082,37	2300,65	2599,67	2553,00	3703,38	2769,11	2867,63	2921,28	3363,97	3496,47		Own revenues of city with powiat status budget per capita in PLN
Wydatki majątkowe budżetu miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł	1568,51	1474,67	1352,83	1050,61	1023,47	630,46	524,53	1442,67	2057,14	1792,59		Property expenditures of city with powiat status budget per capita in PLN

^b Łącznie z oddziałami żłobkowymi; w latach 2010 i 2011 bez klubów dziecięcych. ^c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^b Including nursery wards; in 2010 and 2011 excluding children's clubs. ^c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.